

БУРГАСЪ

Ат. Христовъ

БУРГАСЪ

(Юбилейна книга)

Препечатването изцяло или на части е забранено.

ТЪРГОВСКА БИБЛИОТЕКА
„ПЖТЕВОДИТЕЛИ НА БЪЛГАРИЯ“

Редакторъ — Ат. Христовъ
София, ул. „Алабинска“ № 33, телефонъ 2-18-95

Субсидирано издание отъ:
Бургаската градска община, Бургаската Търговско-
индустриална камара и Бургаската Стокова борса

**Почетенъ комитетъ за събиране исторически
и стопански материали за гр. Бургасъ**

Председателъ :

Матей Ив. х. Петровъ

Председателъ на Бургаската Търговско-индустр. камара

Членове :

Д-ръ Коста Николовъ
Гл. секретаръ на Бургаската
Търговско-индустр. камара

Панайотъ Воденичаровъ
Бургаски Областенъ учи-
лищенъ инспекторъ

Георги п. Аяновъ
Председателъ на Бургаското
Археолог. д-во, учителъ

Гиньо Таневъ
Секретаръ на Бургаската
Стокова борса

Лазаръ Обрешковъ
Запасенъ полковникъ

Илия Зурковъ
Аптекарь, общественикъ

Д-ръ Асенъ Паневъ
Лѣкаръ, председателъ на
Бургаската културно про-
свѣтна дружба „Черномор-
ски край“ — София

Стоянъ М. Ганевъ
Счетоводителъ при Погас.
каса, секретаръ на Бург.
култ. просвѣт. дружба „Чер-
номорски край“ — София

Редакционенъ комитетъ :

Атанасъ Христовъ
Редакторъ на Търг. библ.
„Пжтеводители на България“

Панайотъ Воденичаровъ
Бургаски областенъ учи-
лищенъ инспекторъ

Георги п. Аяновъ
Бившъ гимназиаленъ
директоръ

Инж. Ат. Сирековъ
Кметъ на Бургасъ

Бургасъ напредва

Бургасъ е най-младиятъ градъ въ България и най-голямото пристанище. Но нашиятъ градъ е още и голъмъ търговски, индустриаленъ и културенъ центъръ, който напредва, защото строи материална и духовна култура за себе си и за цялата страна. Наистина, до Европейската война, Бургасъ се е развивалъ много бавно въ всѣко отношение, но близостта му до Цариградъ и Сръдиземно море, както и обширниятъ му вътрешенъ хинтерландъ му спомогнаха да осъществи бльскавото бждеще, което видниятъ историкографъ К. Иречекъ му бѣше предрекълъ. И ние виждаме, какъ година следъ година, Бургасъ се благоустроява, модернизира и непрестанно расте и напредва за гордостъ на своитъ трудолюбиви граждани и за честъ на своята хубава и благословена страна.

Бургаската градска община и нейнитъ ръководства въ далечното и близко минало сж имали винаги грижата да направятъ своя градъ достоенъ за мѣстото, което географически и исторически му е опредѣлено, както и да го издигнатъ стопански и културно на заслужена висота, за да отстоява възделенията на държава и народъ и да оправдава значението си на Черноморския бръгъ. И ако при условията на миналото Бургасъ бавно е постигалъ целитъ си, въ сегашно време той, наистина, осъществява разностранния си животъ въ творчески прояви, които продължаватъ завещанитъ му традиции и надхвърлятъ очакванията на всички. И мой приятенъ дългъ е да изкажа почитъ, похвала и благодарностъ на всички държавни, общински, обществени

и културни ръководители, които въ далечниятъ и по-близки години, и въ наши дни, сж отдавали и отдаватъ сили за цѣлокупното материално и духовно развитие на първото българско пристанище, защото тяхнитъ дѣла сж добре оценени и ще бждатъ добре оценявани отъ тия, които ги наследиха или ще ги наследяватъ въ бждеще.

Днешниятъ Бургасъ, заедно съ селскитъ общини къмъ него, има едно население надъ 43,000 жители, които единодушно творятъ неговото щастливо настояще и по-щастливо бждеще. Но градътъ се налага въ съзнанието на всѣки българинъ, преди всичко, като най-голямъ портъ на България, като негова оживена Марсилия. Модерното му пристанище, снабдено съ всички съвременни съоръжения, се посещава ежедневно отъ по няколко парахода, товарящи или разтоварящи стоки за чужбина или за страната. И статистиката показва, че само за времето отъ 1931—1936 година вкл., Бургаското пристанище е било посетено отъ 3107 параходи отъ всички страни на свѣта, което убедително говори, че почти цѣлата вносно-износна търговия у насъ се извършва презъ Бургасъ, а това личи и отъ сведенията за внесенитъ и изнесени стоки, които за горния периодъ време даватъ огромнитъ числа: 470,550 тона внесени стоки, възлизащи на лева 4,423,285,000 и 853,259 тона изнесени стоки, възлизащи на лева 7,741,591,000.

Но Бургасъ е не само първо пристанище на България, а и голъма стопански центъръ, съ оживена търговия и съ богата индустрия, чиито предприятия наброяватъ много и различни индустрии, между които главно мѣсто заематъ минното дѣло, солопроизводството, брашнаството, производството на моливи, сапунарство и масларство и много други. Бургасъ, естествено, е и голъма риболовенъ центъръ, снабденъ вече и съ най-уредения гардъ. Като културно сръдище градътъ сжщо стои на първо мѣсто съ своитъ обществени, културни и родолюбиви организации и институти, както и съ будния си духовенъ животъ. Градътъ, обаче, благодарение на естественото си положение

ние край морето и на старинният си минерални бани въ околността, както и благодарение на това, че е отлично благоустроенъ, водоснабденъ, канализиранъ и електрифициранъ, представлява и първостепенно морско лътовище за България, съ една околностъ, която му дава възможностъ да се развива и въ това направление съ темпа на времето и на нуждитъ у насъ.

И тръбва, изобщо, да се каже, че цялостното развитие на града е поставено на такива основи, че неговото бъдеще може да бъде само хубаво и благоприятно за неговите дейни и отдадени на творчество граждани. А сега, когато ни се отдава случай да хвърлимъ погледъ назадъ, въ близката история на града, както и да погледнемъ напредъ, въ близките дни на националенъ възходъ, дълъгъ ми е да подчертая, че Бургасъ ще остане вървенъ на своите предци и преданъ на своята родина, за да се развива и напредва за всеобщо добруване.

Презживяваме събития, които ни задължаватъ да върваме въ собственитъ си сили, а Бургасъ е вървалъ винаги въ своите сили, за да покаже на всички, че по тоя начинъ се създаватъ културни и стопански блага. И не е малка нашата гордостъ, че бургаското гражданство служи съ дълбока въра на България, чиято съдба презъ въковетъ е била героична и величави, за да ни вдъхновява и днесъ въ порива да тласкаме нашия градъ напредъ и все напредъ за общогражданско и национално добруване. И като мисля, че имамъ удоволствието да изразявамъ общитъ мисли и чувства на моитъ съграждани, смъя да вървамъ, че Бургасъ ще пребъде като стражъ на Черно-море и ще напредва за славата и величието на цялостна и могъща България.

Инж. Ат. Сирековъ

Движение на народитѣ въ юго-източна България

Тевтонцитѣ — готи сж първитѣ племена, които презъ днешна северо-източна България сж минали отъ балканскитѣ проходи, между сливенската Демирѣ капия, позната у римлянитѣ — Porta Ferraea и носѣ Емине — Calvomunti. Въ 250 г. тѣ сж се подвизавали въ сливенския Балканѣ, а презъ 269 г. сж били вече при днешнитѣ бургаски минерални бани — *Aquae Calidae*.

Славянитѣ около Одринѣ разбили Юстиниановата войска и движейки се ограбвали областта Астика, която е била около днешния бургаски заливѣ.

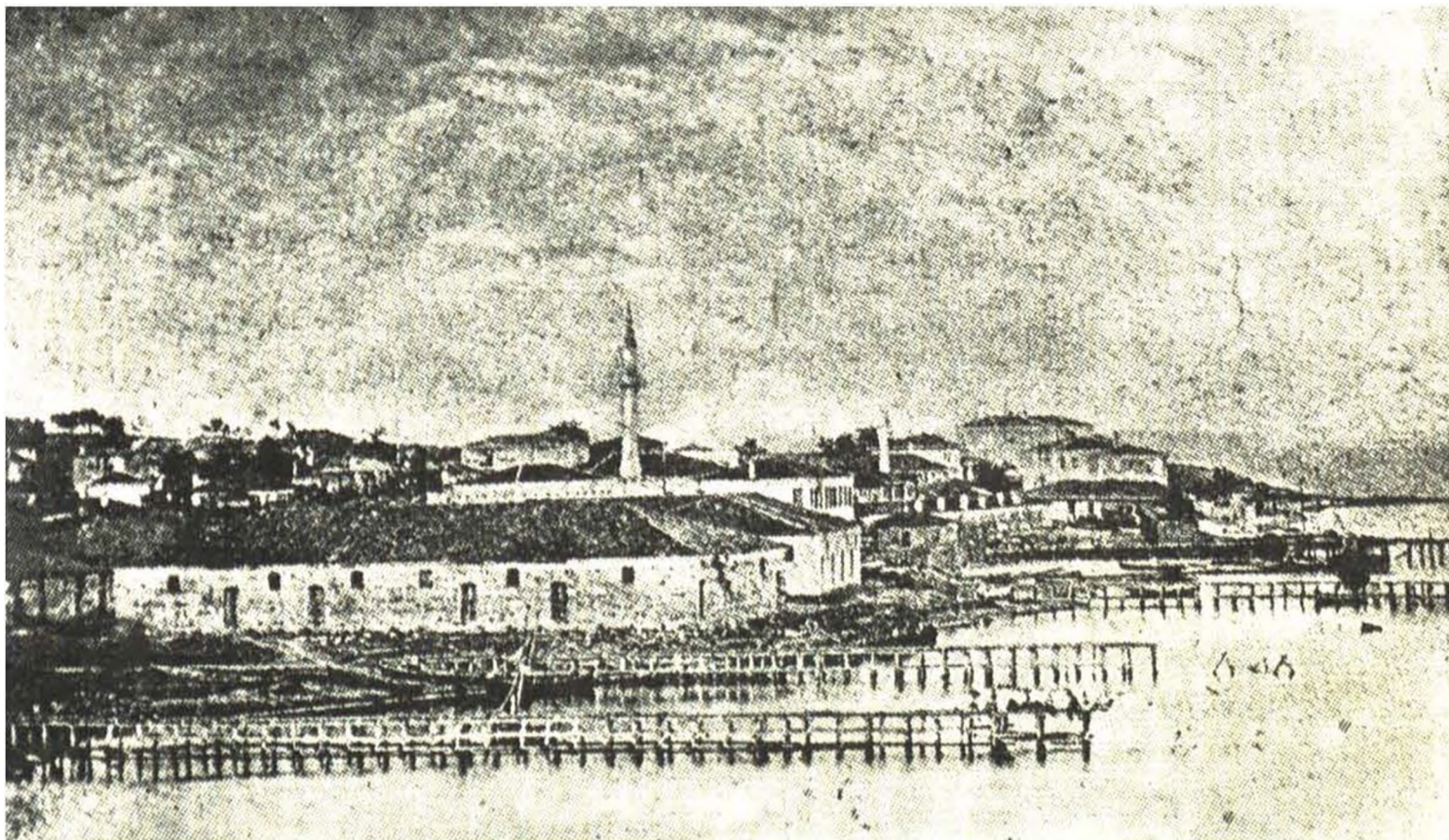
Въ склоноветѣ на източния Балканѣ и при самитѣ бургаски минерални бани многократно сж минавали и аваритѣ.

Споредъ Теофилакта Симоката тѣзи бани още тогава сж били прочути съ своята лѣчебность. Тукѣ е имало заселище, гдето се е настанилѣ харемлика на аварския ханѣ Боянѣ презъ 583 г.

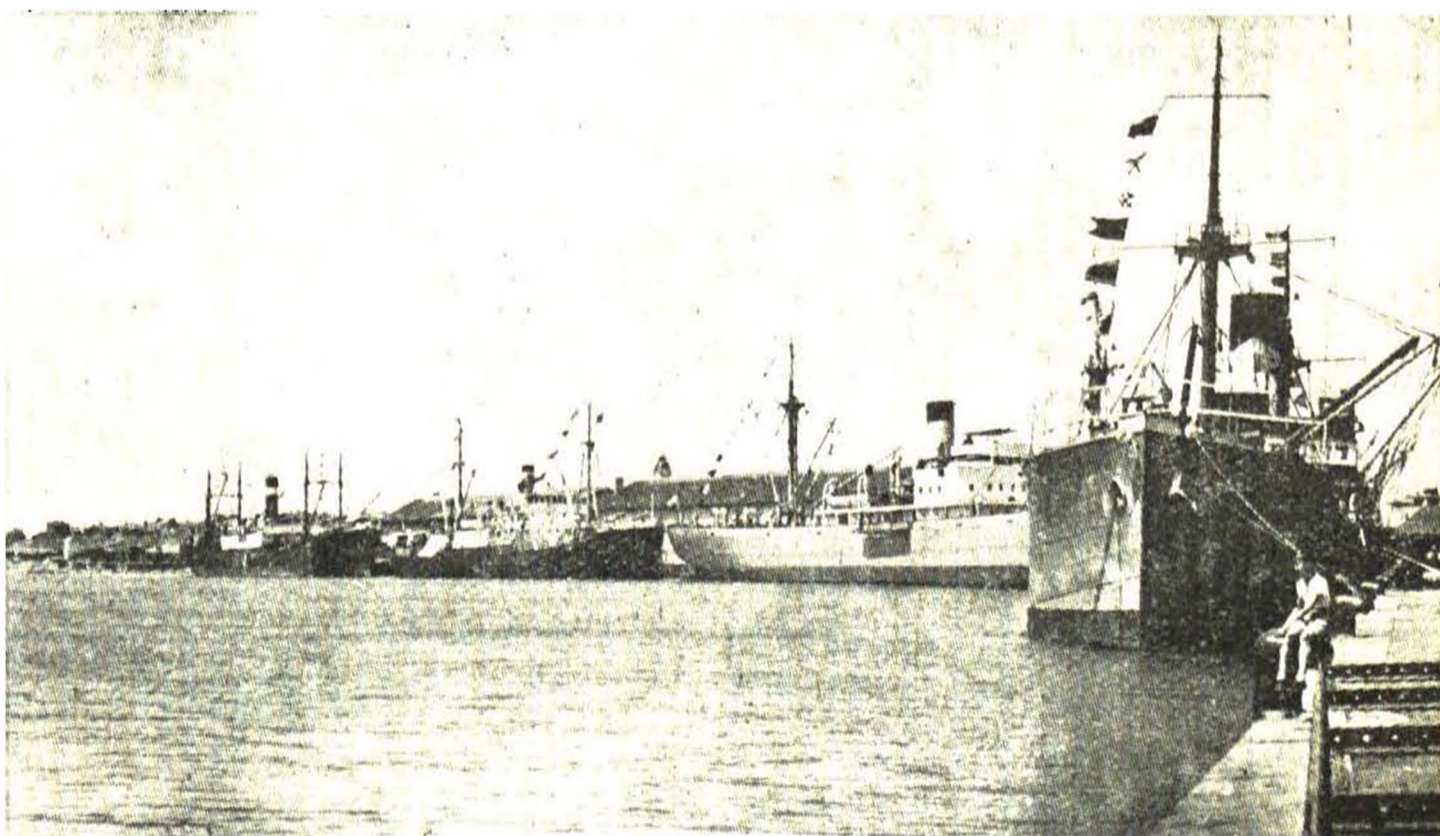
Андрогасѣ, водителѣтѣ на славянитѣ се е подвизавалѣ не само въ днешна юго-източна България, но дори и до Цариградѣ.

Поради честитѣ нашествия на аваритѣ въ източния Балканѣ и крайбрѣжието, императорѣтѣ Маврикий е билѣ принуденѣ да вземе сериозни мѣрки за отбраната на тѣзи области.

Военачалникѣтѣ Коменциулѣ съ многобройна войска потеглилѣ отъ Цариградѣ, съ която при стигналѣ въ Анхиало. Тукѣ той раздѣлилѣ тази войска на три части: една подѣ началството на Мартинѣ, втората подѣ рѣководството на Кастѣ, а третата частѣ, която е била около 10,000 души, останали въ Анхиало. Първитѣ двама военачалници, съ своитѣ части минали презъ източния Балканѣ, единия презъ прохода до днешния Несебѣрѣ, а другия презъ айтоския Балканѣ. Първиятѣ пристигайки съ своитѣ войски въ града Zalpara, (който тогава е сжществувалѣ въ източния Балканѣ), изненадалѣ аваритѣ, разбилѣ ги и взелѣ голѣма частѣ отъ припаситѣ имѣ. Презъ това време Коменциулѣ съ около 6,000 души потеглилѣ презъ юж-

Бургаското пристанище през 1893 г.

Бургаското пристанище през 1939 г.

нитѣ склонове на източния Балканъ, вѣроятно по посока на днешнитѣ градове: Айтосъ, Карнобатъ и Сливенъ. Целта му е била да причака евентуалното минаване на аваритѣ презъ сливенския или карнобатски проходи. Съ своята войска той спрѣлъ при едно устие съ чудно красива мѣстность, която се наричала Савуленъ Маналионъ*) покрита съ гѣста гора, съ хубава растителность и множество извори, а при самия проходъ протичала плитка рѣка, на която е имало дървенъ мостъ. На този проходъ се явили аваритѣ, преследвани отъ войскитѣ на Мартинъ и Кастъ. Тукъ се започва ожесточенъ бой на нѣколко пѣти и въ последния Кастъ е билъ разбитъ и самия той плененъ. По всѣка вероятностъ римлянитѣ тукъ сж претърпяли поръжение, защото аваритѣ минавали презъ прохода и продължили къмъ Анхиало. Разбититѣ тукъ римски войски се прѣснали и изпокрили въ гората. Следъ минаването на аваритѣ, тѣ (римскитѣ войски) се събрали и потеглили къмъ Емине. При приближаването на римлянитѣ до Калвомунти и Ливидурго (мѣстности до Емине), тѣ забелѣзали авариитѣ на около 4 мили отъ тѣхъ. Веднага тѣ се прехвърлили отсамъ Балкана, въ Астика, вѣроятно презъ айтоския проходъ. Тѣ сж решили на следния день да нападнатъ аваритѣ. За нещастие на римлянитѣ, единъ малъкъ инцидентъ разстройва планетѣ имъ. Една надвечерь, при похода, товара на едно муле пада. Войницитѣ, които били наоколо, за да обърнатъ вниманието на другаритѣ си, извикали *getorna, getorna* (обърни се), но преднитѣ войници, вѣроятно сбирщина отъ разни народности, въ страха си, вмѣсто „обърни се“, чули, недочули, разбрали „върни се“ и предполагайки, че сж нападнати, се разбѣгали въ разни направления.

По-късно аваритѣ нападайки римскитѣ градове, превзели крепостта Апериа, за която Хиероклисъ пише, че е въ Мизия, надъ източния Балканъ.

ЗАБЕЛЕЖКА: Тази мѣстность вѣроятно е днешния сливенски проходъ или близка околность. Единъ нашъ историкъ, предполага, че това мѣсто е района на сегашната учителска почивна станция на бургаската девическа гимназия (Тихия долъ) и „Кушъ бунаръ“.

Отъ наименованието на върха Калвомунти, както и отъ фаталнитѣ думи, се вижда, че юго-източна България, до колонизацията на славянитѣ по черноморското крайбрѣжие, населението въ болшинството си е било латинско, а не и грѣцко, като туземното население е било романизиранитраки. Споредъ Прокопий, още при Юстиниана Анхиало е билъ населенъ съ траки и латинскитѣ езикъ навсѣкжде е билъ официаленъ.

Теофилактъ пише, че аваритѣ следъ това сж опустошили всички селища отъ крайбрѣжието до Пловдивъ.

Въ 593 г. аваритѣ заедно съ дакийскитѣ славяни масово нахлуватъ въ Балкана. Маврикий отново трѣгва срещу тѣхъ и спира въ Анхиало. Изпраща военачалницитѣ си Прискъ и Салвианъ да обградятъ хемускитѣ проходи. Последниятъ влиза въ бой съ аваритѣ, обаче бива принуденъ да отстъпи, за да може да се съедини съ войскитѣ на Прискъ. Следъ победата на аваритѣ, тѣ се отправили за Анхиало, обрали града и продължили грабежитѣ си до Чорлу.

Въ селищата по източния Балканъ, Странджа, Сакаръ-планина и дори до най-източнитѣ склонове на Срѣдна-гора, трѣбва да се търсятъ първитѣ нomenclатурни следи и бита на славянитѣ. Напримѣръ Савулинъ, наименование на голѣма частъ отъ юго-източна България. Презъ VIII вѣкъ и следъ това славянскитѣ имена на селищата въ този край се срещатъ твърде често.

Грабителскитѣ нашествия на прабългаритѣ въ Волуострова започватъ отъ срѣдата на V вѣкъ до cII вѣкъ, презъ който преминали масово Дунава, като въ предѣлитѣ на днешна България заварили славянитѣ. Вѣроятно въ VI вѣкъ, една частъ отъ прабългаритѣ, подъ водителството на Сандилъ се засела въ Тракия и започнали отседналъ животъ въ подбалканскитѣ области.

По време на борбитѣ между Виталиенъ съ императоръ Анастасий, между войскитѣ, които се притекли на помощъ на първия е имало и два многобройни корпуса войски отъ „хуни“ т. е. прабългари.

Базата на бунтовниците срещу Анастасий е била около Анхиало, гдето е билъ и постоянния лагеръ на хунно-българитѣ т. е. на прабългаритѣ.

Тракия, като стратегическа областъ, особено следъ избирането на Цариградъ за столица на римската империя, става арена на нашествия, грабежи и кръвопролития, които заематъ видно мѣсто въ историята. Еднаква е сѣдбата ѝ и презъ владичество-то ѝ на българитѣ, гърцитѣ, турцитѣ и др. народи. Цариградъ е билъ прицелната точка на задунавскитѣ народи и понеже пѣтищата минавали презъ Балкана (главно презъ проходите на източния Балканъ), то тѣзи проходи добили извънредно голѣмо стратегическо значение, особено следъ настаняването на Аспарухъ, начело на прабългаритѣ презъ 679 г. въ северо-източна България, обстоятелство, което се потвърждава и отъ множество ясно или слабо забележими следи отъ стари укрепления.

При победата на прабългаритѣ надъ византийцитѣ, тѣ заварватъ въ днешна с.-и. България 7 славянски групи (рода), които въ продължение на десетина години напълно подчиняватъ подъ своята власть.

Юстинианъ II въ 688 г. напада Тракия, гдето прабългаритѣ постоянно нахлували. Походътъ е билъ срещу „Склавиния“ и България.

Презъ 706 г. Тербелъ е опустошилъ тракийската областъ Загория, населявана отъ славяни и простираща се въ бургаския заливъ*).

Главниятъ градъ на областта е билъ античната римска крепостъ Deultum, чийто развалини сѣ край устието на Карабунарската рѣка при село Дебелтъ.

Юго-източна България, презъ време на римската империя влиза въ провинцията Haemimontus, срѣдище на нова областъ, съ славянско име Загора, което име запазва дори и презъ турското робство.

ЗАБЕЛЕЖКА. Споредъ Франческо Пеголоти (отъ XIV ст.) подъ името Zagorra се разбираше границитѣ на бившия бургаски окръгъ, а споредъ разни хроники отъ XIV в. тази областъ включва крайбрежието, отъ бургаския заливъ до Пловдивъ (респективно севернитѣ половици на днешнитѣ бургаска и ст.-загорска области).

Презъ 774 г., при царуването на Телерика, българитѣ превзиматъ византийската крепостъ Берзития. Константинъ изненадва българитѣ и избива цѣлия гарнизонъ отъ около 12,000 души.

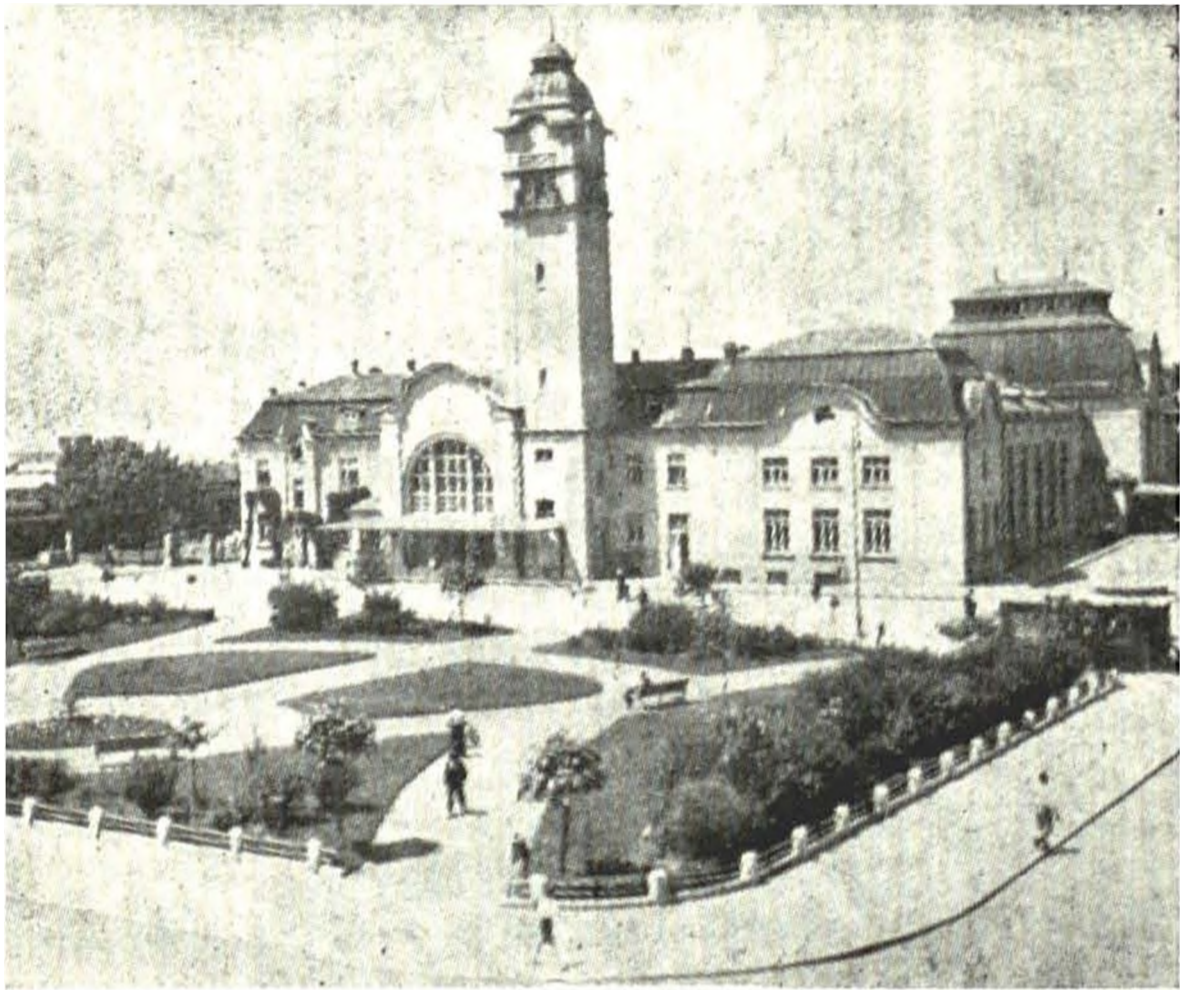
Въ юго-източна България се проявявали българскитѣ царе: Кардамъ, Крумъ и неговитѣ наследници до Бориса.

Презъ царуването на Симеона (887—927) българскитѣ граници сж така разширени, че по-късно, презъ II-то българско царство, при царуването на Асенъ II не достигатъ тѣзи предѣли.

Симеонъ потегля срещу Византия и разбива Леона въ Тракия. Последниятъ повикалъ на помощъ маджаритѣ. Симеонъ побеждава и тѣхъ и отново потегля за Цариградъ. Разбива византийцитѣ при Булгарофигонъ (днешния Баба ески). Той се прославя и съ редица победи презъ 914 г. въ одринско, драчско и солунско, а презъ 917 г. боя при р. Ахелое, сегашната Чимоска рѣка (влива се между гр. Поморие и гр. Несебъръ въ Черно-море*), както и съ походитѣ си презъ юго-източна България, до самия Цариградъ отъ 921 до 924 г.

Презъ 1092 г. българското население въ юго-източна България, заедно съ населяващитѣ тукъ кумани, потеглятъ срещу Византия. Гръцкиятъ императоръ узналъ за този походъ, потегля къмъ Анхиало, като изпраща своитѣ военачалници да запазятъ подбалканскитѣ и балкански проходи. Изплашениятъ гръцки императоръ събира своитѣ военачалници въ Анхиало и решаватъ да пуснатъ куманитѣ презъ проходите и тогава да ги атакуватъ задъ тилъ. Часть отъ византийската войска, начело съ Кантакузенъ, Тархонионъ, Елханъ и др. отиватъ около Тегма, днешнитѣ бургаски минерални бани, а Тархонионъ и синътъ на ослѣпелиятъ Вриенти, въ Одринъ. Гръцкитѣ войски водени отъ Манастра

ЗАБЕЛЕЖКА. Слаби следи отъ тази битка и днесъ се забелязватъ западно отъ с. Чимосъ, въ мѣстността „Сомунлу баиръ“ (Симеоновъ връхъ) и мѣстността „Кокаласъ“ — недалечъ отъ гр. Несебъръ. Името на мѣстността е въ връзка съ сведението на единъ византийски лѣтописецъ, който давайки сведения за битката при гр. Ахелое, споменава, че дълго време мѣстността е била осѣяна съ коститѣ на загиналитѣ византийски войници.

Бургасъ — гарата

(предполага се да е билъ отъ кумански произходъ) е трѣбвало да атакуватъ куманитѣ, следъ като минатъ проходите и тръгнатъ къмъ Одринъ. Куманитѣ минали Балкана и разграбили всичко, каквото имъ попаднало, като превзели крепостъта Голое, днешния Ямболъ. Тогава населението отъ града и околноститѣ му прокламира за императоръ Псевдо Диогена и се присъединява къмъ куманитѣ. Следъ това потеглятъ срещу Анхияло, гдето грѣцкиятъ императоръ се билъ затворилъ въ крепостъта. Следъ множество сражения византийцитѣ едва се спасили.

Поради голѣмитѣ данѣци и лошитѣ обноси на управницитѣ, бунтоветѣ били често явление на населението въ юго-източна България, въ която областъ, включително и ямболско, сливенско, съ тогавашно централно седалище на управителя въ провинцията Анхиало, който по това време е билъ Конст. Ститатусъ, а на цѣла Тракия Вас. Ватацесъ. Това време съвпада съ явяването на Асенъ и Петъръ, които започватъ освободителнитѣ борби.

Отъ 1206 г. поне въ юго-източна България Калоянъ се среща само съ латинци. Това се по-

твърдява и отъ обстоятелството, че доста градове на Romania (разбирало се подбалканска България, частъ отъ Тракия), отхвърлятъ игото на Калояна и признаватъ господството на латинцитѣ.

Презъ 1261 г., при царуването на Асенъ II се разрушава голѣма частъ отъ латинската империя, като една частъ отъ нея продължава да сществува въ жалко състояние. По това време границитѣ на българското царство достигатъ за последенъ пжтъ до най-голѣми размѣри. Обаче Асеновитѣ наследници разгромили българското царство. Едва Свѣтославъ, подпомогнатъ отъ чичо си Елтимиръ, се прехвърля съ своитѣ войски въ юго-източна България и успѣва да превземе тогавашнитѣ крепости: Русокастро, Созополь, Месемврия, Анхиало, Агатополь, Авли, Голое и др.

Следъ смъртта на Свѣтославъ и чичо му Елтимиръ (1322), България отново се разпада.

По късно Михаилъ Шишманъ обсажда областта между градоветѣ Сливенъ до Месемврия.

При завладяването ни отъ турцитѣ, юго-източнитѣ ни граници сж били почти днешнитѣ.

Съ коронясването на Александра, той потегля презъ източния Балканъ срещу византийцитѣ и превзема Айтось, Русокастро, Ктения и Ямболъ. Следъ това подчинилъ всички подбалкански крепости и стигналъ до Одринъ.

Разбитиятъ Андроникъ се връща въ М. Азия за да се приготи за новъ походъ срещу Александъръ. Последния отново минава Балкана и спира въ Айтось, а Андроникъ е билъ въ Русокастро. Обаче вмѣсто да се сражаватъ, почнали преговори за размѣната на Анхиало съ Ямболъ, като Александъръ отстъпва Анхиало и взема Ямболъ (1332 г.) Александъръ е отстъпилъ Анхиало, понеже съсрѣдочената му войска въ Айтось е била по-малка, отколкото тази на Андроника. Обаче на другия день (18 юлий) на Александра пристига въ помощъ още войски и той напада византийцитѣ. Последнитѣ поискали да се спасятъ въ стенитѣ на крепостта Русокастро, обаче мѣстното българско население освенъ, че не ги пугнало въ крепостта но и завързало сражение съ тѣхъ. Разбититѣ тукъ ви-

зантийци презъ нощъта избѣгали къмъ Анхиало, чийто население сжщо ги отблъсва.

Тѣзи факти идватъ да потвърдятъ, че тогава приморскитѣ градове въ бургаския заливъ сж били населени въ болшинството си съ българи. Това се потвърждава и отъ факта, че следъ като месемврийци научили, че Александъръ победилъ Андроника, избиватъ оставения въ крепостъта византийски гарнизонъ, като изхвърлятъ тѣлата имъ въ морето.

Дори и следъ нашето заробване отъ турцитѣ славяно-българ. езикъ е билъ запазенъ не само въ Тракия но дори и до Епиръ. Ето какво е писалъ английскиятъ класикъ Вегвуд: „Днесъ (презъ 1674 г.) гръцкиятъ езикъ е изроденъ даже и въ самата Гърция, въ Епиръ и въ западна Македония, славянскиятъ езикъ е унищожилъ първия . . . и продължава: „че славянскиятъ езикъ е обикновенниятъ простонароденъ езикъ въ турската империя. Той се говори (а на друго мѣсто изрично се споменава, че източнитѣ славяни пишели съ кирилица) и въ Тракия, Македония и Епиръ, а въ цариград. палатъ е много фамилияренъ между самитѣ турски войници“.

Границитѣ на юго-източна България при царуването на Александра сж били покрай гребена на Сакаръ-планина и дервентскитѣ височини, като за защитата на границата сж били построени нѣколко кули и укрепления (1344—1346 г.).

Първитѣ турски завоевания надъ България започнаха съ нарушение границата на юго-източна България.

Презъ XIV в. турскитѣ нашествия продължаватъ и се ускоряватъ, поради взаимнитѣ борби между българскитѣ царе и воеводи.

Въ 1345 г. Кантакузенъ въ сѣюзъ съ Орхана, чиято флота напада българскитѣ черноморски градове, като 20 хилядна турска армия нахълтва между бургаския заливъ и Тунджа. Ограбватъ цѣлата област и избиватъ голѣма частъ отъ жителитѣ, които я оставятъ въ твърде плачевно положение.

Иречекъ пише: „Между годинитѣ 1365—1370 турцитѣ подчинили цѣла Тракия. Самиятъ Мурадъ

се запятели към Понта, взели от българите Ай-тосъ, Карнобатъ, Созополъ, а следъ това Виза и Кърклия. Настъпва 5-вѣковното ни робство.

Созополъ, Мосополъ, Скафида, Анхиало, Месемврия и селищата до Босфора сж били отстъпени от Сюлеймана на Маноила, макаръ и признатъ отъ Мохамеда (1413 г.), презъ 1424 г. при Мурадъ II отново сж били взети отъ турците.

Следъ окончателното падане на Цариградъ въ турски ръце, започва масовото преселване на гръцкото население към българските градове, особено по крайбрежието, като съ това вече даватъ гръцки колоритъ на тѣзи градове. Цитираме месемврийската кондика: „Следъ превземането на Цариградъ отъ турците, много членове на Царското семейство и отъ други видни цариградски семейства, понеже не искали да бѣгатъ много далечъ отъ своето мило отечество, прибѣгнали въ Месемврия, който градъ е капитулиралъ подъ известни условия и се предалъ на Караджа бей“ ...

Походътъ на Дибичъ Задбалкански

По поводъ неизпълнението решението на Лондонската конференция за даване автономия на Гърция, следъ гръцката революция (завѣрата) презъ 1827 г., рускиятъ императоръ Николай I, въ началото на 1828 г. обявява война на турците.

Руската войска следъ дълги сражения въ северна България, превзема Шуменъ.

Следъ тази победа, войските, подъ началството на Генералъ Дибичъ, потеглятъ къмъ Румелия, като преди него сж тръгнали: Генералъ Ротъ по посока къмъ Месемврия и Генералъ Рюдигеръ къмъ Айтосъ. На 7 юлий Ген. Ротъ разбива турците при прохода Дервишъ Иованъ. Последните се разбѣгватъ къмъ Месемврия и Бургасъ. Ротъ превзема и Месемврия, гдето му се предава Османъ паша съ 2000 войника, 12 орждия и 10 знамена, а на 12 юлий руските войски влизатъ въ Бургасъ. Генералъ Понсе, командующъ войските при Созополъ, прогонва турците отъ всички останали градове по бургаския заливъ.

Преди пристигането на пехотнитѣ части, руската флота, подѣ началството на адмиралѣ Грейгѣ превзела брѣговетѣ на Месемврия, Анхиало, Созополь, Василико, Агатополь и Мидия.

Голѣма радостъ е обзела рускитѣ войски, навлизайки въ Бургасъ, виждатѣ руската флота съ развѣти знамена.

Цѣлото мѣстно българско население е било въоръжено и помагало на рускитѣ войски.

Въ Айтось 37-и полкъ влиза безѣ единѣ гърмежѣ, като турцитѣ остъпили въ безпорядѣкъ, оставайки снаряжението и припаситѣ си.

Следѣ множество сражения между рускитѣ и турски части около Ямболѣ и други мѣста, на 30 юлий сутринѣта, Дибичѣ е билѣ на лагерѣ до с. Драгоданово, получава писмо отѣ турския везирѣ, съ което му съобщавалѣ: „... тѣй като... сега чуждитѣ посланици се събрали въ Цариградѣ и преговоритѣ сж взели благоприятенѣ обратѣ, то кръвопролитие то по нататѣкъ е безполезно“ и питалѣ на кое мѣсто може да се срещне съ него. Дибичѣ изпраща единѣ свой офицерѣ въ Сливенѣ да предаде отговора му.

Печална е била сждбата на българския народѣ.

Престояло отново окупация на турцитѣ.

Споредѣ чл. XII отѣ Одринския мирѣ, давало се срокѣ 18 месеца, на желающитѣ да се изселятѣ, да продадатѣ имотитѣ си.

Понеже всички българини сж помагали на рускитѣ войски, всѣки останалѣ българинѣ е рискувалѣ живота си.

Това преселение презѣ 1830 г. е било масово, като $\frac{3}{4}$ отѣ населението на юго-източна България напуска жилищата и имотитѣ си и се преселва въ северо-източна България, Ромъния и главно въ Русия — гр. Болградѣ (Бесарабия).

По това време Бургасѣ е билѣ руската главна квартира, гдето сж били и генералитѣ Дибичѣ, Обручевѣ и др.

Сборниятѣ пунктѣ на бежанцитѣ е билѣ Бургасѣ. Тукѣ се събирали преселницитѣ отѣ старо-загорско, н.-загорско, ямболско, дори и отѣ одринско. При преброяване на бежанцитѣ, указали сж

се 16,565 семейства, съ близо 100,000 члена, безъ да се има предъ видъ закъснѣлитѣ и заминалитѣ съ руски параходи за Одеса.

Въ Бургасъ е останало само едно българско семейство, а въ Сливенъ отъ около 25000 българи, останали сж 2—3000 души.

На това масово изселване се дължи и малкото останали българи въ юго-източна България.

Приморската градина — фонтанътъ

Острова и манастиря „Св. Анастасия“

Археологическо минало и значение на Бургаския край

Днешниятъ Бургасъ не е античенъ градъ. И по минало и по настояще той е новъ градъ. Възникналъ преди 2—3 вѣка, като малко рибарско селище, той започналъ да се издига бързо едвамъ следъ Освободителната война, за да го видимъ днесъ първостепененъ портъ и благоустроенъ градъ, съ модерна канализация, съ луксозна минерална вода и отлична електрификация.

Ако и да нѣма многовѣковна история задъ себе си, неговото историческо и особено археологическо значение, е твърде голѣмо, поради обстоятелството, че той лежи въ една областъ на нашето черноморско крайбрѣжие, въ която отъ хиляди години преди и следъ Христа сж се кръстосвали и напластявали най разнообразни култури, като трако-микенска, гръко-римска, българо-византийска и други, следи отъ които се срѣщатъ на всѣка крачка до чертата на града и въ по-близката и по-далечна негова околностъ.

Намѣренитѣ преди 14 години при копане канала на Атанаскѡйска езеро ценни находки отъ новокаменния периодъ, като орнаментирани капачета отъ глинени сждове, откъслечи отъ глинени сждове, орждия отъ рога и кремъкъ, шило отъ кость, каменно стривало и др., произходящи, вѣроятно, отъ наколни жилища въ това езеро, каквито сж открити и край Гебедженското езеро при Варна, показватъ, че около днешния градъ е кипѣлъ преди хиляди години предисторически животъ. Тия надводни наколни жилища сж били на тракитѣ, които сж създали къмъ срѣдата на първата хиляда преди Христа самобитна тракийска култура,

сходна на критско-микенската край Бъло море и скитската въ южна Русия.

Въ мѣстността „Сладки кладенци“ въ бургаското предградие „Пѣсъци“, още личатъ следи отъ старо гръцко селище, кждето е намѣренъ гръцки надписъ, споредъ който тукъ е билъ оставенъ като заложникъ синътъ на тракийския царь Котисъ (383—359 г. пр. Хр.), който впоследствие останалъ да живѣе като свободенъ гражданинъ въ това селище (колония). Освенъ каменнитѣ зидове и многобройнитѣ фрагменти отъ керамични сждове, по които сждимъ за сществуването на старо гръцко селище, тукъ, споредъ Пейтингеровата карта *Tabula peutingeriana*), се намирала и римската станция Подизо (*Statio-Pudizo*) на пжтя, който съединявалъ Анхиало съ римската колония *Deultum* при с. Якезли, сега Дебелтъ. Тукъ е намѣрена и колективна находка отъ 69 бронзови монети, сѣчени въ Аполония (Созополъ), което е едно потвърждение, че тукъ е имало старо гръцко селище, основано, вѣроятно, отъ аполонийци. Въздигането му въ римско време въ станция Подизо се дължело на кръстопжтното му положение между Анхиало — Дебелтъ и Анхиало — Аполония. Отъ *Pudizo*, споредъ *T. Peutingeriana*), се отдѣлялъ и прѣкъ пжть презъ Странджа за *Perintus* на Мраморно море, византийската Хераклия, сега с. Ерегли. При сжщата станция е намѣрена гранична мраморна плоча съ надписъ: *F. C. D.*, който Шкорпилъ тълкува: *Flavia Colonia Deultum*, а може да се чете: *F (inis) C (olonia) D (eultum)*—„Край на колония Дебелтъ“. Значението на тая станция се дължело и на това, че тя единствена въ тая безводна мѣстность е снабдявала пжтниците и моряците съ вода отъ „Сладкитѣ кладенци“, отъ които и Бургасъ до преди 40 години взимаше вода за пиене.

Изобщо това старо гръцко-римско селище, колкото и да е било малко, можемъ да считаме като далеченъ предшественикъ на днешния Бургасъ. Твърде вѣроятно е, да е имало кула или пиргосъ, която да е дала името на днешния градъ. Стари гърци искатъ да обяснятъ името му отъ кулата при Пода, срѣдневѣковния Поросъ, която е

пазила входа за крепостта Скафида (с. Скефъ). Тая крепост споменава графъ Амедей VI въ Савойската хроника отъ 1366 г., като я нарича добро и сигурно пристанище (Ville de Schaffida). А може би сжщата кула да е пазила този входъ и за римската крепост Девелтъ, основана отъ императоръ Флави Веспасианъ (69—79 г. сл. Хр.) за нуждитъ на ветеранитъ отъ осмия легионъ.

Многобройнитъ археологически находки намърени при тая крепост, основитъ на която още личатъ ни говорятъ, че по-късно тя се въздигнала въ голъмъ градъ и центъръ на едноименната римска провинция, който българскитъ царе често нападали и при Крума билъ присъединенъ къмъ предѣлитъ на българската държава. Между многото надписи, които произхождатъ отъ тая крепост, ще споменемъ за латинския надписъ, намъренъ при с. Каракютукъ (сега Пънчево), въ който се говори, че императоръ Антонинъ Пий (133 — 161 г.) заповѣдалъ да се построятъ за защита на провинция Тракия крепости (бурги) съ гарнизонни застави. Тая грижа била възложена на императорския замѣстникъ (легатъ) Гай Юлий Комодъ Орфитианъ. Съобщава се още, че били построени крепости (бурги) и по границата на колонията Девелтъ. Надписътъ е датуванъ отъ 155 г. сл. Христа. Споменатитъ бурги въ надписа сж били наблюдателни кули съ малки гарнизони, които имали за задача да пазятъ границитъ на империята или да държатъ въ покорностъ мѣстното тракийско население. Ако допустнемъ, че намърения при станцията Подизо латински надписъ F. C. D. трѣбва да се чете: „Край на колония Девелтъ“, ще трѣбва да приемемъ, че на това важно кръстопжтно и гранично мѣсто ще да е билъ издигнатъ подобенъ бургосъ (burgos), който е далъ името на Бургасъ. Мануилъ Филь ни съобщава, че презъ срѣднитъ вѣкове, между Скафида и Росокастро имало градъ Пиргосъ, безъ да опредѣля точното му мѣстоположение. Може би този градъ е предшественика на днешния Бургасъ. Кое отъ посоченитъ три предположения за името на Бургасъ ще се укаже най-

достовѣрно, само бждещитѣ изследвания ще покажатъ.

Но има и четвърто предположение за произхода на името, което не е безъ основание. Споредъ стари бургазлии ¹⁾, на праздното дворно мѣсто, срещу французкия девически пансионъ, ул. „Шейнова“ № 5, е имало стара бейска кула, висока 8 м. и 4 1/2 м. въ диаметъръ, остатъци отъ която се виждали наскоро следъ освобождение на града. Кулата била каменна и съ бойници и е служила за защита на турския бей, който е владялъ околната земя като чифлишка. Отъ кога водила началото си тая кула (беклеме) трудно може да се каже, но вѣроятно, още преди заселването на града. Въ такъвъ случай не е чудно първитѣ заселници гърци, виждайки тая кула (пиргосъ) като лично мѣсто по този брѣгъ, да сж дали името на града отъ нея.

На северо-западъ отъ Дебелтъ се издига Росокастренската крепостъ съ следи отъ изчезнало селище, край което е минавалъ важенъ пѣтъ на югъ къмъ Одринъ. За насъ тая крепостъ е важна, че тукъ Иванъ Александъръ е разбилъ византийския императоръ Андроникъ III и го принудилъ да сключи известния въ историята Росокастренски миръ въ 1332 г.

На северо-западъ отъ Бургасъ на върха Хисаръ баиръ надъ Айтосъ, се издигала презъ византийско време крепостъта **Аетосъ** (орелъ), чиято важностъ се състояла въ това, че лежи на изхода на източния проходъ, презъ който е минавалъ пѣтя отъ Провадия за Тракия, използванъ презъ всички войни и пѣтешествия.

На 15 клм. северно отъ Бургасъ лежатъ често споменаванитѣ въ историята *Aquae Calidae* на римлянитѣ или сегашнитѣ бургаски минерални бани, които Готския историкъ Йорданесъ отъ VI в. хвали като най-добри за лѣкуване болни съ огненната горещина, която испущатъ и въ които и хуни и готи сж се къпали при обсадата на Анхиало въ 583 година.

¹⁾ По сведения събрани отъ г. Ат. Христовъ.

Тукашното селище се наричало **Терми**, **Термополис**, а Идризи го нарича **Мегали Терми**; Вилхардуенъ по-късно говори за него, че латинския императоръ Хенрихъ, наследникъ на пленения отъ Калоянъ Балдуинъ, останалъ три дни на почивка (1206 г.) при сжщитѣ бани, които той нарича, че били „най-хубави, най-топли и най-лѣковити въ цѣлъ свѣтъ“.

На югъ отъ Бургасъ, на входа на едноименния заливъ, лежи Созополъ, античната Аполония Понтийска (*Apollonia Pontica*), основана отъ малоазийски колонисти, най-вече милетчани, предвождани отъ философа Анаксамандъръ въ 610 г. пр. Христа. До скоро имаше споръ кжде е билъ първоначално града: на острова св. Кирикъ или на малкия полуостровъ. Отъ разкрития напоследъкъ некрополъ по южния брѣгъ на о-ва окончателно се установява, че тукъ ще да е било първото селище, което после се е разпрострѣло на п-ва, кждето е днесъ.

Старото му име се запазва до кжде срѣдата на III в. сл. Хр., но следъ надмощието на християнството, той билъ преименуванъ на **Созополъ** или **Созополис**, което означава „градъ на спасението“. При бележити български царе, той е билъ въ български рѣце, както и отъ 1366 г. до падането му подъ турцитѣ. Голѣма катастрофа го сполетѣла въ 1352 г., когато генуезци го превзели и опленили.

За неговия разцвѣтъ и величие презъ антично време говори бележитата бронзова статуя (колосъ) на Аполона, творение на художника Каламисъ, която римскиятъ пълководецъ Маркъ Лукулъ въ 72 г. пр. Христа отнесълъ въ Римъ, когато завладѣлъ града.

И презъ антично и римско време Аполония е сѣкла свои автономни монети, материалъ за които е вземала отъ съседната мина Бакърлъкъ. Откритото напоследъкъ медно съкровище въ малкия полуостровъ Атия, въ подножието на мината и северно отъ Созополъ, съ глинени калѣпи, въ които сж били лѣти особени монети-стрели, показва, че тукъ ще да е била **монетарницата** на Аполония, тъй като нейното влияние се е простирало на се-

Изгледъ къмъ морето

веръ до Анхиало, а на югъ до Иниада. Между многото монети, срѣщатъ се и такива съ името на Аполона, покровителъ на града, съ прекора Созисъ (лѣкарь, спасителъ), откъдето града си носи и новото име.

Много антични паметници и находки сж намѣрени въ Созополъ, но за жалъ, повечето и най-ценнитѣ сж отнесени преди и следъ освобождението, въ Турция, Гърция и другаде. Отъ запазенитѣ у насъ ще споменемъ надписа на Метока, синъ на Тарула, въ които се говори, че следъ разрушението на града, Метокъ го въздигналъ съ три врати и една кула и го посветилъ на Аполона — Созисъ (лѣкарь).

Още по-бележитѣ паметникъ представя надгробната мраморна плоча на Анаксандъръ, съ надписъ, въ който се възхвалява последния като „най-отличенъ и безукоризненъ между гражданитѣ“. Паметникътъ, който се счита отъ нашитѣ археолози като единъ отъ най-хубавитѣ въ сбирката на Народния ни музей, произхожда отъ края на VI в. пр. Христа и представлява изобщо едно отъ най-сполучливитѣ произведения на ранното ионийско изкуство.

Голѣмъ наученъ интересъ създаде между ученитѣ колективната керамична находка въ дъното на залива, между о-въ Св. Кирилъ и града, преди 10-на години, която сега се съхранява въ три голѣми шкафа въ Бургаския археологически музей. Въ цѣлото това пространство при почистване на залива дълбачката извади отъ морското дъно съ хиляди керамични предмети, нѣкои запазени но повечето фрагментирани, представляващи амфори, вази, лампички и разни други луксозни сждове съ голѣмо разнообразие въ формитѣ. Всички тѣ носятъ характернитѣ белези на гръцката керамика: изящество, лекостъ и най-разнообразна орнамента отъ линии, шарки и образи върху типичната черна глечъ въ античната гръцка керамика.

Нѣма съмнение, че при бждещи разкопки въ града и околността му, ще се откриятъ още твърде ценни предмети за археологическото минало на този градъ.

Но Созополъ е билъ голѣмъ центъръ и презъ срѣдневѣковието. За това ни говорятъ, преди всичко, нѣколкото църкви и много мѣнастири. Съвременнитѣ историци го рисуватъ като „голѣмъ, хубавъ и многолюденъ градъ, пълненъ съ всѣкакво добро“.

Презъ време на своя търговски и културенъ възходъ аполонийци основали сами нови колонии по нашето крайбрѣжие, каквито сж били Атия, Иниада, Анхиало и др. Въ Атия, на едноименния полуостровъ, е била, както споменахме, монетарницата на Аполония. Но че тукъ е имато селище сждимъ по открития тамъ напоследъкъ некрополъ край брѣга на морето. Тукъ сж намѣрени, освенъ много бронзови монети, 2 брадви, глиненъ кюпъ съ надписъ, и една статуя на богиня, доста повредена въ горната часть, но иначе твърде художествено изработена. На най-високата часть на полуострова личатъ развалини отъ стара тракийска крепостъ, а въ подножието на хълма, до самия морски брѣгъ, се виждатъ основи отъ параклисъ, което показва, че тукъ е имало малко селище и презъ по-ранно християнско-византийско време.

Анхиало, сега Поморие, е билъ основанъ около V—IV в. пр. Хр. на срещоположния брѣгъ на Бургаски заливъ. Античниятъ градъ е билъ въ дъното на полуострова, въ мѣстността Палиокастро. Презъ него е миналъ Овидий, когато е отивалъ на заточение въ Кюстенджа (стария Томи) въ началото на I в. сл. Хр. Тогава градътъ е билъ добре укрепенъ. Аполонийци избрали това мѣсто, защото било кръстопжтно. Амианусъ нарича Анхиало „Голѣмъ градъ“ (*Civitas magna*), отъ който излизали пжтища по разни посоки: единъ крайбрѣженъ за Одесусъ (Варна) и устието на Дунава, съ продължение на югъ презъ Аполония за Бизанционъ (Цариградъ); другъ презъ Акве Калиде (Термополисъ) за Кабиле (Ямболъ) и Верея (Ст.-Загора), трети презъ Дебелтъ — за Адрианополъ и четвърти презъ източния проходъ на Хемусъ — за Марцианополъ (с. Девня) и Дорусторумъ (Силистра) на Дунава.

Въ своя възходъ, главно презъ римско време,

между II и III в. сл. Христа, Анхиало надминалъ даже своята майка-основателка. Многобройнитѣ монети, сѣчени презъ времето на Антонинъ Пий, Траяна и др. говорятъ за търговския му разцвѣтъ. Презъ времето на Траяна той е билъ преустроенъ по римски образецъ и получилъ неговото фамилно име — Улпия, затова на монетитѣ, нѣкои отъ които притежаваме въ Бургаски музей, се пише Улпия — Анхиало. Тогава той става автономенъ градъ, съ свой Съветъ (мегали вули) и Народно събрание. Въ Бургаския музей притежаваме благодарственъ адресъ на мраморна плоча, издаденъ отъ „Великия съветъ“ на Анхиалската община на императора Антонинъ Пий, въ честь на победитѣ му срещу партянитѣ и други народи въ М.-Азия, неприятели на империята.

Стара гръцка колония е билъ и Месемврия или Несебъръ у славянитѣ, основана на скалистия полуостровъ презъ VI в. пр. Христа, кждето порано е имало старо тракийско селище, за което сждимъ отъ тракийското име на града. Когато преди 15 — 20 години се застрояваше бѣжанския кварталъ вънъ отъ града, въ мѣстността Алонитѣ, тамъ се откриха десетки каменни гробове съ най-разнообразни находки въ тѣхъ, много отъ които сж прибрани въ Бургаски музей. Всичкитѣ сж отъ античния градъ. Но най-голѣмата гордостъ на Месемврия сж многобройнитѣ църкви отъ византийско време, като Св Пантократоръ, Св. Иоанъ, Св. св. Архистратези Михаилъ и Гавраиль, Св. Параскева и др., които сж живи паметници на византийската архитектура и живопись. Ако презъ последнитѣ години, когато се състоя въ София византоложки конгресъ, много видни византолози посетиха Месемврия, то се дължи на голѣмия интересъ, който възбуждатъ тия рѣдки и скжпи паметници на византийското изкуство у насъ.

И Несебъръ и Поморие (Анхиало), поради полуостровното имъ мѣстоположение, сж се издигнали въ миналото като важни морски крепости, мжчно превземаеми чрезъ сухопжтно нападение, макаръ да сж били често обезпокоявани отъ готи и хуни, отъ авари и славяно-българи, поради бли-

зостъта имъ до източнитѣ проходи на Балкана и богатствата, които криели въ себе си, но въпрѣки тѣхната непривземаемостъ, отъ времето на Крума и насамъ, тѣ често сж падали въ български ржце. Въ полето между тия два града е станала прочутата Ахелойска битка на 20 авг. 917 г. на царъ Симеона съ византийцитѣ, която открила пжтя на бждещитѣ му зазоевания на югъ.

Ако хвърлимъ погледъ на югъ къмъ Странджа, оставаме очудени отъ многобройнитѣ долмени и могилни гробища, които не сж друго, освенъ надгробни паметници на старитѣ траки, първитѣ обитатели на тая планина. Наредъ съ тѣхъ се срѣщатъ, почти на всѣко по-значително възвишение, съ десятки градища или калета, които, сждейки по строежа имъ, разбираме че сж пакъ отъ тракийско време. Надъ всички тѣхъ величествено се издига Голѣмото градище при М.-Търново, което е едно отъ най-голѣмитѣ градища въ България отъ тракийски произходъ. При него, въ мѣстността Мишкова нива, е открито голѣмо светилище на Аполона, отъ нждето сж донесени въ града (М.-Търново) тракийски конници и надписи посвещения на този богъ. Подобни светилища сж открити и при М.-Търново, при Сушица, при с. Конакъ и на други мѣста въ Странджа. Самиятъ градъ, ксйто е възникналъ въ далечното минало като рударски центъръ, поради силно развито рударство въ този край, следи отъ което се срѣщатъ на всѣка стжпка, е билъ значителенъ тракийски центъръ въ трако-римско време, за което сждимъ по многобройнитѣ археологически находки, които сж открити въ него и близката му околностъ.

Всички тия исторически мѣста и стари селища криятъ ценни паметници и археологически материяли, нѣкои отъ които сж прибрани въ музейната сбирка на Бургаското археологическо дружество „Дебелтъ“, но много още стоятъ дълбоко зарити въ земята, защото редко има край въ България, който да е така богатъ съ старини отъ всички епохи на историческото минало, като нашия. Проучването на открититѣ материяли и паметници е задача на младата българска археологическа на-

ука. Всички тия материали представляват голѣмъ наученъ интересъ за разрешаване на нѣкои спорни още исторически проблеми, интересуващи не само родната, но и общоевропейска наука.

Георги п. Аяновъ

Тютюно сѣнето въ Тополовградско

Карнобатъ — пазаря. Продажба на прочутитѣ карнобатски овце

Освободителната война, Санъ-Стефански и Берлински договори

На 12 април 1877 г. Русия обявява Освободителната война и следъ победоносния ѝ край, на 19 февруарий 1878 г. се сключва Санъ-Стефанския договоръ, обаче, поради вмешателството на другитѣ велики сили, на 13 юлий с. г. се сключва Берлинския договоръ, които между другитѣ, съдържа и следнитѣ постановления: „България е създадена като автономно и данъчно Княжество подъ суверинитета на султана, тя ще има едно християнско управление и една народна милиция. На югъ отъ Балкана е образувана една провинция, която се именува Източна Румелия и която ще остане подъ прѣката политическа и военна властъ на султана, при условие на административна автономия, тя ще има единъ генерал-губернаторъ християнинъ“.

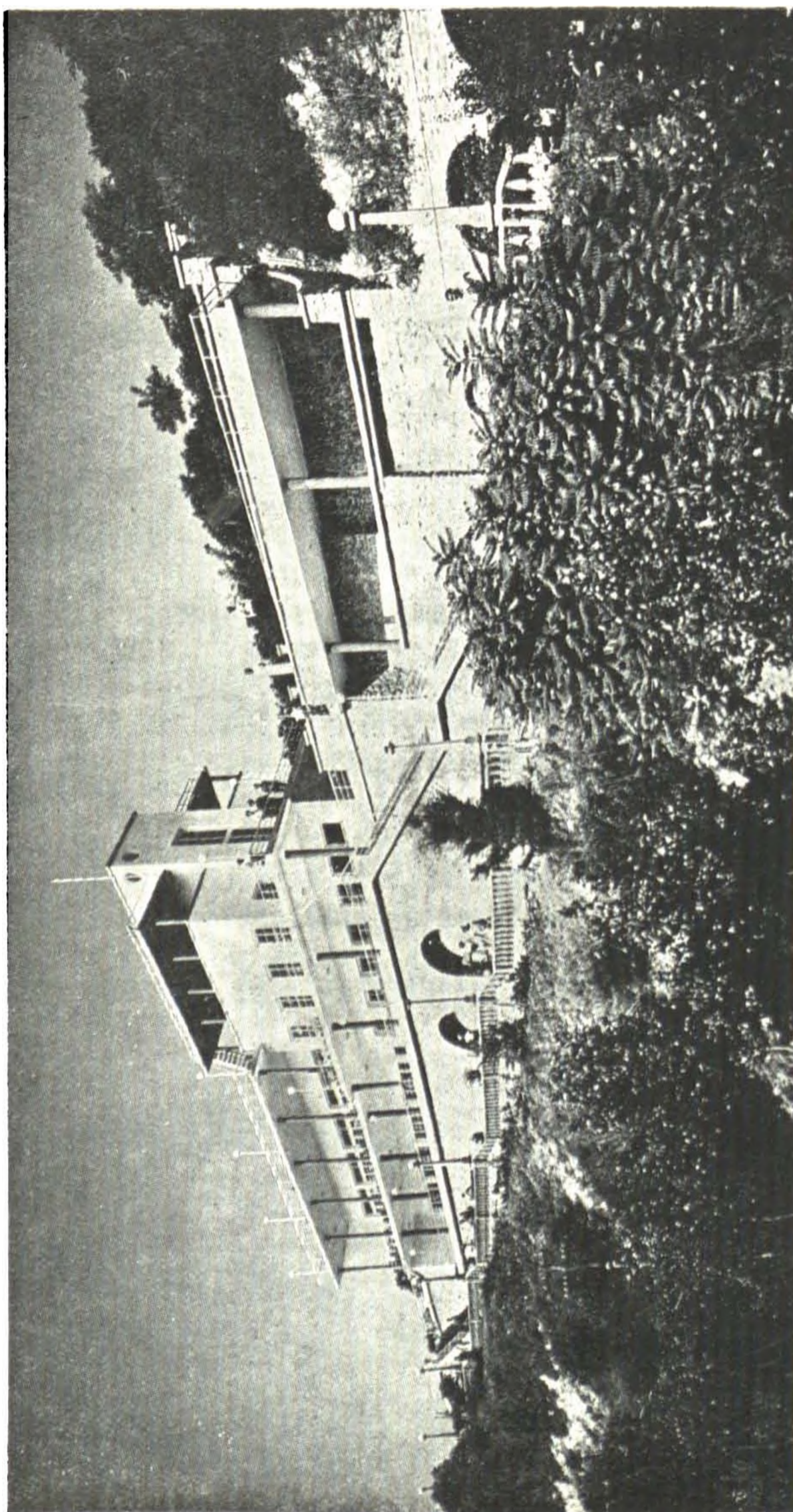
До избирането на губернаторъ, Изт. Румелия се управлявала отъ генералъ Столипинъ.

Презъ м. април 1879 г. е билъ назначенъ за 5 години за генерал-губернаторъ Алеко Богориди*).

Споредъ „Временнитѣ правила“ управлението следъ освобождението ни, страната се раздѣлила на 5 губернии, като южна България е била раздѣлена на 2 губернии: пловдивска и сливенска, губерниитѣ на окржзи и окржзитѣ на околии.

Презъ м. април 1884 г. изтекълъ служебния срокъ на генерал-губернатора Богориди, а на 26 април с. г. е билъ назначенъ втори генерал-губернаторъ Гаврилъ — паша (Кръстевичъ).

*) БЕЛ. Първи сливенски губернаторъ е билъ генералъ Илишеевичъ, а негови помощници сж били: вице губерн. майоръ Гречановски, советникъ по дѣламъ казъоннаго управление — Димитъръ В. Храновъ, правитель канцеларии губернатора — Захарий П. Коняровъ, старши чиновникъ особихъ поручений Петко Р. Славейковъ, а втори губернаторъ е билъ Иванъ С. Ивановъ и негови помощници: вице губернаторъ Римски — Корсаковъ, правитель канцеларии Бѣляевъ, советникъ — Захарий П. Коняровъ и чиновникъ особихъ поручений — Гусаковъ.

Морското казино — Бургасъ

Съединението

Полуробското положение, както въ Княжеството, а особено въ Източна Румелия не били твърде приятни за българския народъ и неговата ръководителка, тогавашната интелегенция, които очаквали пълна свобода на българския народъ. Едва формирана като област, поражда се идеята за обединението на дветъ Българи.

Въ София сж решили да се образува единъ таенъ централенъ комитетъ въ южна България, който да подържа връзки съ Княжеството. Решено е било и да се свика едно събрание въ Сливенъ отъ представителитъ (кметоветъ) на всички околии въ южна България. На 26 априль 1880 г. сж били избрани, като представители на околитъ: сливенска — Ст. Костовъ, чирпанска — Д-ръ Хакановъ, ст.-загорска — Д. Наумовъ, пещерска — К. Величкодъ и Ан. Горановъ, сърнено-горска Д-ръ Странски, бургаска Я. Я. Руселиевъ и др. Това събрание трѣбвало да стане на 15 май с. г. Първиятъ му протоколъ е съставенъ на следния день. Заседанията сж ставали въ домътъ на х. Димитъръ Бояджиевъ. За тѣзи тайни събрания сж се държали 5 протокола, като последния е билъ съставенъ на 18 май.

Въ тѣзи събрания сж участвували: К. Величковъ, Д-ръ Стоиловъ, Ст. Стамболовъ и др.

Въ Пловдивъ всички очаквали, че въ Сливенъ ще се провъзгласи съединението.

Презъ 1884 г. се произвели избори, въ които мнозинство сж взели съединиститъ (консерваторитъ или лжжесъединиститъ, както ги наричали либералитъ). Н. А. Начовъ става директоръ на вътрешнитъ дѣла. Като правителствена партия, консерваторитъ подкрепяли Гаврилъ паша.

Опозицията (либералитъ) образували отдѣленъ комитетъ за съединението, начело на Д-ръ Странски, революционера Захари Стояновъ (организиранъ отъ последния по типътъ на тайнитъ револ. комитети, преди освобождението ни), капитанъ Паница, Стояновичъ, Димитъръ Ризовъ, Зографски, Тишковъ и др.

На 31 августъ 1885 г. майоръ Моткуровъ заедно съ Ризовъ е преговарялъ съ Князь Батембергъ за предстоящото съединение.

На 6 септемврий с. г. по решение на този комитетъ, пловдивския горнизонъ, начело на майоръ Николаевъ, който сжщо е билъ съзаклятникъ, арестуватъ генералъ-губернатора Гавриль паша Кръстевичъ и образуватъ временно правителство, подъ председателството на Д-ръ Странски.

На 9 с. м. Князь Александъръ пристигналъ въ Пловдивъ при общъ ентусиазъмъ на цѣлото българско население.

Веднага се мобилизира цѣлата войска.

Следъ слабитѣ протести отъ турска страна, се обявява сръбско-българската война. Бързата победа решава окончателно сждбата на обединена България, за жалостъ често обезпокоена отъ вжтрешни размирици, между русофили и русофоби (консерватори и либерали).

Бунтоветъ презъ 1886 — 1887 г.

Презъ 1886 г., скоро следъ свършването на сръбско българската война, Князь Александъръ I е предприелъ обиколка изъ южна България и къмъ 7 май с. г. щѣлъ да пристигне въ Бургасъ.

Капитанъ Набоковъ съ нѣколко черногорци и мѣстни русофили подготвилъ единъ комплотъ противъ Княза. Решено е било да му се устрои засада въ Айтоското дефиле (Канджъкъ дере).

Този заговоръ е билъ благословенъ отъ черногорския попъ Драговичъ, въ домътъ на Ангелъ Горановъ, адвокатъ въ Бургасъ, единъ отъ инициаторитѣ на този бунтъ.

Княза обикновено е пжтувалъ на конь, съ малка свита.

Въ това дефиле, ненадейно нападнатъ Княза, лесно биха го пленили и изпълнили своя планъ, а именно да го заведатъ до крайбрѣжието и отъ тамъ да го качатъ на нѣкой руски параходъ и заведатъ въ Русия, или ако това не имъ се отдаде, да го убиятъ.

Комплотътъ е билъ откритъ своевременно отъ

тогавашния бургаски окръженъ управителъ Иванъ Цанковъ и съ взетитѣ бързи мѣрки, осуетенъ.

По този поводъ ето какво е писалъ „Бургаски вестникъ“ отъ 10. V. 1886 г. подъ редакторството на Ан. Горановъ: „Нечувани до сега звѣрства се извършиха снощи въ Бургасъ. По заповѣдь на смахнатия премиеръ една рота солдати нападатъ нощно врѣме домоветѣ на руския кап. Новакова, на депутатина Бракалова, на Председателя на Окр. постоянна комисия Савва х. Дечева, на касиера на Земледѣлческата каса Малакова и на А. Горанова, подъ предлогъ, че горнитѣ лица конспирирали противъ священната и неприкосновенна особа на възлюблени ни Господаръ и Генералъ-губернаторъ, Негово Височество Александъръ Хесенский Батенбергъ. Тия лица били извлѣчени нощно време и хвърлени въ тъмница. Никакво съпротивление не е имало отъ страна на арестованитѣ български подданници, които покорни на закона, неприкословно се подчинили на вандалската заповѣдь на лудия Каравеловъ. Капитанъ Новаковъ обаче, съ оръжие въ ржка е заплашвалъ съ смъртъ, тѣзи, които би имали смѣлостта да турятъ ржка отгоре му. Движението на войската въ града, виковетѣ на капитана, скоро разбудили гражданитѣ. Руский консулъ пристига на часа и предлага да стане поржчителъ, но му било отказано даже го заплашили, че ако настоява, ще се взематъ мѣрки и противъ него. Най-сетне, войската сполучва да хване Новакова и го хвърля въ тъмницата. Цѣла нощъ руското консулство е било обсадено отъ солдати: консула е искалъ да телеграфира на началството си, но депешата му не била приета. При пристигането на руския параходъ, двадесетъ-тридесетъ варки пълни съ солдати заобиколили вапора и контролирали кой влиза и излиза“ . . .

На 26 августъ 1886 г. князь Батенбергъ, следъ като окончателно се увѣрилъ, че е невъзможно да подобри отношенията си съ Русия, свиква въ двореца намирашитѣ се тогава въ София офицери почти отъ цѣла България, гдето имъ съобщилъ, че се отказва отъ престола.

Въпрѣки отказа на Княза, борбитѣ между

офицерството, частъ отъ които били противъ, а други за регенството.

Произведенитѣ избори за Великото народно събрание били кървави.

Капитанъ Бѣловъ, командиръ на Сливенския полкъ получава телеграма отъ Стамболовъ да даде съдействие за избиране народни представители, привърженици на регенството.

На 16 или 17 октомври с. г. капитанъ Караивановъ (дружиненъ командиръ на бург. дружина), доложилъ на полковия си командиръ, че въ Бургасъ се готви бунтъ отъ нѣкои офицери срещу регентството. Капитанъ Бѣловъ пристигналъ, за да провѣри лично за положението, обаче, нищо съмнително не е намѣрилъ и си заминалъ.

На 21 презъ нощта въ дома на братя Кишелски се събрали: кап. Набаковъ, поручикъ Залевски (отстраненъ отъ българската войска), пор. Кишелски и братъ му Иванъ Кишелски, Ангелъ Горановъ и още нѣколко мѣстни русофили. Набоковъ е прочелъ една шифрована телеграма отъ Каулбарсъ, съ която се съобщавало, че въ цѣла България ще избухне революция противъ регенството. По този поводъ тѣ приготвили планъ за действие въ Бургасъ, като решили да арестуватъ дружинния командиръ кап. Караивановъ и тримата ротни командири, които не сж били привърженици на заговора.

На 22 срещу 23. X. пор. Кишелски е билъ дежуренъ по дружината. Рано сутриньта той и капитанъ Николовъ, съ една команда войници арестуватъ всички останали офицери, както и граждани, привърженици на руската политика. Капитанъ Караивановъ е билъ предизвестенъ отъ единъ фелдфебелъ и успѣлъ да избѣга и се скрие въ лозята, а отъ тамъ тръгналъ за Айтосъ.

Дружината се подчинила на заговорницитѣ.

Войницитѣ били пуснати въ града, а въ казармата е останалъ само кашаварътъ.

Кап. Набоковъ е уредилъ временно правителство въ Бургасъ и следъ това е заминалъ за Анхиало, за да уреди и тамъ своя администрация

и подготви свои привърженици за борба срещу регентството.

Презъ това време кап. Караивановъ е пристигналъ въ Айгосъ и заедно съ поручикъ Хаджиевъ и 60 войника сж потеглили за Бургасъ, като сж пжтували цѣла нощъ и къмъ 8 часа сутриньта сж пристигнали тукъ. Заговорниците не били взели никакви мѣрки за отбрана. Кап. Караивановъ, поручикъ Хаджиевъ и войниците влѣзли безпрепятствено въ казармата, гдето цѣлата дружина му се подчинила. Веднага сж освободили арестуванитѣ офицери и граждани, като почнали да арестуватъ водителитѣ на заговорниците. Пор. Кишелски и Горановъ избѣгали съ лодка въ Турция, а Бракаловъ по сухо, миналъ презъ границата и заминалъ за Василиковско — Царевско, тогава турска територия, гдето по него време е билъ неговия чифликъ. Мнозина отъ останалитѣ тукъ заговорници се скрили въ разни консулства и въ къщата на Набоковъ.

Бунтътъ е билъ потушенъ бързо и безъ кръвопролитие.

Правителството виждайки, че бунтоветѣ зачестили и поради това, че рускитѣ власти насила сж освобождавали арестуванитѣ е изпратило въ Бургасъ известниятъ майоръ Паница. Съ пристигането му тукъ, всички русофили се изплашили. Около Бургасъ се появили въоръжени чети. Майоръ Паница изпратилъ подиръ тѣхъ потери, като имъ далъ най-свирепи инструкции.

Капитанъ Набоковъ е билъ осъденъ на смъртъ отъ военно полевия сждъ, но поради сжществуващитѣ тогава капитулации, по искането на тогавашния руски консулъ Емилияновъ, е билъ предаденъ нему, а последния го освободилъ. Следъ това Набоковъ, съ единъ руски параходъ е заминалъ за Одеса, а българитѣ-заговорници сж били арестувани, малтретирани твърде жестоко*) и сждени, обаче

*) БЕЛ. По това време карауленъ началникъ на затвора е билъ поручикъ Петъръ Еневъ (по настоящемъ подполковникъ о. з., живущъ въ гр. Ямболъ), който се противопоставялъ на малтретиранията и успѣлъ да спаси арестуванитѣ.

оправдани, за да не се обтегнатъ отношенията на Княза съ руския дворъ.

На 23 декемврий 1887 г., рано сутриньта, гръцкия параходъ „Георгиосъ“ (специално наетъ отъ Цариградъ) е спрѣлъ до с. Приморско, до самата турска граница. Отъ този параходъ сж слѣзли 50—60 души и веднага потеглили за вжтрешността на бургаска околия. Това сж биле ржководенитѣ отъ кап. Набоковъ четници, които доста отдавна сж готвили тази злополучна експедиция, за свалянето на българското правителство чрезъ бунтъ.

По донесението на пограничната стража до окржжня управитель и той отъ своя страна на Военното министерство, става известенъ този заговоръ, за който правителството е било въ течение, поради явнитѣ приготовления въ Цариградъ.

По заповѣдь на Военното министерство капитанъ Драгиевъ, замѣстникъ дружиненъ командиръ, сжщата вечеръ къмъ 8 ч. е тръгналъ съ 9-а и 11-а роты, съ ротния командиръ поручикъ Черешаровъ и порт. юнкера Аврамовъ, който е замѣствалъ кап. Драгиевъ, като ротенъ командиръ.

Разпоредено е било отъ Военното министерство да заминатъ за Бургасъ отъ Ямболъ 2 роты отъ № 12 Балкански полкъ и още 2 роты отъ 4-а дружина на сжщия полкъ, квартируваща въ Сливенъ. Тѣзи 4 роты се предавали на разпореждането на майоръ Гюлмезовъ, дружиненъ командиръ на Бургаската дружина, който по това време прекарвалъ отпуската си въ Сливенъ.

Майоръ Гюлмезовъ на 24 декември с. г. по 1 часа следъ полунощъ, съ около 30 фйтони и брички, при снѣжно и студено време, тръгватъ отъ Сливенъ за Бургасъ съ 1-а дружина на 11 Сливенски полкъ, съ ротнитѣ командири поруч. Бояджиевъ и пор. Киряковъ, а отъ Ямболъ 2-тѣ роты подъ командата на поруч. Шамутковъ и пор. Райчевъ, сжщо за Бургасъ.

За да не стане известно на бургаскитѣ граждани заминаването на дветѣ роты подъ командата на кап. Драгиевъ, тѣ сж минали по края на града, презъ пѣсъцитѣ, къмъ Пода.

Когато ротитѣ били къмъ Сладкитѣ кладенци,

окръжния управител Щарбаковъ, придруженъ съ нѣколко стражари, ги е настигналъ. Къмъ 3 ч. сл. полунощъ (24 декемврий) сж пристигнали въ село Мехмечъ-кьой — Росенъ. Тамъ научаватъ, че кап. Набоковъ съ четата си е билъ въ Сарж-Мусса — Веселие и вече тръгвали за с. Росенъ.

Ротитѣ се строили на селския мегданъ.

Тамъ кап. Драгиевъ имъ обяснилъ положението и дадената имъ задача. Напомнилъ войнишкиятъ имъ дългъ къмъ родината и престола и ги подканилъ да изпълнятъ своя дългъ съ достоинство. Следъ това ротитѣ сж били изведени вѣнъ отъ селото, на полянката, южно около 7—800 крачки отъ селото и се строили въ разгнать строй, въ очакване на четниците. Къмъ 7 ч. сутринята се разнесълъ гърмежъ. Всички войници се втренчили напредъ. И действително на около 1 клм. на югъ, нѣколко въоръжени лица се движили. Кап. Драгиевъ веднага изкомандувалъ 9-а рота да заеме позиция, а 11-а рота да остане въ резерва. Заговорниците забелязали войниците и започнали да стрелятъ, на които открили огънь залѣгналата рота и по този начинъ сражението е започнало. Следъ непродължителна престрелка мятежниците се разбѣгали, като дветѣ роти ги проследили, но понеже тѣ се прѣснали въ гората, по нататъшното имъ преследване е било невъзможно. Тукъ сж били убити 13 души, между които и капитанъ Бояновъ. По-голямата частъ отъ убититѣ сж били черногорци.

При преследването на заговорниците били заловени 6 души черногорци.

Сутринята къмъ 8¹/₂ ч. ротитѣ вече се върнали въ селото на почивка.

Кънна стража и народни потери сж били пуснати за провѣрка гората и овчарскитѣ кошари.

Прибрани и погребани били убититѣ заговорници.

Кап. Драгиевъ направилъ и изпратилъ своя рапортъ за резултата въ София и Сливенъ.

Въ 11 часа сжщия день всички се научили едновременно за бунта и потушаването му.

При по-нататъшното претърсване на гората

отъ потеритѣ, на 27 декемврий кап. Набоковъ заедно съ 2 заговорници били проследени и убити при мѣстността Дервишка поляна, между селата Старо и Ново Паничарево и Росенъ.

Южния брѣгъ на Бургаския заливъ

Основаване и произходъ името на града*)

Споредъ турския пътешественикъ Хаджи Калфа, градъ Бургасъ, като селище е съществувалъ къмъ половината на XVII вѣкъ и по всѣка вѣроятность е основанъ наскоро, преди това. Въ картитѣ издадени презъ 1744 година не е отбелязанъ като селище. Сигурно е, че до къмъ края на XVIII вѣкъ е билъ незначително селище.

Тукъ сж идвали да рибуватъ анхиалски и со-

*) ЗАБЕЛЕЖКА. Вѣроятно главната причина за неприспособяване селище на днешното мѣсто на Бургасъ, по време на усиленото заселване на черноморското ни крайбрѣжие, е била липсата на вода наблизо и слабо защитено природно мѣсто, поради ниския и равень теренъ.

зополски рибари, като всътка вечерь се връщали обратно, обаче въ лошо време сж оставали тукъ да нощуватъ, като въ крайбрѣжието си направили рибарски колиби. Но по-късно, за да се отбѣгне постоянното отиване и връщане, преселили тукъ и своитѣ семейства, понеже въ бурно море, можели да рибуватъ и въ околнитѣ бургаски езера и блата.

По предание, първитѣ колиби въ мѣстото на днешния градъ сж били построени на мѣстото на сегашната сладкарница „Малина“ (жгъла на улицитѣ: „Александъръ II“ и „Мит. Симеонъ“) и на мѣстото на днешния хотелъ „Ипериялъ“ (жгъла на ул. „Александъръ II“ и „Абаджийска“, гдето сж били засадени и акациеви дървета).

Презъ 1824 г. сж били построени вече 350 къщи, отъ които повечето колиби, отъ което се предполага, че развитието на селището започва въ началото на XIX вѣкъ.

При освобождението ни, въ града е имало 1200 къщи, отъ които нѣкои доста масивни сгради.

Името на града произхожда отъ каменнитѣ кули, които се намирали около града (до „Пода“) и въ самия него. До скоро, следъ освобождението на градъ Бургасъ на днешното праздно мѣсто, на жгъла на ул. „Шейново“ № 5 и „Царь Крумъ“, точно срещу француския девически пансионъ, е имало една кула, висока около 8 метра, кръгла, съ диаметъръ 4—4.50 м., съ тѣсни отвори (прозорци) и конусообразенъ връхъ.

Именно по тази кула — пиргосъ, сж наименовали и селището — Пиргосъ.

Но поради липса на буква *п* въ старата турска азбука, била замѣствана съ *б*, като по арабски начинъ го записвали Бргз и сж го произнасяли Бъргазъ и отъ тукъ Бургазъ*).

Споредъ Иречека, презъ XVI в. въ вътрешността на този край е имало селище съ име *Burgos* — Бургосъ, мѣстонахождението на което не

*) На грѣцки *Πύργος* — кула, *ι* — ипсилона на старогрѣцки се чете ю и у, а латинцитѣ вмѣсто буквата *Π* сж употребявали *B* и при превода на Пиргосъ на латински е ставало *Burgos*.

се знае, но възможно е това да се отнася за Люле-Бургасъ.

Мануилъ Филъ (IV в.) споменава за нѣкакъвъ градъ Пиргосъ, между Скафида и Росокастронъ.

Старото име на града Бургасъ е точно подъ сжщото име Пиргосъ, а мнозина гърци и днесъ продължаватъ да го именуватъ Пиргосъ, други Биргосъ, а трети Бирго. Преди и следъ освобождението, даже до преди 40-тина години, името на града, особено за кореспонденцията (адресирането), за различие отъ Люле-Бургасъ и Кулели-Бургасъ, е билъ известенъ съ името Ахило-Бургасъ, поради близостъта му съ Анхиало-Поморие, които особено въ турско и румелийско време е билъ по-голѣмъ търговски градъ отъ Бургасъ. Турцитѣ освенъ Бургазъ сж го писали и Бергосъ. Днешното име на града е въ изопачена форма на старото му название Пиргосъ, поради неправилното му писане

Изгледи отъ мѣстността Отмънлий

Бургасъ при освобождението ни и въ румелийско време

При освобождението ни, чертитѣ на града сж били следнитѣ: на югъ съ едва оформената сегашна улица „Съгласие“, въ съседство, съ която е била добре уредената градина на Бунала, която се простирала отъ крайбрѣжието, по сегашнитѣ квартали, между улицитѣ „Съгласие“ и „Шейново“, до ул. „Фердинандъ I“ (бивша „Сака-иолу“ и „Мугрисъ махлеси“), по тази улица продължавала на западъ до ул. „Гладстонъ“ (бивша „Съртъ-иолу“), по която улица се спущала надолу до крайбрѣжието. По долнята частъ на ул. „Гладстонъ“, тукъ-тамъ е имало малко кжшички, а отъ ул. „Фердинандъ I“, е била оформена само една тѣсна ивица отъ сгради, около дветѣ ѝ страни до ул. „Гладстонъ“. Отъ тукъ града се е простиралъ на северо-изтокъ къмъ пл. „Санъ-Стефано“ и Чамуръ-иолу (Калната улица), днешната ул. „Априловъ“, която е свършвала къмъ пресечката на ул. „Ботевъ“ съ „Св. Св. Кирилъ и Методий“, около сегашнитѣ общински хали. Отъ тамъ по северно направление, презъ тогавашната циганска махала (чингене махлеси), отивалъ къмъ бившата огнена мелница на Ив. х. Петровъ (сегашното мѣсто на администрацията на Голѣмитѣ Български мелници А. Д., която мелница е била отвънъ чертитѣ на града), следъ това края на града се спуща на югъ, къмъ началото на сегашната улица „Царъ Аспарухъ“, продължавалъ е на изтокъ, надъ тогавашнитѣ арменски гробища и малката българска дървена църквица „Св. Св. Кирилъ и Методий“, т. е. на сегашната църква съ сжщото име и едноименния площадъ. Отъ мѣстото на площада, по края на българската махала (Чобанъ махлеси) до ул. Трайко Китанчевъ и по долната частъ на ул. „Царъ Симеонъ“, като кварталитѣ между ул. „Съединение“ и долната частъ на булевардъ „Кн. Александъръ“ сж били източния край на града. Въ този край единственитѣ добре оформени улици следъ освобождението ни сж били „Узунъ калдаръмъ“ — сегашната ул. „Цар. Елеонора“ и „Нидер-

ни сока“ — ул. „Д-ръ Нидеръ“ и съ площадъ „Папазъ мейданж“ — „Успѣнски“.

На мѣстото на нѣкогашната Буналова градина, сега сж урегулирани кварталитѣ между улицитѣ: „Съгласие“ — „Фердинандъ I“, по ул. „Гладстонъ“ до крайбрѣжието, гдето се включва сждебната палата (бившата Постоянна комисия), заедно съ градинката и френския девически пансионъ. Задъ Буналовата бахча (отъ ул. „Царь Асенъ“ до крайбрѣжието е билъ чифлика на Петко Чиглайски, а мелницата му е била на сегашното мѣсто на домъ № 37 въ ул. „Царь Асенъ“).

Нивята задъ нѣкогашната огнена мелница, простиращи се между улицитѣ: „Цариградска“ по „Гладстонъ“ почти до ул. „Царь Борисъ“, следъ освобождението ни, сж били откупени отъ Ст. Стамболовъ*).

На северъ, въ съседство съ тѣзи нивя е билъ чифлика на Сава Вълковъ. Задъ мѣстата на Стамболовъ, отивайки отъ югъ къмъ северъ, сж били нивята на Сакинъ Мустафовъ и на Мария Ив. Сакалугова, а задъ чифлика на Вълковъ сж били нивята на Никола Димитровъ и Иванъ Кулевъ, а по на северъ, до стария Вайякойски пжть — нивята на Александъръ Георгиевъ — Коджакафалията, които мѣста сж завещани отъ последния на бургаската община за раздаване и раздадени на безимотнитѣ бургаски граждани, а на изтокъ — мѣстото, като продължение на парка до администрацията на Голѣмитѣ Български мелници, сж били градината и лозята на Аркади Димитракопуло, които следъ това сж били старитѣ християнски гробища, а въ съседство съ тѣхъ, на източна страна въ пл. Ал. Георгиевъ, бѣха предпоследнитѣ христ. гробища. Юго-западно отъ техническото училище, на сегашното мѣсто на построената сграда на старческия домъ, сж били старитѣ турски гробища. Въ горния край на двора на сегашното сиропиталище, сж били първитѣ източно-православни и католи-

БЕЛ. Говори се, че тѣзи нивя му биле подарени отъ бургаското гражданство, за да не премѣсти града, по неговъ проектъ, въ срѣщния (юженъ) морски брѣгъ — Чингене-скеле.

чески гробища. Тукъ е билъ построенъ паметникътъ отъ рускитѣ войскови части. Този паметникъ е билъ премѣстенъ въ двора на сегашнитѣ казарми къмъ 1924—925 г. Въ квартала, срещу сегашната държавна болница (между улицитѣ „Пиротъ“ и „Добричъ“) сж били старитѣ румелийски казарми. Мѣстата между града и крайбрѣжието сж били ниви и лозя. На булеварда, по край брѣга на десетина метра южно отъ тамъ, гдето се спускатъ стълбитѣ за плажа, е била руската болница. Въ жгъла между ул. „Черноморска“ и „Лавеле“ е била турската джамия „Калъчъ Али паша“ (около която сж били турскитѣ гробища) и която е била съборена нѣколко години следъ освобождението ни. По крайбрѣжието, на мѣстото на сегашния тенисъ-плацъ, сж били старитѣ морски бани, състоящи се отъ нѣколко дъсчени бараки, западно отъ тенисъ-плаца е имало разни житни хамбари и магазини, които се простирали задъ новата гара срещу митницата, а въ жгъла на градинката, срещу пристанищния входъ е била джамията „Чилесисъ зааде Мустафа Ефенди“ (а наоколо ѝ турски гробища и рибарски бараки). Тази джамия е била построена съ срѣдствата на едноименения благотетель около 1860 г. и ремонтирана около 1870 г. Сжщата джамия въ земетресението презъ 1911 г. е била попукана и въ надвечерието на Балканската война е била съборена. Между тѣзи 2 джамии, въ турско време, е имало медресе — турско религиозно училище за ходжи. Третата и единствена сега сжществуваща татарска джамия (надъ която, на северъ, се е просгирала татарската махала), а около мѣстото на руския паметникъ*) е имало кладенецъ — татаръ пунаръ), която е на площадъ „Пазарний“, а именно джамията „Азизие“, построена въ 1862 г.

Край морския брѣгъ е имало каменна стена, която е била около сегашната източна врата на гарата, по направление къмъ сегашното влагали-

*) БЕЛ. Този паметникъ е билъ близо до пресечката на ул. „Трайко Китанчевъ“ и „Пиротска“ и презъ 1918 г. е билъ премѣстенъ на сегашното си мѣсто, понеже е пречилъ на движението.

ще, минавайки около 2 метра северно отъ сегашната пристанищна ограда, като мѣстото на митницата е било крайбрѣжието. Въ площадъ „Фердинандъ“ (сегашния новъ паркъ) е имало разни стари хамбари, гостилнички, кръчми и кафенета, а на мѣстото на парка, е било солидната сграда на митницата *). Тази сграда е била съборена къмъ 1920 год.

Презъ 1897 г. кварталитѣ между сегашната Търговска гимназия и сегашния хотелъ „Балканъ“ сж били построени отъ разни бараки, паянтсви сгради, съ разни кръчми, кафенета, житни хамбари (въ които живѣели тогавашнитѣ пристанищни работници: манафи, лазове и кюрди), сж били умишлено опожарени, като пожара е започналь отъ бившата улица „Розова“, а по настоящемъ именуваща се „Гр. Игнатиевъ“.

Много отъ старитѣ квартали въ Бургасъ сж били умишлено опожарявани, а следъ това съ нискитѣ оценки, почти безплатно, сж били откупвани отъ общината.

На сегашното мѣсто на ю. з. жгълъ на ул. „Александъръ I“ и „Царъ Крумъ“ е имало житни и рибарски хамбари. По тротоара на сегашния хотелъ „Империяль“ (къмъ ул. „Александъръ II“ и „Абаджийска“ и по ул. „Гр. Игнатиевъ“ е била абаджийската чаршия. Улица „Александъръ II“ е била главната чаршия, като отъ дветѣ ѝ страни дюгенитѣ били съ голѣми дъсчени навеси (капаци), подъ които се минавало. Задъ абаджийската чаршия, мѣсто на сегашното кино „Модеренъ театъръ“ и по надолу е имало ханища, едина отъ които е билъ на Рашидъ аа, а задъ хана житнитѣ държавни складове — Бейлеръ маазаларж, кафенета, разни вертепи, кръчми и др. Тази чаршия е била съборена презъ 1898 г., при кметуването на Бракаловъ.

*) БЕЛ. Съгласно обявлението на Бург. префектъ № 647 отъ 14. III. 1885 г. нарежда: „че лицата които ще взематъ участие на правителственото здание „Митница“ за 18 т. 3 часа, щото предприемача да е извършилъ самостоятелно нѣкоя правител. зграда“.

Този търгъ е билъ възложенъ на предприемача—бълг. инженеръ Пашалери, който е построилъ тази митница.

На мѣстото гдето е сега сградата на Бълг. народна банка е било Румелийското кметство. Тукъ се е помѣщавало и углавното отдѣление на Бург. департаменталенъ сждъ, още при откриването му презъ 1889 г. Сжщо тукъ се е помѣщавала и канцеларията на казначейството. Надъ народната банка, на мѣстото на съборениятъ и новостроящъ се общински домъ (презъ м. септември 1939 г.), около срѣдата на квартала между улицитѣ: „Царъ Асень“ (която тогава не съществувала) и „Фердинандъ I“, къмъ ул. „Александъръ II“ е билъ и стария турски конакъ, въ която сграда презъ румелийско време е било помѣщение на префектурата, околийския началникъ, затвора и пожарната команда.

Това здание е било строено съ сключенъ заемъ отъ Имаръ сандж—турската земледѣлска банка.

На мѣстото на кметството е имало една дъсчена постройка, която е служила за помѣщение на пощата и телеграфа, съ входъ къмъ „ул. „Фердинандъ I“. Северно, по ул. „Александъръ II“ е имало касапски-месарски магазини.

Стари бургаски жители разправятъ, че при кметуването на Бракаловъ, презъ 1880 г., събаря тази постройка, като сключва насила заемъ отъ Презенти отъ 2000 турски лири, сжщо и отъ Чукановъ 400 лири и построява ново солидно общинско здание, което изгаря на 17 августъ 1899 г.

Кварталитѣ около днешната арменска църква, между улицитѣ: „Генер. Лермонтовъ“ и „Александъръ II“ сж били застроени съ по-солидни кжщи, голѣма частъ отъ които още сж запазени.

Покойниятъ проф. Иречекъ, при посещението си въ Бургасъ презъ 1883 ч., ето какво съобщава: „Къмъ пристанището равни улици, насадени съ редове акации, нови тухлени кжщи, нова гръцка църква, ново българско училище и всѣкакви складове и всичко това прави впечатление на неотколе основанъ международенъ градъ съ известно бждеще. Само жълтитѣ лица на населението, които сведочатъ за честитѣ трески, чиито произходъ трѣбва да се търси въ мѣстонахождението между дветѣ лагуни, а сжщо казватъ и голѣмата консумация на риба и възбуждатъ у насъ до нѣкжде страхъ. Къмъ

морето се спущатъ стръмни глинести или пѣсъчни брѣгове. Само въ околността на митницата се навежда къмъ водата по полегатъ склонъ, тамъ сж и скелетата и мостчетата за товарение и разтоварване на корабитѣ, Пристанище съ каменни насипи и охрани тукъ нѣма, ами само отворенъ леманъ, въ бурно море много опасенъ. Тѣй нареченото Ченгене скеле (Циганско пристанище), което сега (презъ 1883 г.) се смѣта за добро прикрытие и за най-голѣмитѣ кораби. Руситѣ презъ последната война тукъ сж имали казватъ своитѣ складове и телеграфна станция“.

Освобождението на Бургасъ

На 7 Февруарий (25 Януарий ст. ст. — Григоровъ день) 1878 г. за пръвъ пжтъ рускитѣ войски стжпили въ гр. Бургасъ, тогава малко градче.

Градътъ се освободи безъ да се пролее нито капка кръвъ, понеже е билъ изпразненъ отъ турскитѣ войски и власти, пкъ и голѣма часть отъ турското население е било избѣгало.

Единственитѣ случайни жертви по време на освобождението ни сж били: единъ руски кавалеристъ. При пристигането на първитѣ руски разезди на 25. I. 1879 г. рано сутринята е падналъ съ коня си въ кладенеца, до сегашния руски паметникъ и се убили, а втората жертва е Янчо Врачковъ, членъ отъ бургаската революционна организация, който е билъ въ една гемия на Бургаския заливъ. Той е излѣзалъ на отсрещния брѣгъ — Кафка, срещу нова година, да вземе вода. Но при качването му въ лодката е билъ застрелянъ отъ отстжпващитѣ зебеци, причислени къмъ турската войска.

Доста време преди идването на рускитѣ войски въ Бургасъ една група отъ около 30 въоржжени лица тръгнали отъ къмъ Атанаскьой за града гърмейки и викайки изъ пжтя, че московцитѣ идатъ. Турцитѣ се изплашили и започнали да напущатъ града. Презъ месецитѣ Ноемврий и Декемврий 1877 г. въ Бургасъ сж идвали турски военни и търговски параходи, както и частни търговски гемии за да взиматъ изплашеното турско население

ние и го настанявали въ Цариградъ и вътрешността на Турция. По-заможнитѣ християни сжщо сж избѣгали въ Цариградъ. Останалото тукъ християнско население, главно българи се е криело въ Буналовата градина, гдето е имало и жилище (чийто собственикъ Жозефъ Буналь е билъ французки консулъ), други въ тогавашната гръцка църква „Св. Богородица“, сега българска — „Преображение Господне“, а трети дълго време стояли въ разни гемеи по залива.

Единствениятъ пазител на християнското население тогава е билъ английския консулъ Чарлсъ Брофи, който въ време на опасностъ, въ своята къща, въ сегашната ул. „Братя Миладинови“ № 14, е вдигалъ червено знаме, за да се крие населението, а при спокойствие е вдигалъ бѣло знаме. Сжщо за запазване отъ черкезкитѣ кланета е помогналъ и тогавашния, последенъ турски реизъ Руфатъ Ефенди Афузъ Хасановъ.

Къмъ края на 1877 г. (ст. ст.), презъ времето когато е нѣмало тукъ никакви власти, е пристигналъ турския воененъ параходъ „Селимие“, съ турска войска, която е слѣзла въ града и поела охраната на изоставенитѣ къщи и магазини въ изпразнения градъ. Следъ пристигането на парахода, карнобатския жителъ Султанъ Ахмедъ Герей (татаринъ), съ разрешението на турския военачалникъ взима 16 войника, съ които се опжтва за Карнобатъ, за да провѣри дали рускитѣ войски сж тамъ. При приближаването на града по шосето, тѣ сж били забелязани отъ карнобатскитѣ българи (по това време рускитѣ войски сж били вече въ Карнобатъ, а всички турци избѣгали), ограждатъ ги и 15-тѣхъ турски войника биватъ убити, Султанъ Ахмедъ Герей бива плененъ, а само единствениятъ живъ останалъ войникъ успѣва да избѣга и събщи на началството си за участъта на другаритѣ си и че рускитѣ войски сж вече въ Карнобатъ. Това трѣбва да е било около 22 или 23 Януарий 1878 год. (ст. ст.), т. е. сжщия параходъ се е бавилъ тукъ поне до тая дата поради което възможно е даже сжщия параходъ да е обикалялъ въ Бургаския заливъ и презъ деня на пристигането на рускитѣ вой-

ски тукъ, поради което руския генералъ Лермонтовъ е наредилъ да се поставягъ 2 орждия на брѣга (булеварда), обаче парахода следъ обиколката си до 7 ч. вечерята е тръгналъ къмъ Созополъ, безъ да стреля.

На 25 Януарий 1878 г. ст. ст. по карнобатското шосе се задали 30 души руски кавалеристи, начело съ капитанъ Куксъ. Посрещнати били отъ свещеникъ Максимъ Фратевъ, дѣдо Никола Русалиевъ, видни български първенци и останалото българско население. Капитанъ Куксъ имъ съобщилъ, че следъ обѣдъ ще пристигне генералътъ. И действително, къмъ 3 ч. сл. обѣдъ е пристигналъ рускиятъ генералъ Лермонтовъ придруженъ отъ 50—60 души кавалеристи, посрѣщнати въ края на града отъ сжщитѣ посрещачи съ хлѣбъ и соль и отведени въ черквата. На това мѣсто (площада срещу сиропиталището) е билъ построенъ сжществующия малъкъ мряморенъ паметникъ.*) Надвечеръ пристигнали още 2000 души отъ 24 дивизия.

На 26. I., другия день въ града е била уредена първата администрация — общинското управление начело съ кметъ Нико Поповъ, помощникъ Панайотъ Русалиевъ, секретаръ Мавруди Стойчевъ и учителя Шивачевъ, околийски началникъ — руснака Скугаревски и полицмейстера (грачоначалника) Безакъ.

Съ пристигането си рускитѣ войски, офицеритѣ били настанени въ лозето на Аркади Димитракопулосъ, войниците малко по на западъ, а самия генералъ Лермонтовъ се настанилъ въ сегашната кжща на зжболѣкаря Пиперовъ (ул. „Лермонтова“ № 12), бивша на Димитъръ Хараламбосъ.

Уредена била и военна болница (лазаретъ), въ която, поради голѣмитѣ студове на фронта, сж умрѣли отъ пневмония, тифусъ и др. болести много руски войници отъ 93 Иркутски и 94 Енисейски пехотни полкове.

Въ казармения дворъ има мряморенъ паметникъ, построенъ съ пожертвованията на войниците

*) Този паметникъ е ималъ руски надписъ, обаче плочата съ надписа била счупена, за втори пжть възстановена, пакъ наново била счупена. Сега е безъ надписъ.

отъ 24-а руска пехотна дивизия. Надписа върху този паметникъ е следния:

„Въ память войнамъ частей Бургаскаго отряда умершимъ отъ болѣзней съ Марта по Октобръ 1878 года въ лазаретахъ полковъ 93 пехотнаго Иркутскаго Его Императорскаго Вѣсочества Великаго Князя Георгія Александровича 94 пѣхотнаго Енисейскаго и Военно-Временномъ № 71 го спиталь.

Отъ 24 Пехотной Дивизіи“.

БУРГАСЪ

Мѣстоположение и геолошко-петрографски сведения

Градъ Бургасъ е разположенъ на най-голѣмия западенъ черноморски заливъ, при източна дължина отъ Гринвичъ $27^{\circ} 29^1$ и северна ширина $42^{\circ} 29^1$, при срѣдня надморска височина 17 м.

Теренътъ на града се снишава отъ тритѣ му страни: западно отъ ул. „Гладстонъ“, източно отъ булевардъ „Царь Асень“ и северно отъ булевардъ „Санъ-Стефано“ къмъ ул. „Александровска“, която постепенно слиза къмъ пристанището.

На северъ градътъ граничи съ Атанаскѡйскаго блато, на западъ съ Вая, ю.-з. съ Мандренското блато, а на изтокъ — съ морето. Тѣзи блата сж непосредствена връзка съ морето презъ по-тѣсни или по-широки водни ивици. Първитѣ две блата иматъ езеренъ характеръ, а третото — Мандренското — блатенъ. Водата въ разнитѣ имъ мѣста е различна. Така напримѣръ, въ южната половина на Атанаскѡйскаго блато (подъ новото шосе), тя е солена, а на северъ отъ шосето е сладка. Сжщото е съ водата и въ другитѣ блата — близкитѣ мѣста до морето сж солени, а по отдалеченитѣ — сладководни или полусолени.

Блатата сж разположени въ геологиченъ младотерциеренъ (сарматски) теренъ. Тѣ сж били морски лагуни, отдѣлени после отъ морето отъ съвкупното действие на талвега, който тѣхнитѣ притоци сж донесли въ морето и отъ натрупването на морския пѣсъкъ и др. материяли, които морскитѣ

вълни сж изхвърлили. Първоначално Мандренското и Ваякьойското блата сж били едно цѣло и сж мияли брѣговетѣ на „Кара-баирѣ“, но съ време тѣ сж се разграничили и сега между тѣхъ се е образувала пѣсъчно-блатна почва около 4 клм. ширина. Отдѣлянето на блатата отъ залива е започнало въ епохата на плиоцена и продължава до сега.

Брѣгътъ между Атанаскьойското езеро и морето е нисъкъ, почти водоравенъ. Той е една тѣсна, проточена ивица, която дѣли двата водни басейни. Материалътъ ѝ е съвремененъ морски пѣсъкъ, богатъ на ситенъ магнетитъ и авгитъ, отъ които и цвѣта му е вжгленочеренъ и тъмнозеленъ. Отъ южния край на езерото въ посока за Бургасъ, брѣгътъ започва да се издига и при градската градина достига максимална височина — 28 м.

Петрографския съставъ на бургаския теренъ най-лесно се наблюдава въ профилъ, на самия брѣгъ. Северо-източния отдѣлъ на брѣга има следния съставъ: подъ почвата (50—70 см.) се разполага глинесто-пѣсъченъ пластъ (1—1.5 м. дебелина) съ варовити конкреции, който покрива лѣсовъ материалъ (3—4 м. дебелина), съ прислойки отъ варовити конкреции и сплескани лещи отъ дребенъ чакълъ. Подъ тѣхъ следва зеленикава хума, смѣсена съ варовити конкреции. Най-отдолу е нееднороденъ слой, дебелъ 3—4 м., който съдържа глинестъ и пѣсъченъ чакълъ и хума. Източния и югоизточния отдѣли иматъ сжщитѣ петрографски материали, само въ друго положение и съ друга дебелина. Въ югоизточния отдѣлъ на брѣга, при разкопването му за желѣзопѣтното трасе, сж намирани два чифта долни челюсти отъ четири клика отъ мастадонъ.

Като се изключатъ най-горнитѣ, кватернитѣ образования, всички останали сж младотерциерни наслаги. По-стари терциерни пластове намиратъ се въ околноститѣ на Бургасъ, твърдятъ пѣсъчникъ при „Ченгене скеле“, който съдържа голѣми и въ изобилие вкаменелости, е еоценски. Около селото Мугрисъ, освенъ еоценъ, има и олигоценъ, въ сивопепеливата глина, на които се намиратъ по-вече отъ 100 вида вкаменелости.

Западнитѣ и източни на Бургасъ висоти — „Кара-баиръ“ и „Бакарлжка“ сж резултатъ на вулканическа дейность. Тѣхната съвременна форма е била почти готова още въ края на мезозойската ера. Петрографскиятъ имъ материалъ е еруптивенъ, богатъ съ жили отъ медни руди. Скалитѣ сж предимно андезити, а по-малко сиенитѣ, който заема отъ носъ Атия до къмъ носъ Сотиръ, а на югъ достига височината на „Росенъ-баиръ“ и завършва въ склоноветѣ и политѣ на Бакърлжка.

Повърхнината на черноморския басейнъ отъ носъ Емине до турската граница е 6016'7 кв. клм. Разпредѣленъ басейна въ бургаска областъ, на райони, е както следва :

полета	площъ	срѣд. надмор. височина :
Мандренско	180 кв. клм.	30 метра
Бургаско-Поморийско	612 „ „	40 „
Айтоско	108 „ „	80 „
Карнобатско	315 „ „	180 „
Сливенско	827 „ „	150 „
Ямболско	560 „ „	150 „

Градоустрояването на Бургасъ

Отъ една морска английска карта, издадена презъ 1854 год., върху която е нанесенъ въ миниатюръ тогавашния планъ на града Бургасъ, може да се сжди, че градътъ е заемалъ една площъ отъ около 420 хил. кв. метра.

При Освобождението ни, Бургасъ е приличалъ на турско селище, съ разхвърлени здания, по разни криви улички и заобиколенъ съ стари полусрутени колиби въ покрайнинитѣ. Кварталитѣ „Старитѣ“ и „Фотулски“ сж били хубави и китни градини и лозя, които се простирали чакъ до улицитѣ „Раковски“ и „Левски“. По-късно града е почналъ постепенно да се развива и неговото застрояване е вървѣло къмъ северъ, единствената посока за разширение, поради това, че отъ другитѣ три страни градътъ е заобиколенъ отъ морето. Презъ 1891 год. е утвърденъ генералниятъ планъ на градъ

Бургасъ, като сжществуващитѣ по-рано планове сж претърпѣли доста измѣнения.

Съ тѣй утвърдениятъ регулаченъ планъ, града е ималъ всичко 289 квартала, находящи се между бул. „Санъ-Стефано“, бул. „Царъ Асенъ“, булевардъ „Князь Александъръ“ и бул. „Мария-Луиза“. Въ тия си граници градътъ е заемалъ една площъ отъ 2,167,100 кв. метра, като съ сжщия планъ сж определени 7 градини съ обща площъ 72,000 кв. метра.

Въ 1900 година приморската градина, която до тогава е била съвършено малка, се разширява съ сливането на нѣколко квартали, като добива една площъ отъ 96,000 кв. м.

Въ тѣзи си граници, застрояването на града е било съвършено слабо и много отъ кварталитѣ сж били дори незастроени. По късно, обаче, особено следъ войната, започна бързо застрояване на града, а това наложи постепенно да се включатъ въ чертитѣ му и находящитѣ се непосредствено до него лозя и градини, като тия последнитѣ превърнаха въ строителни квартали.

Презъ 1912 год. се включва къмъ града нова частъ, отъ подаренитѣ земи, отъ благодетеля Александъръ Георгиевъ, тѣй наречената „Александрова махала“.

Непосрѣдствено до гореказаната махала и долепена съ нея и старата частъ на града, се създаде презъ 1926 год. заселищею „Черковната нива“, чиято улична и дворова регулация бѣ утвърдена на 21. I. 1927 год.

Презъ 1910 год. се състави планътъ на индустриалнитѣ квартали съ една площъ отъ 529,000 кв. м., които презъ сжщата година се включиха въ чертитѣ на града.

Поради масовото прииждане на бежанци следъ дветѣ войни, въ непосредствена близостъ, до индустриалнитѣ квартали, се образува заселище отъ тия бежанци наречено „Пѣсъцитѣ“, на което презъ 1925 год. се изготви и утвърди плана. По късно се почувствува нужда отъ парцели за обездоменитѣ бургаски граждани, вследствие прилагане на регулацията и за нарастналитѣ нужди отъ жилища на прииждащитѣ бѣжанци, както и за

мѣстното гражданство и преселници, а така сѣщо и мѣста за работници, заети въ индустриалнитѣ заведения, поради което се създаде въ непосредственна близостъ заселището „Акациитѣ“, чийто регулационенъ планъ се утвърди на 18 ноемврий 1926 год.

Поради липса на строителни мѣста отъ една страна и отъ друга вследствие покачване на ценитѣ на мѣстата въ чертитѣ на града, започнато е и застрояването на близкитѣ лозя и градини и превръщането имъ въ строителна частъ.

Всичко това наложи да се включи въ чертитѣ на града мѣстността „Старитѣ лозя“ презъ 1935 год., като регулационния планъ на мѣстността „Фотулскитѣ лозя“, като и тая мѣстность се причисли къмъ градския планъ.

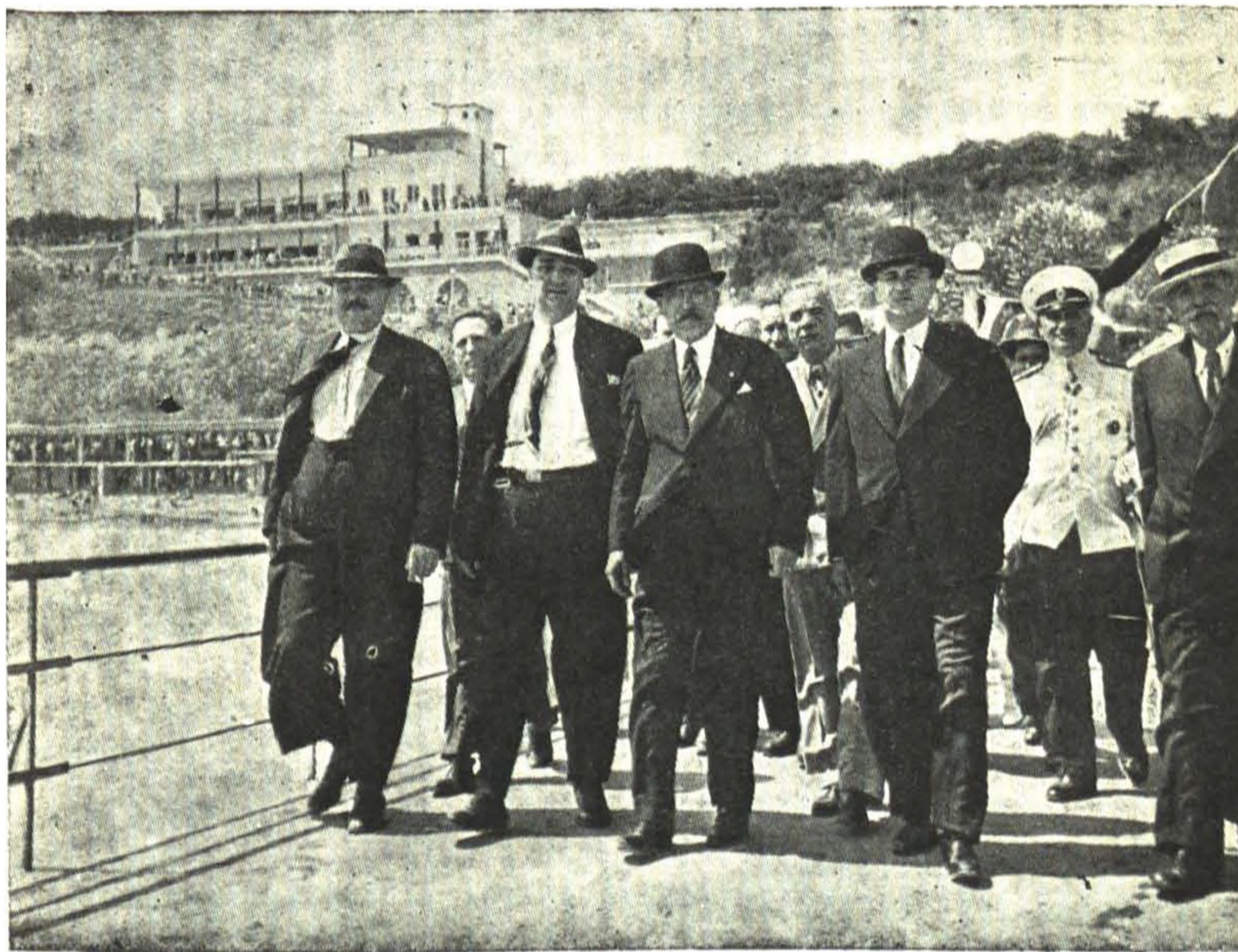
Къмъ края на 1939 г. градъ Бургасъ съ всички включени заселища и старата частъ заема една площъ отъ 3,824,400 кв. м.

Града съ бързъ темпъ се благоустройва, а централната частъ на сѣщия има европейски видъ, съ хубава приморска градина и нѣколко китни градини и паркове, както и монументални здания, а именно, *общински сгради*: голѣмо казино — на морския брѣгъ, съ чудесенъ изгледъ къмъ морето, построено презъ 1938 год. за 2,000,000 лв.; общински хали, въ центъра на града, построени презъ 1926 г., а въ сутерена на сѣщитѣ презъ 1938 г. се инсталира модерна хладилна инсталация за месо-продавцитѣ въ халитѣ, която може при нужда да произвежда ледъ. Общо сградата съ хладилника възлизатъ на около 7,000,000 лв.; модерна пожарна команда, съ гаражъ за моторнитѣ пожарни коли и пр., построена презъ 1935 г. — на стойность 1,600,000 лева; прогимназиална училищна сграда „Св. Св. Кирилъ и Методий“, построена презъ 1934 година за 4,100,000 лв. върху 1100 кв. м.; училище „Любенъ Каравеловъ“ — прогимназия и основно училище, строена презъ 1924 година — партера, а етажъ презъ 1933 година общо — 2,500,000 лв.; училище „Братя Миладинови“ — основно и прогимназия, сѣщо строено на два етапа, партера презъ 1924 година и етажъ презъ 1933 год., струва общо

2,500,000 лева; училище „П. Р. Славейковъ“ — основно и прогимназия, строено на два етапа, партера презъ 1907 г., а етажъ презъ 1933 год. общо струва 2,500,000 лв.; училище „Царь Борисъ“ строено партера презъ 1907 г., етажъ 1933 год., общо струва 2,500,000 лева; училище „Отецъ Паисий“ построено презъ 1892 год. струва 500,000 лв.; новия общински домъ, който е въ строежъ — втори етапъ. Напълно завършена сградата ще струва на общината около 15,000,000 лева; сградата на минералнитѣ бани е строена презъ 1910 год., а сега сме въ подготовка на строежъ на нови минерални бани, за която целъ вече се произведе конкурсъ за архитектурния имъ планъ. Ще струва първия етапъ отъ застрояването имъ около 8,000,000 лева.

Обществени сгради: Търговска палата, строена отъ Търговско-индустриална камара и Стоковата борса, започната презъ 1927 г. и завършена презъ 1930 г., струва 13,500,000 лв., заема една площ отъ 720 кв. м., състояща се отъ: сутеренъ и 4 етажъ, въ които има 36 стаи и 5 великолепни салони, отъ които едина е разкошно декориранъ и отлично приспособенъ за даване на концерти, забави, събрания и др., втория салонъ е на Борсата и служи за сключване борсови сдѣлки, а въ третия е библиотеката на Камарата; пощенска палата, съ всички модерни приспособления; пристанищното управление и митницата, гарата, новата сграда на Бълг. земл. и кооп. банка; сградата на Българ. народна банка, съ мряморни стълби; клубъ на пристанищнитѣ работници строенъ презъ 1923 г., струва 2,000,000 лв.; техническото училище построено отъ Търговско индустриалната камара, въ което се помѣщава вече новооткритото „Срѣдно метално техн. у-ще“. Сградата е строена на два етапа и общо струва около 6,000,000 лева; старческиятъ домъ построенъ 1937 г. и струва около 2,000,000 лв., черквата „Св. Св. Кирилъ и Методий“ построена презъ 1902—1930 г. и струва около 10,000,000 лв.; черквата „Преображение Господне“ построена презъ 1869 г. и струва около 2,000,000 лв.; черквата „Св. Ив. Рилски“ построена презъ 1934 г., струва 800,000 лева; арменската черква, построена

презъ 1860 г. — 300,000 лв.; германското училище, построено презъ 1936 г. — 5,000,000 лв.; католишкия пансионъ, построенъ презъ 1927 год. за 5,000,000 лв.; католишката черква — строена презъ 1937 г. за 1,000,000 лв.; новата рибна борса, съ необходимитѣ хладилници и всички модерни приспособления за манипулиране и запазване риби и други сжестни продукти, както и специалния рибарски кварталъ, въ който се помѣщаватъ всички рибо-търговци.

Пристигането на министъръ Николаевъ по случай освещаването на казиното въ Приморската градина

Водоснабдяване

Освобождението ни заварва града дори и безъ примитивенъ водопроводъ.

Разни цигани и турци — сакаджии сж носили вода съ мѣхове, върху магарета или коне и съ сакки (въ бѣчвички), а по заможнитѣ граждани си правили въ двороветѣ варопѣсѣчни (хурасанъ) щерни и въ които събирали дъждовна вода за пиене. Такива щерни и до днесъ сж останали въ нѣкои дворове).

Споредъ полков. Енелхомъ, който презъ 1829 г. е билъ въ Бургасъ: „Градчето нѣма сладка вода, такава черпятъ отъ една чешма, която се намира на 3¹/₄ версти по пѣтя за Карабунаръ. Има доста кладенци, но водата имъ солена“.

Отъ 1892 г. общинскитѣ съвети сж се занимавали съ разни проучвания за модерното водоснабдяване на града, но поради липса на срѣдства е билъ отлаганъ.

За да се види каква вода сж пиели бургаскитѣ граждани, преди водоснабдяването му, ще посочимъ какво е писалъ в. Нова Епоха въ броя си отъ 21. XI. 1900 г., по поводъ на една обява за доставяне на изворна вода отъ Каялий (Каменово): „Обръщаме вниманието на бургашчани върху обявлението отъ г-да Лазаровъ & Владиковъ. Кой не знае за благодатното влияние на прѣсна вода върху здравието на човѣшкия организъмъ? Кой не знае, че тамъ гдето има хубава вода, тамъ хората не се оплакватъ отъ треска, запичане, катаръ въ стомаха и пр. . . Като е така, безспорно е, че Г-да Лазаровъ & Владиковъ вършатъ едно неоченимо добро за гражданитѣ на гр. Бургасъ. Тѣ даватъ възможность на бургашчани, да не пиятъ вече оная мѣтна и пълна съ всевъзможни съмнителни елементи вода, носена отъ разни блатисти кладенци: Мадика, Атачасъ-кйой, Димитракопуловата бахча и пр. пр. Ние знаемъ отъ каква чистота е тая вода, която носятъ и такива екземпляри, отъ които се погнусява човѣкъ съ разранени рѣце, сополиви, мръсни до безобразие, които при това сж толкова безчеловѣчни, безсрамни, че бъркатъ мръснитѣ си

ржце въ водата, която продаватъ намъ да приемъ. Ето защо ние препоръчваме на бургашчани да побързатъ и се абониратъ при Лазаровъ & Владиковъ за чиста изворна вода, която при това е и поевтина (1 буре-сака, предадена въ кѣщи 1 лв. и 10 ст., а носената бург. вода е струвала саката 1 лв.), сравнително оная сме пили до сега, носена изъ разни съмнителни кладенци“.

Отъ следната публикация въ в. „Нова Епоха“ въ броя му отъ 15. XII. 1901, се вижда и сѣдбата на дадената концесия, за водоснабдяването на Бургасъ съ изворна вода отъ Башбунарскитѣ извори: „Още презъ септемврийската си редовна сесия бург. градски съветъ, съ протоколъ № 34 е решилъ: 1) Обявява контрактъ отъ 8 юний 1898 г. и придружаващитѣ го поемни условия, сключени между Общината и Италянско поданния Филипъ Рекие изъ гр. Баръ (Италия) за снабдяване на гр. Бургасъ съ сладки води съ концесия за нарушенъ отъ концесионера по незапочване на работитѣ въ договорния срокъ и по изчерпване вложенъ му депозитъ 25,000 лева, поради което казанъ контрактъ и поемнитѣ условия да се считатъ уничтожени . . . 2) отъ залога на Фил. Рекие по удостовѣрение № 45 отъ 13 априлъ 1898 г. да се изплатятъ: а) възнаграждението на инженера Хр. Станишевъ изъ гр. София, възлизащи на 10,500 лв. (2% отъ оценението на цѣлото предприятие)“, а остатъка е била глобата . . .

Споредъ Атанасъ Аяновъ, общински техникъ, по това време, концесионера е работилъ 1 сезонъ и е направилъ изкопи отъ изворитѣ до сегашното Техническо училище.

Презъ 1905 и 1906 г. предприемача Кузманъ Димитровъ, подъ ръководството на градския инженеръ по водоснабдяването Петъръ Бончевъ, подпомогнатъ отъ техника Атанасъ Аяновъ, извършили каптажа на Башбунарскитѣ извори. Презъ 1906 г. е била построена изворна стая на Яланджикския каптажъ, въ който се влива водата и на Башбунарскитѣ извори. Тѣзи води по гравитаченъ начинъ се изкачватъ въ резервоара на височината надъ с. Атанасово, построенъ сѣщо презъ 1906 г.

отъ предприемача инженеръ Едуардъ Наудашеръ, подъ ръководството на инж. П. Бончевъ. Водитѣ на тѣзи каптажи се пуснали на 26 октомври 1906 г. ст. ст. на улица Царица Елеонора, която текла на открито отъ тръбитѣ, предъ сиропиталището.

Презъ 1909 г. общината поканила минния инженеръ Михайловски и професоръ Бончевъ, геологъ, за хидрогеоложки проучвания околноститѣ на мѣстността Башъ-бунаръ.

Тѣзи проучвания не дали особени резултати. Отъ 1910 до 1912 г. фирмата Хингеръ Горгасъ & Сие отъ София разширила водопроводната мрежа на Бургасъ съ манесманови (стоманени) тръби.

Презъ годинитѣ 1911, 1912 и до 1918 сж били правени множество сондажи въ мѣстноститѣ: Къшлитъ, Кюмурджи-дере, Курбалж-дере и др., но безъ особенъ резултатъ.

Въ 1915 г. е била назначена комисия въ съставъ: професоръ Бончевъ, градския инженеръ Романъ Софговъ, инж. Дим. Димитровъ, окръжния инженеръ Величко Доневи, пристанищния инженеръ Петрановъ, двама инженери отъ Министерството на Благоустройството и още нѣколко инженери на частна практика.

На тази комисия е било възложено да проучи околноститѣ на Бургасъ за подпочвенитѣ води и да състави ексекутивнитѣ планове на допълнителното водоснабдяване на града.

Следъ направенитѣ проучвания, членоветѣ на комисията не сж постигнали едногласие въ разбиранията си, а се е раздѣлила на две гледища: 1) начело съ проф. Бончевъ, който е застъпвалъ, щото водитѣ да се дирятъ въ височинитѣ на Башъ бунаръ — Яланджъшката котловина, а втората начело съ инж. Михайловски е била на мнение, че водитѣ трѣбва да се дирятъ въ низинитѣ. Поради недоразуменията, не сж били постигнати нѣкакви резултати.

Въ 1920 г. инж. Софговъ пръвъ е прокопалъ 1 каналъ около 600 метра дължина, съ 5—6 метра дълбочина, въ форма на буква Г, който обаче, даде само 100 грама вода въ секунда.

Този неудаченъ резултатъ стана причина за

разболъването и смъртта на инж. Софтовъ.

Въ 1921 г. инж. Михайловски прокопалъ подземни канали въ низинитѣ подъ Башъ-бунаръ и се получила 3 литра въ секунда, резултатъ не особено задоволителенъ.

Въ 1925 г. половината отъ дебита на Бургаскитѣ минерални бани сж вкарали въ общия водопроводъ*).

Презъ 1935 г. около сегашната помпена станция, подъ ръководството на инж. Димитровъ, н-къ на общин. стоп. предприятие, сж започнали да дирятъ вода, съ помпи на дълбочина до 50 метра, обаче до тази дълбочина не сж намѣрили вода. Поради това презъ 1938 г. е била доставена отъ Министерството на Търговията, Промислеността и Труда една парна сонда, която действува на 600 метра дълбочина. До къмъ срѣдата на 1939 г. се направиха три кладенци, като заедно съ досегашнитѣ извори ще дадѣтъ единъ дебитъ около 60—70 литра въ секунда, което количество вода напълно задоволява нуждитѣ на града. Къмъ края на 1939 г. водопровода е срѣдно съ 30 литра.

За тритѣ нови кладенци Бургаската община е изразходвала 2,500,000 лева, когато Пловдивъ и Варна за сжщата целъ, сж изразходвали десетки милиона лева.

Ето и сведенията за водопроводната мрежа. До края на 1933 г., водопр. мрежа въ самия градъ е била 46,900 метра, а вънъ отъ града 37,966 метра или обща мрежа отъ 84,866 метра, съ 154 пожарни хидранти, 60 обществени квартални чешми и 2727 отклонения за напояване на общ. градини и частни домове, или общо 2911 отклонения, на които сж били поставени 2511 водомѣри, т. е на 91% сж вече поставени водомѣритѣ.

Презъ 1933 г. е изразходвано 848,856 куб. м. или на жителъ се пада на денонощие 68.4 литри, при население 34,000 жители.

*) БЕЛ. Тази вода предварително се охлаждава въ специаленъ охладителъ, понеже е топла, следъ което се изпраща въ помпената станция, отъ гдето заедно съ другитѣ събрани води се пуска въ градската водопроводна мрежа.

До края на същата година, за водопровода е изразходвано 40,936,891 лв.

Презъ 5 годишния периодъ 1934 до края на 1938 г. е положена въ града 17,976 метра водопроводна мрежа, а вънъ отъ града 865 метра, като дължината поставена презъ този периодъ достигна 18,841 метра или общата дължина до края на 1938 г. е вече 103,707 метра, съ 174 пожарни хидранти, съ 72 обществени квартални чешми и 608 отклонения по напояване на обществени градини и частни нужди или всичко до края на 1938 г. — 3581 частни и обществени отклонения, съ поставени общо 3677 водомѣри, отъ което следва, че вече има 97% отъ необходимитѣ водомѣри.

Презъ 1938 г. е изразходвано 911,632 куб. м. вода, при едно население отъ 40,570 жители, следва, че на жителъ се пада срѣдно 62 литри за де-нонощие.

Въ този периодъ, за водопроводното разширение е изразходвано 4,765,928 лева.

Отъ тѣзи данни се вижда, че градъ Бургасъ е вече почти напълно водоснабденъ.

Канализация

Канализацията на града е започнала презъ 1906 г., подъ ръководството на инж. Бончевъ, като направата на главния събирателенъ колекторъ по улица Александъръ II. се привърши презъ 1908 г. По тази улица канала отъ ул. „Контъ Андرو-ванди“ (до Бълг. нар. банка), до устието на пристанището, е зиданъ, а нагоре е съ цименто-бетон-нови тръби. Едновременно съ този колекторъ е билъ направенъ и колектора по ул. „Фотиновъ“, също съ тръби. Строежа на този колекторъ е билъ възложенъ на предприемача Петъръ Каназирски отъ Пловдивъ, обаче, при строежа му той умира и общината го довършва за смѣтка на наследницитѣ му.

Резервоари за промиване градската канална мрежа се построиха единъ въ двора на държавната болница и втори въ градина „Царъ Симеонъ“, построени отъ фабрика „Изида“ — София, на стой-

ность 165,000 лева, а бетоннитѣ трѣби за канализацията сѣ доставили и поставили отѣ фабрика „Гранитоидъ“ — София.

Канализирането на града, въ централната му часть е продължило до 1912 г.

Презъ 1928 г. и следъ това продължава канализирането на града по улицитѣ: „Пиротъ“, „Царица Елеонора“, продължението на ул. „Александъръ II“ (отъ ул. „Василь Левски“, северо-западно), като постепеното канализиране продължава.

За да се види размѣра на канализирането на града, ще посочимъ, че до края на 1933 г. канализационната мрежа е била 32,847 метра, съ: 235 ревизионни шахти, 567 улични отоци и 1835 частни свързвания, а направенитѣ разходи до същата година възлизатъ на 19,533,746 лева. Въ края на 1938 год. канализационната мрежа вече е 44,024 м., съ: 330 ревизионни шахти, 667 улични отоци и общо 2335 свързвания съ частни имоти, като за тѣзи разширения, презъ изтеклитѣ 5 години, сѣ изразходвани 2,252,057 лв., а цѣлата мрежа е струвала 21,785,803 лв.

Съ направенитѣ разширения на канализационната мрежа, тритѣ четвърти отѣ нуждитѣ на града сѣ задоволени.

Паважъ

Къмъ края на 1939 г. общата подлежаща на настилане повърхность на улицитѣ въ града възлиза на 393,084 кв. м., а тая на площадитѣ на 58,183 кв. м., или общо 451,267 кв. м. До края на 1933 г. е имало настлани улици и площади: съ паважъ 25,261 кв. м. и съ калдъръмъ и шосе 104,251 кв. м. или общо настилки 129,512 кв. м. Презъ петгодишния периодъ 1934—1938 г. е извършено настилки на улици и площади: съ паважъ 84,635 кв. м., а съ калдъръмъ и шосе 29,212 кв. м.

Общата дължина на всички необходими бордюри за улицитѣ въ града възлиза на 120,402 л. м. До края на 1933 г. е имало поставени бордюри 70,387 лин. м., а презъ периода отъ 1934 г. до края на 1938 г. сѣ поставени 23,961 л. м. бордюри.

Областната дирекция

**Народни носии. Група ученички отъ Допълн. земе-
дѣлско училище въ с. Маломиръ (Ямболско)**

Търговия. Вносъ-износъ

Освобождението ни завари Бургасъ като малко градче, съ доста оживена търговия. Презъ турско и румелийско време нѣкои дни тукъ сж идвали стотици, а понѣкога и до 2 хиляди коля съ зърнени храни, не само отъ околноститѣ на Бургасъ, но и отъ Ст.-Загорско, дори и отъ Пазарджишко, като съ взетитѣ суми сж купували: колониалъ, соль, гасъ, манифактура, прежди, желѣзария и др., съ каквито артикули обикновено тогава е търгувалъ почти всѣки търговецъ.

Чаршията е била по ул. „Ц. Александръ II“, гдето отъ дветѣ ѝ страни е имало разни колониални и др. магазини.

Източна Румелия по отношение на пристанищата не наследи отъ бившето турско правителство, каквито и да било удобства за товарене и разтоварване на стоки, макаръ Бургасъ, като износенъ пунктъ за международната търговия да е билъ отъ голѣмо значение.

Товарянето и разтоварването на голѣмитѣ кораби въ Бургасъ, е ставало твърде трудно, а въ лошо време, твърде рисковано.

Въ бургаското пристанище е имало дървени скели, презъ които сж се товаряли хранитѣ и другитѣ наши произведения на разни каици и мауни и се занасяли на гимиитѣ или параходитѣ, а разтоварването обратно.

При северо-източнитѣ вѣтрове тукъ не е могло да се извършва никаква манипулация и при усиливащитѣ се такива, даже и стоението на голѣмитѣ кораби въ бург. заливъ е било доста опасно.

Случвало се е, че пристигнали кораби съ стоки и пѣтници предназначени за Бургасъ, да заминатъ безъ да сж въ състояние да слѣзатъ пѣтницитѣ или да се свали стоката, но и да обиколятъ цѣлото Черноморско крайбрѣжие до Одеса и Цариградъ и едва тогава да се спре кораба на открития бургаски заливъ.

Освенъ всички тѣзи неудобства, но и честитѣ аварии сж биле нѣщо обикновено и стокитѣ сж се претоварвали съ много разноси и е пречело за

силно растящия трафикъ на пристанище Бургасъ.

За развитието трафика на бургаското пристанище бѣ отъ голѣмо значение довършването на ж. п. линия Бургасъ—Ямболъ, която бѣ открита за експлоатация презъ 1890 г., до която година трафикътъ на това пристанище е билъ незначителенъ, понеже е билъ локаленъ, обхващайки само близкитѣ до града райони.

Презъ 1899 г. вносътъ презъ бург. пристанище е билъ само около 4000 тона и се е състоялъ главно отъ памукъ, желѣзо, спиртъ и др., а износътъ е билъ 15,000 тона, като $\frac{3}{4}$ отъ него е билъ зърнени храни, а остатъка сливенски шаеци, сушені риби и др.

Съ постройката на бургаското пристанище презъ 1903 год. трафика на това пристанище се развива извънредно усилено и Бургасъ става първостепененъ износенъ пунктъ въ страната ни, като търговията му се закрѣпва и животътъ на пристанището се развива съ единъ бързъ темпъ.

Засилването на трафика се вижда отъ цифритѣ на долната таблица, но за да се избѣгнатъ неясноститѣ, които се причиняватъ отъ случайнитѣ годишни колебания въ нашата търговия, взети сж срѣднитѣ годишни цифри, на всѣко петолѣтие отъ периода 1886—1935 г. за тонажа ни стокитѣ минали презъ Бургасъ:

Срѣдно за петолѣтието	Вносъ тона	Износъ тона	Всичко тона
1886—1890	9,889	32,184	42,073
1891—1895	25,829	76,164	101,993
1896—1900	33,352	71,541	104,893
1901—1905	23,134	166,654	189,788
1906—1910	58,008	101,581	159,589
1911—1915	93,932	119,713	213,645
1916—1920	13,168	6,991	20,159
1921—1925	70,448	89,502	159,950
1926—1930	82,209	108,205	190,414
1931—1935	79,800	138,843	218,643
1936—1938	88,821	144,311	233,132

За отбелязване е, че износътъ по тонажъ ви-

наги и въдветъ ни пристанища, изключение войната е билъ по-голѣмъ отъ вноса. Това се обяснява лесно съ обстоятелството, че главнитъ ни износни артикули сж тежки, необработени, но за това и малощени продукти.

Особено ярко изпъква, обаче, стопанското значение на търговията презъ Бургасъ и темпа на неговото развитие като пристанище, когато се взематъ даннитъ за стойността на миналитъ презъ бург. пристанище стоки и се изчисли индекса на увеличението за всѣки последующъ периодъ. Срѣднитъ за всѣко петолѣтие цифри презъ Бургасъ, ведно съ тия за търговията на цѣла България въ долнитъ таблици, за периода отъ 1886 г. до 1925 г.:

Общо презъ Царството

Срѣдно за петолѣтието	Вносъ		Износъ		Всичко	
	Стойн. въ хил. зл. лева	Индексъ на увел.	Стойн. въ хил. зл. лева	Индексъ на увел.	Стойн. въ хил. зл. лева	Индексъ на увел.
1886—1890	70558	100	62396	100	132954	100
1891—1895	83554	118	77541	124	161095	121
1896—1900	67955	96	68503	110	136458	103
1901—1905	95007	135	120022	192	215029	162
1906—1910	140214	199	118602	190	258816	194
1911—1915	183348	260	139642	224	322996	243
1916—1920	186803	265	153576	246	340379	256
1921—1925	201978	286	165371	265	367349	276

Презъ Бургасъ

Срѣдно за петолѣтието	Вносъ			Износъ			Всичко		
	Стойность въ хиляди зл. лева	%	Индексъ на увеличението	Стойность въ хиляди зл. лева	%	Индексъ на увеличението	Стойность въ хиляди зл. лева	%	Индексъ на увеличението
1886—1890	5481	7·76	100	4590	7·35	100	10071	7·57	100
1891—1895	8312	9·94	152	10050	12·96	219	18362	11·40	182
1896—1900	7843	11·54	143	10586	15·45	233	18429	13·50	183
1901—1905	8310	8·74	152	23183	19·31	505	31493	14·64	313
1906—1910	16661	11·88	304	18423	15·52	401	35084	13·55	348
1911—1915	26488	14·44	483	21049	15·07	459	47537	14·71	472
1916—1920	11350	6·07	207	22248	14·48	485	33598	9·87	334
1921—1925	42386	20·99	773	61719	37·32	1345	104105	28·34	1034

Взимайки предвидъ даннитѣ на тази таблица за периода отъ 1886/90 г., то индексътъ на вноса презъ Бургасъ за последния периодъ 1921—1925 се качва на 773 (за Варна е 384), а износа 1354 (за Варна 318), като цѣлия стокообмѣнъ за сжщия периодъ е 1034 (Варна 357). Явно е, че увеличението на международната търговия презъ Бургасъ е много по-силна, отколкото презъ Варна. Трѣбва да се има предъ видъ, че началниятъ периодъ на търговията презъ Бургасъ, въ сравнение презъ Варна, е незначителна и че презъ цѣлия периодъ до петолѣтието 1911—1915 г. Варна има едно сигурно надмощие.

Сравнително индекситѣ за Бургасъ и Варна съ ония за търговията на цѣла България показва ясно, че вносъ-износътъ на тѣзи две пристанища се развива по-бързо въ сравнение общата външна търговия на Царството, чийто индексъ въ единъ периодъ отъ 40 години достига 276, което показва, че презъ Варна и Бургасъ минава единъ по-голѣмъ дѣлъ отъ външната ни търговия, отколкото въ времето непосредствено следъ съединението.

Увеличението стойността на вноса и износа, отбелязано презъ последнитѣ години, не съответствува на подобно увеличение и въ тонажа на стокитѣ, който бѣ даденъ въ таблицата. Това трѣбва да се отдаде преди всичко на общото покачване ценитѣ на стокитѣ, което е много по-голѣмо отъ обезценяването на българската пара. Вследствие на това несъответствие при превръщане стойноститѣ отъ книжни въ златни лева, се получава една величина по-голѣма отъ тая на стокитѣ, поради което сж съвършено неудобни за сравнение на тѣхната търговия отъ по-рано и сега.

Понеже ние сме предимно дребно-земледѣлческа страна, поради което нашата външна търговия се опредѣля отъ добрата или лоша реколта на зърненитѣ храни, отъ която ще можемъ да изнесемъ излишека, за това тя (вън. т-я) е твърде колеблива.

Главнитѣ ни артикули на износа си оставатъ зърненитѣ храни и произведенията имъ. Въ износа отъ Бургаското пристанище презъ 1886 г. зър-

ненитѣ храни съставляватъ 80%, а презъ 1910 г. — 67%, а текстилнитѣ издѣлия, които играятъ значителна роль, за 1886 г. — 19%, а въ 1910 г. — 33%, т. е. $\frac{1}{3}$ отъ цѣлия ни износъ по стойность на текстилнитѣ материали и тѣхнитѣ издѣлия. Вносътъ отъ Бург. пристанище презъ 1886 г. е 34% и 20% въ 1910 г. на текстилнитѣ произведения, следъ тѣхъ идватъ металнитѣ издѣлия, а именно презъ 1886 г. съ 382,600 — 7% и презъ 1910 г. — 5,311,121 или 19%, а следъ тѣхъ идватъ маслата, тлъстинитѣ, колониалъ, кожи и др.

Териториалната промѣна отъ 1913 г. се отрази твърде промѣнчиво на стопанската структура на страната, като се даваше нова насока на нейното развитие. Въмѣсто златнитѣ полета, отнети отъ северо-изт. България и въ частностъ отъ района на Варна, които даваха главния шокъ зърно за износъ, се придобиха кехлибаренитѣ тютюнопроизводителни мѣстности, които се присъединиха къмъ южна България. Естествено е, че при това положение тютюня и другитѣ индустриални растения на новитѣ земи щѣха да опредѣлятъ за напредъ характера на износа.

Създаденото положение следъ Букурещкиятъ договоръ измѣстваше центъра на търговията ни и въ друго отношение. Бѣломорскитѣ пристанища на новоприсъединенитѣ области имаха едно твърде голѣмо преимущество, което за нашето стопанско развитие може да бжде сждбоносно. Тѣ бѣха пристанища на вече открито море, чрезъ които България можеше безпрепятствено да подържа търговски връзки съ цѣлия свѣтъ, като се избѣгваше влиянието и посрѣдничеството на Цариградъ.

Отнемането на Бѣломорското крайбрѣжие и повторното загубване на Добруджа, като резултатъ на мирнитѣ договори, следъ свѣтовната война, не можеха да не се отразятъ зле върху народното ни стопанство.

Презъ довоенниятъ периодъ международната търговия на България достига своето най-голѣмо развитие, като презъ 1911 г., когато общиятъ оборотъ възлиза на сумата 383,978,753 лв. Вносътъ презъ тая година е равенъ на 199,344,808 лв., а

износътъ на 184,633,945 лв. Най-голѣмата частъ отъ стокитѣ, както внесени сж минали по Черно-море. Отъ вноса презъ Бургасъ сж минали стоки на стойностъ за 33,435,515 лв. (16.77%), а изнесени за 33,126,729 лв. (17.94%), а презъ Варна сж внесени стоки за 51,295,245 лв. (25.73%), а отъ износа 42,888,504 лв. (23.23%). Никога следъ това вече търговията презъ дветѣ пристанища не достига тая реална стойностъ.

Следната 1912 г. е аномална, понеже се обяви Балканската война, което се отрази твърде зле на силно развиващия се трафикъ. Презъ Бургасъ вносътъ възлиза на 30,855,662 лв. (14.48%), а износътъ на 26,012,517 лв. (16.63%), явно е, че е загубилъ чувствително, като общия процентъ на износната търговия тукъ отъ 17.33% презъ 1911 г. е спадналъ на 15.39%.

Презъ 1913 г. международната ни търговия е подъ отпечатъка на военното време. Общиятъ ни вносъ възлиза на 189,228,043 лв., а износътъ едва 93,329,148 лв., а обмѣнатъ презъ черноморскитѣ пристанища е твърде ограниченъ. Вносътъ презъ Бургасъ е спадналъ на 25,821,279 лв., процентно това прави 13.67% отъ цѣлия ни вносъ. Износътъ презъ сжщата година съставя 13.93% (13,003,661 лв.), а презъ градъ Варна 16.95% (15,816,594 лв.). Морскиятъ пжтъ тая година отстъпва първенство на Дунава, а при вноса стои и задъ сухоземнитѣ пжтища.

Презъ 1913 г. презъ Порто-Лагосъ и Деде-Агачъ, сж били внесени стоки за 686,622 лв. и изнесени за 2,415,248 лв. Процентно това при вноса прави 0.36%, при износа 2.90%.

Презъ 1914 г. се обявява свѣтовната война и поради слабата реколта, правителството предварително забрани износа на хранитѣ, варивата и др. стоки, които съставляватъ главното перо на нашия износъ. Но въпрѣки това, вносътъ и износътъ взети заедно възлиза на 395,915,304 лв. т. е. показватъ едно увеличение, което се дължи поради голѣмото разширение на търговията ни, особено преди нашата намѣса, вследствие голѣмата нужда и общото покачване ценитѣ на всички продукти.

Вносътъ презъ Бургаското пристанище презъ 1914 г. възлиза на 37,091,657 лева или 15·36⁰/₀, а износътъ на 31,612,802 лв. или 20·47⁰/₀, а презъ Варна 30,760,977 лв. или 19·92⁰/₀, поради което Бург. пристанище вече държи първенство при износа. За пръвъ пжтъ пролича, загубата, която постигна България и въ частностъ Варна — съ откъсването на Добруджа.

Симптоматична е 1914 г. и въ друго отношение. Една значителна частъ отъ външната търговия презъ тази година се е извършила по бѣломорския пжтъ. Презъ Деде-Агачъ и Порто-Лагосъ сж биле внесени стоки на стойностъ 4,911,493 лв. и изнесени за 20,761,336 лв., което прави 2·03⁰/₀ отъ вноса и 13·44⁰/₀ отъ износа на царството. Една година следователно, само следъ присъединението си къмъ България, тия пристанища вече играятъ една значителна роль въ външната ни търговия, особено при износа и то при пълна липса на каквито и да било пристанищни съоржжения въ тѣзи пристанища.

Съ намѣсата ни въ свѣтовната война презъ 1915 год., България бѣ напълно изолирана. Презъ тая година стойността на внесенитѣ стоки презъ Бургасъ бѣ за 5,233,818 лв. (7·12⁰/₀), а износътъ 1,487,695 лв. (1·36⁰/₀), обаче, съ това Бургасъ като вносъ-износенъ пунктъ заема едва 14-то мѣсто.

Търговията по нашето бѣломорско крайбрѣжие въпрѣки неблагоприятнитѣ условия и презвоеннитѣ спънки, презъ 1915 г. показва едно доста значително оживление, като презъ тукъ сж минали 9·07⁰/₀ отъ външната ни търговия, единъ процентъ значително по-голъмъ отъ тоя на черноморскитѣ ни пристанища. Износътъ вече достига 6·19⁰/₀ (4,550,440 лв.), а вносътъ показва едно намаление и е равенъ на 12,047,054 лв. (11·01⁰/₀). Изобщо цифритѣ, които имаме за търговията презъ бѣломорскитѣ пристанища за презъ времето, когато България благодарение на своя наутралитетъ все още подържаше известни търговски връзки съ чуждитѣ държави, ни даватъ право да заключимъ, че Деде-Агачъ и Порто-Лагосъ, лесно биха се разработили въ първостепенни пунктове, че тѣхното

Държавната болница

Група бургаски първенци, около 1884—1885 година
Първия редъ — седнали: 1) Ив. Цанковъ, окръженъ
управителъ, 6) Али Ефенди, Айтоски окол. началникъ
(другитѣ неизвестни), а правитѣ: 1-й въ лѣво — Ди-
митровъ, секретарь на окр. управителъ, въ срѣдата —
Евстрати Г. Ангелидисъ, Анхиал. окол. началникъ, въ
дѣсно — Ненко Поповъ, окр. съветникъ

притежание би имало голѣмо значение за България. Рабира се, това още не значи, че за България би билъ полезенъ единъ стопански излазъ на Бѣло-море, презъ чужда и въ чужда територия. Така поставенъ въпроса, а така той фактически се поставя отъ другата страна, следъ Ньойския миренъ договоръ, по-скоро би трѣбвало да се откаже подобенъ излазъ. Ползата за нашето народно стопанство отъ единъ такъвъ излазъ „по милость“ е твърде вредна още по-вече, че въ Деде-Агачъ липсва модерено пристанище и ако би трѣбвало ние да го строимъ, като хвърлимъ въ чужда територия съ стотици милиона лева, за да разстроимъ съ него готовитѣ вече и въ наша територия черноморски пристанища и да поставимъ нашата търговия въ зависимостъ отъ желанията на други държави.

Вносъ-износътъ презъ 1916—1918 г. не може да послужи за характеризиране положението на пристанищата ни или за сравнение съ трафика на предидущитѣ години, понеже голѣма частъ отъ стокитѣ сж пристигнали въ Варненската и Бургаска митница не по море, а по суша и съставляватъ вносътъ и износътъ на тѣзи градове, като сухоземни митнически пунктове. Но освенъ множеството други причини и стойността на нашия левъ отъ 1915 г. насамъ бѣ нестабиленъ, поради което цифритѣ на стойноститѣ, които ни се даватъ отъ Главната Дирекция на Статистиката не даватъ ясна картина за положението и не могатъ да се сравняватъ съ довоенитѣ стойности.

Презъ този периодъ външната ни търговия се концентрира въ София.

Съ свършването на свѣтовната война, положението на търговията почва да се пообрява, като разпвижването започва съ вноса.

Презъ време на войната всичкитѣ налични запаси отъ произведенията на европейската индустрия и пропуктитѣ на колониалнитѣ страни бѣха изчерпани. Индустрията ни сжщо бѣ изчерпала суровитѣ си материали и голѣма частъ отъ фабрицитѣ бѣха въ застои, а тѣзи отъ тѣхъ които работѣха,

изхабиха машинитѣ и инвентаря си и поради тава отъ всичко имаха нужда.

Вследствие на тая липса и голѣмо търсене, къмъ България се отправиха грамадни количества стоки и то изключителенъ отъ странитѣ — победителки, понеже тѣхното стопанство бѣ запазено, а това на централнитѣ сили разнебитено и самѸ се нуждаеше. По голѣмата частъ отъ стокитѣ минаваше презъ морето, понеже за държавитѣ — победителки морскиятъ пѣтъ бѣ най-удобенъ и най-евтинъ.

Стойността на вноса за цѣлото царство презъ 1919 г. възлиза на 963,941,235 лв. (222.106,265 зл. лв.) а тая на износа на 522,253,452 лв. (127,247,339 зл. лв.).

Поради бързото възстановяване на международната ни търговия, смѣташе се, че народното стопанство ще се нормализира, но за жалость, това бѣ единъ времененъ просперитетъ, следъ който периодъ настѣпи затишие, като последица отъ „мирнитѣ“ договори, репарационитѣ задължения и свѣтовната стопанска криза, разстроиха и нашето стопанство, а и разклатенитѣ на държавни финансии причиниха голѣми колебания въ нашата монета, поради което още повече се затрудни нашата външна търговия.

Малката териториална придобивка отъ Турция. благодарение на тютюнопроизводителнитѣ си центрове, се оказа отъ голѣмо и решающе значение за нашата външна търговия и въ частностъ за износа ни презъ Бургасъ.

Нашиятъ търговски и платеженъ балансъ, както и благосъстоянието на частъ отъ населението — производители на тютюня, бѣ въ зависимостъ отъ успѣшното или неуспѣшно пласиране на произведения тютюнъ.

Поради обявяване на гръцко-турската война, презъ 1922 г., настѣпи едно значително търсене на нашитѣ земледѣлски произведения и главно тютюня. Презъ тая година износа ни на тия произведения се засили и нашиятъ левъ подобри курса си. Съ прекратяването на гръцко-турската война положението се затѣгна. Тютюнопроизводителитѣ на-

сърдчени отъ миналогодишнитѣ цени (1922 г.) по-сѣха голѣми количества тютюни, а и мнозина земледѣлци, вмѣсто храни сѣха тютюни, но тѣзи тютюни останаха за дълго време непродадени, а доколкото се продадоха за вътрешна консумация, отидоха на безценица. Закупенитѣ отъ търговцитѣ тютюни останаха неизнесени, поради което настъпи още по-тежка парична криза, а отъ друга страна, заради голѣмитѣ валутни колебания нашиятъ износъ се затрудняваше още по-вече.

Презъ 1924 г. поради слабата реколта на пшеницата, положението ни още по-вече се затрудни. Едва презъ 1925 г. се почувствува подобрене на стопанството ни и лева се стабилизира.

Това е общата констатация на икономическото ни положение и отъ което зависеше развитието на търговията ни презъ черноморскитѣ пристанища.

Презъ 1919 г. веднага съ свършването на войната презъ Бургаската митница сж внесени стоки на стойностъ 25,564,845 лв., което е 11·51% отъ общия вносъ на Царството (III мѣсто), а презъ Варна за 131.585,924 зл. лв. или 59·24% (I мѣсто), а обратното е съ износа. Веднага следъ войната Бургасъ заема отведнажъ първо мѣсто по износа въ Царството. Презъ него въ 1919 г. сж изнесени стоки за 44,956,647 зл. лв. (35·33% отъ цѣлия ни износъ), а презъ Варна износътъ възлиза на 27,379,101 зл. лв. (21·51%), понеже бѣ престаналъ потока на добруджанскитѣ храни и маслодайни семена. Бургасъ запази доминираще положение въ износа си по стойностъ, благодарение на ценнитѣ земледѣлски произведения, спесифични на южна България и главно на тютюня, а отъ зърненитѣ храни главно пшеницата и ечмика, както и на бубарството, до като презъ Варна се изнася главно царевичата, артикулъ сравнително твърде малоцененъ.

Презъ 1923 г., вследствие на протекционната политика на Кемалъ Паша, изгубихме турския пазаръ и поради което износа на нашитѣ зърнени храни и тѣхнитѣ произведения, се намали до минимумъ.

Презъ 1924 г. вносътъ презъ Бургасъ почна

да настига тоя презъ Варна и Софийската митница вече държи първенство съ вноса си, а Варна остана на второ мѣсто.

Презъ 1925 г. Варна е вече изпреварена по вноса си отъ Бургасъ и по този начинъ Бургаското пристанище става първо вносно износно пристанище. Усилениятъ износъ се дължи отъ експорта на тютюня, а зърненитѣ храни за Бург. пристанище сж отъ второстепено значение и съставляватъ 34% отъ цѣлия ни износъ, а Варна продължава да държи рекордъ съ износа на зърненитѣ храни и отъ тукъ се изнасятъ 44% отъ цѣлия ни износъ на тѣзи артикули.

Голѣмъ процентъ отъ износа презъ сжщата година отъ Бургасъ, съставляватъ текстилнитѣ материали и издѣлия, а именно 7.6%, а тѣ сж 8% отъ износа презъ Бургасъ, като следъ тѣхъ, на четвърто мѣсто идватъ кожитѣ и тѣхнитѣ издѣлия.

Както въ предшествующитѣ, така и въ последнитѣ години, износътъ ни, като земледѣлска страна, зависи отъ реколтата ни.

Презъ 1938 г. износътъ на зърнени храни и варива е около 35,000,000 кгр., а тютюнъ надъ 21,000,000 кгр. на стойностъ надъ 1,100,000,000 лева, следъ тѣхъ следва кюспето, на около 30,000,000 кгр., а на четвърто мѣсто по тонажъ е износътъ ни на плодове въ полуконсервирано състояние (пулпъ отъ ягоди, каисии, грозде и др.), както и сушени ябълки, круши, сливи и др. отъ около 11,500,000 килограма.

Особено впечатление прави голѣмия износъ на кюспе, конопъ (надъ 5,000,000 лв.), кожени издѣлия, билки (за около 4,000,000 лв.), както и българския туткалъ.

Пристанище Бургасъ

Освобождението ни завари Бургаското пристанище въ твърде примитивно състояние, а именно съ 5 дървени скели: 1) митническото най-широко (4—5 м.). гдето се разтоварвали пристигналитѣ стоки и товарили предназначениитѣ за износъ и крайбрѣжието, върху което е имало 4 малки

винча, 2) карантинното, гдето лѣкаря контролиралъ здравословното състояние на пристигналитѣ пѣтници, 3) скелето предъ житнитѣ магазини на Хр. Дионисиядисъ, 4) предъ житнитѣ складове на Аркади Димитракопулосъ и 5) предъ. сега съществуващитѣ магазини на Андонъ Кокиносъ, отъ които последнитѣ три скелета служили за товарене презъ тѣхъ на зърненитѣ храни на параходи или голѣми гемии. Дължината на тѣзи скели е била около 40—50 метра и достигали на 3—4 метра дълбочина на водата въ морето.

Бързо растящия трафикъ по черноморското ни крайбрѣжие принудило правителството да се замисли за строежа на двата порта — Бургасъ и Варна, при които значително се връзва крайбрѣжието *) и образува едноименнитѣ заливи, твърде удобни за модерни пристанища.

Споредъ влѣзлия въ сила специаленъ законъ отъ 21. I. 1889 г. за: „Направата на желѣзопѣтната линия Ямболъ — Бургасъ и др. и на портоветѣ Варна и Бургасъ“, и трѣбваше да се почне съ реализирането строежа на дветѣ ни пристанища.

Презъ 1890 г. нашето правителство е натоварило английския инженеръ Ш. Хартлей да приготви проектъ за Бургаското и Варненско пристанища. Презъ 1891 год. съ сжщата задача е натоваренъ другъ англичанинъ — П. Пунчеръ. Следъ него проекти за сжщитѣ пристанища е изработилъ началника на тогавашната хидравлическа служба въ Бургасъ инженеръ Близнаковъ и последенъ е съставилъ своя проектъ инженеръ Герардъ, главенъ директоръ на Марсилското пристанище, чийто проектъ съ малки измѣнения е изпълненъ.

Сжщия инженеръ Герардъ е билъ натоваренъ да проучи мѣстнитѣ условия за постройката на Бургаското и Варненското пристанища.

При съставяне проекта, дълбочината на басейна е била избрана 7.50 метра (но разположение-

*) Дължината на нашето черноморско крайбрѣжие следъ Ньойския миръ е 311.2 км.

Споредъ българския дневникъ на Иречека съ дата 3 февруарий (22 януарий) 1881 г. бележи: „Нуждата отъ пристанищни постройки въ Варна около 10 милиона фр.“

то на кейовитѣ стени позволяватъ вдълбочването до 8 м.), обаче проектанта е смѣталъ, че за Бургасъ е достатъчно дълбочината отъ 7.5 м., като е ималъ предвидъ че и Одеското пристанище е имало сжщата дълбочина — 7.5 м. и която е била достатъчна. Въ последно време, обаче, тази дълбочина се указа недостатъчна, понеже се случва да пристигатъ кораби, които газятъ въ натоварено състояние до 24 фута (1 футъ 30.5 см.) и движението на такива се затруднява.

Съ произведения търгъ на 20 януарий 1894 г. е било възложено направата на пристанището на фирмата Касъ и Ликенсъ, за обща сума 4,230,000 зл. лв. Договорниятъ срокъ е билъ 5 години, но следъ 4 годишна работа указва се, че тая фирма нѣма необходимата организация за такива строежи и предала довършването пристанището на французката фирма „Société de Construction Batignolles“.

Тази фирма довършила постройката на пристанището презъ 1903 г., която година било открито за експлоатация и е коствувало на държавата 6,742,300 зл. лв.

Пристанището сега е въ следния си видъ: образуваниятъ отъ приморския вълноломъ и ограднитѣ такива, пристанищенъ басейнъ има обща плоскостъ 60 хектара съ дълбочина 7.5 м. подъ нискитѣ води. Приморскиятъ вълноломъ започва отъ източния връхъ на Бургаския носъ и е дългъ 1135 м. Той се състои отъ две праволинейни чупки отъ които първата има 545 м. дължина съ посока $41^{\circ}30'$ отъ линията северъ — югъ, достига до дълбочина 6.90 м. и втората съ 590 м. дължина, по посока 3° отклонение къмъ изтокъ отъ линията северъ — югъ, достига до дълбочина 9.30 м.

Оградниятъ вълноломъ, предназначенъ да запазва басейна отъ вълненията, образуващи се отъ западнитѣ и южни вѣтрове има обща дължина 1510 м. Той се състои отъ 2 праволинейни части, отъ които първата съ дължина 710 м. и втората частъ съ дължина 685 м. съ посока западъ — изтокъ. Друга една частъ отъ сжщия вълноломъ съ дължина 115 м. продължава перпендикулярно на

морския вълноломъ съ 220 м. отъ края на сжщия вълноломъ къмъ западъ.

Заградения по този начинъ басейнъ има единъ отворъ отъ 200 м. ширина и 7.50 м. дълбочина, който служи за входъ на пристанището.

Кейовитѣ стени предназначени за спиране непосредствено до тѣхъ кораби, иматъ обща дължина 595 м. Тѣ са състоятъ отъ крайбрѣжния кей, разположенъ на 200 м. отъ естествения брѣгъ, съ посока западъ — изтокъ и съ дължина 305 метра, приморски кей поставенъ на 60 метра паралелно на морския вълноломъ, съ дължина 236 метра и 60 метровата кейова стена, която съставлява челото на приморския молъ.

На кейовитѣ стени могатъ да заставатъ 6 голѣми кораба, които да товарятъ или разтоварятъ едновременно. Непосредствено до кейовитѣ стени минаватъ ж. п. линии, които даватъ възможностъ за товаряне на стокитѣ направо въ вагони, както и разтоварване отъ тѣхъ направо въ корабитѣ. Разположени сж на нѣколко мѣтра отъ кея 3 пристанищни магазини съ 7900 кв. м. обща плоскостъ (и другъ дървенъ отъ 2900 кв. м.) и които служатъ за митнишки депозити. Около тѣхъ е построена голѣма обща магазия, съ разпредѣления за житни складове на частни фирми.

Свободниятъ пристанищенъ районъ около тѣзи складове е разпредѣленъ на отдѣлни парцели за складове на разни стоки.

Тѣзи парцели, митнишкитѣ магазини, както и построенитѣ житни складове сж съединени съ ж. п. линии. За освѣтлението на пристанището и ж. п. районъ се подържа електрическа централа съ паренъ двигателъ отъ 100 Р. Н.

Развиващия се трафикъ на Бургаското пристанище налага неотложното му разширение, както и за създаването на технически удобства съ доставката на поне два голѣми механически винча и постройката на силози и елеватори за типизиране на нашитѣ зърнени храни, предназначени за експортъ, което е отъ голѣмо значение за европейскитѣ пазари и отъ друга страна ще добиятъ по-добри цени.

Консулското тѣло въ Бургасъ презъ Румел. време
 Съднали: 1) Ив. Цанковъ, окр. управитель, 2) Гофасъ
 — гръц. консулъ, 3) Леме — франц. консулъ, 4) Ангели-
 дись — зам. гръц. консулъ, 5) Ричарчъ — англ. консулъ,
 6) Аделбургъ — австро-унгарски консулъ, 7) Жанъ По-
 сторино — секретарь на французския консулъ

Ул. „Черноморска“. Мѣстото на старитѣ турски гробища

Единственъ останалъ турски държавенъ хамбаръ

Типична стара къща на ул. „Генералъ Паренсовъ № 19

Корабно движение

За голѣмината и значението на едно пристанище ни даватъ представа броя и главно общия тонажъ на посетилитѣ го кораби.

За по-голѣма ясность даваме въ долнията таблица за движението на корабитѣ въ дветѣ ни черноморски пристанища отъ 1886 г. до 1925 г. за крайбрѣжния и международенъ трафикъ:

Срѣдно презъ петолѣтието	ВАРНА			БУРГАСЪ		
	Брой на корабитѣ		Тонажъ въ хил. тона на кораб.	Брой на корабитѣ		Тонажъ въ хил. тона на кораб.
	Всичко	отъ тѣхъ съ пара	Всичко	Всичко	отъ тѣхъ съ пара	Всичко
1886—1890	525	298	?	1668	225	?
1891—1895	804	520	?	1074	385	?
1896—1900	638	512	460	1122	413	388
1901—1905	928	667	665	1342	547	550
1906—1910	2084	919	876	1701	669	635
1911—1915	1245	625	624	1435	549	499
1916—1920	236	?	142	265	?	86
1921—1925	905	540	679	1446	531	614

На пръвъ погледъ върху тия цифри се забелязва една разлика въ броя на посетителитѣ дветѣ ни пристанища кораби и че броя имъ до последното петолѣтие, до преди военния периодъ е по-голѣмъ въ Бургасъ, отколкото при Варна, напр. презъ 5-лѣтието 1886—1890 г. е билъ 1668 срещу 525. Бургасъ запазва първенството си съ броя на посетилитѣ го кораби (но винаги съ по-малкъ общъ тонажъ, дори и до петолѣтието 1901—1905 г.), когато е билъ посещаванъ отъ срѣдно 1342 кораби срещу 928 на Варна. Едва презъ петолѣтието 1906—1910 г. Варна надминава и тукъ Бургасъ. Фактически, обаче, първенството на Бургасъ се отнася само до корабитѣ — платноходи и поради това голѣмия имъ брой е безъ значение. То се

дължи почти изключително на малките платноходи, па даже и лодки, които подържатъ оживени сношения между Бургасъ и близките рибарски селища и градчета: Созополъ, Царево, Поморие, Несебъръ, Приморско, Обзоръ и Ахтополъ, а Варна въ това отношение нѣма такава широко крайбрежие съ селища. Това е явно и отъ обстоятелството, че броя на посетилитѣ Варнен. пристанище параходи е твърде значително отъ оня посетилитѣ Бургаското: 298 презъ първото и 919 презъ петолѣтието 1906—1910 г. преди войнитѣ, срещу 225 и 669. На сжщата причина се дължи, че посетилитѣ Варна кораби иматъ единъ много по-голямъ тонажъ, отъ оня посетили Бургасъ. Нашата статистика дава данни въ това отношение само отъ 1895 г. насамъ. Явно е, че презъ цѣлото време тонажътъ на корабитѣ отъ Варнен. пристанище е по-голямъ и господствува тенденцията при тая разлика въ полза на Варна, съ тенденция да се разширява, което показва, че развитието на Варнен. пристанище е било напълно гарантирано. До като срѣдниятъ тонажъ на единъ корабъ отъ Варненското пристанище за 1910 г. е 401·44 тона, то срѣдниятъ тонажъ на корабитѣ въ Бургаското пристанище е само 292·04 тона.

Войнитѣ и тѣхнитѣ последици се отразиха и върху движението на корабитѣ, поради което сведенията за петолѣтията 1911 — 1915 и 1916 — 1920 г. регистрираха едно силно намаление, защото сж били изолирани нашитѣ пристанища.

Презъ петолѣтието 1921 — 1925 г. общото корабно движение презъ Бургасъ, по брой надвишава Варна, а по тонажъ настига, обаче, презъ петолѣтието 1921—1925 г. вече тонажътъ надвишава този на Варна и така Бургасъ и въ корабното движение добива първенство.

Бургаското пристанище се посещава редовно отъ параходитѣ на голѣмитѣ европейски и американски параходни дружества.

Споредъ отвѣдната таблица се вижда значението на бургаското пристанище (само за международния трафикъ), а именно за движението на параходитѣ въ това пристанище отъ 1934 до 1938 г.:

Съ знамена	1934 г.		1935 г.		1936 г.		1937 г.		1938 г.	
	№ до ю	Вм. въ рег. тона netto	№ до ю	Вм. въ рег. тона netto	№ до ю	Вм. въ рег. тона netto	№ до ю	Вм. въ рег. тона netto	№ до ю	Вм. въ рег. тона netto
Италиянско	215	442576	201	353024	113	199134	139	273069	161	311703
Германско	59	112641	62	118834	71	129098	85	142127	88	140370
Българско	67	92155	71	102110	73	110336	84	115408	70	96941
Английско	57	93573	58	87082	56	87744	66	111788	59	96550
Гръцко	9	11507	32	34369	25	48465	15	20392	19	36129
Холандско	28	43395	29	45143	30	44488	28	38574	33	42451
Шведско	20	20104	16	16685	24	27315	27	31085	26	26893
Съед. Щати	—	—	2	7354	5	15345	5	15326	4	12239
Датско	11	9594	12	12734	3	3811	1	724	1	1929
Турско	5	6661	—	—	2	3758	—	—	—	—
Французско	—	—	—	—	1	3008	—	—	4	8710
Финландско	—	—	—	—	3	2889	1	886	1	1772
Норвежко	1	1698	1	659	1	1106	5	5774	7	8224
Югославянско	2	5259	1	2578	—	—	—	—	—	—
Полско	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4809
Панамско	2	4642	—	—	—	—	—	—	—	—
Унгарско	—	—	—	—	—	—	—	—	1	518
Литванско	1	2464	—	—	—	—	—	—	—	—
Всичко .	477	846269	485	773570	407	676497	456	755153	477	789238

Отъ тази таблица се вижда, че презъ последнитѣ 5 години най-много посещения сж правили италиянскитѣ параходи.

Най-голѣма роля за развитието на нашата

търговия сж играли и продължаватъ да играятъ италиянскитѣ параходи. Още отъ 1848 г. параходитѣ на Лойдъ Триестино редовно сж посещавали Бургасъ, всѣки 15 дена, а презъ 1851 г. турското парох. д-во Soci t  Ottomane de Constantinople, е уредило редовни седмични рейси съ Цариградъ.

Презъ този 5 годишенъ периодъ, срѣдно годишно, бургаското пристанище е било посещавано отъ 166 парахода, съ срѣденъ годишенъ тонажъ отъ около 316,000 тона; следъ тѣхъ следватъ германскитѣ параходи — 73, съ срѣденъ тонажъ около 129,000 тона; на трето мѣсто по тонажъ идва Англия, съ годишенъ тонажъ надъ 93,000 тона, обаче, съ 59 парахода; едва на четвърто мѣсто по тонажъ сж българскитѣ параходи, съ срѣдно годишно около 90,000 тона, съ 73 посещения на бургаското пристанище; следватъ холандскитѣ параходи — около 43,000 тона, съ 30 парахода; на шесто мѣсто сж гръцкитѣ параходи надъ 30,000 тона, съ 20 парахода и седми по редъ сж шведскитѣ, съ около 25,000 тона, съ 23 парахода срѣдно годишни посещения.

Като се има предъ видъ, че презъ това петолѣтие бургаското пристанище е било посетено отъ всичко 2302 парахода на 18 държави, съ общъ тонажъ 3,841,000 тона, то параходитѣ на казанитѣ 7 държави, сж били съ кржгло около 3,635,000 тона, отъ което следва, че на останалитѣ параходи, на 11 държави, се пада общо около 206,000 тона, т. е. по-малко само отъ италиянскитѣ параходи, чийто срѣденъ годишенъ тонажъ е кржгло 316,000 тона.

Печаленъ фактъ е, че голѣмата частъ отъ нашия вносъ и износъ става отъ чужди параходни дружества.

Желѣзо-пжтно дѣло

При освобождението ни въ Бургасъ освенъ, че нѣмало модерно пристанище, но липсвало и усъвършенствуванни съобщителни срѣдства съ близката и далечна околностъ на града. Тогавашнитѣ съобщителни срѣдства били: конскитѣ, волски и биволски коля, а сегисъ тогисъ даже и камили.

Добри шосета и пѣтища сѣщо е нѣмало, а въ и следъ дѣждовно време, всички пѣтища се покривали съ непроходима калъ. Отъ Ямболъ до Бургасъ нѣмало желѣзо-пѣтна линия, а сѣществующитѣ линии въ Тракия били компански.

За постройката на ж.-п. линия Бургасъ — Ямболъ се замисля около 1891 г. и едва презъ 1898 г. се подема, а съ влѣзлия на 21 януарий (ст. ст.) 1899 год. специаленъ законъ, за постройката на тази и други линии, се почва реализирането на постройката. Трасирането на пѣтя започва презъ 1898 г. Презъ пролѣтъта на 1899 г. пристига Русенския пионеренъ полкъ, начело съ командиря си майоръ Андреевъ и се почва по-сериозно постройката на тази линия отъ дѣржавата, по стопански начинъ. За директоръ—инструкторъ на тази постройка е билъ назначенъ чехския инженеръ Хароверъ, съ сѣдалище гр. Ямболъ. Линията до сегашната стара гара (Гара Бургасъ) е била привършена презъ 1890 г. и на 14 май с. г. се открила за експлоатация.

Презъ 1893 г. тази ж.-п. линия се удължила до пристанището.

До 1890 г. трафикътъ на пристанището ни е билъ незначителенъ, но съ довършването на линията Ямболъ—Бургасъ, която отвори простори за търговията ни съ богатитѣ и плодородни мѣстности въ Тракия и ги съедини съ голѣмитѣ градове трафикътъ на Бургаското пристанище се увеличилъ извънредно силно.

Освенъ другитѣ задължения отъ економически характеръ Берлинския договоръ ангажиралъ новото Българско Княжество съ сѣщитѣ тежки договорни задължения, съ които е била обвързана Турция преди войната съ управлението на Компанскитѣ източни желѣзници. До 1891 г. тази компания събирала максималнитѣ сточни такси, предвидени въ конвенцията, които за най-много превозванитѣ стоки бѣха съ 30—50% по-високи отъ действующитѣ по дѣржавнитѣ желѣзници. Отъ построяването на дѣржавната линия Бургасъ — Ямболъ дружеството на Изт. Желѣзници измѣни своята тарифна политика и я насочи противъ дѣржавната ж. п. линия, като се стремѣла съ ниски такси, за

по дълги разстояния, да задържа стокитѣ въ свои релси, като имѣ давала направление къмъ Цариградъ и Деде - Агачъ, а за локалнитѣ сточни превози е вземала много по-високи такси. Съ това нашия износъ и вносъ се денационализираше и Бургасъ не можеше да вземе подобающето му се мѣсто въ международната търговия на Царството.

Единствено износътъ на зърненитѣ храни — артикули тежки и евтини и мжноотклоними отъ естествения си пътъ, давали животъ на Бургаското пристанище.

За да се борятъ съ конкуренцията на Източнитѣ желѣзници Б. Д. Ж. е решила 1) да намали до минимумъ тарифнитѣ си такси по линията Ямболъ — Бургасъ*) и 2) да построи ж. п. линия Сарамбей — Пловдивъ — Н. Загора — Сливенъ, успоредна на Компанскитѣ желѣзници, съ построяването на която се нанесло ударъ на тѣзи желѣзници. Обаче, въ експлоатацията на казанитѣ желѣзници сж били заинтересовани Леандербанкъ и др. банки, които сж отпуснали държавния 6% заемъ отъ 1892 г., по който заемъ сж били ипотекирани ж. п. линия Русе — Варна и тогава проектиранитѣ: централна ж. п. линия, линията Ямболъ — Бургасъ и пристанищата Бургасъ и Варна.

Поради заплашването на Австрийското правителство, съ конвенцията отъ 1899 г. отстъпило подъ наемъ на Източнитѣ Желѣзници успоредната линия на Сарамбей — Пловдивъ — Нова-Загора — Сливенъ, като едновременно държавата се е отказала да строи близки конкурентни линии и то до 1923 година!

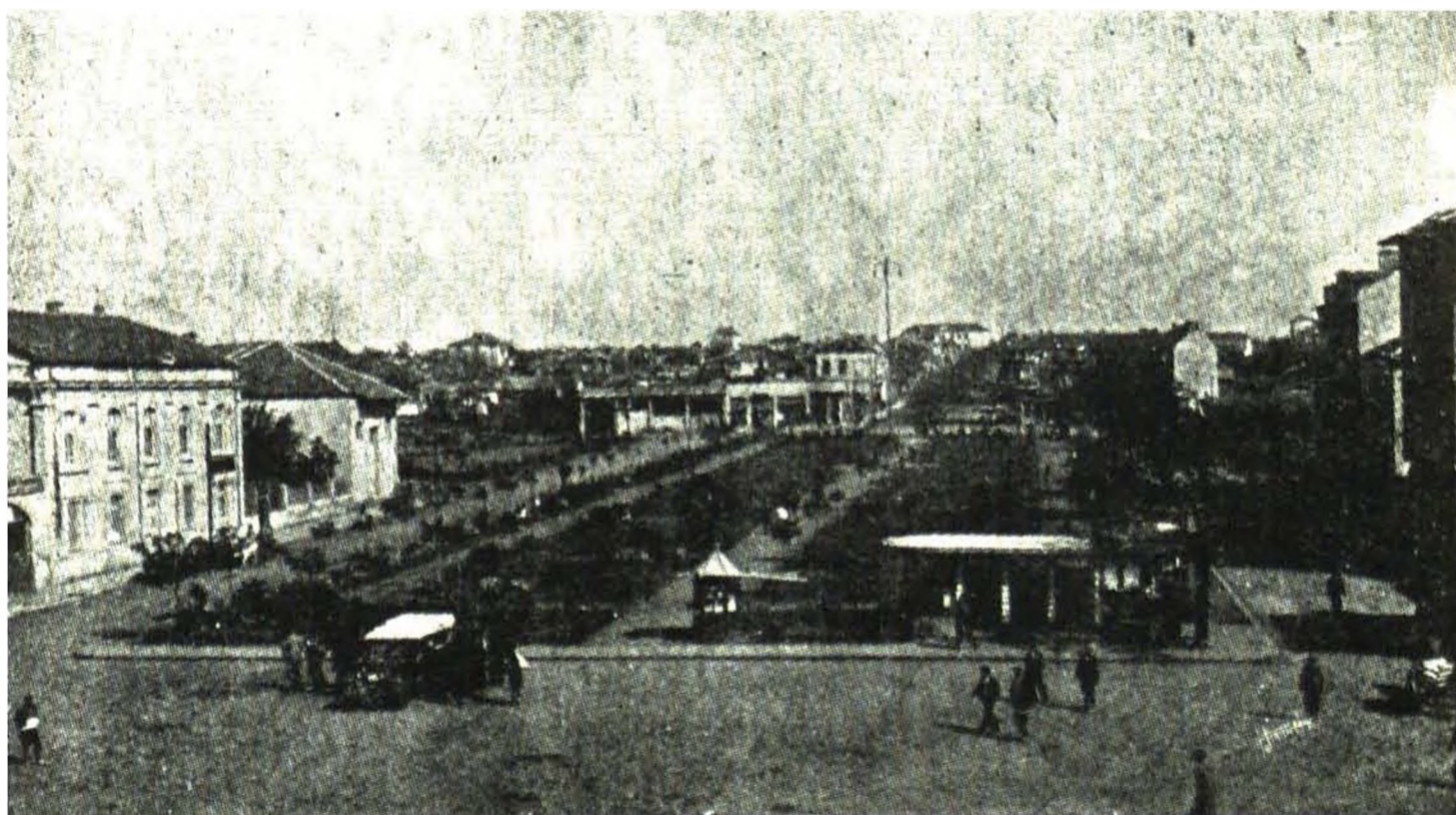
България макаръ и вече е обединена, но едва закрепнала политически, стопански е била раздѣлена на две, благодарение на противобългарската тарифна политика на Източнитѣ Желѣзници, които държали смѣтка само за своитѣ печалби, но и безъ огледъ за икономическото развитие на младото Княжество, като сж целѣли да го разстроятъ

*) БЕЛ. Не само намаление е било направено, но е било върнато обратно частъ отъ главното навло за периода презъ 1897 — 1908 г., като общата сума възлизали на 1,332,400 зл. лева.

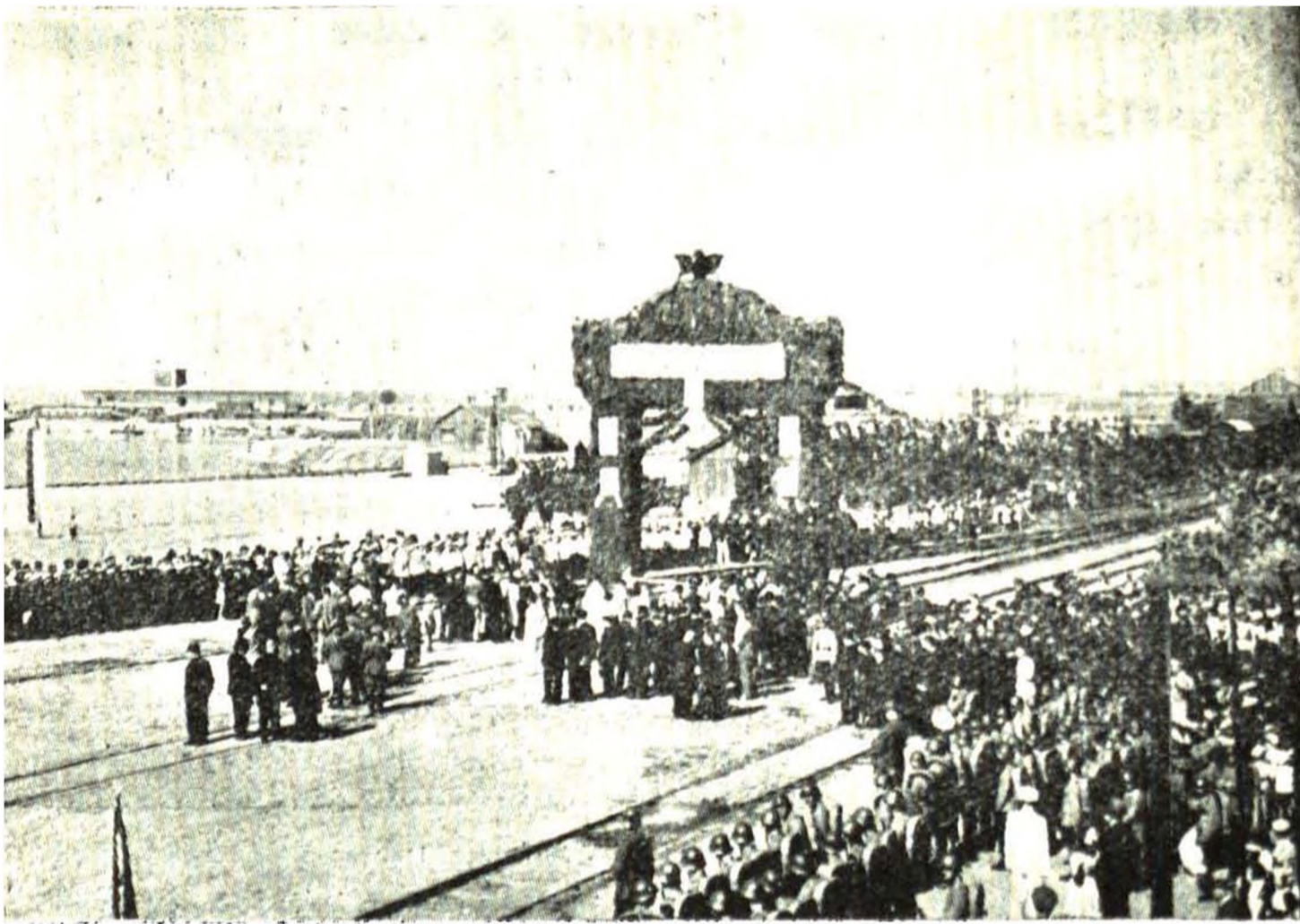
стопански и по този начинъ да взематъ въ свои ржце експлоатацията и на българскитѣ желѣзници и пристанища.

Правени сж били опити отъ правителството на нѣколко пжти, за откупване на компанскитѣ линии, но поради тежкитѣ и неприемливи условия, не е дошло до споразумение.

Основавайки се на условията на Берлинския договоръ и на силата и финансовата мощъ на стоящитѣ задъ нея европейски банки и нѣколко велики сили, дружеството не отстъпвало. Това положение траяло до 1908 г., до като се е обявила стачката на персонала по Източнитѣ Желѣзници. Тогава правителството е заело съ инженернитѣ войски цѣлата компанска линия и отказало повръщането ѝ. Следъ известни преговори линията се откупила срещу 43,294,347 лв. Съ този актъ се премахва и последната пречка за нормалното развитие на трафика въ нашата ж. п. линия и пристанище Бургасъ. Стойността на вносътъ отъ 11,797,769 лв. презъ 1908 г. се качва на 21,358,670 лв. презъ следната 1909 г. и процентътъ спрѣмо вносътъ на цѣлото Царство отъ 9'06 се повишава на 13'31. Отъ тогава продължава да се развива, до като напоследъкъ стана първото ни пристанище.

Градината на пл. „Царица Йоанна“ съ северната частъ на градъ Бургасъ

Освещаване нормалната желѣзо-пжтна линия
Бургасъ — Поморие на 26 VI 1939 г.

Риболовъ

Риболовството е едно отъ най-старитѣ срѣдства за прехраната на човѣка. Първоначалниятъ риболовъ се е правилъ по рѣкитѣ и блатата, а покъсно по моретата.

Бургасъ като крайбрѣженъ градъ и съ близкостоящитѣ блата е твърде удобно мѣсто за рибарско селище и основаването му се дължи на рибари. Въ риболовно отношение нашиятъ Черноморски брѣгъ се раздѣля на два района: едина — Варненски, започващъ отъ Румънската граница и свършващъ до носъ Емине, а втория — Бургаския, започва отъ казания носъ и свършва до Турската граница. Този районъ включва главнитѣ риболовни центрове: Созополъ съ близкитѣ му островчета и носъ „Св. Агалина“, около Несебъръ, Поморие, Ахтополъ и Царево. По това крайбрѣжие има доста риболовни центрове близо до селата:

Резово, Приморско, Синевиръ, М. Синевиръ, Варвара, Китенъ, Равда, Св. Власъ, сжщо и въ Масленъ носъ (Зехтинъ бурунъ). Самиятъ Бургаски заливъ включващъ се между Атанаскѣйското блато и носъ Атия и околното крайбрѣжие на с. Надежда, е сжщо единъ добъръ риболовенъ центъръ, понеже тукъ обикновено морето е по-тихо и може да се рибува презъ цѣлата година.

Бургаскиятъ районъ е главниятъ риболовенъ центъръ по нашиятъ Черноморски брѣгъ, понеже по този заливъ минава по-близо до брѣга тѣй нареченото Дяволско течение*) и отъ което се обуславя пжтя на пасажнитѣ риби, които сж главниятъ обектъ на професионалния риболовъ. Друга сжщо важна причина за по-добрия риболовъ, въ сравнение съ Варненския районъ, е тази, че водитѣ край брѣговетѣ на Бургаския заливъ сж по-дълбоки.

Заловената риба въ Бургаскиятъ риболовенъ районъ се донася въ Бургаската рибна борса**), гдето следъ разстovarването ѝ отъ моторнитѣ гемии и лодки, се продава въ борсовото тържище, като борсовъ артикулъ. Тукъ се продава годишно приблизително около 2¹/₂ милиона кгр. различни морски и сладководни риби (главно скумбрия, паламуди, кефали и калкани, а въ по-малки количества попчета, лефери, шарани, бѣла риба, сафриди, карагъози и др.), отъ които половината милионъ килограми се ловятъ въ Ваякѣйското и Мандренското блато. Въ Бургасъ има 5 фабрики за консервиране на риби.

БЕЛ. *) Въ северо-западната частъ на Черно-море се вливатъ рѣкитѣ Дунавъ, Днестъръ и Бугъ, които донасятъ въ морето грамадно количество сладка вода. Тази вода намалява соленостята (плътността) на Черноморската вода, като създава голѣма разлика въ нивото между северо-западната частъ на морето и предбосфорския районъ. Тази разлика, която се поддържа благодарение постоянниятъ оттокъ на черномерската вода презъ Босфора, предизвиква въ западната половина на Черно-море тѣй нареченото „Дяволско течение“.

***) До рибната борса е построенъ държавенъ хладилникъ, въ който се произвежда ледъ и служи за запазване рибитѣ, както и на млѣчни и други съестни продукти.

Бургасъ е седалище на Бургаския районенъ риболовенъ инспекторъ.

ВИДОВЕ РИБОЛОВНИ УРЕДИ

По нашето южно крайбрѣжие на Черно-море рибаритѣ употрѣбаватъ следнитѣ уреди: далянъ, кефаленъ далянъ, гъръ-гъръ, грибъ, разни видове сетки, вждици (парагади и чапари), калдърма и тулумъ. Ще дадемъ описание на по-важнитѣ уреди:

ДАЛЯНИ

Далянътъ се построява обикновено по крайбрѣжнитѣ мѣста, гдето рибитѣ минаватъ, близо до брѣга. Той се състои отъ мрежена стена, обтегната отъ брѣга въ морето и мреженъ капанъ — „кжща“, която се намира на морския край на стената. Плетътъ задържа рибнитѣ стада и ги отвежда къмъ централната частъ на кжщата — „салонъ“, отъ гдето рибитѣ преминаватъ въ торбитѣ, намиращи се въ края на мрежата. Тѣзи торби иматъ специални мрежени капаци, които пречатъ на рибитѣ да излизатъ обратно. Мрежитѣ се подържатъ въ водата съ помощта на „палузи“, колове подържани съ тежки камъни, а горнитѣ имъ части съ дебела тель и вжжета.

КУРТЪ-АЗЖ—ДАЛЯНЪ (ВЪЛЧА УСТА—ДАЛЯНЪ)

Плетътъ на куртъ-азж — далянъ е съвършено еднакавъ, а „кжщитѣ“ имъ се различаватъ по между си, както и по броя на разположение на палузитѣ, тѣй и по направата на мрежитѣ, които образуватъ ловния апаратъ. „Кжщата“ на този далянъ е обикновено 12 палуза. Тѣ сж наредени въ два реда по 6 палуза въ всѣки и образува дългъ правоъгълникъ съ издутина по срѣдата. Този правоъгълникъ е разположенъ напречно (перпендикулярно) къмъ плета, като се опира въ 3-и палузъ отъ 1-та редица, който се нарича — „1-а майка“. Другитѣ палузи отъ кжщата сжщо така иматъ свои наименования, а именно: единъ отъ тѣхъ се нарича — „2-а майка“, два — „1-а и 2-а маслини“, четири — „капакови“ и четири — „кефаломи“.

Палузитѣ се свързватъ помежду си съ сѣрмени стоманени вжжета, които минаватъ единъ два колача*) надъ повърхността на водата. Вжжетото, което свързва палузитѣ отъ плета е дебело и се нарича „енгюзъ“. Енгюзътъ съ една си край е закрепенъ за брѣга, а другия за 1-та майка отъ „кжщата“.

Надлъжнитѣ редове палузи отъ кжщата сж свързани помежду си съ сѣрмени вжжета паратии. Освенъ това всѣки чифтъ срещуположни палузи е свързанъ съ напречни вжжета — „каршълъци“. Тѣзи каршълъци раздѣлятъ „кжщата“ на куртъ-азж — даляна на 5 отдѣления. Въ всѣко отъ тѣхъ се поставятъ специални мрежи, които образуватъ ловителния апаратъ на даляна.

Самата ловидба съ даляна се извършва по следния начинъ: всѣки 2 часа, а при по-голѣмъ напливъ на рибата и по-често, рибаритѣ навлизатъ съ лодки вжтре въ даляна. Тамъ започватъ да теглятъ торбитѣ и изсипватъ уловената риба въ лодкитѣ.

ДЮСЪ ДАЛЯНЪ

Постройката на дюсъ-даляна има 6 палуза, дългъ правоъгълникъ, разположенъ не напречно къмъ плета, а като негово продължение.

КЕФАЛЕНЪ ДАЛЯНЪ

Далянътъ за кефалови риби е квадратна мрежа, която се поставя близо до брѣга. Дветѣ страни на мрежата се издигатъ надъ водата а останалитѣ сж спуснати въ морето, образувайки отворъ. Когато рибитѣ навлизатъ презъ този отворъ, спуснатитѣ страни се повдигатъ и рибата се обгражда.

Кефалнитѣ даляни се поставятъ презъ лѣтото и въ началото на есента, когато минаватъ тѣзи риби близо до брѣга.

ГЪРЪ-ГЪРЪ

Гъръ-гърътъ е подвиженъ и се употребява за ловъ на плаващитѣ риби въ заливитѣ и край-

*) Колача е равенъ на 1.72 м.

брѣжията. Той е голѣмо мрежено платно и доста широко. При лова рибата се обгражда съ мрежата, като се образува мреженъ цилиндъръ. Следъ това долната частъ на платното се стѣга съ помощта на вжжета, отъ което мрежения цилиндъръ добива форма на голѣма конусообразна торба. Мрежата постепенно се прибира на стоящитѣ отъ дветѣ страни аламански лодки, като заловената риба се изсипва въ тѣхъ.

Ловътъ съ гъръ-гъръ се извършва предимно презъ безлунни нощи, защото тогава рибнитѣ стада по-лесно се забелязватъ.

АЛАМАНСКА МРЕЖА

Аламанската мрежа е подвижна и се употребява за ловъ на паламуди и др по-голѣми риби, плаващи въ заливитѣ и крайбрѣжията. При лова се обгражда отъ всички страни, като отъ аламана се образува цилиндъръ. Обградената риба търсейки изходъ, се закача на мрежата въ очитѣ ѝ (дупкитѣ) съ хрилетѣ или перкитѣ си, като помалкитѣ риби си излизатъ свободно, понеже мрежитѣ сж съ широки дупки, предназначени за ловъ на по-голѣми риби.

ГРИБЪ

Грибътъ е подвижна мрежа, който се употребява за ловене на придѣнни и плаващи риби въ крайбрѣжията. Той се състои отъ две дълги мрежени стени — „крила“, между които е пришита мрежена торба. По долния край на гриба се поставя тяжести, а по горния — гжби, благодарение на което, крилата на гриба заематъ отвесно положение въ морето. Той постепенно се изтегля съ вжжета, които сж свързани за краищата на крилата. При движението на гриба, долната му частъ, снабденъ съ тяжести се влачи по дъното. Обградената риба, търсейки изходъ, навлиза въ торбата, заедно съ която се изтегля на брѣга.

СЕТКИ

Сеткитѣ сж подвижни уреди, които се употребяватъ по крайбрѣжието и на открито море.

Тѣ представляватъ мрежени платна, които се поставятъ на мѣста, кждето се предполага, че минава съ рибнитѣ стада. Долнята имъ часть има тяжести, а горната — гжби. За това, поставени на дъното, сеткитѣ заематъ отвесно положение и приличатъ на мрежената преграда на играта тенисъ. Обикновено за всѣки видъ риба се правятъ специални сетки съ очи, които по своята голѣмина отговаря на размѣра на рибата. Ако сеткитѣ сж предназначени за ловъ на риби отъ различна голѣмина, тѣ се правятъ тройни, като за якитѣ се вързва три плата. Въ този случай вънкашнитѣ платове иматъ по-голѣми, а вътрешнитѣ по-малки очи. Съ обикновенитѣ (едностеннитѣ) сетки се лови, като рибитѣ при движението, срещайки сетката, провиратъ главитѣ си вжтре въ очитѣ ѝ и при опитъ да излѣзатъ обратно се закачатъ съ хрилетѣ капачета или перкитѣ си. Въ тройнитѣ сетки рибитѣ следъ като се сблъснатъ съ вътрешното платно и оставатъ въ образуваната по такъвъ начинъ мрежана торбичка.

По нашето крайбрѣжие съ сетки се ловятъ карагъза, скумрията, калкана и кефаловитѣ риби.

Карагъзоа, скумрията и калкана се ловятъ съ едностенни сетки, като за първата — очитѣ на сетката сж 3 см. за втората — $1\frac{1}{2}$ — 2 см., а за калкана се правятъ очи 15—19 см., а за ловидбата на кефалитѣ, сеткитѣ сж тристенни.

Другитѣ ржчни риболовни уреди сж: серкмето, калдърма (обръчъ съ мрежа) и вждици.

РИБОЛОВА ПО БЛАТАТА

Най-голѣмия риболовенъ центъръ, въ чертитѣ на бургаската община сж Мандренското и Ваякъойското блато.

Главнитѣ обекти за риболова тукъ сж кефаловитѣ риби: кефалъ, илария и платерина. Въ Мандренското блато освенъ кефаловитѣ риби, се лови и шарана, както и бѣлата риба. Кефаловитѣ риби навлизатъ въ блатата отъ морето, презъ пролѣтъта. Тамъ се охранватъ до есенята, когато

започватъ да ги ловятъ. Лова въ блатата се извършва главно съ гардоветъ*).

Въ самия каналъ, който свързва морето съ Ваякьойското блато, се построява лека дървена постройка въ началото на есенята, а следъ свършването на риболова, се разваля. Гарда при Мандренското блато, построень презъ 1939 г. е солидна вълноломна стена, дълга повече отъ 1 клм. и която на нѣколко мѣста има отвори, които сж преградени съ желѣзни решетки. За постройката на последния гардъ сж изразходвани два и половина милиона лева, но за това този гардъ остава за винаги и е модерно и сигурно сръдство за риболова въ това блато.

Земледѣлското стопанство въ Бургаска областъ

I. СРАВНИТЕЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА

До 1934 год. Бургаския окржгъ стоеше на първо мѣсто по-голѣмина на територията. Следъ новото административно дѣление на страната Бургаска областъ остана на предпоследното мѣсто. Първа по-голѣмина е Софийска, а последна Врачанската областъ. Общата територия на Бургаска областъ е кржгло 13,620,000 декара, отъ които 5,117,000 дек. сж обработваема земя, около 4,000,000 дек. е горска площъ, а останалото е необработваема (мери, пасбища, рѣки, пжтища, кариири и пустующи мѣста, застроени мѣста и др.). Обработваемата повърхность съставлява 38% отъ общата територия на областята, следва Пловдивска съ 25%, Софийска съ 28% и Ст. Загорска съ 37%. Останалитѣ области иматъ по-голѣмъ % обработваема площъ. Горската площъ на областята представлява 36% отъ общата територия, за Врачанска 18%, за Плъвенска 22%, за Софийска 35%, за Ст. Загорска 28% и Шуменска 26%. По размѣра на

*) БЕЛ. Риболовътъ по дветѣ блата е възлажена на Съединенитѣ риболовни кооперации „Български черноморски риболовецъ“ и „България“, която плаща процентъ отъ стойността на лова въ пари.

горската площ, следователно Бургаска област стои на второ мѣсто, следъ Пловдивска, която заема 51% отъ общата си територия.

Отъ обработваемата площ съ зърнени храни се заематъ въ Бургаска област 3,296,000 дек., или 67%, Врачанска 4,601,000 дек. или 88%, Плъвенска 4,482,000 дек. или 73%, Ст.-Загорска 3,731,000 дек. или 70%, останалитѣ области иматъ по-малка площ съ зърнени храни, отъ които Пловдивска заема 1,978,000 дек., или 59%. Отъ всичко следва извода, че Бургаска област по площ на зърненитѣ храни и процента спрѣмо обработваемата площ заема срѣдно мѣсто, въ сравнение съ другитѣ области въ страната.

Съ площта на индустриалнитѣ растения Бургаска област стои на трето мѣсто, следъ Ст.-Загорска и Шуменска области. Но съ процента спрѣмо обработваемата площ, тя заема второ мѣсто — следъ Ст.-Загорска. Бургаска област има 472,000 дек., или 9.7%, Ст.-Загорска 669,000 дек. или 12.5%, Шуменска 622,000 дек. или 8.4%. Последно мѣсто заематъ Врачанска и Софийска области, съответно съ 4.2% и 5%.

Площта на фуражнитѣ растения, отъ която се обуславя състоянието на скотовѣдството и неговата продуктивност, заема въ областта следното мѣсто въ сравнение съ другитѣ области: Бургаска 275,000 дек., или 5.6%, Врачанска 115,000 дек. или 5.2%, Плъвенска 332,000 дек. или 5.4%, София 195,000 дек. или 5.2%. По-добре сж Ст.-Загорска съ 353,000 дек., или 6.6%, Пловдивска съ 236,000 дек. или 7.1% и Шуменска 652,000 дек. или 8.8%. Значи Бургаска област заема срѣдно мѣсто въ сравнение съ другитѣ области по отношение фуражната площ, безъ естественитѣ ливади. Съ естественитѣ си ливади Бургаска област заема предпоследно мѣсто. Последна е Шуменска област 1.5%, а Бургаска е съ 1.9%, следва Ст.-Загорска съ 2.4%, а най-много Софийска съ 19% отъ общата обработваема площ.

Съ площта на лозята Бургаска област е поставена на трето мѣсто. Бургаска съ 130,000 дек. или 2.5%, а по малко отъ нея е Софийска съ 53,000

дек., или 1·1% и Шуменска съ 160,000 дек. или 2·1%. Най-лозарски сж Пловдивска съ 215,000 дек. или 5·5% Плъвенска съ 209,000 дек. или 3%, Ст.-Загорска 152,000 дек. или 2·7% и Врачанска 159,000 дек. или 2·6%.

Съ направеното до тукъ сравнение между площта на отдълнитѣ групи растения и процента на последнитѣ отъ обработваемата площъ на различнитѣ области въ страната, можемъ да направимъ следнитѣ изводи за земеделското стопанство въ Бургаска областъ:

1) по отношение зърнената площъ, при все че е зърненопроизводна областъ, тя не е на първо, а на четвърто мѣсто. Процента на зърненитѣ храни отъ обработваемата земя за областта и страната е съответно 67 и 69·7%; 2) по абсолютната си площъ на индустриалнитѣ растения, тя стои на трето мѣсто, а относително обработваемата площъ на второ мѣсто. Въ сравнение съ страната, процентно изразено, тя е далечъ по-добре: областта 9·7%, а срѣдно за страната 7·7%; 3) съ фуражната си площъ (безъ естественитѣ ливади) тя не е на последно, а на четвърто мѣсто; 4) съ площта на лозята си, тя е на 5-то мѣсто. Срѣдниятъ процентъ на площта на лозята въ страната отъ общата обработваема площъ е 2·7%, а въ областта 2·5%. Разликата въ по-малко, следователно, е незначителна и областта заслужено минава за лозарска.

Въпрѣки тия категорични данни, които не поставятъ областта въ земеделско-стопанско отношение на последно мѣсто, сжществува убеждението, че земеделието въ Бургаска областъ е най-първобитно, Причинитѣ за това схващане трѣбва да се търсятъ въ другитѣ групи растения и клонове отъ земеделското стопанство, както и въ нѣкои погрѣшно усвоени практики въ земеделско-стопанската дейность на стопанина, които сж причина за слабото рентиране на земеделието въ областта. Така напримѣръ, варивата и картофитѣ, които сж продуктъ отъ първа необходимостъ за нашето селско и градско домакинство, заематъ една площъ едвамъ 41,500 дек., което съставлява само 0·8% отъ обработваемата площъ въ областта, когато

сжщия процентъ за страната е 2·7⁰/₀. Площта на картофитѣ е толкова незначителна и е застжпена въ толкова малко райони, че картофа въ много случаи би билъ деликатесъ, ако не се доставяше отъ други области на страната.

Съ площта на зеленчуцитѣ сжщо така ценна храна за всѣко домакинство, областта не е по-добре. Съ зеленчуци се заематъ кржгло, 9,400 дек., което съставлява 0·2⁰/₀ и е поставенъ на последно мѣсто въ страната, по отношение зеленчуко-производството.

За овощарството доскоро сжществуваше убеждението, че липсватъ условия, даже за любителско такова. Плодътъ и сега въ селата се смѣта за изключителна привилегия на интелегента и тежко болния. Презъ 1934 год. се води земедѣлска статистика кржгло 2400 дек. площъ съ овощни насаждения, и то предимно въ балканскитѣ околии и райони. Въ полето овощното дърво е рѣдкостъ. Малко се срещатъ единични овощни дръвчета, а стопанскитѣ дворове, обикновено просторни сж неуредени и празнитѣ мѣста, никакъ не използувани.

Скотовѣдството е останало назадъ въ всѣко отношение. По-голѣмъ интересъ се проявява къмъ овцевѣдството и следъ това е къмъ свиневѣдството, а въ зърнопроизводнитѣ околии и къмъ коневѣдството.

Овцевѣдството, както по брой на овцетѣ, така и по производство и износъ на млѣчни произведения е на първо мѣсто. Съ говедовѣдството, обаче, областта е на последно мѣсто. Говеждия добитъкъ се отглежда главно за производство на работни животни, а само въ отдѣлни населени мѣста, край по-голѣмитѣ консумативни центрове, се проявява интересъ и къмъ млѣчната продукция и полагатъ грижи при гледането и храненето на кравата.

Тия по-важни особености, които характеризиратъ неблагоприятно областта въ земедѣлско-стопанско отношение, опредѣлятъ и главната насока на земедѣлското производство като зърнено-овцевѣдна, съ тенденция напоследъкъ къмъ увеличение културитѣ отъ групата на масленитѣ-индустриални растения и по-чувствително подобрене на лозар-

ството въ градскитѣ центрове: Бургасъ, Поморие, Сливенъ, Ямболъ, Айтосъ и селата въ Сонгурларската котловина отъ Карнобатска околия.

Първата особеностъ опредѣля основниятъ белегъ на земедѣлието въ областта като екстензивно, а недостатъчното разнообразие на земедѣлскитѣ култури сочи на лошо използване на земята, неправилно разпредѣление на трудътъ презъ годината и недостатъчната му качественостъ.

По-сжществениитѣ причини за това състояние на земедѣлското стопанство въ Бургаска областъ сж:

1) валежитѣ, които сж недостатъчни и неправилно разпредѣлени презъ годината; 2) пжтищата, отъ които много малко сж годни за използване, независимо отъ обстоятелството, че сж недостатъчни. Срѣдно на 100 кв. клм. територия се пада 9.6 клм. шосета, срѣщу 17 клм. за страната и 24 клм. за Плъвенска областъ. Едвамъ напоследъкъ се отпочва една по-системна и планова работа за увеличение шосейната мрежа въ областта; 3) по-голъмия брой на едри и срѣдни земедѣлски стопанства, въ които се допуска използването на земята съ по-несъвършени срѣдства на производството; 4) на богатитѣ черноземни и кафяви почви, които преобладаватъ въ областта и които при несъвършена обработка, торене и редуване на растенията даватъ все пакъ задоволителни доходи отъ единица площ отъ зърненитѣ храни. Къмъ тия причини трѣбва да прибавимъ и липсата на мѣстна интелигенция въ селата и недостатъчната земедѣлска просвѣта въ близкото минало, които обстоятелства сж повлияли за иннерността на земедѣлското население къмъ мероприятията, засягащи неговия поминъкъ и културенъ животъ. Знанията по земедѣлието сж прѣскани отъ незначителенъ брой агрономически деятели. Днесъ броя имъ е увеличенъ, но въ сравнение съ другитѣ области Бургаска областъ стои на последно мѣсто. Това се потвърждава отъ факта, че броя на агрономическитѣ деятели въ областта съставлява $\frac{1}{14}$ частъ отъ общия имъ брой въ страната, вмѣсто $\frac{1}{8}$ частъ, ако изходимъ отъ броя на населението и територията на областта.

Всички тия причини се отразяватъ неблаго-

приятно върху нѣкои важни за областта технически мероприятия и създаватъ неблагоприятни икономически предпоставки за резултатна производственна дейность. Обработката на почвата е несвършена. Доскоро имахме неправилна подготовка на семето за посѣвъ, късна и неправилна сѣитба, неправилно гледане на известни ценни земеделски култури презъ време на вегитацията, ненавременно прибиране на реколтата, лошо съхранение до пълната консумация и продажба на производството. Незнание начинитѣ за възстановяване и запазване плодородието на почвата чрезъ навременно торене и правилно редуване на растенията. Недостатъчно усетъ къмъ правилното съчетание факторитѣ на производството и липса на гъвкавостъ, за евентуална промѣна въ производството, съ огледъ на промѣнитѣ се пазарни условия. Това сж въ съвокупность, последиствията отъ изтъкнатитѣ дефекти, отразяващи се зле върху напредъка на земедѣлието въ областта.

Грижитѣ на държавата презъ последното десетолѣтие да възстанови разрушенията предизвикани отъ кризата въ областта на народното ни стопанство и въ частностъ земедѣлското стопанство, следъ 1929 год. намѣриха своето отражение безспорно и въ развитието на земедѣлското стопанство въ Бургаска областъ. Особено презъ последнитѣ 10 години се забелязва единъ общъ подъемъ почти въ всички области на земедѣлското производство. Но най-отрадното, което дава надежди за бързъ и по-голѣмъ успѣхъ, това е по-голѣмата отзивчивостъ къмъ препоржкитѣ за подобрене земедѣлското стопанство въ срѣдитѣ на доста голѣмъ брой земедѣлски стопани въ всѣко населено мѣсто. Тѣ сж проводници на нови разбирания, добри тълкуватели на всички полезни земедѣлско-стопански мероприятия и авангарда въ дейността за тѣхното навремено, правилно практическо провеждане. На тия хора се дължатъ постиженията отбелязани презъ последнитѣ години въ областта на земедѣлското стопанство. Ще отбележимъ последователно и много накратко най-сжщественото.

II. ЗЕМЕДЪЛИЕ.

Отъ групата на зърненитѣ храни отдѣлнитѣ култури се нареждатъ по важность и площъ: пшеница 1,850,000 дек., ечемикъ 468,000 дек., рѣжъ — 437,000 дек., царевица—403,000 дек., овесъ—238,000 дек., лимецъ—27,000 дек., смѣсъ—63,000 дек., оризъ 4,500 дек., просо—4,400 декари. Работено е за замѣняване мѣстната недоходна пшеница съ сортови доходни, въ резултатъ на което днесъ се засѣва една площъ отъ около 600,000 дек. съ номера 14,159 и 16, мѣстния ечемикъ съ сортови и заема една площъ отъ 50,000 дек. съ номера 140,196 и 347. Въвежда се въ балканскитѣ околии петкусовата рѣжъ. Въвежда се зимния овесъ, който дава 3—4 пѣти по-голѣмъ добивъ отъ декаръ отъ обикновения пролѣтенъ, който поради сушата много рѣдко дава добра реколта. Ориза, който преди 5 години се за първи пѣтъ посѣ въ размѣръ на 1000 дек. презъ 1938 год. заема една площъ отъ 4,500 дек., а презъ 1939 год. 12,000 дек. въ Ямболска и Елховска околии.

Слънчогледа за 5 години се увеличи съ 100,000 дек., подобрява въ количествено и качествено отношение, като се обмѣня мѣстния съ сортовъ-еднопитенъ.

Площта на памука отъ 5,000 дек. се увеличи на 61,000 дек., репицата отъ 2,000 дек. на 20,000 дек. презъ 1938 год. и 31,000 дек. презъ 1939 год. Подобрява се качеството на тютюневата култура чрезъ производство на раннъ и доброкачественъ разсадъ и строежъ на модерни тютюневи сушилни. Пролѣтния маслодаенъ ленъ, съ важно стопанско значение за областта, се замѣня съ зименъ маслодаенъ ленъ, който дава двойно по-голѣмъ доходъ и е сигуренъ при неблагоприятнитѣ климатически условия.

Конопа увеличи своята площъ отъ 387 дек. на 2,500 дек. Проявява се голѣмъ интересъ къмъ конопената култура въ Сръдецка, Ямболска и Елховска околии, кждето низкитѣ, съ богати наносни почви мѣста, сж обектъ за отглеждането ѝ.

Презъ последнитѣ 5 години се въведоха за

първи пжть фастъцитѣ и захарната метла. Презъ 1938 год. тѣхната площъ достигна съответно 1,200 и 4,200 дек.

Преминава се къмъ сортови и по-висококачествени картофи: Ерслингъ, Бинте, Австрия и др. Създаватъ се гнѣзда въ балканскитѣ околии за производство на семе.

Площта на бостанитѣ се увеличи отъ 17,000 на кржгло 32,000 декара.

Отъ фуражнитѣ култури отбелязва по-голѣмо увеличение площта на люцерната отъ 16,000 дек. на 26,000 дек. и крѣм. цвекло отъ 210 дек. на 1,600 дек. и суданката за първи пжть презъ 5 годишния периодъ съ една площъ днесъ отъ 275 дек.

III. ЛОЗАРСТВО.

Площта на лозята се увеличава отъ 134,000 дек. на 153,000 дек. отъ които 128,000 дек. сж на плодъ, 1,200 дек. не дали плодъ, 2,200 дек. млади, 18,300 дек. десертни дали плодъ и 3,400 дек. млади десертни, не дали плодъ.

Най-много лозя има въ Поморийска околия — 32,260 дек., и следватъ — Сливенска 28,570 дек., Ямболска — 23,150 дек., Карнобатска — 21,760 дек., Бургаска — 17,840 дек., Елховска — 11,940 дек., Айтоска — 6,910 дек., Котелска — 4,200 дек., Срѣдецка — 3,810 дек. и М.-Търновска — 2,620 дек.

За подобрене качеството на виненото производство способствуватъ 7-тѣ винарски кооперативни изби, разпредѣлени по околии: Поморие—1, Айтосъ — 1, Карнобатъ — 3, Сливенъ — 1, Ямболъ — 1. Близко до реализиране е и построяването на винарска коопер. изба въ гр. Бургасъ, кждето лозята, както по площъ, така и по производство иматъ едно отъ първитѣ мѣста.

Ежегодно се изнася известно количество десертно грозде, а миналата година за първи пжть се изнесе доста голѣмо количество отъ гр. Поморие гроздовъ пулпъ.

Съ закона за изваряване недоброкачественитѣ вина въ Поморие и Бургасъ се създаде благоприятенъ отдушникъ за пласментъ на добритѣ вина и то на задоволителни за производителя цени.

IV. ОВОЩАРСТВО.

Овощарството въ областта е слабо развито поради следнитѣ по-важни причини: недостатъчни валежи и неправилно разпредѣлени, чести слани и мъгли презъ време на цвѣтенето, липса на обекти за напояване, лошото опазване на полскитѣ имоти. Последната причина е най-сжщественна. Като срѣдство за запазване овощнитѣ посадки отъ злосторници и повреда отъ най-различно естество е създаването на голѣми комплектни овощни градини въ обекти, кждето условията за овощарство сж най-добри. Тая мѣрка допринесе твърде много за увеличение площта на овощнитѣ градини въ областта. Презъ 1934 год. е имало 2,400 дек. овощни градини. На всѣки 10 зем. стопанства се е падало по 3·4 дек. Презъ 1938 год. площта на овощнитѣ градини е 10,500 дек., отъ които около 8,000 дек. сж комплектни. Мѣрките, които се взематъ своевременно следъ посаждането за правилното гледане на овощнитѣ дрѣвчета и предпазването имъ отъ болести и неприятели, насърчаватъ твърде много стопанитѣ. Частната инициатива за построяване на плодови сушилни и плодохранилища подпомогната отъ Министерството на Земедѣлието и държав. имоти, е сигурна мѣрка за подържане задоволителни цени на производството и сигуренъ пласментъ, когато ценитѣ сж най-добри.

V. ЗЕЛЕНИЧАРСТВО.

Съ произведения зеленчукъ въ областта не могатъ да се задоволятъ консумативнитѣ нужди на мѣстното население. Селското население нѣма навика да консумира презъ лѣтния сезонъ по-вече пресенъ зеленчукъ, защото той не е негово производство, а се купува отъ едри производители на зеленчукъ, които сжщевременно сж и пласьори. Презъ последнитѣ 3—4 години се създадоха 54 народни консервни работилници. Съ производството на консервиранъ зеленчукъ и съ създаване на навика да се консумира такъвъ въ по-голѣмо количество, независимо отъ обстоятелството, че се подпомага съ това разрешението на единъ социаленъ

въпросъ за подобрене храната на селското население, но се подпомогна косвено и за увеличение площта на зеленчуковитѣ градини отъ 6,728 дек. презъ 1934 год. на 14,960 дек. презъ 1938 год. Създаде се интересъ къмъ ягодовата култура. Посадени сж 183 дек. съ ягоди.

За подобрене на зеленичарството спомагатъ основанитѣ 7 градинарски дружества въ областта. Министерството подпомага тѣхнитѣ членове съ безмитни стъкла за направа на парници за производство на разсадъ и ранъ зеленчукъ. Зеленичарството е развито най-добре въ Сливенска и Ямболска околии въ поречието на Тунджа.

Въобще за зеленичарството въ райони съ текущи и плитки подпочвени води има условия да бжде разширено до степенъ, не сама за задоволяване нуждитѣ на производителя, но и за мѣстния пазаръ.

VI. БУБАРСТВО.

Както всички отрасли на земедѣлието, така и бубарството бѣше въ упадъкъ поради катастрофалното спадане ценитѣ на пашкулитѣ презъ 1930 год. Като последиствие се забелязва едно постепенно намаление площта на черничевитѣ градини. Това продължава и презъ 1934 год. до 1936 год. Следъ като ценитѣ на пашкулитѣ започнаха бързо да се увеличаватъ, площта на черничевитѣ градини и броя на отдѣлнитѣ черничеви дрѣвчета сж съ тенденция да се запазятъ. Презъ 1934 год. площта на черничевитѣ градини е била 1,186 дек., а презъ 1939 г. — 559 дек. Чувствително е намалението имъ въ Котелско отъ 470 дек. на 114 дек. и въ Ямболско отъ 448 дек. на 99 декара.

Презъ тоя периодъ не е така, обаче, съ пашкулното производство. Презъ 1934 год. е отгледано 295 унции бубено семе и произведени 16,206 кгр. пашкули, а тая пролѣтъ 654 унции и произведени 40,824 кгр. пашкули.

Интереса къмъ бубарството се възстановява. А това е отъ голѣмо значение за поминъка на беднитѣ балкански и полубалкански райони въ Котленска, Сливенска, Карноб. и Елховска околии.

VII. ПЧЕЛАРСТВО.

Пчеларството въ областта е добре застъпено. Това се потвърждава отъ голѣмия брой на кошеритѣ. Че пчеларството не е модернизирано говори факта, че процента на старитѣ (трѣвни) кошери е много голѣмъ. Все пакъ броя на разборнитѣ кошери отъ година на година се увеличава за смѣтка на трѣвнитѣ, въ известни околии и райони, въ които пчеларството е по-добре застъпено. Отъ всичко 35,298 кошери презъ 1934 год. разборни сж 7,000. Това съставлява 20% отъ общия брой на кошеритѣ въ областта. Презъ 1938 год. е имало 46,440 кошери отъ които 11,640 или 25%—разборни. Общия брой на кошеритѣ е увеличенъ. Процентно въ броя на разборнитѣ кошери сжщо има увеличение.

За по-широка културно-просвѣтна работа и даване практически знания на новоначинающитѣ пчелари сж създадени въ областта 36 пчеларски дружества.

VIII. СКОТОВЪДСТВО.

Следъ полевъдството втория стълбъ, върху който се гради поминъка на нашето село е скотовъдството. Каза се, че то може да бжде доходно, но сега съ малки изключения, то не е достатъчно доходно. Броя на домашнитѣ животни по видъ не е малкъ. Все пакъ забелязватъ се тенденции къмъ увеличение или намаление на тѣхния брой въ зависимостъ отъ рентабилността на единъ или другъ клонъ отъ скотовъдството и интереса, който земед. стопанинъ влага при отглеждането на известенъ видъ домашни животни, а именно:

	1926 г.	1934 г.	1938 г.
Говеда	166,664	139,661	120,883
Биволи	70,174	47,351	43,520
Коне	56,254	59,057	67,161
Мулета и магарета	32,873	24,710	20,985
Овце	1,286,194	1,391,968	1,469,860
Кози	193,466	106,650	88,271
Свине	122,061	67,991	97,000
Птици	824,025	885,227	884,556

Говедата иматъ затвърдената тенденция къмъ намаление. Периода 1926—1938 год. отбелязва намаление кржгло 46,000 глави, или близо 28⁰/₀. Биволитъ сжщо намаляватъ и то още по-чувствително. Козитъ намаляватъ съ повече отъ 50⁰/₀, свинетъ сжщо. Само броя на конетъ се увеличава близо съ 20⁰/₀ и на овцетъ съ повече отъ 14⁰/₀. Това намаление се дължи на комплексъ отъ причини, въ основата на които сж икономическитъ причини презъ последнитъ години, когато при липса на постоянни пазари и добри цени на частъ отъ произведенията на скотовъдството, издръжката на тия видове домашни животни става скжпа и нерентабилна.

За подобриенето на коневъдството ежегодно въ областта действуватъ 50—60 расови жребци-станции изпращани отъ депото за добитъкъ „Каябурунъ“ край гр. Ямболъ. Въ резултатъ до сега отъ общия брой коне кржгло 27,000 глави сж подобрени, което представлява 40⁰/₀. Поставя се като задача за една по-системна и планова работа по подобриение на коневъдството и на 8-тѣ коневъдни дружества въ областта. Нуждата отъ конски добитъкъ за най-разнообразни цели въ земеделското народно стопанство и армията допринасятъ твърде много за интереса, който земеделския стопанинъ проявява къмъ коневъдството.

Съ вълната, млѣкото, месото и тора и при най-благоприятнитъ климатически и пазарни условия, овцата е незаменимото, за сега поне, животно, което намира най-широко мѣсто въ поминъка на земедел. стопанинъ въ Бургаска областъ. Поради тия причини и нейната евтина издръжка, броя на овцетъ се увеличава. Производството на полския кашкавалъ, износа на който вънъ отъ страната съставлява 80⁰/₀ отъ общия ни износъ на кашкавалъ, е главния обектъ на млѣкопреработването.

Подобриенето на стопанскитъ качества на карнобатския типъ овца е сжщественната задача презъ последнитъ 4—5 години. Изпитване на стопанскитъ й качества чрезъ системна ежегодна контрола извършвана чрезъ агрономическитъ органи, дава най-насърдчителни резултати за млѣчностъ, вълнодайностъ, качество на вълната и живо тегло. Съ

системенъ подборъ, подобрено гледане и хранене, ще се постигне значителенъ успѣхъ. Въ първия стадий на подобрене се намира говедовъдството въ областта. Чрезъ общитѣ мѣрки, които иматъ за обектъ цѣлостно животновъдството въ областта и развъждането съ внасяне нови качества въ мѣстното изродено говедо, посрѣдствомъ мъжки разплодници отъ северна България, съ подобрението на говедовъдството може да се постигнатъ задоволителни резултати. Съ подобрене на свиневъдството областта е доста напреднала. Въ зърнопроизводнитѣ райони се отглежда германска благородна свиня и въ много села се забелязватъ цѣли стада отъ добре изравнени животни. Това се дължи на общинскитѣ мъжки свински разплодници, съ които се подобрява мѣстната свиня или съ развъжданата въ чисто състояние въ по-голѣмитѣ стопанства германската благородна свиня.

За птицевъдството въ зърнопроизводнитѣ райони има най-добри условия. Малко грижи се полагатъ отъ стопанитѣ по отглеждането и предпазването отъ болести на птицитѣ. Въ областта, освенъ депото „Каябурунъ“ за подобрене на птицевъдството способствуватъ и 3-тѣ птицевъдни села въ Козарево—Ямболско, Граматиково — М.-Търновско и Св. Илия — Елховско.

IX. ПО-ВАЖНИТѢ МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ПОДОБРЕНИЕ ЗЕМЕДИЛИЕТО ВЪ ОБЛАСТТА

Подобрението на земедѣдието въ областта се възлага на агрономическитѣ служби, които сж подъ ведомството на Министерството на Земедѣлието и държавнитѣ имоти, По-важнитѣ мѣроприятия, които се провеждатъ и сж постоянна задача на тия служби въ тѣхната агрономическа дейность сж:

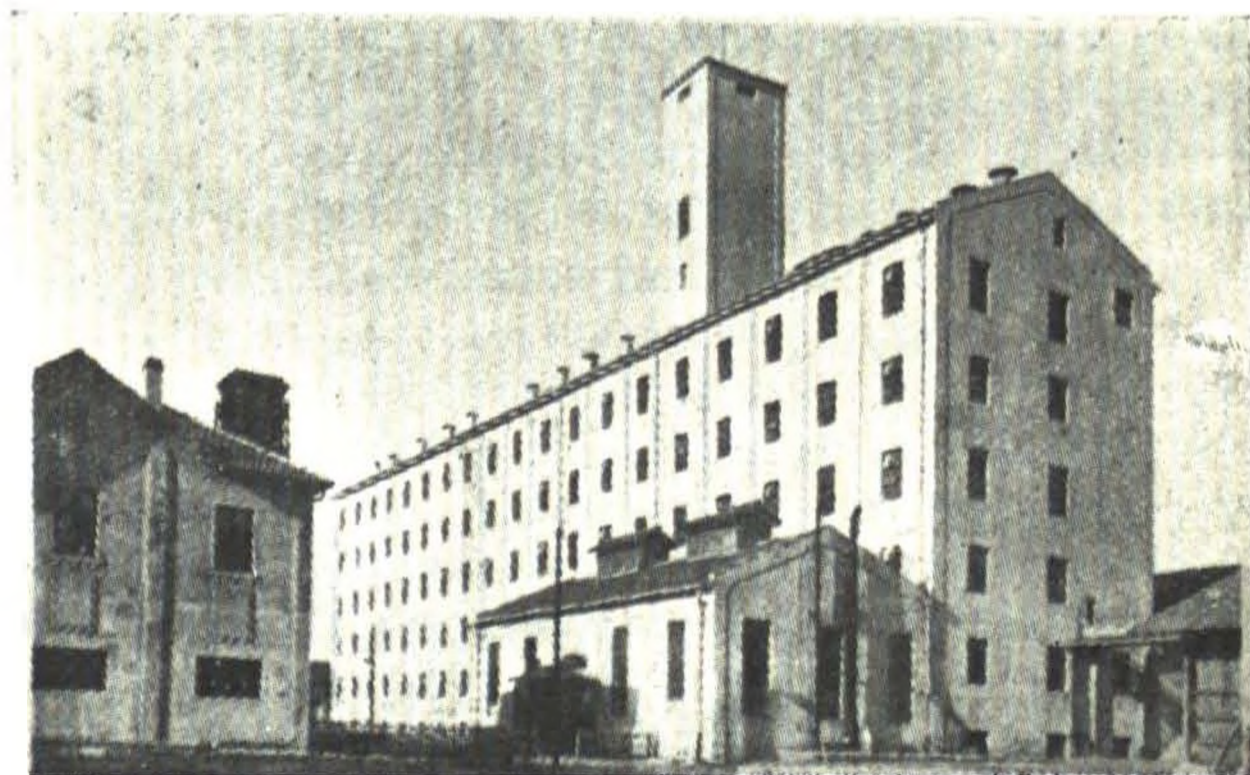
- 1) правилната обработка на почвата съ необходимитѣ орждия и машини, които следва да се доставятъ;
- 2) пълно използване на оборския торъ, направа на торища за правилното му угниване и съхранение навременно и правилно торене;
- 3) подготовка на семето на посѣвъ;
- 4) обмѣна на мѣстни семена съ сортови елитни семена;
- 5) въвеждане на ранна редовна сеитба;
- 6) подходящи грижи за зе-

медълскитѣ култури презъ време на вегетацията имъ; 7) грижи за навременно и правилно прибиране на реколтата; 8) правилно съхранение на зърното, организирана борба съ складовитѣ неприятели; 9) организирана пропаганда за намаляване на черната угарь за смѣтка на: фуражнитѣ растения, репицата, зимния овесъ, зимния ленъ, памуџа, картофитѣ и др.; 10) грижи и цѣлостенъ планъ за борба съ пороищата и използване на залежитѣ въ балканскитѣ и полубалкански райони; 11) уреждане поземлената собственост и комасация на земитѣ въ подходящитѣ за тази цель населени мѣста; 12) системна и навременна борба съ всички болести и неприятели по културнитѣ растения; 13) създаване подходяща фуражна база за едно по-доходно продуктивно скотовѣдство и по-здравъ работенъ добитѣкъ; 14) провеждане почитването на меритѣ; 15) грижи за подобрене храненето на домашнитѣ животни чрезъ използване на слънчогледовото кюспе, цвеклови рѣзанки и други индустриални отпадѣци; 16) подобрене хигиеничнитѣ условия при отглеждане на животнитѣ — строежъ на обори, свинарници, курници; 17) строга система и цѣлесъобразна развѣдна работа при всички видове домашни животни, насърчавани въ скотовѣднитѣ дружества чрезъ изложби, прегледи и пазари; 18) включване въ мрежата на национално млѣкопреработване на всички овцевѣдни райони въ които млѣкото не се използва или неправилно се оползятворява. Установяване мрежа за строежъ на нови млѣкарници и създаване на хигиенични млѣкопреработвателни заведения; 19) да се следи съ по-голѣмъ интересъ и взима живо участие въ живота на дружествата за застраховка на добитѣка и всички дружества целящи постигането на културно-просвѣтни и стопански задачи въ областъта на земедѣл. стопанство; 20) редовни ревизии на скотовѣднитѣ фондове при общинитѣ за навременно постѣпване на приходитѣ и за правилно и целесъобразно извършване на разходитѣ; 21) да се следи за разумно приложение на всички закони, съ които косвено или прѣко се цѣли подобрието на земед. стопанство.

Индустрия

Освобождението ни завари Бургаска област съ с няколко текстилни фабрики въ Сливенъ и единствената малка мелница въ Бургасъ на Ив. х. Петровъ. Тукъ индустрията почва да се развива едва въ периода преди Балканската война и по усилено се модернизира и развива следъ войнитѣ и днесъ този областъ е една отъ първитѣ индустриални центрове.

Къмъ края на 1937 г. въ района на Бург. Търг. инд. камара (Бургаска област и частъ отъ Старо-Загорска област) има 1315 индустриални заведения, въ които е вложено капитали въ мѣста и сгради за приблизително 290,000,000 лева и въ машинни и уреди около 465,000,000 лева, които си служатъ съ двигатели съ мощностъ отъ 25800 к. с., съ 9000 работника. Въ Бургасъ има 37 инд. заведения, съ вложенъ капиталъ за мѣста и сгради — 51,000,000 лв., а въ машини — 94,000,000 лв., безъ мина „Черно-море“ и Електрическа централа „Адрее“. Преди всичко тукъ най-добре е застъпена мелничарската индустрия отъ

Голѣмитѣ Български Мелници А. Д.

Ето въ кратце историята на това предприятие и биография на основателя на тази фирма

Иванъ х. Петровъ

Иванъ х. Петровъ и синъ му
Матей, като студентъ

Роденъ презъ 1834 г. въ гр. Котелъ.

Баща му х. Петъръ х. Матеевъ, преди Освобождението ни въ Добруджа е ималъ нѣколко чифлика съ хиляди добитъци.

Презъ освободителната война всичко е било разграбено отъ турскитѣ войски.

Свършилъ е гръцко търговско училище въ Цариградъ. Тамъ е взималъ живо участие въ църковнитѣ борби. Презъ 1858 г. е билъ свиканъ помирителенъ съборъ за уреждане отношенията между българското и гръцко духовен-

ство. За този съборъ той е билъ избранъ за делегатъ на българската цариградска община. Билъ е секретаръ на Митхатъ паша, когато последния е билъ Русенски валия.

Владѣлъ литературно френски, гръцки и турски езици. Следъ освобождението ни (1882—83 г.) е билъ директоръ (министъръ) на финансиитѣ на Източно-Румелийското правителство. Следъ съединението на Южна и Северна България е билъ избранъ за народенъ представител, сжщо следъ това е билъ избранъ нѣколко пжти.

Той е билъ първиятъ българинъ, назначенъ за Бургаски префектъ презъ 1879 г., първи председателъ на Бургаската търговско-инд. камара, първия бургаски индустриалець и единъ отъ пър-

витъ благодетели въ града. Презъ 1872 г. е взель подъ наемъ чифлика на Замфиропулосъ. Въ 1888 г. е основаль фирмата си, като е построилъ мелница, която е била карана съ локомотива на една варшачка. Тази мелница е била съ два камъка. Презъ 1895 г. мелницата се подобрява технически и дневното ѝ производство е било 3 вагона. Въ 1900 г. наново се подобрява, като дневното ѝ производство се увеличава на 5 вагона. Презъ същата година фирмата се измѣня на Ив. х. Петровъ & Синове. Това положение е траяло до 1906 г., когато сж били направени коренни промѣни, като се замѣня локомотива съ парна машина 160 к. с. и се разширява мелничното здание, фабрикацията се модернизира и при съществуващитъ камъни се поставятъ валсове, грисмашини, планзихтери и съ прибавката на 1 дизель моторъ 80 к. с., дневното производство достига 7 вагона.

Презъ 1909 г., следъ смъртта на шефа на предприятието, фирмата се промѣня на Синове Ив. х. Петровъ, като членове на това предприятие сж вече тримата синове на покойника: Стефанъ, Павелъ и Матей.

Въ 1912 г. е направена основна промѣна на всички двигатели и мелнични машини. Парната машина се смѣня съ дизель моторъ 360 к. с., плюсь по-раншния 80 к. с., като всички камъни се изхвърлятъ и замѣнятъ съ валцове и др. Къмъ мелницата се построява ново 5-етажно здание — чистилище и за миене на храната, при едно денонощно производство 12 вагона. Презъ 1916 година вследствие на пожаръ, цѣлата мелница изгаря. Въ 1920 г. се основа акционерно дружество, съ главното участие на синове Ив. х. Петровъ и две француски дружества. Същата година се почва строежа на сегашната мелница и презъ 1922 г. цѣлата инсталация, съ всички последни усъвършенствуванни машини е била готова, движена съ 2 дизель мотора, единъ 360, а атория 400 к. с. и се пуснала въ движение. Въ 1926 г. се монтира новъ дизель моторъ съ 360 к. с. При това положение, денонощното производство на мелницата е надъ 240,000 кгр. Презъ 1936 г. мелницата се напълно електри-

фицира съ 1 електромоторъ отъ 600 к. с. и има 1 резервенъ дизель моторъ отъ 200 к. с.

Стефанъ Ив. х. Петровъ

Бившъ председателъ на управителния съветъ на Голѣмитѣ Български Мелници А. Д.

Роденъ презъ м. февруари 1882 г. въ гр. Котелъ. Основното си образование свършилъ въ гр. Бургасъ, а срѣдното въ Цариградския френски колежъ „Св. Иосифъ“ презъ 1900 г. Едва 18 годишенъ младежъ, той се връща въ Бургасъ и постъпва на работа въ бащината си мелница, като цененъ неговъ помощникъ. Следъ смъртта на баща му презъ 1909 г., когато той е билъ 27 годишенъ, заедно съ по-младия си братъ Павелъ подѣли работата на предприятието.

Презъ 1916 г. при единъ пожаръ мелницата изгаря. Съ грамадни усилия тримата братя, подъ негово ръководство, се построява новата мелница, съ усъвършенствувани машини. За целта сж били необходими грамадни срѣдства. Поради това той привлича участието на френски капитали, като акционери на мелницата. Презъ течение на периода следъ войната, благодарение на вътрешния кредитъ, предприятието успѣва да се освободи отъ участието и контролата на чужденцитѣ.

Покойникътъ бѣ съ развито обществено чувство и широка инициатива. Презъ 1924 г. е билъ избранъ за председателъ на Бургаската стокова борса, която длъжностъ е заемалъ до 24. IX. 1934 г., а следъ тази дата до смъртта си е билъ почетенъ председателъ, а презъ 1925 г. е билъ избранъ и за председателъ на Бургаската търговско-индустриална камара, която длъжностъ е заемалъ до смъртта си.

Презъ 1927 г. по негова инициатива и намѣрени кредити за строежъ, благодарение на широкитѣ му връзки, се започва строежа на Търговска-

та палата, за нуждитѣ на Камарата и Борсата, която благополучно завършва презъ 1930 г., гдето се пренасятъ двата института. Получилъ е орденъ за гражданска заслуга IV ст. Жертва на непосиленъ трудъ, мъжнотитѣ и изненадитѣ на съвременнитѣ стопански условия, той на 6 августъ 1936 г. умира въ една Парижка болница на 54 годишна възраст.

Павелъ Ив. х. Петровъ

Председателъ на управителния съветъ на Голѣмитѣ Български Мелници А. Д.

Роденъ на 17 мартъ 1884 г. въ гр. Котелъ Основното си образование е получилъ въ Бургасъ, а срѣдно въ Цариградъ, гдето презъ 1902 г. е свършилъ француския колежъ „Св. Иосифъ“.

Следъ това се връща въ България и постъпва въ школата на запаснитѣ офицери, която свършва въ 1904 г. Пристига въ Бургасъ и постъпва на работа въ мелницата на баща си, като неговъ помощникъ.

Следъ смъртта на баща си презъ 1909. г. той заедно съ братъ си Стефанъ поематъ ръководството на предприятието. Макаръ и едва 25 годишенъ младежъ, съ свойствената му енергичность, сподѣляйки съ братъ си всички мъжнотии при нашата печална действителность, не само подкарватъ работата, но и я развиватъ, а по-късно и съ пристигналия най-малъкъ братъ Матей, до грамадни размѣри.

Отдалъ се изключително на предприятието, не му е оставало време да се занимава съ обществени инициативи, още повече, че по-голѣмия му братъ — Стефанъ поради това, че отъ 1924 г. до смъртта си е билъ председателъ на Камарата и Борсата и други дружества, е билъ заетъ твърде много, а отъ друга страна последния (братъ му Стефанъ) често е билъ принуденъ да пътува въ

странство и въ Царството по уреждане на търговските сделки на предприятието, то той (Павелъ) е билъ принуденъ да стои почти непрекъснато въ мелницата. Благодарение и на неговитѣ усилия, предприятието е преуспѣло, въпрѣки всички мъчности. Получилъ е орденъ за гражд. заслуга IV ст.

Матей Ив. х. Петровъ

Членъ на управителния съветъ на Голѣмитѣ Български Мелници А. Д.

Роденъ на 25 декемврий 1889 г. въ гр. Бургасъ. Основното си образование е получилъ въ Бургасъ, а срѣдното въ Цариградъ, гдето е завършилъ француски колежъ „Св. Иосифъ“ презъ 1908 г. Следъ това заминава за Парижъ, гдето следва и завършва презъ 1912 г. политически и финансови науки. Завръща се въ Бургасъ и заема длъжността търговски директоръ въ мелницата на Синове Ив. х. Петровъ (на която фирма той е членъ), която длъжност заема и презъ 1939 г. при промѣнителата се фирма Голѣмитѣ Български Мелници А. А.

Съ неговото пристигане и поемане ръководството на единъ отъ най-важнитѣ постове, се влива нова енергия въ предприятието, което бързо разширява външнитѣ пазари за произведенията на мелницата имъ.

Дълги години той е председател на културното дружество „Алиансъ Франсезъ“, членъ на Бургаската търговско-индустриална камара, като въ началото на 1937 г. е билъ нейнъ подпредседател, а въ края на същата година е билъ избранъ за председател на същата камара, която длъжност продължава да заема и презъ 1939 г. Билъ е председател на мѣстното общо търговско дружество отъ 1932 до 1935 г., а презъ 1936 г. е избранъ за председател на бург. сдружение на индустриалцитѣ, която длъжност също продължава да заема, подпредседател е на Бургаската сто-

кова борса отъ 1934 г. и председателъ на Безплатнитѣ ученически трапезарии, които почетни служби сжщо продължава да заема.

Той е почетенъ консулъ на Финландия.

Награденъ е съ следнитѣ ордени: за гражданска заслуга IV ст., финландския орденъ „Бѣлата роза“, кавалеръ на французския почетенъ легионъ.

Управителенъ съветъ на Голѣмитѣ Български Мелници А. Д. председателъ-Павелъ х. Петровъ, членове: Матей х. Петровъ, Иванъ Ст. Ив. х. Петровъ, Фернандъ Монора, контр. съветъ: Колио и Росель, прокуристъ Георги Симеоновъ, прок.-счетоводителъ Боянъ Баевъ.

Втората мелница е на

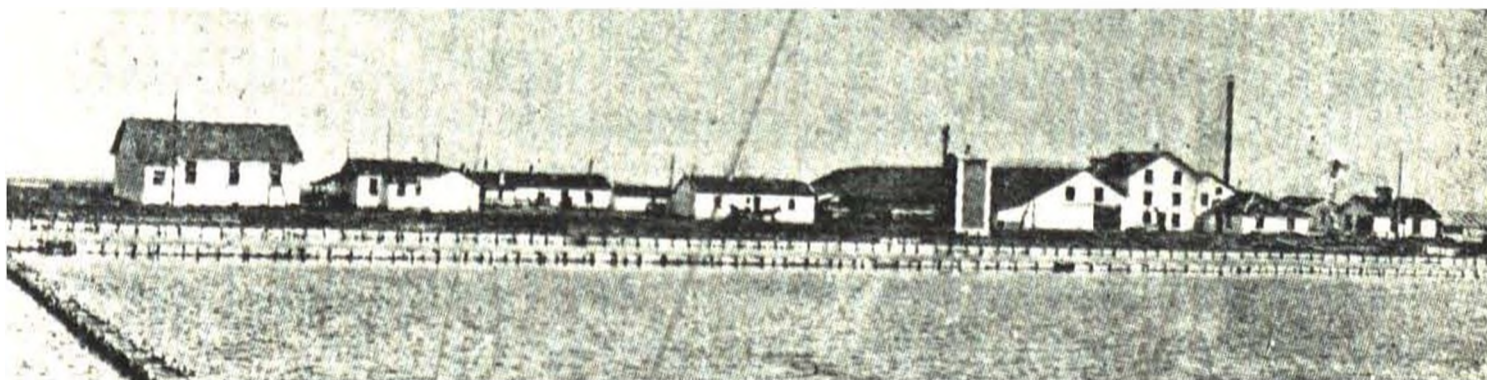
БРАТЯ Н. ДОЛАПЧИЕВИ

Тази фирма е основана презъ 1911 г. Въ началото си предприятието е било текстилна работилница, съ 4 стана за такане на памучни платна, 2 небѣтчийски камѣка за селски брашна и 1 даракъ, движени съ газовъ моторъ 12 к. с. Въ 1913 г. този моторъ е билъ смѣненъ съ другъ газожень моторъ 28 к. с. Презъ 1916/17 г. сж направили пристройки съ отдѣления за доставенитѣ още 3 дарака и за мотора и построили вгори етажъ за допълнителни усъвършенствуванни машини и 4 нови французски камѣка, съ 1 валсъ, за чисто търговски брашна. Сжщевременно стария моторъ сж замѣнили съ новъ нафтовъ 130 к. с., съ капацитетъ 15—20 тона въ денонощие. Презъ 1922 г. сж извадили 4-тѣхъ камѣка, вмѣсто които сж поставили 4 нови валса. При това положение мелницата произвежда 3 вагона въ денонощие и продължаватъ да работятъ и дарацитѣ, които презъ 1936 г. ги изкарватъ. Въ началото на 1929 г. замѣнятъ нафто-моторъ съ електромотори 100 к. с.

Презъ 1921 г. умира членътъ на фирмата — Апостолъ Долапчиевъ, а въ 1924 г. умира и втория членъ — Иванъ Долапчиевъ и оставили вдовствующитѣ Мария Ив. Долапчиева и Параскева Ат. Долапчиева, като подъ тѣхно ржководство продължава да работи предприятието.

Спесифично на Бургаския районъ е солопроизводството въ Атанаско̀йското езеро, което е отдадено като концесия на

Акц. Дружество за Търговски и Индустириални Ценности въ Гларусъ

Съ клоноветъ си въ България — София и Бургасъ. Това дружество е основано презъ 1922 г. Грамадната площъ на Атанаско̀йското езеро е

разпредѣлена на тигани. До морския брѣгъ сж помѣщенията, въ които се преработва добитата соль. Предварително механически премитата соль, се отвежда въ една грамадна пещъ, дето се изпича добре и отъ тамъ по спирални канали се отвежда въ специална мелница, гдето се мели на валцови станове и добитата соль служи за готвене. Предназначената соль за брикетиране отива въ специална инсталация, гдето

Д-ръ Куртъ Якубовски се пресува въ калѣпи по 5 и 7 кгр., до като подъ напора на налѣгането получи сцепление и твърдостъ не по-малка отъ тоя на каменната соль. Това производство е въведено отъ 1927 г. и тѣзи солни брикети служатъ за храна на добитѣка, вмѣсто ромѣнската каменна соль. Срѣдно годишно производство на сольта е около 25,000,000 кгр.

Технически директоръ на предприятието въ Бургасъ е Д-ръ Куртъ Якубовски, а неговъ цененъ помощникъ и прокуристъ Пауль Решке.

Добре е застъпена металната индустрия съ фабрицитъ:

„ВЕРИГА“ АКЦ. ИНДУСТРИЯЛНО ДРУЖЕСТВО

Тази фабрика започва да се строи презъ 1914 г., като собственостъ на Акц. Дружество „Верига“ — Бургасъ, съ капиталъ 100,000 лв. Презъ 1919 г. старото дружество ликвидира и продава фабриката на новото Дво „Верига“ — София, съ капиталъ 2,000,000 лева. Тогава става разширение на фабриката, като освенъ дотогавашното производство на гвоздеи и тель, започва да произвежда лопати, кофи, връшници, подкови и др. Презъ 1922 г. капитала на дружеството се увеличава на 3,000,000 лева, а въ 1936 г. на 12,000,000 лв.

Въ края на 1937 г. фабриката открива металолъярна и започва да произвежда: плочи, скари и др. части за печки, пурии, ютии, резервуари и всъкакви машинни части.

Управителенъ съветъ: председателъ — инж. Василь Ранковъ, членове: Господинъ Колевъ, Иванъ Бижевъ, Вълю Вълевъ и Аврамъ Алфаса, директоръ — Ранко Бончевъ.

ИНЖЕНЕРЪ САВА КЪНЕВЪ МАШИННА ФАБРИКА и МЕТОЛЪЯРНА

Бивша на инж. С. Къневъ & Николовъ, основана презъ 1929 г. Отъ 1938 г. Николовъ напуска предприятието, което остана на първия членъ на фирмата. Произвежда машинни части, помпи, парни котли, централни отопления, хладилни и кланични инсталации и рафинерии за масла.

МАШИННА и ЖЕЛЪЗОЛЪЯРНА ФАБРИКА „ТЕХНИКА“ на К. СИДЕРОВЪ

Основана презъ 1911 г., като първоначално е изработвала: ролетки, желъзни огради, балкони и др. Отъ 1915 г. открива лъярница за машинни части. Презъ 1918 г. е започнала да изработва и инсталира цѣли мелници и маслобойни инсталации. Отъ 1921 г. почва да произвежда печки за отопление, кантари, шайби трансмисии и и др. части. Презъ 1927 г. почва да произвежда европейски типъ, кржгли и четвъртити печки за каменни вжг-

лица. Въ 1929 г. разширява лъярната на 400 кв. м. и започва масово производство на всички лъярски артикули за тенекеджийски печки и готварски машини, кутии за ролетки, колела за плугове и др. Презъ 1931 г. открива галванотехнически отдълъ за поникелироване, помедяване и помесинговане.

За двигателъ отначало е служилъ 1 нафтовъ моторъ 10 к. с., а въ последствие е поставилъ и електромоторъ отъ 11 к. с. Напоследъкъ фабриката е снабдена съ нови машини, движени съ 11 електромотора, съ около 40 к. с. Фабричнитѣ помещения заематъ 1300 кв. м., а заедно съ двора около 3000 кв. м.

МАШИННА и ЖЕЛЪЗОЛЪЯРНА ФАБРИКА „ПЛУГЪ“ на БР. ХУБЕНОВИ & СИЕ

Основана презъ 1912 г. съ двигателна сила 2 к. с., а въ 1920 г. е вече съ 20 к. с. газожень моторъ, който презъ 1927 г. е билъ замъненъ съ електромоторъ 20 к. с.

Отначало предприятието се е занимавало съ ремонтъ и поправки на машини, а отъ 1919 г. съ производство на: плугове, помпи, лагери, цвѣкло-рѣзачки, чугунени скарри, плочки и др., както и съ ремонтъ на разни машини.

ДАВИДЪ и ХАИМЪ РОМАНО, ФАБРИКА ЗА ПРЕСОВАНИ ТЕНЕКИЕНИ ИЗДѢЛИЯ
основана презъ 1936 г. Произвежда тенекии за газъ, сирене, мармаладъ и кутии за всички видове консерви, сладка, халви и риби.

Единствена по рода си въ Българиия и въ Балканския полуостровъ е

I-ВА БЪЛГАРСКА МОЛИВНА ФАБРИКА „ДЕВЕКО“ Д. ВЕЛЧЕВЪ & СИЕ А. Д.

Основана презъ 1924 г. отъ фирмата на Събирателно Д-во Д. Велчевъ & Сие. Въ началото се е фабрикувало само обикновени черни моливи, поради технически и материални прѣчки, обаче, се замисля разширение на производството. Въ началото на 1929 г. фирмата се преобразува въ акционерно дружество, като се внася единъ значителенъ капиталъ. Съ формирането на новото дружество,

започва се проектираното разширение, като се доставят нови машини и се почва производството на всички видове черни, химически и цвятни моливи, както и перодръжки. Към края на 1937 г. започва да произвежда и пастели, водни бои, разни креди и тебешири, червенъ восъкъ, пластелинъ и всички видове мастила.

Управителния съветъ: председателъ — Димитъръ Велчевъ, членове: Павелъ х. Петровъ, Матей х. Петровъ, Велчо Велчевъ и братята Велчо, Петъръ и Иванъ Велчеви, отъ които: Матей х. Петровъ е членъ-делегатъ, Велчо Д. Велчевъ — главенъ директоръ, Петъръ Велчевъ — технически директоръ и Иванъ Велчевъ — търговски директоръ.

Фабрики за захарни и шоколадени издѣлия:

АВРАМЪ М. ЧАЛЪОВСКИ — СЪБИР. Д-ВО (Аврамъ М. Чалъовски, Евстати и Маноль А. Чалъовски). Фирма основана презъ 1921 г. Производство на захарни и шоколадени издѣлия, растителни масла, гликоза, млѣко на прахъ, нишесте, декстринъ и др. лепила.

БРАТЯ АНАСТАСОВИ. Фабрика за шоколадени и захарни издѣлия.

Текстилната индустрия сжщо е застѣпена добре, а именно съ фабрицитѣ:

„ЗЛАТЕНЪ МЕДАЛЪ“ АКЦ. Д-ВО ЗА ИНДУСТИЯ, основано презъ 1931 г. въ гр. Пловдивъ, а презъ 1935 г. се премѣстило въ Бургасъ. Производство на разни видове платна и груби копринени платове, разни тирета и боядисване на прежда.

„ПРЕЖДА“ О. О. Д-ВО, фабрика за памучни прежди, основана презъ 1934 година.

ПЕТКО х. ГЕНЧЕВЪ, фирма основана презъ 1926 г. Производство на памучни, вълнени и копринени прежди—щрайхгарни.

ПЕТКО ИВАНЪ И СИНЪ СТ. П. ИВАНОВЪ О. О. Д-ВО, основано презъ 1937 г. Производство на вълнени и памучни прежди.

КОПРИНО ТАКАЧНА ФАБРИКА „КРАСИМИРЪ“ на ИВ. КАЛИМАНОВЪ & СИЕ. Производство на копринени прежди. Основана презъ 1933 г.

Сапунената и маслодайната индустрии сж много добре застжпени съ фабрицитъ:

Българска Черноморска Маслодайна и Сапунена Фабрика А. Д.

Фабриката е построена през 1898 г. отъ фирмата П. Николайдисъ & Сие и произвежда бѣли и зелени сапуни. Въ 1910 г. поради изселване, фабриката я откупва фирмата А. Калфасъ & Сие, която продължава сжщото производство до 1914 г., презъ която година предприятието се прехвърля на Ж. Посторино & Сие и работи до 1916 г. Поради липса на материали презъ време на войната спира производството си. Презъ 1923 г. се основава

горното акционерно дружество (Б. Ч. М. и С. ф-ка), която откупва предприятието и продължава фабрикуването не сжщо бѣли и зелени сапуни. Презъ 1925 — 1926 г. фабриката се преустройва и модернизира като започва да произвежда не марсилски типъ — сурови и сапуни за пране подъ марка „Камбана“ и печени „Богородица“ 932/3 год. маслодайна — 938 — глицеринъ - технически и медицински.

Управителенъ съветъ: председателъ Стефанъ Обрейковъ Пловдивъ, членове: Стефанъ Минковъ, Димитъръ Гиковъ и двамата отъ Бургасъ. Последниятъ е и директоръ на фирмата, а касиеръ-счетоводителъ е Ради Ив. Каменски.

САПУН. Ф-КА „РАЗЛОГЪ“ Н. СТОИЛОВЪ О. О. Д-во

Основателъ на I. Българска сапунена фабрика „Солунъ“ въ София. Фирма основана презъ 1885 г. Премѣстена въ Бургасъ презъ 1910 г., като съб. дружество Стоиловъ & Каназиревъ, което презъ

1914 г. се преименува на Поповъ & Стоиловъ. Въ 1916 г. фирмата наново се измѣня на Стоиловъ & Водевъ, която е продължила до 1921 г., следъ което Водевъ напуска фирмата, която остава еднолична Н. Стоиловъ, която продължава съществуването си до смъртта му 29 VIII 1938 г., следъ което неговитѣ наследници приематъ актива и пасива на предприятието. На 2 май 1939 г. фирмата се образува на о. о. д-во, съ наименование Сапунена фабрика „Разлогъ“ Никола Стоиловъ О. О. Д-во, като въ дружеството влизатъ членове: Иванъ Г. Бакърджиевъ, Борисъ Г. Бакърджиевъ и наследниците на покойния Стоиловъ, негови синове: Александъръ, Иванъ, Аспарухъ и Кирилъ и дъщеритѣ му Екатерина Н. Масларова и Магдалина Ил. Ташкова, въ която фирма се назначава за директоръ Желѣзко Ж. Фотевъ.

МАСЛОДАЙНА Ф-КА И РАФИНЕРИЯ „ЕЛЕЙ“
на ПЪЮ ИВАНОВЪ & СИЕ А. Д., основана презъ 1927 г. Капиталъ 4,000,000 лв.

МАСЛОДАЙНА и РАФИНЕРИЯ „ОЛИУМЪ“
на БР. М. ВЛАДКОВИ & СИЕ, основана презъ 1931 г.

МАСЛОДАЙНА Ф-КА и РАФИНЕРИЯ „ОЛИО“
БРАТЯ СТАЛЯНОВИ, основана въ с. Моминъ Зборъ — В.-Търновско, премѣстена въ Бургасъ презъ 1930 г.

ФАБРИКА ЗА РАСТИТЕЛНИ МАСЛА на ИНЖЕНЕРЪ ЧОЛАКОВЪ.

БРАТЯ ИВАНОВИ, растителни масла.

ТЪНКОВЪ О. О. Д-ВО ФАБРИКА ЗА БЕЗИРЪ
Основана презъ 1933 г.

БЕЗИМЕННО АКЦ. ДРУЖЕСТВО „СЪЕДИНЕНИТѢ ТЮТЮНЕВИ ФАБРИКИ“, основана презъ 1927 г. Произвежда обандировани и експортни тютюневи издѣлия.

Консервната рибна индустрия е добре застъпена съ фабрицитѣ:

БРАТЯ КАЦАРОВИ, фабрика за рибни консерви, основана презъ 1928 г.

ИВАНЪ СТАНЕВЪ — КОНСЕРВНА ФАБРИКА „ЕЛЕНЪ“, за сардели, зеленчуци и плодове. Фир-

мата притежава собственъ складъ и помѣщение за фабриката въ новата рибна борса, гдето има най-голѣми хигиенични условия за запазване консервитѣ. Производството и се намира въ цѣлата Царство. Фирмата е основана презъ 1930 г.

ЛЮБЕНЪ Д. КАРАГЪОЗОВЪ. Фирмата е основана презъ 1912 г. занимава се съ производство на солени пушени риби и сардели въ кутии. Помѣщава се въ района на пристанището, до рибната борса, гдето има най-добри условия за производство и запазване на консервиранитѣ риби.

МИХАИЛЪ Д. КАРАГЪОЗОВЪ. Основана фирмата презъ 1927 г. фабрика за сардели „Фазанъ“. Фабрично помѣщение до рибната борса, при най-добри условия за производството и експедицията на консервитѣ.

ТОДОРЪ ТЪРКОЛЕВЪ—КОНСЕРВНА Ф-КА „ЛЕБЕДЪ“, фирмата е основана презъ 1909 г.

ДАНАИЛЪ РАЕВЪ. Фабрика за рибни консерви, специално за изработването имъ въ Бургасъ. Фирма основана въ София презъ 1905 г. и има колониаленъ магазинъ, отъ гдето пласира консервното си производство.

**КОМ. Д-ВО КОЧО ЧЕРВЕНЪ ИВАНОВЪ & СИЕ
ОЦЕТНА ФАБРИКА**

Фирмата основана презъ 1931 г. Дружеството притежава 3 оцетни фабрики въ: София, Видинъ и Бургасъ. Производство на оцетъ само отъ вино. Бургаската фабрика има годишенъ капацитетъ къмъ 400,000 литри, обаче не се използва пълния капацитетъ, понеже пласмента на този артикулъ въ областта е по-малкъ.

Инсталациитѣ сж най-модерни и благодарение на това произведения оцетъ по качество е много добъръ, съ запазенъ ароматъ и букетъ, каквито е притежавало и виното.

Управителъ на фабриката е Кирилъ Гайдаровъ — членъ на фирмата.

СТАНЧО КРУМЪ п. СТАНЧЕВЪ. Фабрика за небетчийско влачене и предене вълна и памукъ. Основана презъ 1933 г.

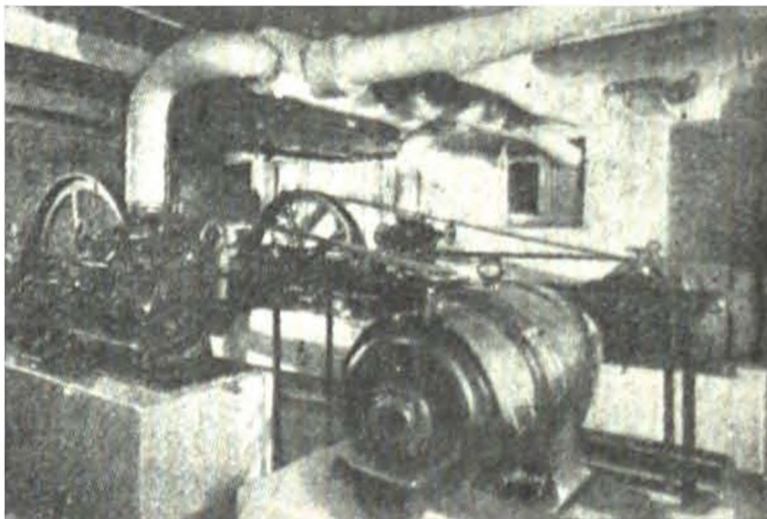
Хладилното дѣло, отъ което се чувствуваше голѣма нужда презъ последнитѣ години се застъпи;

Български Хладилници Акц. Д-во

фирма основана презъ 1931 г.

Охлаждане съ сухъ и студенъ въздухъ. Хладилна площъ 830 кв. м. раздѣлена на 9 помѣщения за: меса, риби, млѣчни произведения и плодове.

Производство на

Петко Кобареловъ

15 т. ледъ въ 24 часа. Непосрѣдствено до самото пристанище. Управителенъ съветъ: председателъ Петко Кобареловъ, членове: инж. М. Миллеръ, Моисъ Р. Басанъ, Атанасъ П. Кобареловъ и Евтимъ Кировъ.

Технически ръководителъ — Атанасъ П. Кобареловъ, прокуристъ-счетоводителъ — Ата-

насъ Г. Коюндерлиевъ.

ГОЛѢМИТѢ БЪЛГАРСКИ ХЛАДИЛНИЦИ А. Д.

Фирма основана презъ 1934 г. Производство на изкуственъ ледъ и охлаждане на съестни продукти. Освенъ тѣзи два частни хладилника до рибната борса е държавния хладилникъ, а въ общинскитѣ хали сжщо има хладилникъ. Последнитѣ два хладилника сжщо произвеждатъ ледъ.

Мина „Черно-море“ с. Рудникъ — Бургаско на „Бждаще“ Минно Акц. Дружество.

Производство на кафяви каменни вжглища.

Електрическа централа „Адрее“ на Акционерно Дружество „Адрее“

въ с. Рудникъ — Бургаско. Производство на електрическа енергия.

Твърде добре сж застъпени индустриитѣ за производство на паркетъ и амбалажни материали:

Дъскорѣзна, паркетна, амбалажна и бѣчеварска фабрика на Братя Димитрови

Фирмата е основана презъ 1911 год. отъ двамата нераздѣлни братя Стефанъ & Петъръ Димитрови, съ седалище гр. Бургасъ, за експлоатация на държавни, общински, частни и др. гори; производство и експортъ на дървени вжглища, дърва за огрѣвъ, разни дървени материали, доставки на траверси и др.

Въ началото на 1936 г. построиха въ Бургасъ до техническото училище и шосето

Петъръ Димитровъ

Бургасъ — Айгосъ собствена голѣма дъскорѣзна, паркетна, амбалажна и бѣчеварска фабрика, съ нови и най-модерни паркетни и други машини — последна дума на техниката. Изработватъ: паркетъ отъ първокачествени трупи странджански джбъ, прецизна сортировка на качества; сандѣци за сапунъ, гвоздеи, щайги и др. отъ чистъ букъ и др. меки дървета; всѣкакъвъ видъ и голѣмини винарски сждове бурета за пулпове, мармалади, свинска масъ и др. отъ джбъ, букъ и др. материали.

Всички материали се сушатъ първо по естественъ начинъ и после въ модерни парни сушилни инсталирани съ радиатори и винтилатори. Фабриката е построена на 6200 кв. м. площъ съ 1170 постройки.

Предприятието се ръководи отъ двамата братя, Стефанъ Димитровъ, виденъ стопански деятель, бившъ кметъ, народенъ представителъ, дългого-

Ст. Димитровъ

Бургасъ — Айгосъ собствена голѣма дъскорѣзна, паркетна, амбалажна и бѣчеварска фабрика, съ нови и най-модерни паркетни и други машини — последна дума на техниката. Изработватъ: паркетъ отъ първокачествени трупи странджански джбъ, прецизна сортировка на качества; сандѣци за сапунъ, гвоздеи, щайги и др. отъ чистъ букъ и др. меки дървета; всѣкакъвъ видъ и голѣмини винарски сждове бурета за пулпове, мармалади, свинска масъ и др. отъ джбъ, букъ и др. материали.

дишенъ окръженъ и бургаски общински съветникъ и Петъръ Димитровъ, сжщо виденъ стопански деятель и бургаски гражданинъ.

СТРАНДЖАНСИ РАЙОНЕНЪ ГОРСКИ КООПЕРАТИВЕНЪ СЪЮЗЪ — ПАРКЕТНА Ф.КА

Фабриката открита презъ 1936 г. Производство на паркетъ, всички видове бичени материали, амбалажи и разни експортни материали. Управителенъ съветъ съ седалище въ гр. Царево. Председателъ — Стоянъ Василевъ, членове: Евтимъ Воденичаровъ, Димитъръ Коларовъ, Тодоръ Бакаловъ, Христо Шоповъ. Директоръ на Бургаското представителство на кооперацията — Димитъръ Коларовъ, а неговъ замѣстникъ и счетоводителъ — Иванъ Михайловъ.

МАШИННО БЪЧВАРСКА, ДЪСКОРЪЗНА И АМБАЛАЖНА Ф.КА „ДЖБЪ“ НА БРАТЯ М. СЯРОВИ съ централа въ Бургасъ, основана презъ 1926 г. и клонъ гара Твърдица, откритъ презъ 1937 г. Въ Бургасъ се извършватъ всички видове лагерни винарски бъчви и каци, а въ Твърдица всички видове бурета за пулпъ и щайги.

БЪЧВАРСКА ПРОИЗВ. КООПЕРАЦИЯ „ДЖБЪ“ основана презъ 1936 г. изработва: бъчви, каци и амбалажни бурета.

ПЕТКО ТОДОРОВЪ — СТОЛАРСКА ФАБРИКА „НАПРЕДЪ“ основана презъ 1926 г. Изработва, врати, прозорци, дюшемета и разни дървени мебели. КАУЧУКОВА Ф.КА „ЛЪВЪ“ на БРАТЯ КАРНАКОВИ

Производство на: гумени цървули, галоши, шушони и всички каучукови издѣлия.

ЮРДАНОВЪ & НИКОЛАЕВЪ. Фабрика за книжни кесии и картонажъ. Фирма основана презъ 1929 г. отъ Юрданъ Юдановъ Димовъ и Димитъръ Николаевъ Димитровъ.

Д. ЧАКЪРОВЪ & А. ЦАНЕВЪ. Парно химическо боядисване и тепане—фабрика „Кондоръ“. Фирма основана презъ 1923 г.

ПОЛИЗОНЪ КИРОВЪ. Бояджийска работилница, основана презъ 1937 г.

Занаяти

Освобождението ни завари съ нѣколко примитивни професии (абаджии, калпакчии, желѣзари, емениджии, цървулари и пр.), които на времето си задоволяваха скромнитѣ нужди на бургаскитѣ граждани, обаче, въ разстояние на изминалитѣ 60 години, занаятчийството се модернизира и специализира, особено съ напоследъкъ открититѣ чирашки и калфенски училища и къмъ края на 1928 г. имаме 75 вида занаятчийски професии, съ 635 заведения, въ които сж ангажирани: 731 майстори, 507 калфи и 614 чирака, а къмъ края на 1938 г. въ Бургасъ се упражняватъ надъ 90 занаятчийски професии съ 1300 регистрирани работилници въ града, въ които сж заети около 2000 калфи и 1300 чирака.

Презъ учебната 1937/938 г. въ открититѣ въ гр. Бургасъ отъ Бург. Търговско-индустр. камара 4 годишни курсове за калфи и чираци (по 2 години) се посещаватъ отъ следното число курсисти, въ отдѣлитѣ:

шивашки	88	столари	41
обущарски	94	метални занаяти	113

или общо отъ 336 курсисти.

Освенъ тѣзи курсове мнозина занаятчийски майстори и калфи се изпращатъ на специализация въ странство.

Въ цѣлиятъ районъ на сжщата камара до края на 1938 г. сж издадени 17920 майсторски свидетелства, а е имало още 5579 майстори безъ такива, като числото на калфитѣ е било 6111 души.

Електрическо освѣтление

Електрификацията на града се извърши презъ 1926—27 г., като Акц. Д-во „Адрее“ построи при мина „Черно-море“ електрическата централа (съ 4000 к. с. мощностъ) и главния градски трансформаторъ, линиитѣ до: индустриалния кварталъ, тракцията, мина „Плакалница“ и линията отъ центрата до града, а кооперация „Свѣтлина“ прокара цѣлата градска мрежа и вжтрешнитѣ градски трансформатори.

Презъ м. Априль 1927 г. е пуснатъ за първи пътъ токъ отъ новата централа за освѣтление и индустриална двигателна сила, като енергията до Бургасъ идва при напрежение 15,000 волта.

Преди това електрическата централа на Пристанищното управление и една малка частна електрическа централа доставяли тукъ-тамъ електрическа енергия за освѣтление.

Кариири

Почти по цѣлото южно крайбрѣжие на Бургаския заливъ има множество кариири.

Тукъ е известната карииера Атия на носъ Монопетра, отъ която изваждатъ камъни за павети. Тази карииера е на Пристанищното управление и което е построило пристанище подъ сжщото име (Атия).

Другата карииера е Ченгене-скеле, отъ която се изваждатъ камъни за строежъ и чакълъ.

Непосрѣдствено до Айтосъ, въ склоноветъ на Стара-планина сж карииеритъ за синъ туфозенъ гранитъ.

Въ Тополовградско има мраморни карииери.

Население

Споредъ преброяване на 31 декемврий 1926 г. населението въ Бургаски окржгъ е 484,028 жители, съ една гжстота отъ 36.11 на кв. клм., а срѣдната за Царството е надъ 50 души, т. е съ около 15 въ по-малко.

Споредъ румелийската статистика отъ 1879 г. Бургасъ е броялъ само 2950 (две хиляди деветстотинъ и петдесетъ) жители, а презъ 1885 г. достигатъ вече 5865 жители отъ които: 2083 българи, 1993 гърци, 1268 турци, 213 евреи, 88 арменци и др., а споредъ даннитъ на нашата Главна дирекция на статистиката, презъ 1893 г. е ималъ 9778 души, отъ които: 4173 българи, 2745 гърци, 1853 турци, 454 евреи, 61 немци, 30 французи и др., презъ 1900 г. — 11,730 ж., 1910 г. — 14,897 ж., 1920 г. — 21,170 ж., а на 31. XII. 1926 г. — 31,389 жители, като града става пети по голѣмина градъ въ Царството. По преброяването на населението на 31. XII.

1934 г. Бургасъ, като се има предъ видъ, че къмъ Бургаската община, презъ сжщата година (преди преброяването) сж били присъединени и селата: Атанасово, Лозово, Меденъ Рудникъ, Надежда и Долно-Езерово, населението на Бургаската община е било 36,099 души, а на 31 декемврий 1938 год., взимайки предъ видъ, че следъ преброяването презъ 1934 г. се присъединява и селото Горно-Езерово, населението е 43,755 души. Ето какъ, благодарение на отличното си географическо разположение и пристанище на плодородна южна България и близостта си на голѣмитѣ консумативни центрове, отъ едно обикновено рибарско селище съ около 3000 души население при освобождението ни, въ расстояние на 60 години, то има вече около 44,000 души население, като турско-гръцкия му колоритъ вече се замѣни съ български.

Пжтища въ Бургаска областъ

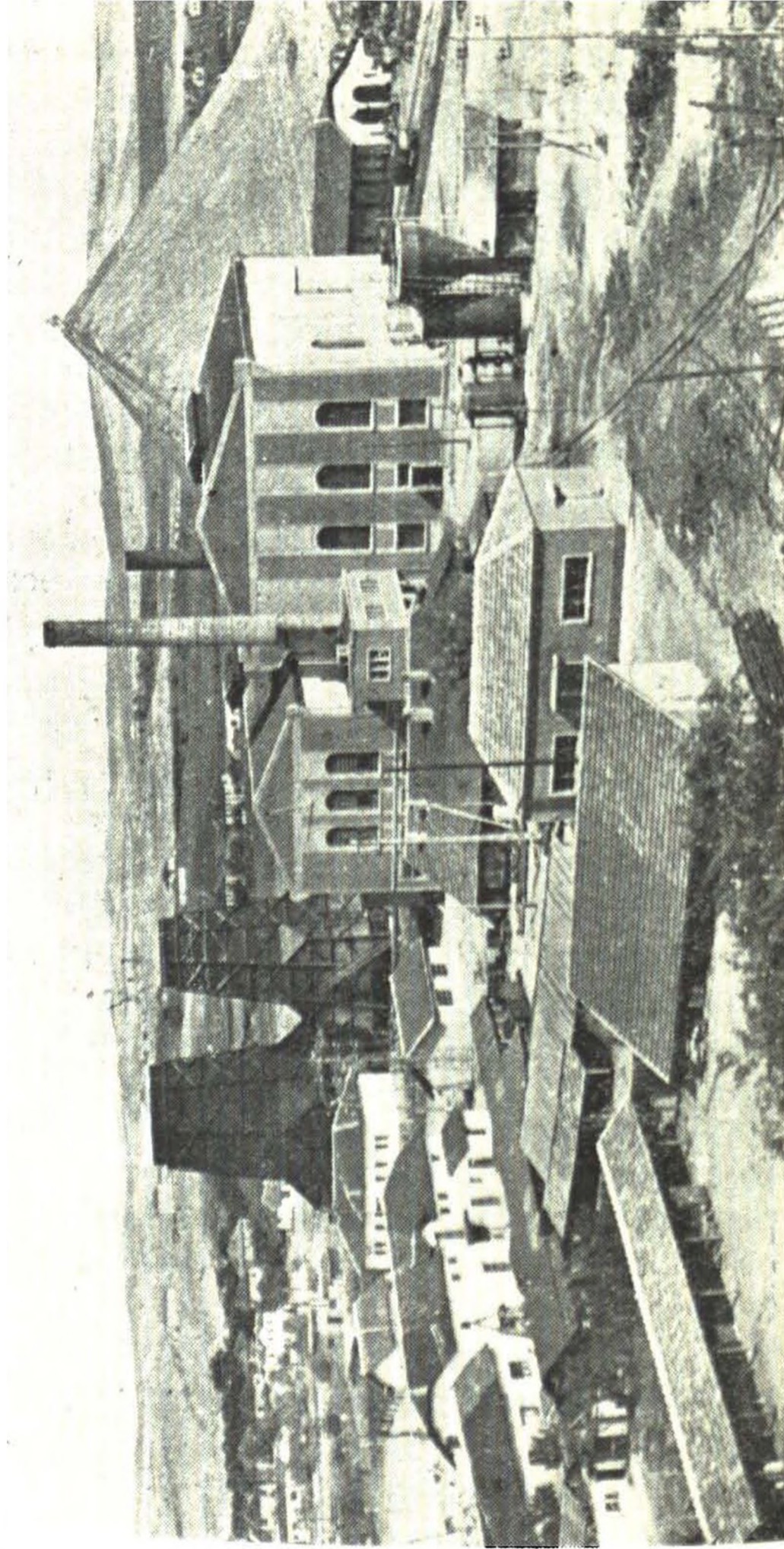
Освобождението завари Бургаска областъ съ шосето Бургасъ — Айтось и Карнобатъ — Сливенъ, като частъта между Айтось и Карнобатъ не било шосирано. Никакви други уредени пжтища. До общоевропейската война общинскитѣ пжтища достигаха едва 15 (петнадесетъ) клм.

По много причини състоянието на пжтищата е било лошо и продължава да е незадоволително. Една отъ главнитѣ е и обстоятелството, че до преди войнитѣ бургаска областъ въ техническо отношение е била занимарена отъ отговорнитѣ фактори и направеното до тогава не е било въ състояние да задоволи и най-елементарнитѣ съобщителни нужди на населението. Крайно недостатъчнитѣ срѣдства, които държавата и окржга сж отпущали за направата на пжтища, лошитѣ теренни условия, недостатъчния строителенъ материалъ, особено въ равнитѣ полски мѣста, голѣмата площъ на областъта, както и рѣдко населенитѣ пунктове, сж пречили за своевременното и правилно прекарване на пжтища.

Тепърва следъ войнитѣ, презъ които се оцени значението на пжтищата и се почувствува доста осезателно отъ всички фактори нуждата отъ здра-

**Мина "Черно-
Море" на Мин-
но Акц. Д-во
"Бждаще".**

**Електрическа
центра на
Акц. Др-ство
"Адрее" в с.
Рудникъ —
Бургаско**

ви и удобни съединителни артерии, едва тогава почват да се полагат по-големи грижи въ тая насока, доколкото разстроенитѣ държавни и тия окръжнитѣ съвети финанси позволяваха това. Обаче, презъ време на войнитѣ и малко съществуващитѣ пѣтища бѣха разнебитени и веднага следъ войната, бѣ необходимо да бждатъ възстановени. Населението чувствуваше неотложима нужда отъ пѣтища и всѣки населенъ пунктъ настояваше да имъ се прокара пѣть и то съ право, понеже бѣ жизнена необходимостъ за економическото повдигане на този назадъ останалъ край.

Особено значение добиватъ пѣтнитѣ съобщения съ използването на бързо развиващото се моторно движение. До като по-рано само желѣзопѣтнитѣ съобщения бѣха единствени съобщителни сръдства и за които се харчатъ стотици милиона лева, а не се отпусчатъ въ макаръ по-малки размѣри сръдства за обикновени шосета, по които би могло да се използва бързото автомобилно и камионно превозно сръдство и на които предстои да изиграятъ първостепенна роля въ областта на културно-стопанския напредѣкъ. Независимо отъ това, за да може експлоатацията на желѣзницитѣ да е рационална, необходимо е да има здрави пѣтища, по които лесно и удобно да става пренасянето на всички стопански блага до близкитѣ ж. п. пунктове, както и отиването на пѣтницитѣ до близкитѣ гари. Прочие, предпоставката на економическото повдигане на страната и специално на бургаска област е въ постройката на широка и здрава шосейна мрежа.

Поради това всички фактори трѣбва да се погрижатъ и да се направи възможното, за подържането на една мрежа отъ пѣтища, която да задоволи нуждитѣ на населението.

Шосейната мрежа въ бургаска област се състои отъ следнитѣ главни артерии:

1) Държавното шосе **Бургасъ — Айтосъ — Карнобатъ — Сливенъ** (Казанлъкъ). Построено е преди освобождението ни, съ изключение частъта между Айтосъ—Карнобатъ. Върви по-южния склонъ на южния Балканъ. По това шосе до Сливенъ се

отдѣлятъ много клонове за населенитѣ мѣста около пжтя, а отъ Бургасъ до Айтосъ движението, особено по частъта до минералнитѣ бани, главно презъ лѣтния сезонъ, е извънредно голѣмо. Този пжть е една отъ най-важнитѣ артерии, която съединява Бургасъ съ Ст.-Загорска областъ и въпрѣки, че е паралеленъ съ държавнитѣ желѣзници Бургасъ — София, движението е усилено.

2) Шосе Бургасъ—Варна се отдѣля отъ държавния пжть Бургасъ—Айтосъ—Сливенъ—Казанлъкъ—София, като се отдѣля при клм. 2'800 (при Атанасово). Разстоянието до Варна е 119 клм.

Този пжть е отъ голѣмо економическо значение, понеже свързва двата града Бургасъ—Варна и балканскитѣ села, съ областнитѣ и околийски центрове и минава презъ важни земеделски райони.

3) Шосе Бургасъ — М.-Търново — турската граница. При 8-я клм. минава Мандренското блато, по единъ красивъ мостъ, а на 60-я клм. пресича съ мостъ рѣка Велека. Минава презъ красиви балкански мѣстности, нѣкои отъ които сж добри лѣтовища.

Този пжть е отъ голѣмо стопанско значение, понеже свързва М.-Търново съ Бургасъ, но още и съ много селища въ тая посока. По него се пренася много дървенъ материалъ, траверси и джбови дъски за бжчварски джги отъ М.-Търновскитѣ гори. Движението постоянно се увеличава по този пжть. Разстоянието до М.-Търново 81 клм.

4) Шосе Бургасъ — Поморие (Анхиало) — Несебъръ (Месемврия). Шосето се отдѣля отъ клм. 5 отъ шосето Бургасъ — Варна. Равнище. Минава презъ красиви мѣстности по черноморското крайбрѣжие, като пресича историческата рѣкичка Ахилое, гдето е построенъ желѣзобетоненъ мостъ. Нивото на това шосе, минаващо край пѣсѣчнитѣ дюни, до Несебъръ, е издигнато и вече не се засипва, както въ миналото отъ пѣсѣци. По това шосе има голѣмо движение, особено презъ лѣтния сезонъ, поради хилядитѣ лѣтовници, които отиватъ въ Несебъръ и Поморие. По това шосе превозватъ и несебърскитѣ и поморийски грозда и вина, както и частъ отъ произведената соль. Частъта му между

монастиря Св. Георги до Поморие е павирана и е 6 м. широка. Разстоянието до Поморие е 22 клм., а до Несебъръ 37 клм.

5) Шосе Айтосъ — Провадия. Това шосе е твърде интересно, понеже минава по дефилето на рѣка Луда Камчия. По това шосе сж разбивани скали и сж прокарани малки тунели, като Кочъ-кая и Аджайпъ-кая — Чуднитѣ скали. Важна артерия за балканскитѣ села, находящи се въ Коджа-Балканъ, съ пазарния си центъръ Айтосъ. Това шосе е което свързва Бургасъ съ Варна.

6) Бургасъ — Срѣдецъ — Факия — М. Църква. Това шосе се отдѣля отъ шосето Бургасъ—М. Търново на клм. 3.600. Разстоянието до Срѣдецъ е 32 клм., а до М. Църква 64 клм.

7) Бургасъ — Ясна-Поляна — Приморско — Царево — Ахтополъ — Резово. Отдѣля се отъ пж-тя за М. Търново, на клм. 9. По този пжть се превозватъ дърва, дървенъ материялъ, траверси, дървени вжглища и др., производство на източнитѣ склонове на Странджанския балканъ, отъ които една частъ се превозватъ до Бургасъ, а друга до износнитѣ пунктове: Царево, Ахтополъ и Приморско. Разстоянието отъ Бургасъ до: Приморско е 49 клм., до Царево 65 клм., до Ахтополъ 80 клм. и до Резово 100 клм.

8) Бургасъ—Св. Никола — Созополъ. Свързва по суша двата крайбрѣжни града, между които разстоянието е 33 клм. На 20-я клм., на 1 клм. въ лѣво е известната карьера Атия. Това шосе свързва и дветѣ села: Равадиново и Св. Никола, отъ гдето се продоволствува градъ Бургасъ съ хубави дини.

9) Бургасъ — Долно-Езерово — Русокастро — Орханово—Малина. Свързва града съ земедѣлскитѣ центрове и съ Ямболска околия. Разстоянието отъ Бургасъ до: Русокастро е 27 клм., до Орханово 42 клм. и до Малина 45 клм.

По всички тѣзи шосета и пжтища има редовни автомобилни съобщения, а съ крайбрѣжнитѣ пунктове съ парахода „Евдокия“ и частни мотори и лодки. Отъ нѣколко години пжтищата сж подобрени благодарение на 2 гредерни машини, и 4 камиона, които доставятъ бързо материялитѣ.

Учебното и църковно дѣло въ Бургасъ

Освобождението ни е заварило съ пълно гръцко надмощие. Турски и гръцки езикъ навредъ се чувало, а българскиятъ езикъ тукъ-тамъ. Националното съзнание било слабо развито и българското население лесно се подавало на елинизирание. Мѣстнитѣ българи, по-вечето синове на котленски, жеравненски и странджански овчари сж минали за чисти елини. Дълго време и следъ освобождението ни продължавало това положение. Българчетата продължавали да учатъ въ гръцки училища, въпрѣки сжществуващитѣ български такива. Презъ 1885 г. въ гръцкото училище е имало 450 деца, между които доста българчета, а въ българското едва 150 ученика.

Въ време на водосвѣтъ на Йордановъ-день (Богоявление), често гърцитѣ първи хвърляли кръста, а следъ тѣхъ българитѣ, като на гръцкото шествие се стичало болшинството отъ празнующитѣ.

Презъ време на официални празници, градътъ добивалъ видъ на гръцка колония, като болшинство отъ магазинитѣ *) развявали гръцки и други знамена, а само въ северната частъ на града (по ул. „Александровска“ отъ „Фердинандова“ нагоре, т. е. къмъ тогавашния край на града), се развѣвало български триколюръ, а по ул. „Александровска“ между „Фердинандова“ и ул. „Царь-Крумъ“ само въ нѣкои магазини имало българско знаме, обаче отъ тукъ надолу, къмъ и въ пристанището, навредъ само гръцки знамена се развѣвали. Съединението, прииждането на бѣжанци отъ Тракия и Македония, антигръцкото движение, възгласяване на независимостта и главно засилването на българскиятъ елементъ въ Бургасъ, града взелъ вече български обликъ.

Около предосвободителния периодъ (къмъ 1865 г.), въ Бургасъ е имало само гръцко училище, което по-късно се е развило до осмо отдѣление.

*) До съединението голѣма частъ отъ фирмитѣ (табелитѣ) по магазинитѣ били на гръцки езикъ, а една по-малка частъ на български. Гръцки фирми сжществуваха до антигръцкото движение.

Въ него сж преподавали на гръцки: филияда, октоихъ, псалтирь, апостолъ, четиритѣ аритметически действия, писане и църковно пѣние. Обучението се е водило по ланкарстирската метода. Учители сж били по-вечето свещеници. Въ това училище, около 1863 — 1865 г. е учителствувалъ покойниятъ Варненски и Преславски Митрополитъ Симеонъ, чийто мирско име е Одисей, родомъ отъ Бургасъ. По това време училището е имало 80 ученици и ученички. По-късно къмъ 1867—1868 г., то доста напреднало, числото на ученицитѣ бързо нарастнало и станало нужда да се открие и дев. училище.

Гръцкитѣ училища въ Бургасъ сж се издържали отъ църковнитѣ приходи, училищни такси и волни пожертвувания.

Тѣзи училища сжществували официално признати за частни училища до 1906 г. Презъ тази година тѣ били закрити и тѣхното помѣщение — на сегашното търговско училище, въ площадъ „Успѣнски“ и гръцката църква — сега българската — „Преображение Господне“, били заети въ владение отъ българитѣ. По-късно гръцитѣ се опитвали да отварятъ тайно частни училища, но не успѣли.

Българско училище се открило за пръвъ пжтъ въ 1865 г. отъ даскалъ Петко, а по-късно попъ Петко отъ с. Атанасово, Бургаско, който събралъ 10—15 деца и започналъ да ги учи на българско четмо. Изучавали сж наустницата, светчето, псалтира и тетраевангелието (протестанскиятъ преводъ). По-голъмо внимание се е обръщало на четенето, а на писането, колкото да си подписватъ името. Попъ Петко билъ малограмотенъ и като униятъ не билъ симпатиченъ на българитѣ. Затова той билъ принуденъ, да отиде при Анхиалския гръцки владика, да го миропомаже по православенъ обрѣдъ.

Въ 1867 г. пристигналъ за учителъ въ Бургасъ „афоресания“ попъ Георги Стояновъ Джелиповъ, по народностъ българинъ, отъ с. Звездецъ (М.-Търновско), роденъ презъ 1810 год. Тогавашнитѣ бургаски първенци, българи: Димитъръ Бракаловъ, Койчо Райковъ, Никола Камбуровъ, Стефанъ Жечковъ, Яни Русалията, Иванъ х. Димитровъ и Сава х. Дечевъ поканили попъ Георги за бургаски

свещеникът, което последниятъ съ удоволствие приелъ и започналъ борбата съ гръцкото духовенство. Едва тогава започва бавното пробуждане между българитъ.

Проектитъ за църковния ни ферманъ се появи презъ есенъта на 1868 г. Дѣдо попъ Георги излѣзалъ изъ селата въ Поморийска, Созополска, Несебърска, М.-Търновска околии и достигналъ до Одринско и успѣлъ да убеди българското население, да се откаже отъ гръцкото духовенство, като за целта събралъ съ хиляди подписи. Каймакаминътъ Хамди ефенди (татаринъ), много добъръ човѣкъ, по давлението на тримата гръцки владици: Созополски, Анхиалски (подъ чийто духовно зедомство е билъ и Бургасъ) и Месемврийския, извикалъ попъ Георги да го сѣди, но справедливиятъ каймакаминъ освобождава дѣдо попа. Следъ като завършилъ работата си (съ махзаря — заявление до турското правителство за отдѣлянето на българската църква, начело съ български владици), попъ Георги се заловилъ съ идеята за туряне основата на първата българска църква въ Бургасъ. На 11 май 1868 г. свикалъ българскитъ първенци: Яни Русалиевъ, Койчо Райковъ, Василь Ивановъ, Сава х. Дечевъ и Дим. Бракаловъ. Следъ съвещанието, идватъ до убеждение, че е необходимо основаването на българска църква и училище въ Бургасъ. Поради липса на срѣдства, пуснала се подписка за събиране волни пожертвувания. Попъ Георги отстѣпилъ дъсчената си кѣщичка за църква, на чието мѣсто сега е построена новата едноименна църква „Св. Св. Кирилъ и Методий“. Въ старата църква—Св. Престолъ билъ на мѣстото, гдето сега е Проскомидията на новата църква.

Презъ 1869 г. българската църква*) била готова за служене (състояща се отъ една дъсчена стая за църквата и тѣсно тъмно салонче за училище), а и училището открито. За първи учителъ билъ условенъ Боянъ (Стилиянъ) Петровъ Кермекчиевъ отъ Ямболъ. За служба въ църквата повикали попъ

*) Въ старата църква, бург. граждани сѣ се черкували 26 години, като на първи юний 1895 г. се събаря и на нейно мѣсто почва се строежа на сегашната нова църква.

Димитрии отъ Карнобатъ. Веднага гръцкиятъ владика съобщилъ на Сливенския мютесарифинъ, че българитъ въ Бургасъ отворили свърталище на възстаници. Мютесарифинътъ телеграфиралъ на каймакамина да излови и затвори дейцитъ. Добриятъ каймакаминъ Хамди Ефенди, повикалъ попъ Георги за да го пита какво сж направили българитъ, тайно отъ властта, той отговорилъ, че сж построили училище и ибадетъ ери (молитвенъ домъ). Каймакаминътъ заповѣдалъ да не отварятъ църквата и училището, до като не получи разрешение отъ Цариградъ. На първия день на Въскресение се получило телеграма отъ Сливенския мютесарифинъ за разрешаването имъ. На второто Въскресение (20 априль 1869 г.) се отслужила първата българска служба въ новата българска църква въ Бургасъ. Сжщата година се открило и първото официално българско училище¹⁾, въ което се записали само 3 момчета, абаджийски чирачета, а покъсно дошли селянчета и изпита се свършилъ съ 15 ученика.

Презъ 1870 г., благодарение на махзаритъ, излѣзълъ Султанския ферманъ за българската църковна свобода.

За Сливенската епархия се изпратило въ 1872 г. българскиятъ владика — блаженопочившия Сливенски митрополитъ Серафимъ.

Учебното дѣло не се е развивало правилно поради гръцкия фанатизъмъ и страхътъ на българитъ. Презъ 1872 г. Кермекчиевъ (Керемидчиевъ) си подалъ оставката и си заминалъ. На негово мѣсто, за кратко време, дошълъ Сава Кировъ Катрахиловъ, дето скоро напусналъ и заминалъ за четата на Хр. Ботевъ като знаменосецъ.

Поради неродовното и недостатъчно плащане и главно поради липсата на интересъ къмъ учебното дѣло, учителитъ често сж се мѣнявали, а известни години не е имало и такива. Това зле се

¹⁾ Споредъ брошурата на Стоянъ Шивачевъ, единъ отъ първитъ български учители и съвременникъ на предъ и следъ освободителната епоха, споменава, че това било първото българско училище, безъ нѣщо да съобщава за откритото училище презъ 1865 г.

отразило и за посѣщението на ученицитѣ и тѣхното число презъ 1875 г., когато за учителъ е билъ назначенъ Ст. Шивачевъ, ученицитѣ сж били едвамъ 20 — 25. Че училищата сж останали безъ учители, се потвърдява и отъ следниятъ: „Протоколъ

За събранието държано на 15 августъ 1876 г. въ стаята на тукашното българско училище подъ председателството на първенеца Иванъ х. Петровъ по случай избирането на настоятелство за градски български училища. Понеже мъжкото и девическо училище сж останали безъ учители, подписанитѣ призовани отъ досегашното училищно настоятелство присъжтствуваме въ избирането на ново училищно настоятелство и избрахме: Сава х. Дечевъ, Н. Н. Поповъ, А. Русалиевъ, С. Шивачевъ и Зах. Димитровъ. Председателъ (п) Ив. х. Петровъ и членове А. Топракчиевъ, Ив. Калевъ и Н. Камбуровъ“, а сж останали още 5 мѣста за подписи. Жалкото е, че за тази немарливостъ, не можа да се установи кои сж били първитѣ дейци — избиратели. Благодарение усилената дейность на учителя Шивачевъ, съ подкрепата на Сливен. митрополитъ Серафимъ (който му давалъ по 20 лв. месечно, освенъ опредѣлената заплата), успѣлъ да съживи и повдигне училището, като числото на ученицитѣ и ученичкитѣ въ края на учебната година достигнали до 70.

На изпита присъжтствували: каймакаминътъ, кадията, мюфтията и др. турски първенци, които останали доволни отъ отговоритѣ на ученицитѣ и имъ раздали подарѣци.

На следующата учебна година 1876—1877 г., училището се отворило на време, но паради обявяването на руско-турската война, едва е могло да се закрепи до края.

Презъ 1877—1878 г. училището се открило, но поради войната не е могло да се доставятъ нужднитѣ учебници и обучението е страдало. Въ края на годината учителя Шивачевъ си подалъ оставката. На следната учебна 1878/79 г. бива назначена Теофана Маркова, по-късно госпожа Каракостова, която почнала да води обучението по-системно, като раздѣлила ученицитѣ на 2 групи, разпредѣлейки ги на I и II отдѣление.

ДЕВИЧЕСКО И МЖЖКО ОСНОВНИ УЧИЛИЩА

Въ началото на учебната 1879—1880 г., поради увеличеното число на ученицитѣ, основното училище се раздѣлило на две: мжжко и девическо, като мжжкото е останало въ старото помѣщение — салона на църквата, а девическото се пренесло въ частно здание—на Д-ръ Куцодимитрисъ, което сега е клонъ отъ девич. гимназия, на ул. Антимъ I. Тази година въ девическото училище се открило и III отдѣление. Учителка е била Мария Стойкова.

Съгласно сключеното „Условително“ на 16 октомврий 1879 г. между Бург. българско училищно настоятелство и отъ друга страна Андонъ Д. Драгулевъ се съгласяватъ последния да изпълнява учителска длъжностъ въ тукашното българско училище (тоже и пѣвецъ въ църквата), като преподавалъ първоначалнитѣ предмети на български езикъ. За времето отъ 1 септемврий 1879 г. до 1 юлий 1880 г. е договорилъ 40 турски лири за годината, получавани равномерно по месечно. Съ друго „Условително“ сключено тоже между Бург. българско училищно н-во, съ дата 10 септемврий 1879 година (подписано отъ страна на настоятелството отъ Н. Н. Поповъ и С. Шивачевъ, а отъ страна на Благотвор. дружество, касиерътъ А. Топракчиевъ) и учителятъ Михайлъ Н. Славовъ за учителствуване за времето отъ 1 септемврий 1879 год. до 1 юлий 1880 г. съ заплата за 10 месеца по 7 лири или всичко 70 лири и стая за живене и огрѣвъ, като настоятелството се задължавало да му даде въ помощъ подъ-учителъ за горѣказаното време. Изглежда, че този подъ-учителъ е ангажирания съ първото „Условително“—Драгулевъ.

Споредъ 2 рапорта на учителя Славовъ часть отъ ученицитѣ презъ тази учебна (1879—1880 г.) година сж били: 1) Методи Янакевъ, 2) Янаки Георгиевъ, 3) Желѣзко Захарий, 4) Кост. Марковъ, 5) Зах. Геновъ, 6) Коста Неновъ, 7) Дим. Кировъ, 8) Милтияди Кжневъ, 9) Панайотъ Танасовъ, 10) Сава Ивановъ, 11) Петъръ Николовъ, 12) Петъръ Димитровъ, 13) Стефанъ п. Максимъ, 14) Георги Енчевъ, 15) Христо Михайловъ, 16) Ив. Петковъ, 17) Жилѣзко Димановъ, 18) Господинъ Поповъ,

19) Вясиль Андоновъ, 20) Георги Ивановъ, 21) Георгн Янакевъ, 22) Маноли Михайловъ, 23) Ник. Стояновъ, 24) Дим. Енчевъ и 25) Ник. Георгиевъ.

Презъ тази учебна година сж биле въведени следнитѣ учебници: свѣщенни истории — Соколовъ, читанки — Икономовъ, аритметически задавки — Павловъ, земеописание — Смирновъ и българска история — Манчевъ. Ползували сж се съ карти на цѣлия свѣтъ и земни глобуси.

Споредъ единъ съставенъ протоколъ черковно-училищната община, избрана въ произведения изборъ въ училището Св. Кирилъ и Методи на 28 февруарий 1880 год., се е състояла отъ следнитѣ лица: Д. Бракаловъ, Асенъ Русалиевъ, Захария Дмитровъ, Паскаль Демиревъ, Митьо Ямболски, К. Тинтерзовъ, Иванъ Станчовъ, Яни Михайловъ и С. Шивачевъ. Избрани изключително за училищно настоятелство: Хр. М. Богоевъ, Хр. Дограмаджиевъ, Я. Русалиевъ и Н. Н. Поповъ. За 1880—1881 уч. година сж подлежали 147 момичета на задължително учение, обаче училището се посещавало отъ 105 деца — въ I отдѣление 88 (заедно съ тѣзи отъ забавачницата), II — 12 и III отд. 5 ученички. Миналогодишната учителка Стойкова си подаде оставката и вмѣсто нея сж били назначени две — Тинка Стойчева съ V кл. образование за главна учителка и Мария х. Маркова, съ III кл. образование. Въ мъжкото училище сж били учители: Г. Дебреньски, свършилъ IV кл., М. Славовъ, завършилъ болградската гимназия и Ефтимъ Поповъ съ II кл. образование.

Бюджетътъ на Бургаското департаментално класно училище презъ тази учебна 1880—1881 г.) е билъ:

Приходъ	гроша
1) Отъ училищната аптека	4000
2) Събрани отъ града чрезъ главни съветъ	8000
3) Пособие отъ правителството	8000
4) Отъ църквата	3000
5) Отъ Ив. х. Петровъ	1500
6) Отъ Сава х. Дечевъ	1000
7) Отъ волни помощи	500
	<hr/>
	26,000

Разходъ	гроша
1) Годишна плата на 1 учителъ	12000
2) За поправка на 1 глобусъ, харти, атлази	400
3) За направа на чинове, маси, дъски, гимнаст.	2000
4) За наемъ	4000
5) За вода и топливо	2000
6) За плата на 1 слуга	2400
	<hr/>
	22800

Бюджетътъ на мъжкото и девическо училище презъ 1880—1881 г. възлизалъ на приходъ 8,000 гроша, а разходи: 1) за мъжкото 9,500 гроша и 2) за девическото — разходъ 16,500 гроша или всичко разходъ 26,000 гроша.

Надостига по училищнитъ бюджети, както и на класното училище, така и на основнитъ училища се искало, да се издействува чрезъ префектурата, да се отпусне нуждната сума, вотирана отъ Областното събрание въ 133 глава на областния бюджетъ.

Така съставениятъ бюджетъ, съ приложенъ протоколъ къмъ него, билъ подписанъ отъ училищното настоятелство, а именно: председателъ: (п) Н. Камбуровъ, членове-подписали: Н. Н. Поповъ, А. Топракчиевъ, А. Русалиевъ, Сава х. Дечевъ и др. нечетливи подписи.

Презъ 1881—1882 г. въ девическото училище се открило и IV отдѣление съ 7 ученички, а въ I—56, II—9 и III — 8 ученички. Въ мъжкото училище се открива и II кл. съ 9 ученици.

Презъ 1882—1883 г. въ девическото училище се открило за пръвъ пжтъ I класъ (съ 5 ученички), отъ тѣй нареченитъ тогава „Главни училища“, главенъ учителъ е била Тинка Стойчева и учителка Донка Ив. х. Дечева, по после г-жа Турлакова. Тази учебна година въ мъжкото училище по липса на ученици, не е имало класове. Главенъ учителъ е билъ Ив. Златаровъ. Изучавани предмети (въ I класъ) сж били: български езикъ, аритметика, св. история, география, краснопись, диктовка, пѣние и ржкодѣлие.

Презъ тази година се привършила постройката на първото по-солидно здание за училище, строено отъ общината. То се намирало срещу се-

гашната църква „Св. Св. Кирилъ и Методи“, което презъ 1888 година изгорѣло. Било масивно, на три етажа, 2-та съ по 8 стаи и тавански, съ 2 входа. Въ долния етажъ, въ дъното на салона е имало театрална сцена. Имало е и стаи за пансионъ на външни ученици и ученички. Мжжкото училище е било въ долния етажъ, а девическото въ горния. Набавили 60 книги и се турила основата на първата училищна библиотека.

За периода 1883 — 1886 г. липсватъ точни данни. Презъ 1883 — 1884 г. въ мжжкото класно училище се открило за пръвъ пътъ III класъ, въ който е имало десетина ученика. Персонала е билъ: директоръ — Ив. Златаровъ, учители Георги Минковъ, Коста Енчевъ, Ив. Коларовъ, Стойчо Г. Аяновъ и др. Въ девическото училище е имало: въ I отд. — 25 ученички, II — 18, III — 22, IV отдѣление е нѣмало, по липса на ученички, а въ I класъ — 7 ученички. Книгитѣ на библиотеката се увеличили на 70. Презъ 1884 — 1885 г. е имало само 4 отд., а I класъ по липса на ученички билъ закритъ. Главна учителка е била Аргира Димитрова. Презъ учебната 1886—1887 г. се открило за пръвъ пътъ II девически класъ съ 4 ученички. Изучавани сж били предметитѣ: аритметика, български езикъ, геометр. чертание, физика, химия, история, география, ест. история, френ. езикъ, краснописъ, ржкодѣлие и рисувание. Учители сж били: Добра Дякова, свършила одеската гимназия — директорка, преподавала въ класоветѣ, 2) Мария Хаджиева, свършила IV класъ, водила I и II отдѣление и ржкодѣлие въ III отдѣление и двата класа, всичко имала 34 часа, 3) Мария Василева, съ VI кл. образование, водила III отдѣление и нѣкои предмети въ класоветѣ, всичко 32 часа седмично. Презъ тази учебна година въ мжж. класно училище постжпилъ за учителъ Ст. Величковъ, а въ основното училище се назначили за учители: Никола Гюровъ, Ат. Ферманджиевъ и Георги Брънзовъ. Всички ученици въ основното и класното училище сж били около 140 души. Презъ 1887 — 1888 г. учител. персоналъ въ девическото училище е билъ: Мария Гочева, Мария х. Василева и Добра Дякова — всички съ

срѣдно образование. Първи класъ не е имало, по-неже миналата година IV отд. е било закрито, а въ II класъ е имало 3 ученички.

Презъ м. февруари на тази учебна година, хубавото училищно здание, заедно съ цѣлата архива, покжщнината и пособията изгорѣли. Било наето ново частно помѣщение, кжщата на София Чамурова, ул. Богориди (книж. Стефанъ Николовъ).

Въ 1888 г. Бургасъ е ималъ 417 български семейства. Училището сж посещавали 100 ученички (до I кл.). И тази уч. 1888 — 1889 г., както и по-рано, сжществуването на горнитѣ отдѣления и класове е вървѣло съвсемъ анемично. Училищния инспекторъ донесълъ, че въ този край нѣма интересъ къмъ учебното дѣло и училищата се отваряли насила. Училището се помѣщавало въ частната кжща на Коста Фурнаджията, нейде около църквата. Учители сж били: 1) Мария х. Василева, 2) Мария Гочева и 3) Сжба Камбурова (а по-късно г-жа Кирова). Учителътъ Коста Енчевъ е билъ директоръ на девическото училище. Презъ тази учебна година, мъжкото класно училище станало държавно и по-липса на ученици е имало само I кл. (15 ученици) и II кл. (13 ученици). Директоръ е билъ — Т. Постомпировъ, а учители: Хараламби Дончевъ и М. Арнаудовъ. За помѣщение е служила частната кжща на Иванъ Славовъ кожухаръ, близо до църквата „Св. Св. Кирилъ и Методи“ и която доста отдавна е съборена. Презъ 1889/90 год. се открилъ и III класъ въ мъжкото училище. Директоръ е билъ Коста Енчевъ. Тази учебна година за училищенъ лѣкаръ билъ назначенъ Д-ръ Илия Кутевъ. Презъ 1890—1891 г. не е имало никакви класове въ девическото училище, по липса на ученички. Училищниятъ бюджетъ е билъ 18,400 лв.

Въ мъжкото класно училище е имало въ I кл. — 25 уч. II — 22 и III — 16. Директорътъ на това училище е билъ Симеонъ Христовъ, а учители: Ж. Шивачевъ, Ц. Калянджиевъ, М. Арнаудовъ и Х. Дончевъ. Презъ 1892 — 1893 г. девическото училище се изнася отъ „От. Паисий“ и наема частна кжща. Класоветъ сж били: I съ 16 и II съ 8 ученички. Персоналъ: М. Кушева — директорка, която

преподавала аритметика и Законъ Божи, Ст. Гължбова, преподавала краснописъ и геометрия и С. Камбурова — ест.-история, география, всеоща история и ржкодѣлие. Презъ тази учебна година въ мъжкото училище персонала е билъ: директоръ — М. Арнаудовъ и учитети: Х. Дончевъ, Сава Маматарковъ, Константинъ Брадински и Никола Доспѣвски. Презъ учеб. 1893 — 1894 г. девическото училище за пръвъ пжтъ се открилъ III кл. и училището станало III-класно. Въ I класъ е имало 21 ученички, II — 10 и III — 8. Учителски персоналъ: вр. управителка — Драга Вацова, Недѣлка Милева, Ст. Гължбарова, С. Камбурова, Фани Щерева и Манаси Папатеодору. Преподавани предмети: аритметика, З.-Божи, френски езикъ, бълг. езикъ, пѣние, география, ест. история, геометрич. чертание, рисуване, краснописъ, химия, всеоб. история, бълг. история, минералогия, физика и ржкодѣлие.

Презъ тази учебна година въ мъжката гимназия персонала е билъ: дир. Н. Доспѣвски, у-ли: К. Брадински, С. Маматарковъ, К. Петровичъ, Г. Димитровъ и М. Папатеодору. Презъ 1894/95 г. персоналъ на девич. у-ще е билъ: С. Камбурова, М. Нецичъ, Н. Милева, Т. Киселова, А. Вапцаровъ, З. Христова и К. Пейченовска. Последнитѣ 2 учителствували тукъ само първото полугодие. Презъ същата учеб. г. персонала на мъж. у-ще е билъ: дир. М. Арнаудовъ, у-ли: К. Паневъ, С. Маматарковъ, Ст. Недѣлчевъ, К. Петровичъ, Д. Боевъ, М. Папатеодору и В. Роберти. Отъ учеб. 1895/96 до 1900/901 г. дир. на мъж. у-ще е билъ: М. Арнаудовъ. Презъ учеб. 1897/98 до 1899/900 г. (вкл.) и. д. д-ка на девич. у-ще е била К. Кираджиева. Презъ учебн. 1900/901 г. и. д. дир. на девич. у-ще е билъ Д. П. Векиловъ. Записани били 82 ученички. Презъ 1901/902 г. девич. у-ще е било въ горния етажъ на Фотиновото у-ще. И. д. директоръ Дамянъ х. Ивановъ. III-класнитѣ девическо и мъжко училища ставатъ общински. Въ началото на учебн. 1903/904 г. III-класното мъжко у-ще бѣ признато за държавно. Д-ръ Кр. Паневъ (такъвъ и на девическото III кл. у-ще). Презъ 1904/905 г., понеже числото на у-китѣ и у-цитѣ въ основното училище, което се

помѣщавало въ долния етажъ на „Фотиновото“ здание — презъ това време имало още две други основни училища — доста нарастнало, поради което девическото у-ще се премѣстило, отъ това здание въ частната кжща на Зворона, намираща се близо до сегашното търговско у-ще, вече съборена. Тази година при общ. III кл. девич. у-ще се откри и IV смѣсенъ класъ, като момчетата образували отдѣлна паралелка, която е била предадена къмъ мъжкото училище.

Персоналъ на дев. у-ще: дир. Кр. Паневъ, учители: Е. Стойнова, Г. Стоиловъ, Д. Бѣлопитовъ, Д. Пиперова, Елисавета Палазова, Кр. Стойчевъ и Йорданъ Паскалевъ. Тази година се постави началото на физико-хим. кабинетъ. Дев. у-ще завършили 31 уч. I кл., 26—II кл., 16—III и 32 у-чки отъ IV кл. Персонала на мъж. у-ще—дир. Н. Златковъ, учители: Ж. Радевъ, Д. Вжжевъ, Н. Додовъ, М. Апостоловъ, Г. Киревъ и Д. Бѣлопитовъ, командированъ за 13 часа отъ дев. училище. Завършили мъж. у-ще I кл. 59, II—35, III—23 и IV — 19 у-ка.

Презъ учебната 1905/906 г. въ девическото у-ще се закрилъ IV кл. и вмѣсто него се открилъ I професионаленъ курсъ. Персоналъ: Кр. Паневъ, Д. Бѣлопитовъ, Ел. Стойнова, Д. Пиперова, Йор. Паскалева, Лазаръ Томовъ и М. Деневъ. Презъ 1906/1907 г. въ общ. класно девич. училище открилъ V класъ. Презъ учебната 1907/908 г. въ V кл. дев. у-ще персонала е билъ: и. д. дир. В. Ранковъ, учители: Т. Стаменовъ, В. Петрова, Ел. Стойнова, Д. Костенцева, Г. Чомпаловъ, Д. Стеревъ, Йор. Паскалева, В. Капанова, К. Барбаловъ и К. Костовъ. Презъ тази учебна год. дир. на мъж. у-ще до м. априлъ 1908 г. е билъ Кр. Паневъ, а следъ тази дата Гавраилъ Мечкуевски. Презъ 1908/909 г. сж се записали въ девическата непълна гимназия 213 ученички. Училището се помѣщавало въ частнитѣ кжщи на Куцодимитрисъ и Бракаловъ. Презъ тази учебна година въ мъжкото училище се открилъ V кл. Помѣщавало се въ кжщата на Хармандасъ. Директоръ е билъ Д-ръ Ст. Максимовъ и продължилъ като такъвъ до 1910/11 учебна година. Презъ 1910/911 г. въ неп. дев. гимназия се открилъ VI

класъ. Презъ 1911/12 г. общин. девическа гимн. открила VII кл. и станала пълна гимназия. Гимназиитъ се намирали подъ едно управление и сж се помѣщавали въ сжщитъ здания — „Фотиновото“ и Куцодимитрисъ. Този випускъ (1911/12 г.) е и последния, който завършва стария типъ гимназии — седмокласнитъ.

Презъ 1911/12 и 1912/13 г. дир. на мжж. гимн. е билъ Ст. Пондевъ. Презъ учебнитъ 1913/14, 1914/15 и 1915/16 г. е билъ сжщия директоръ Пондевъ. Презъ последнитъ учебни години, сж се открили къмъ гимназията VI и VII класове. Въ началото на учебната 1913/14 г. девическата гимназия и прогимназия били подъ едно управление. На 1. I. 1914 г. тѣ окончателно се раздѣлили, като прогимназията е била въ Браколовото здание, а гимназията въ „Фотиновъ“ и Куцодимитрисъ. Директоръ е билъ Д. Бѣлопитовъ Презъ 1916/17 г. се открилъ и VIII кл. за ученици. Презъ 1919/20 г. по нареждане на м-ството Нар. просв. гимназията се превърнала въ държавно педагог. у-ще отъ 1. IX. 1919 г. За тази учебна година се открилъ само I спец. (педаг.) класъ—IV, а V билъ реаленъ. Къмъ училището се оставило и за напредъ мжжката паралелка отъ V реаленъ класъ. Отъ 1920/21 г. мжжката непълна гимназия, която била до тогава общинска, се превърнала въ пълна държавна мжжка гимназия. Въ началото на тази година се отдѣлила прогимназията отъ гимназията, като самостоятелно учебно заведение. Директоръ Ст. Пондевъ, у-ли : Ст. Марковъ, Ел. Николова, Соф. Стефанова, С. Стефановъ, Д. Михайловъ, Зах. Белчевъ, Мар. Стоянова, Проданъ Геровъ, Ст. Кадиевъ, Г. Аяновъ, Н. Войниковъ, Д. Гроздановъ и Р. Евтимова. Въ началото на учебната 1922/23 г. съгласно закона за Нар. просвѣщение отъ 1921 г., бург. държавно девическо пед. у-ще се раздѣли на две: девич. педаг. у-ще и реално издържано отъ общината. Дветъ училища били подъ едното управление. Отъ 1921/22 г. до началото на 1928/29 учебна година директоръ на мжж. гимназия билъ Георги Аяновъ. Отъ началото 1928/29 учебна година мжжката и девическа гимназии останали подъ едно

управление, като за директоръ на дветъ гимназии, е билъ назначенъ Д. Бѣлопитовъ, директоръ на девическата гимназия, който е продължилъ своята служба като такъвъ до края на учебната 1932/33 г. Презъ учебната 1933/34 г. управлението се раздѣлило: на дев. гимназия е билъ назначенъ Д. Цвѣтковъ, а на мъжката А. Карапанчевъ. На 1 юлий 1934 г. управлението на дветъ гимназии се слива съ дир. Цвѣтковъ, а Карапанчевъ е билъ назначенъ за окол. учил. инспекторъ. На 10 августъ 1934 г. Цвѣтковъ е билъ освободенъ отъ директорството, а назначенъ С. Коларовъ, който е служилъ като такъвъ до края на 1935/36 г. Въ 1936 управлението на дветъ гимназии наново се раздѣля като за дир. на девич. гимназия е постъпилъ Карапанчевъ и служилъ до края на учеб. 1936/37 г., а Цвѣтковъ е станалъ директоръ на мъжката гимназия. Презъ 1937/38 г. А. Карапанчевъ е билъ назначенъ за Бург. обл. учил. инспекторъ, като за директоръ на дев. гимназия е билъ назначенъ Панайотъ Воденичаровъ, а на мъжката — Д. Цвѣтковъ.

Училища, учители и ученици презъ учебната 1937/938 година

БУРГАСКА ДЪРЖАВНА МЖЖКА ГИМНАЗИЯ

Съ 18 паралелки и 636 ученика въ края на учебната година. Персоналъ: Димитъръ Б. Цвѣтковъ — директоръ и следнитѣ учители: Борисъ Д. Григоровъ, Божидаръ Н. Тошевъ, Веселина Я. Веляотсъ, Владимиръ М. Ососковъ, Георги Ив. Радупловъ, Донка К. Моллова, Елена К. Тодорова, Зоя Хр. Гюлмезова, Иванка П. Сейрекова, Крумъ Първ. Мумджиевъ, Марина Ц. Миронска, Надежда Мих. Керезова, Никола Зах. Табаковъ, Никола Анг. Кантарджиевъ, Никола Д. Парашкевовъ, Няголъ Д. Войниковъ, Петко Ст. Гуневъ, Петко Ив. Задгорски, Петъръ Ив. Калпакчиевъ, Стоянъ Пан. Чолаковъ, Серафимъ Г. Дамяновъ, Тодоръ п. Ил. Тиловъ, Тома К. Митрушевъ, Д-ръ Георги п. Кировъ — учитель-лѣкаръ, Тодоръ П. Желеповъ — секр.-счетоводителъ, Драга Д. Пѣва — писарка.

Списъкъ на завършилтъ ученици:

Георги Тод. Яневъ, Райко Д. Райковъ, Иванъ Дон. Бичуровъ, Никола Д. Терзиивановъ, Василь Г. Диневъ, Никола Ф. Торомановъ, Стефанъ Пен. Ханджиевъ, Дим. Ст. Маринкевъ, Асенъ Ив. Дойчевъ, Кирилъ Т. Боевъ, Никола М. Хурмузовъ, Христо Н. Керемидчиевъ, Недѣлчо Ст. Тенковъ, Ставри Ат. Добревъ, Иванъ Д. Тодоровъ, Желю Сл. Матевъ, Симеонъ П. Глогинковъ, Александъръ Ат. Маноловъ, Стефанъ Д. Керемидчиевъ, Ставри К. Ставревъ, Нисимъ Б. Нисимовъ, Михаилъ Г. Гюлмезовъ, Любомиръ П. Конакчиевъ, Бою Ст. Бойчевъ, Вѣселинъ В. Ганевъ, Георги Д. Коруджиевъ, Георги Н. Чапановъ, Димо Т. Драгоевъ, Никола Ив. Желеповъ, Стаматъ Ив. Стаматовъ, Атанасъ П. Атанасовъ, Атанасъ Хр. Сиркаровъ, Борисъ К. Червенковъ, Георги Ст. Георгиевъ, Димитъръ Т. Вълчевъ, Желѣзко Ан. Христовъ, Здравко В. Здравчевъ, Иванъ Д. Ивановъ, Крумъ К. Бакаловъ, Любенъ Р. Димитровъ, Михо Др. Миховъ, Христо Н. Велчевъ, Христо К. Сидеровъ, Андрея В. Мутафовъ, Георги Б. Сивевъ, Иванъ Ан. Николовъ, Ненко Г. Гайдаровъ, Петю Ф. Константиновъ, Боянъ Д. Цоневъ, Георги Кр. Стояновъ, Добри Хр. Маджаровъ, Илия Г. Коларовъ, Иорданъ Дим. Пеневъ, Минчо Ив. Николовъ, Стоянъ Анд. Стояновъ, Христо Д. Христовъ, Христо П. Дрѣнковъ, Христо Ст. Станчевъ, Желѣзко Н. Ивановъ, Тодоръ Д. Бояджиевъ, Христо Ат. Владевъ, Георги Ил. Георгиевъ, Димитъръ П. Стамовъ, Ж. М. Желевъ, Иванъ Зл. Ивановъ, Иванъ Тасковъ Станоевъ, Илия Гочевъ Петровъ, Кено Т. Кеновъ, Никола М. Перевъ, Паскаль Ник. Драмадиновъ, Пѣйчо Ж. Пачиновъ, Стаматъ Ян. Мутафчиевъ, Росенъ Хр. Минковъ, Никола Д. Тахчиевъ, Христо Ив. Кожухаровъ, Добри Нед. Стояновъ и Петко Р. Чухлевъ.

БУРГАСКА ДЕВИЧЕСКА ГИМНАЗИЯ

Съ 21 паралелки и 812 ученички въ края на учебната година. Персоналъ: Панайотъ Воденичаровъ — директоръ и учители: Асенъ Жаблянски, Анастасия Кадийска, Василя Левова, Веселина Халачева, Генчо Митевъ, Ганка Киранова, Елена Пър-

вова, Евгения Пунева, Елена Слониевска, Живка Тодоранова, Златка Чавдарова, Зора Здравева, Йордана Фотева, Керана Тодорова, Люба Николова, Мария Златарева, Мара Габровска, Мария Тороманова, Недѣлка Иванова, Надежда Чаракчиева, Стайка Стефанова, Стояна Драганова, Тамара Маркова, Цвѣтана Донева и Д-ръ Яна Дачева—лѣкаръ.

Списъкъ на завършилитѣ ученички:

Ана М. Дойчева, Веселина Т. Нинова, Ганка Г. Балабанова, Ганка Ст. Бозвелиева, Дарина П. Димова, Денка Г. Ив. Величкова, Евтимия Я. Димитрова, Елена Г. Янакиева, Живка Ал. Зингинова, Златана М. Димчова, Зимбулъ С. Анжелова, Искра Ж. К. Жекова, Зора Д. Тодорова, Йордана Ал. Хр. Топалова, Лиляна Г. Атанасова, Лилия Йор. Станчева, Мария В. Кирова, Мария В. Тодорова, Мария Ив. Вѣлева, Мара Мих. Иванова, Недѣлка Гр. Иванова, Радка К. Балабанова, Радка П. Иванова, Слава М. Йор. Лѣскова, Стефка Д. Салабашева, Сжбка Ил. Бакърджиева, Анушка В. Мон. Палева, Анка И. Маджарова, Вартанушъ Б. Коридиянова, Величка К. Моллова, Василка Ал. Сарачева, Добринка К. Филчева, Добринка Ст. Цочева, Димитрина К. Желѣзкова, Димитрина Н. Мезеклиева, Добра Н. Дараданова, Елена Н. Дим. Коларова, Захарйя П. Захаријева, Ирина Д. С. Маринксва, Ивана П. Мит. Мутафова, Катерина Ж. В. Сжботинова, Кръстина Ив. Бижева, Лиляна Г. Николова, Минка Георгиева Матеева, Мила Димитрова Цвѣткова, Мара Г. Бобева, Недка Д. Игнатова, Пена Т. Иванова, Параскева Ст. Тухчиева, Пена Б. Стоянова, Пауна П. Енчева, Капка Ст. Станева, Радка Ст. Петрова, Радостина Б. Райнова, Тренка Н. П. Съртмаджиева, Щерияни Ап. Г. Шишкова, Ана Хр. Николова, Ана Хр. Иванова, Ана Ян. Николова, Виолета Ал. Дим. Москова, Величка Г. Добрева, Велика К. Дянкова, Елена Д. Г. Колева, Елеонора К. Вратакева, Кирила Ал. Минева, Корнелия Ст. Кирчева, Мария Ив. Панчева, Мария М. Янакиева, Мария Г. Николова, Надежда Д. Коларова, Севка Хр. Михайлова, Анастасия Н. М. Минковска, Славка Т. Моллова, Юлия Хр. Лисицова, Марина Г. Георгиева.

НАРОДНИ ПРОГИМНАЗИИ И ОСНОВНИ УЧИЛИЩА: СРЪДИЩНО УЧИЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИ, пл. „Св. св. К. и Методи“ 46.

I ПРОГИМНАЗИЯ — 26 паралелки, 638 ученика и 620 ученички. Срѣд. директоръ Григоръ Златаровъ, учители: Георги Н. Поповъ, Веса Златева, Димо Павловъ, Димитъръ Караджовъ, Дуко Дуковъ, Заря Юлиева, Евгения Стефанова, Иванъ Нейковъ, Ивана Карагъозова, Иванъ Сюлемезовъ, Ирина Вл. Ососкова, Надежда Цвѣткова, Мара Димитрова, Милю Стояновъ Милевъ, Милка Овчарова, Мария Др. Рашеева, Надежда Барова, Надежда Желебова, Стояна Парцалева, Стойчо Неновъ, Петрана Сунгарска, Тина Михова, Яна Екзархова, Владимиръ Николовъ и Мария Далакчиева, писарка — Гана Атанасова Попова.

ОСНОВНО — 15 паралелки, 387 ученика и 358 ученички. Детско 2 забавачки, 50 момчета и 50 момичета. Учители: Ана Павлова, Видка Брайкова, Вѣра Толева, Гено Възеловъ, Екатерина Христова, Зора Д. Загорова, Зафира Василева, Мара Касидова, Мара Ат. Захариева, Мария Попова, Надежда Вѣлева, Райна Куйкова, Пена Възелова, Петко Владевъ, Христо Ивановъ, Щиляна Кирова и Щиляна Атанасова.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛ. „БР. МИЛАДИНОВИ“, пл. „Ал. Георгиевъ“. 9 паралелки, 253 ученика и 217 ученички.

ПРОГИМНАЗИЯ—дир. Тод. Нейковъ, учители: Ана Джунджурова, Горо Горовъ, Дафина Чолакова, Милка Попова, Невѣна Константинова, Невѣна Тороманова Ганчева, Радка Костова, Райно Крачановъ и Яна Дим Табакова. Писарка Веса Гандева.

ОСНОВНО — 12 паралелки, 291 ученика и 283 ученички. Детско: 1 забавачка, 25 момчета и 25 момичета. Учители: Екатерина Славова, Евдокия Стоянова, Веца Ненкова, Злата Ст. Колева, Иванъ Ноновъ, Керана Чакъррова, Мария Трифонова, Мара Антонова, Надежда Ст. Попова, Никола Ал. Семовъ, София Ив. Сюлемезова и Яна Хр. Димитрова.

НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЛЮБЕНЪ КАРАВЕЛОВЪ“, ул. Люб. Каравеловъ.

ПРОГИМНАЗИЯ — 9 паралелки, 264 ученика, 209 ученички. Директоръ — Коста Ив. Чиликовъ, учители: Божана Костова, Борисъ Ив. Пенковъ, Димитъръ Гурбаловъ, Дона Алексиева, Здрава Димова Златарова, Ивана Стойчева, Коста Екзарховъ и Стоянъ Тодоровъ. Писарка Зарафина Караджова.

ОСНОВНО — 8 паралелки, 211 ученика, 210 ученички. Детско 1 забавачка, 25 момчета, 25 момичета. Учители: Георги Чаневъ, Дона Ангелова, Дочка Георгиева, Екатерина Нен. Тороманова, Мария Добрева, Нона Сербезова, Парашкева Чанкова, Цвѣта Нейкова и Минка Кр. Владева.

НАРОДНО ОСНОВ. УЧИЛИЩЕ „КВАРТАЛЪ ПЪСЪЦИТЪ“.

ПРОГИМНАЗИЯ. 2 паралелки, 48 ученика и 31 ученички. Директоръ — Борисъ Поповъ, учителъ — Христина Задгорска.

ОСНОВНО — 6 паралелки, 124 ученика, 109 ученички, учители: Ганка Хубенова, Ивана Хр. Димова, Мария Н. Петканова, Петруша Кърклийска, Райна Вл. Макашилова и Стефанъ Павловъ.

ОСНОВНО УЧИЛ. „ЦАРЬ БОРИСЪ“, ул. „Св. Св. Кирилъ и Методи“. 17 паралелки, 388 ученика 324 ученички. Детско 2 забавачки, 50 момчета, 50 момичета, Гл. учителъ Никола Рашевъ, учители: Анка Димитрова, Бѣласица Тончева, Георги Бѣжановъ, Димитрина Стоянова, Дончо Възеловъ, Евдокия Праматарова, Елена Петранова, Здравка К. Рашева, Люба Банкова, Мария Н. Семова, Йордана Коева, Мария Я. Маджарова, Никола Кузмановъ, Пена Д. Кехайова, Русанка Керемидчиева, Стефана Кърклийска, Тина Ст. Павлова и Мара Г. Димитрова.

ИТАЛИЯНСКО УЧИЛИЩЕ - ПЪРВОНАЧАЛНО, ПРОГИМНАЗИЯ И СМЪС. ГИМНАЗИЯ „АЛФРЕДО ОРИАНИ“ презъ учебната 1937/38 г. Смѣсена гимназия — IV кл. 13 ученика, 20 ученички; прогимназия 3 парал. 22 ученика, 17 ученички; първоначално у-ще 4 паралелки 32 ученика, 31 ученички; детски у-ще 1 парал. 12 момчета, 12 момичета; Персоналъ: Директоръ Пиери Ренато, учители: Гви-

до Грация, Нелда Грация, Дженантонио Мари, Елиде Канестри, Лазари Феличина, Борисъ Димитровъ — лекторъ, Мери Дръндарова, Мара Кантарджиева, Елена П. Султанова, Дим. М. Райновъ. Секретарь-касиеръ домакинъ — Мари Джанантонио, български секретарь — Дим. М. Райновъ. Персоналъ презъ 1939/940 г. Анджело Рибалди — директоръ на гимназията и прогимназията, Делл'Абате Джакомо — директоръ на първоначалното у-ще, секретари сжщитѣ лица, учители: Франчесо Гарландо, Мария Ривети, Елена Паскалева, Мери Дръндарова, Катерво Джили, Клеофо Тонели, Помпей Берардо, Антонио Раси, Джузепе Фузели, Мари Джантонио, Дим. Райновъ и лектори: Борисъ Димитровъ, Зора Здравева и Мара Габровска.

ГЕРМАНСКО ЧАСТНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ съ 8 паралелки, 144 ученика, 97 ученички. Директоръ — Пауль Тюмъ, учители: Пауль Герке, Георгъ Гросманъ, Адалбертъ Вемаиеръ, Хансъ Фрьобелъ, Кристелъ Фрайвалдъ, Никола Антоновъ, Людмила Златарова, допълнителни — Ана Дочева, Мари Задгорска и Георги Димитровъ.

ФРЕНСКО ЧАСТНО ОСН. УЧИЛИЩЕ „СВ. ИОСИФЪ“, 4 паралелки, 27 ученика, 36 ученички. Директоръ — сестра Спода Маргаритъ, учители — сестри: Нина Аведикянъ, Бенедикта Ганиеръ, Франсоазъ Марти и Ана Минева, Анастасия Салабашева.

ПЪРВОН. У-ЩЕ — РУСКИ ДЕТСКИ ДОМЪ, 3 паралелки, 32 ученика 22 ученички. Заведующа дома — София Миргародская, учители: Евгения Сокольская, Николай Сахански, допълнителни: Веселина Матеева, Димитъръ Николовъ, Дона Шевкенова, свещеникъ Леонидъ Транличъ.

АРМЕНСКОТО ЧАСТНО ОСНОВНО У-ЩЕ „ХАЙГАЗЯНЪ“, съ 4 паралелки, 64 ученика и 57 ученички, гл. учителъ Радка Ст. Тодорова, учители: Пеша Миладинова, Б. Манукянъ и М. Месробъ.

ЕВРЕЙСКО ЧАСТНО УЧИЛИЩЕ, основно 4 паралелки, 35 ученика, 20 ученички, детско 1 забавачка, 9 момчета и 12 момичета. Гл. учителъ Моисъ Я. Коенъ, учители: Ребека Ч. Барухъ, Рашелъ Б. Кордова, К. Нисимова и М. Албохайре.

ТУРСКО ЧАСТНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ, съ 2 паралелки, 35 ученика и 19 ученички. Гл. учител Асенъ Г. Фотевъ и учител Хюсеинъ Алиевъ Гакчиевъ.

Професионални училища

ДЪРЖАВНА ТЪРГОВСКА ГИМНАЗИЯ

Презъ 1905 година Григоръ Ив. Дяковъ, като кметъ на гр. Бургасъ заедно съ Иванъ Цанковъ, тогавашенъ бургаски народенъ представителъ заминаватъ за София, за да ходатайствуватъ предъ правителството за откриването на държавно търговско училище въ Бургасъ. Явяватъ се двамата при министъръ Генадиевъ и въ присъствието на министъръ-председателя Д. Петковъ е билъ решенъ въпроса, че за учебната 1906/907 год. ще се открие исканото училище. Още сжщата — 1905 год. бургаската община открива това училище съ нейна издръжка. За врем. директоръ на това училище е билъ назначенъ Димитъръ Пиронковъ, началникъ на Бълг. земл. банка, а за учители: Георги Ив. Бѣлевъ, Иванъ Колинкоевъ, Боянъ Стояновъ и Иванъ Костовъ, а за лектори: Ник. С. Додовъ, Маринъ Апостоловъ, Ангелъ Стойковъ, Матей Поповъ, който поради много работа на 1 ноемврий с. г. напуска училището и го замѣства Димитъръ Вжжевъ. Първиятъ курсъ свършили 38 ученика. Презъ учебната 1906/907 год. вече се открива въ сградата на III кл. училище, срещу църквата Св. Св. Кирилъ и Методи, отдавна съборено, държавното търговско училище, съ I и II курсъ, на което за директоръ е билъ назначенъ Георга Бѣлевъ, а редовни учители сж били: Иванъ Колинковъ, Боянъ Стояновъ и Иванъ Костовъ и за извънредни учители: Исмаилъ Джелиловъ, нотариусъ, Д-ръ М. Аджаровъ, Борисъ Сълплиевъ и Иванъ Г. Лазаровъ, чиновникъ въ Търговската камара.

Числото на ученицитѣ въ края на учебната година е било: I курсъ — 39 ученика, II — 41. Презъ учебната 1907/908 год. помѣщението на гимназията се пренесло въ Бракаловото здание и гдето се е открилъ и III курсъ, съ следния персоналъ: директоръ — Г. Ив. Бѣлевъ, учители: Георги

Иконописовъ, Иванъ Колинкоевъ, Хр. Пърговъ, Димо Тодоровъ, Михаилъ Николовъ, Деянъ Бѣлопитовъ и Исм. Желиловъ. Завършили: I курсъ — 35, II — 38 и III — 41 ученика. Презъ 1908/909 година при сжщия директоръ и учители: К. Търничковъ, Г. Иконописовъ, П. Скопаковъ, Ив. Колинкоевъ, Хр. Пърговъ, Исм. Желиловъ, Д-ръ К. Николовъ, Д-ръ Г. Петковъ, В. п. Върбановъ и Д. Бѣлопитовъ. Свършили ученици: I курсъ — 39, II — 38, III — 35 и IV — 36. Презъ учебната 1909/910 год. гимназията се е премѣстила въ днешното си помѣщение на пл. „Успѣнски“.

Директори на Търговската гимназия, отъ 1906 год. до днесъ сж били: първи директоръ отъ 1906 до края на учебната 1909/910 г. е билъ Г. Ив. Бѣлевъ, втори — Стефанъ Ив. Котовъ отъ началото на учебната 1910/911 г. до 7.IX. 1933 год., трети — Александъръ Ивановъ, отъ 8.IX. 1933 до 25.IX. 1934 год., четвърти — Константинъ п. Киприловъ, отъ 18.IX. 1934 до края на учебната 1938/939 г. и пети — Илия Георгиевъ, отъ началото на учебната 1939/940 година.

Въ края на учебната 1937/938 г. гимназията е имала 12 паралелки, съ записани 472, а останали въ края на годината 424 ученика. Презъ тази учебна година персонала на гимназията е билъ — учители: 1) Наню Стойчевъ, 2) Димитъръ С. Поповъ, 3) Иванъ Димовъ, 4) Иванъ (Вачо) П. Баръмовъ, 5) Ганчо Пушкаровъ, 6) Василь Йордановъ, 7) Невѣна Чорбаджиева, 8) Калина Христакева, 9) Цвѣтанъ Ат. Цвѣтковъ, 10) Стоичко Харизановъ, 11) Иванъ п. Тодоровъ, 12) Георги Хр. Яневъ, 13) Тома Ил. Деветаклиевъ, 14) Милю Ан. Милевъ, 15) Димитъръ Г. Димитровъ и 16) Лило Ст. Ралевъ, секретарь-счетоводителъ — Йорданъ Г. Яневъ. Въ края на тази година напускатъ учителитѣ: Пушкаровъ, Цвѣтковъ, Харизановъ, Яневъ, Димитровъ и Ралевъ, като на тѣхнитѣ мѣста за учебната 1939/940 година сж назначени: Кръстина Ганева, Иванъ Деневъ, Боянъ Ст. Ризовъ, Анастасия Н. Ямукова и Яна Г. Табакова.

Списъкъ на завършилитѣ ученици: Алексиевъ Кръстю Ив., Анчевъ Илия М., Атанасовъ

Атанасъ Д., Армутлиевъ Димитъръ Г., Беншушамовъ Морду М., Биневъ Георги М., Боруковъ Иванъ Н., Глушковъ Никола Ив., Гулевъ Михайлъ П., Дановъ Радославъ М., Димитровъ Илиа Ж., Димитровъ Петко Т., Димитровъ Ставри Н., Добревъ Добри Ст., Ивановъ Ганчо К., Ивановъ Иванъ Ст., Ивановъ Никола Т., Кодевъ Симеонъ Ст., Кожухаровъ Алекси П., Ламбриновъ Свѣтославъ В., Мелконянъ Магардичъ Х., Милевъ Йорданъ Н., Минчевъ Димитъръ З., Николовъ Кирилъ Гр., Николовъ Никола Ст., Пандовъ Димитъръ Г., Папломатасъ Апостоль Емиль Г., Парушевъ Цвѣтко Ив., Петровъ Петъръ Вл., Праматаровъ Димитъръ Ив., Райчевъ Стойчо В., Славовъ Стоянъ Д., Славовъ Славей К., Стаматовъ Слави М., Славовъ Славей К., Стояновъ Панайотъ Д., Тодоровъ Славейко Ат., Тодоровъ Тодоръ В., Тулешковъ Петко Ев., Фурнаджиевъ Стоянъ П., Христовъ Василь Хр., Цанковъ Никола Ц. и Янколовъ Костадинъ Н.

ДЪРЖАВНО-ПРАКТ. МЕХАНО-ТЕХНИЧ. УЧИЛИЩЕ. Училището е открито на 15 септемврий 1925 год. въ помѣщението на Търговската гимназия и се записали 81 ученика въ I курсъ, съ 2 паралелки. Първиятъ времененъ директоръ е билъ Г. Дипчевъ. На 30. май 1926 г. сж сложили основния камъкъ на специалното училищно здание, въ най-високата частъ на града — края на ул. „Цар. Елеонора“, строено отъ Бург. търгов.-индустр. камара. На 4. мартъ 1927 год. сж освѣтили учебнитѣ работилници и готовия само партеръ, като училището се пренесло тукъ. Следъ постройката на първия етажъ, съ всички технически и канйеларски удобства.

На 15. септемврий 1927 г. е билъ назначенъ за директоръ К. Янчевъ.

Съ 7 паралелки, общо 320 ученика.

Списъкъ на учителитѣ презъ учеб. 1937/938 г.:

Инж. Сотиръ Богдановъ — директоръ и учители: Инж. Димитъръ Джиляновъ, Инж. Методи Атанасовъ, Никола Върбановъ, Иванъ Деневъ, Иванка Георгиева, Сжбчо Деневъ, Георги Динчевъ, Викторъ Тодоровъ, Цвѣтанъ Гешевъ, Георги Джелеповъ, Иванъ Минчевъ, Любенъ Груевъ. Архиваръ

Христо Михайловъ и магаз. Димитъръ Божиловъ.
**Списъкъ на ученицитѣ завършили успѣшно
курса на у-щето презъ сжщата учеб. година:**

Христовъ Александъръ К., Барухъ Иоханъ К.,
Таневъ Христо З., Миховъ Михо Г., Стойчевъ Стойчо
М., Хараламбовъ Крумъ Г., Нисимовъ Нисимъ Х.,
Людиевъ Людея Ж., Лазаровъ Ганчо Хр., Теневъ
Теню Юрд., Геневъ Генчо М., Стояновъ Ненко Ст.,
Петровъ Петъръ С., Продановъ Борисъ С., Данчевъ
Димитъръ Хр., Николовъ Сжби С., Калевъ Георги
Г., Стефановъ Митю Ат., Стояновъ Стоянъ Ан., Бе-
шевъ Димитъръ М., Вълчевъ Петко Д., Георгиевъ
Христо Ив., Костовъ Костадинъ П., Николовъ Ни-
кола Ив., Добревъ Желю Д., Атанасовъ Атанасъ П.,
Ганчевъ Георги Н., Александровъ Николай П., Ива-
новъ Иванъ Ал., Димитровъ Атанасъ Т., Недѣлчевъ
Пени Сл., Шишмановъ Иванъ Д., Николовъ Ганчо
Ст., Петровъ Михайлъ Д., Пашевъ Стефанъ П., Дра-
гиевъ Драганъ Вл., Христовъ Жеко Д., Бѣлевъ
Стоянъ Ил., Петровъ Юрданъ В., Стояновъ Стоянъ
П., Василевъ Хр. С., Ванъовъ Пет. М., Недѣл. Д. Д.

Въ училището се приематъ завършилитѣ про-
гимназия и е застѣпенъ металния отдѣлъ: стру-
гарство, шлосерство, ковачество и лѣярство.

Тракийски конникъ намиращъ се въ Бургаския археологически музей

П. Воденичаровъ

Музейното дѣло въ гр. Бургасъ

Следъ освобождението съ десетки години въ гр. Бургасъ се е чувствувала нуждата отъ образование на археологическо д-во, което да има за целъ да издирва, запазва и проучва всички старини, съ каквито е богатъ околния черноморски край.

Преди Балканската война група чиновници и мѣстни граждани-любители на старини, виждайки какъ се разхищаватъ последнитѣ и главно какъ безжалостно и без-

церемонно се изнасятъ отъ чужденци ценни археологически находки отъ нашия край, турятъ начало на сдружение, съ целъ да събиратъ и съхраняватъ старини.

Краткото съществуване и дейность на това сдружение се е изразило въ събирането на една скромна и незначителна нумизматична сбирка — изключително отъ антични медни и бронзови монети, безъ особена археологическа стойность.

Настѣпилитѣ събития презъ време и следъ Балканската война, разпилѣли тѣзи скромни, но съ родолюбива проба, първи пионери въ археологичното дѣло на нашия край.

Нумизматичната сбирка, прибрана въ една малка торбичка, е останало да бжде съхранявана въ окръжната училищна инспекция.

За нещастие за други повече отъ 10 години е била като че ли включена въ тази злокобна тор-

Надгробенъ паметникъ съ погребална процесия

бичка и самата идея за музейното и археологично дѣло на нашия край.

Пълно забвение на направеното въ това отношение скромно начинание настъпва презъ периода на общоевропейската война и първитѣ години следъ нея.

Общото окопитване, обаче, на българина и въ частностъ импулса за научно творчество, проявено въ всички области на духовния ни животъ и въ частностъ засиления интересъ къмъ историческо знание, изтласка пакъ на преденъ планъ идеята за музейно дѣло въ Бургасъ. Презъ 1925 година идеята вече вълнува младитѣ учители по история въ тритѣ гимназии на града ни.

Единични усилия сж направени въ това отношение и по-рано (1922, 23, 24 год.) отъ г-нѣ Г. Ляновъ, тогавашенъ директоръ на мъжката гимназия и учителя при сжщата гимназия — г. Няголъ Войниковъ, както и г. П. Воденичаровъ, учителъ въ девическата гимназия, като първитѣ двама поставятъ начало на археологична сбирка при мъжката гимназия, а последния такава — при девическата гимназия.

Презъ учебната 1925/26 година съ назначаването въ града ни за учителъ по история и на г. Иванъ Пандалеевъ, броя на съответно подготвенитѣ учители по история се увеличава и още въ началото на сжщата уч. година се подема, съ голѣма настойчивостъ, идеята за съгласувани действия и въ резултатъ почина за образуване на археологическо дружество въ гр. Бургасъ.

Отпочна се една системна пропаганда на идеята, за което подпомагаше твърде много изобилието на старини въ Бургаския край, защото вѣкове наредъ по крайбрежието му сж цѣфтѣли старогръцкитѣ колонии — Ахтополъ, Созополъ (Аполония), Поморие (Анхиало), Несебъръ (Месемврия), както и римската колония Дебелтъ (Флавия Деултумъ), които колонии сж били главнитѣ разсадници на гръко-римската култура отъ крайбрежието къмъ вътрешността.

Такива разсадници сж се създали презъ македонското и римско владичество и по-навжтре изъ

предълитѣ на областѣта ни, благодарение на което старитѣ траки сж попаднали подѣ двойно културно влияние, докато ги асимилира по-силното — елинизма.

Така върху предисторическитѣ наслаги на старитѣ траки се напластили нови култури, надѣ развалениѣта на които засѣдна славянството на Балкана, за да създаде чрезѣ Кирило-Методиевото дѣло ново културно огнище въ Европа, което и презѣ дългото турско робство не угасна.

Тѣзи разсадници и огнища на стари и значителни културни влияния бѣха и си оставатѣ обективнитѣ условия и причини за импулса и успѣха на младитѣ учители по история въ областѣта на археологичното и музейно дѣло въ града ни.

Подетата инициатива отѣ учителитѣ по история въ тритѣ гимназии на града и отѣ ученолюбиви граждани за образуване на археологично д-во се увѣнчаха съ успѣхѣ.

За да бжде авторитетно подкрепена инициативата, учителитѣ по история поканиха своя обичанѣ и високоуважаванѣ проф. Д-рѣ Г. И. Кацаровѣ, който да изнесе подходяща сказка за случая.

На 25 октомврий 1925 година при общо-гражданско събрание следѣ сказката на Проф. Д-рѣ Г. И. Кацаровѣ се реши да се основе подобно д-во, като за целѣта се избра времененѣ комитетѣ, отѣ учителитѣ по история въ тритѣ гимназии, който да изработи проекто устава.

Вѣ събранието на 1 ноемврий 1925 година, на изявилитѣ желание граждани на 25. X. 1925 год. за образуване въ Бургасѣ на окржжно Археологическо дружество, се пристжпи къмѣ разглеждане и приемане на проекто-устава, който изработи временния комитетѣ.

Докладчика на комитета г. П. Воденичаровѣ прочете изцѣло проекто-устава, следѣ което се пристжпи къмѣ четене и приемане на сжщия членѣ по членѣ.

Следѣ всестранно дебатиране, прие се устава на Бургаското окржжно Археологическо дружество „Дебелтѣ“.

Вѣ сжщото събрание се избра и първото н-ство на дружеството, което въ заседанието си на 2 но-

емврий 1925 год. се конституира както следва :

Председател — Величко Доновъ, окръжен инженеръ, подпредседател — Г. п. Аяновъ, директоръ на мъжката гимназия, секретаръ — Панайотъ Воденичаровъ, учителъ девическата гимназия, касиеръ — Илия Зурковъ—дрогеристъ, съветници: Свещ. Димитъръ п. Николовъ и Никола Антоновъ основенъ учителъ.

Нѣколко деня следъ основаването на това археологическо д-во, се образува археологически музей, като за основа на този музей, послужиха археологическитѣ сбирки при Бургаската мъжка и девическа гимназии и тази при окр. учил. инспекция.

За ръководител и уредникъ на новоосновения музей се избра Иванъ Панделеевъ.

Отъ 1927 год. и до сега уредникъ на музея е г. П. Воденичаровъ, а отъ началото на тази година, предвидъ значителния брой на старини и поради обстоятелството, че уредника на музея е доста заетъ съ своята служебна работа, н-ството на дружеството, възъ основа на алинея последна отъ чл. 12 отъ устава, назначи за вторъ уредникъ на музея г. Г. п. Аяновъ (протоколъ № 1. отъ 5. III. 1939 г.)

14 години изтекоха отъ тогава. Въ тоя периодъ отъ време, дружеството осъществи една отъ целитѣ си — създаване музей, който днесъ име вече 2348 предмета.

Първоначално музеятъ се помѣщаваше въ сградата на Гугучковъ, наета отъ Бургаската община за аптека, а отъ 15 августъ 1927 г. се премѣсти въ една отъ стаитѣ на окръжната постоянна комисия и въ последствие въ единъ по-голѣмъ салонъ на окр. театъръ и понастоящемъ се помѣщава въ срѣдищната прогимназия „Св. Св. Кирилъ и Методий“.

Въ археологическата сбирка сж застъпени всички епохи: предисторическата, старогръцката, римската, срѣдновѣковната, освенъ това има 24 тракийски коници (релиефи и бронзови статуйки) и фрагменти отъ тѣхъ, 25 разни печати и модели, 9 картини и портрети, 46 етнографски предмети, 10 книги и важни писма и 918 монети отъ различнитѣ епохи, въ миналото на нашия край.

Нашият музей се отличава отъ музеитѣ въ България по своя античенъ изгледъ и главно по ке-

Антична грѣцка керамика отъ VI в. пр. Хр. намѣрена въ Созополъ

рамичния си отдѣлъ— старогрѣцка керамика. Глечосанитѣ и отчасти орнаментирани сѣдове отъ Созополското находище ще бждатъ гордостта на Бургаския музей, тѣй като въ него за прѣвъ пѣтъ се създаде у насъ (България) тоя отдѣлъ съ около 230 предмета.

Тази антична сбирка отъ старогрѣцка керамика не е още основно проучена и издадена. Кѣмъ нея презъ м. мартъ 1937 г. се прибавиха нови четири ценни предмета публикувани отъ г. Хр. М. Дановъ, уредникъ въ Народния археологически музей, въ статията му „Новооткрити старини“ — изв. Арх. Инст. т. VII стр. 306—315. Новитѣ четири антични керамични предмети сѣ четири глинени лекити, съ финни изображения и съ голѣма художествена стойностъ.

Рисункитѣ върху единъ отъ тѣзи лекити представлява тоалетна сцена: изобразени сѣ симетрично една срещу друга две жени и представени въ профилъ облѣчени въ широки хитони, които се спускатъ въ спокойни дипли. Жената въ лѣво държи въ протѣгнатитѣ си напредъ рѣце огледало, въ което се оглежда. Жената въ дѣсно подава съ дѣсната си рѣка на онази отъ лѣво единъ високъ сѣдъ. Между дветѣ жени, надъ една пелметка съ волути е изобразена една дълга и нагъната кърпа.

Рѣдкостъ е сѣщо и тракийскитѣ конникъ, съ две погребални угощения, какѣвто за сега не се

намира по другитѣ музеи въ България. Голѣмъ шумъ дигна латинскиятъ надписъ отъ 155 г. сл. Хр. за построени крепости изъ Тракия отъ императоръ Анионинъ Пий.

Този надписъ представлява една мряморна плоча, счупена на две, дълга 90, вис. 67, деб. 11 см., вдлъбнато поле на надписа (83 по 45 см.) е обкржжено съ двойна рамка. Плочата е намѣрена въ мѣстността „Кралевъ кладенецъ“ при с. Пънчево, Срѣдецка околия.

Споредъ Проф. Д-ръ Кацаровъ, този надписъ ни съобщава единъ важенъ фактъ за историята на римската провинция Тракия, който до сега не бѣше ни известенъ. По заповѣдь на императора Антонинъ Пий (138—161) сж били построени за защита на провинцията *burgi* и *praesidia*, съ такива били снабдени и границитѣ на колонията Дебелтъ (*Colonia Flavia Deultensium*), която, както е известно, е била основана отъ Веспасияна, който заселилъ тамъ ветерани отъ осмия легионъ. Тая работа е била извършена подъ грижата на императорския намѣстникъ Гай Юли Комодъ*)

Понеже историческото предание за времето на Антонина Пий е твърде оскждно, не може да се каже, по какъвъ поводъ е станало укрепяването на Тракия съ бурги.

Проф. Г. И. Кацаровъ допуска, че това укрепяване е било въ връзка съ застрашенитѣ граници на Дунавскитѣ римски провинции и че тая опасностъ за Дунавската граница е била почувствувана още въ времето на Антонина Пия и това ще го е накарало да се погрижи за укрепяването на Тракия. Тая негова дейностъ е била продължена покъсно и отъ М. Аврелия въ връзка съ началото на Маркоманската война.¹⁾

Другъ паметникъ, който се съхранява въ Бургаския музей е откъслекъ отъ голѣма мряморна плоча, вис. 44, шир. 40, деб. 14 см.; горната частъ на плочата е въ форма на фронтонъ, въ срѣдата

*) Проф. Г. И. Кацаровъ — Изв. на бълг. Арх. инст. т. IV. стр. 108.

¹⁾ Изв. бълг. Арх. Инст., т. IV. стр. 112.

на който се вижда орелъ; подъ фронтонa остатъкъ отъ два образа — Зевсъ и Хара.¹⁾

Не малко интересенъ е релефа на тракийския конникъ: четвъртита мряморна плоча, горе закржглена, отлѣво отчупена, вис. 22, шир. 18, деб. 2.5 см. Конникътъ, облѣченъ съ хитонъ и развѣна назадъ хламида, препуска въ дѣсно, съ вдигнатата си дѣсница замахва да хвърли кжсо копие; подъ коня тича глиганъ въ дѣсно.²⁾

Другъ интересенъ античенъ паметникъ съхраняванъ въ Бургаския археологически музей е релефътъ представляващъ тритѣ нимфи въ обикнено положение. Облѣклото и на тритѣ нимфи е дълги препасани хитони. Нимфата изобразена въ релефа отъ лѣво държи една патера съ спуснатата си надолу лѣва ржка *).

Първенецъ отъ сбирката есквото—Тракийски конници—въ нашия музей е оброчната плоча на Тракийския конникъ отъ с. Бата, Поморийска околия. Намѣренъ отъ Димитъръ Апостоловъ въ мѣстността Бей-кьой въ землището на с. Бата.

Конникътъ е съ гъста къдрава коса, обърнатъ напредъ, язди въ дѣсно; той е облѣченъ съ хитонъ и развѣна назадъ хламида. Съ дѣсната си вдигната нагоре ржка замахва да хвърли копие, а съ лѣвата си държи елипсовиденъ щитъ, който се вижда задъ главата на коня. Задъ конника препуска въ лѣво другъ по-малкъ конникъ, облѣченъ по сжщия начинъ, лѣвата ржка на който е опрѣна до шията на коня; последниятъ сжщо има перчамъ³⁾.

Релиефи на Тракийския конникъ, въ който сж представени два конника, сж твърде рѣдки. Известно е, че Херосътъ се е почиталъ и като покровителъ и на селището и затова неговиятъ образъ билъ поставянъ предъ вратитѣ на града, а сжщо и на кръстопжтища⁴⁾.

1) Изв. Бълг. арх. инст. т. V. стр. 81.

2) Изв. Бълг. арх. инст. т. V. стр. 81.

3) Бълг. Арх. инст. Т. V. — стр. 83.

4) Вх. Г. И. Кацаровъ — Изв. Арх. инст. Т. VI. стр. 119.

*) За съжеление не можемъ да означимъ въ текста гръцкитѣ надписи, поради липса на гръцки букви въ Бургасъ.

Отъ многото отдѣлни колективни гробни находки и гробни могили такива, съхранявани въ музея, представлява особенъ интересъ гробната могила находка при с. Инж. Сарафово, Поморска околия. Находката се състои отъ тринадесетъ изцѣло запазени предмета и петъ глинени фрагмента. На 13. X. 1930 год. е било предприето отъ Главната дирекция за настаняване на бѣжанцитѣ разкопаването на могилата „Маджаръ тепеси“ на 700 м. северно отъ с. Инж. Сарафово, за направа върху нея на резервоаръ за нуждитѣ по водоснабдяването на селото и близкостоящия до него аеродрумъ.

При разкопаването на могилата на дълбочина 3.60 м. се указалъ единъ малкъ гробъ, въ който се намѣри и цѣлата находка състояща се отъ 2 отлично запазени глинени римски лампички, една отлично запазена глинена паничка, две бронзови такива, три съ различна орнаментировка стъклени шишета, две кръгли златни обеци, сплетени отъ по 4 четириръбести златни жици и желѣзни гвоздеи — останки отъ дървената частъ на гроба.*)

Колективнитѣ гробни находки отъ некропола на Месемврия съхранявани въ Бургаския музей и отъ бждащи системни разкопки на сѣщия некрополъ ще допринесатъ ценно градиво за запознаване съ културата на тая древногрѣцка колония. Многото прибрани предмети отъ стария Месемврийски некрополъ се съхраняватъ въ специални витрини на музея ни, по важни отъ които сж глинени сѣдове, желѣзни предмети, стъклена чаша, стъклени балсамарии, бронзови топки, желѣзни гвоздеи, глинени позлатени перли отъ накитъ, глинена стомничка, лекитъ и др. Въ послѣствие бѣ намѣрена и една отлично запазена съ оцвѣтени орнаменти хидрия.

Всички тѣзи находки сж прибрани въ музея ни презъ септемврий 1931 г., а сж добре проучени и издадени отъ уважаемия Проф. Г. И. Кацаровъ¹⁾.

Въ сѣщата мѣстность Алони (Хармани) стария Месемврийски некрополъ е намѣрена надгробна

*) Виж. П. Воденичаровъ — Изв. Арх. ин. т. VI стр. 257/8.

¹⁾ Виж. Г. Кацаровъ, Изв. Арх. ин. т. VII. стр. 281/9.

плоча отъ мряморъ. Заслужава да споменемъ и за Аликарската (с. Каменаръ, Поморска околия) гробна находка издадена въ изв. на Арх. инст. т. VII. отъ именития ученъ, доскорошенъ директоръ на Нар. Археологически музей, г. Р. Поповъ и състоящъ се отъ следнитѣ предмети: а) долна частъ отъ глинень балсамарий съ плоско дъно и черень фирнисъ отвънъ. б) фрагменти отъ плиткъ глинень сждъ, в) фрагменти отъ плиткъ глинень сждъ подобень на по-първия, г) спирални бронзови гривни и д) две бронзови фибули съ едностранни спирали. Г-нъ Р. Поповъ отнася една отъ фибулитѣ къмъ халцатския типъ и възъ основа на това опредѣля, че находката не може да бжде по-късна отъ края на V вѣкъ. И тази находка се съхранява въ отдѣлна стъклена витринка на нашия музей.

Добре е подреденъ и предисторичния отдѣлъ на музея, начало на който постави първия уредникъ, г. Иванъ Пандалеевъ съ находкитѣ отъ Атанаскѡйското езеро: каменно стривало, глинени капачета (едно отъ които е украсено съ дебели линии) и пр.¹⁾

Въ послѣствие, при честитѣ обиколки на сегашния уредникъ на музея г. П. Воденичаровъ броя имъ нарастна твърде много. Така понастоящемъ въ този отдѣлъ се съхранява едно изобилие отъ предмети, отъ времето на Палеолита и отъ времето на Неолита: камени брадви, стъргала, чукчета, костени игли и идолчета и керамика съ характерната орнаментика отъ геометрични линии и пр. пр.

Впрочемъ всички отдѣли на сравнително младия ни музей сж добре застѣпени. Въ съответнитѣ отдѣли има ценни предмети, нѣкои отъ които сж съ голѣма археологическа стойностъ и значение, съ голѣма художествена изработка и добре запазени: лакроматории, теракоти, римски лампички, маски, статуи, фибули, стрели, гривни, печати, амфори, лекити, хидрии, есквота, фалюси, идоли, накити, вази и пр. пр.

Съ прискърбие трѣбва да съобщимъ, че нумизматичния отдѣлъ не е добре подреденъ, вслед-

¹⁾ Виж. Ив. Пандалеевъ — Изв. Арх. ин. т. IV. с. 304/7.

ствие недостатъчната компетентност на уредниците на музея, въ областта на нумизматиката.

Подреждането на този отдѣлъ очаква младия и енергичен уредник на нумизматичния отдѣлъ при народния археологически музей — София г. Т. Герасимовъ.

Въпрѣки това този отдѣлъ сравнително е билъ добре застѣпенъ още при основаването на музея, защото старитѣ монети сж голѣмо изобилие за нашия край. Въ края на четвъртата година отъ основаването на музея е имало 711 монети, отъ които 1 златна, 104 сребърни и 606 медни монети. Понастоящемъ има всичко 918 монети, отъ които 5 златни, 141 сребърни и 770 медни. На градушитѣ уредници на музея пожелаваме подреденъ нумизматиченъ отдѣлъ, въобще, и, въ частностъ, пълна сбирка отъ монетитѣ сечени въ Дебелтъ.

Настоятелството на Археологическото д-во въ заседанието си на 14. II. 1929 г. (прот. № 3) реши да създаде при музея и библиотека, независимо отъ отдѣла „стари книги и ржкописи“ изключително отъ исторически и етнографски съчинения, както и издания третиращи въпроси отъ археология, нумизматика и пр.

По бюджета за 1929 г. бѣха предвидени за библиотеката (§ 3) сумата 2000 лв., която сума изцѣло се изразходи. По бюджета за 1930 г. (§ 3) сумата 8000 лв., отъ която се изразходваха 4832 лв., по бюджета за 1931 г. сумата 5000 лв., отъ която се изразходваха 2520 лв., по бюджета за 1932 г. 5000 лв., отъ която се изразходваха 1579 лв. По бюджетитѣ за годинитѣ отъ 1933/38 по 2 и 3000 лв.

Срещу това, и отъ даромъ полученитѣ съчинения отъ Българската академия на наукитѣ, Бѣлг. арх. инст. и др., понастоящемъ библиотеката се състои отъ 298 тома съчинения, изключително отъ областта на археологията и българската история. Този цененъ дружественъ имотъ, който струва надъ 40000 лв. дава възможностъ и за научна работа въ нашия музей.

Но главната задача на Бургаското археологическо дружество, както и на музейната му управа е, да се грижи за запазване на старинитѣ въ

областта, а открититѣ такива да ги прибира и запазва въ музея. Въ тая му грижа то заслужава пълната подкрепа отъ страна на властитѣ и на просвѣтеното бургаско гражданство.

Състава на настоятелството къмъ края на 1939 год. е: председателъ — Георги п. Аяновъ, който заема тази длѣжностъ отъ 1927 г., подпредседателъ — Антонъ Козаровъ, секретарь-уредникъ — П. Воденичаровъ и касиеръ — Горо Горовъ.

Считамъ за свой дългъ, тукъ на това мѣсто, да подчертая, че единъ день правилно ще бждатъ оценени голѣмитѣ грижи и заслуги получени отъ дългогодишния и настоящъ подпредседателъ на дружеството ни и бившъ председателъ на Бургаската окръжна постоянна комисия, сегашния областенъ директоръ, г. Антонъ Козаровъ.

За основното проучване на Бургаския край въ историческо и археологическо отношение, напоследкъ се повдига въпроса за основаване нароченъ „Фондъ Бургаска област“, който да създаде срѣдства за горната целъ. Тази идея е колкото похвална, толкова и навременна.

Тя не би могла, обаче, да се осжществи безъ подкрепата на меродавнитѣ официални фактори. Въ тѣхната готовностъ за подкрепа ние не сме се съмнявали. Една отъ близко предстоящитѣ задачи на Бургаското археологическо дружество, подпомогнато отъ другитѣ културни организации въ града ни е, да се създаде въ скоро време особенъ фондъ за издигане подходящъ величественъ паметникъ на онова историческо мѣсто, кждето преди 1000 години е станала прочутата Ахелойска битка, за овѣковѣчаване това епохално събитие, свързано съ името на най-великия ни Царь въ срѣдновѣковието и чието име днесъ, за щастие и гордостъ на народа ни, носи младия български Престолонаследникъ Негово Царско Височество Князь Симеонъ Търновски.

П. Воденичаровъ

Търговско-Индустриална Камара

Инициативата за създаването на търговско-индустриални камари, като специални институти, които да се грижат за стопанското развитие на страната, изхожда от върховната държавна управа.

Законът, с който се туря началото на търг.-индустриални камари е дѣло на бившия министър на Търговията и земедѣлието — Ив. Евст. Гешевъ. Въ VIII Обикн. нар. събрание, въ заседанието му отъ 2 XII 1894 г. е постѣпилъ законопроектъ, който на 9 с. м. минава на първо четене на 19 т. м. става законъ.

Понеже този законъ въ много отношения се указалъ непълнъ, то на 16 XI 1906 г. се внася новия законопроектъ и на 27 с. м. минава на трето четене. Районитѣ и числото на действителнитѣ членове въ всѣка камара се опредѣлятъ съ указъ и правилникъ, изработенъ отъ Министерството на Търговията, който опредѣля подробноститѣ по изпълнението на закона. Съ указъ № 61 отъ 17. IV. 1895 год. въ България се учредяватъ 4 камари, а именно въ: София, Варна, Русе и Пловдивъ. Часть отъ Бургаския окръгъ, а именно околитѣ: Бургаска, Анхиалска, Ямболска, Елховска, Тополовградска, Айтоска и Карнобатска се числели къмъ района на Варнен. търг.-инд. камара. Желанието за откриване на търговска камара и въ Бургасъ се явява още въ първата сесия на Варн. камара отъ страна нейнитѣ южнобългарски членове и като резултатъ на това, едва на 29 юлий 1904 год. Варн. камара открива свое Информационно-кореспондентско бюро, като за началникъ на това бюро билъ назначенъ подсекретаря при сѣщата камара — Иванъ Г. Лазаровъ, а делегатъ на камарата е билъ Ив. х. Петровъ. Това положение е траяло до 7. XI. 1907 г., когато се открива официално Бургаската търг.-инд. камара, като самостоятеленъ и равноправенъ институтъ. Района на тази камара се опредѣля: Бургаска, Поморска, Айтоска, Елховска, Ямболска, Котленска, Сливенска, Н.-Загорска и Ямболска околии. Следъ Балканската война, съ изгубването и придобиването на нови територии, наложи се и

Петко Кобареловъ

Матей х. Петровъ

Димитъръ Гиковъ

Д-ръ К. Николовъ

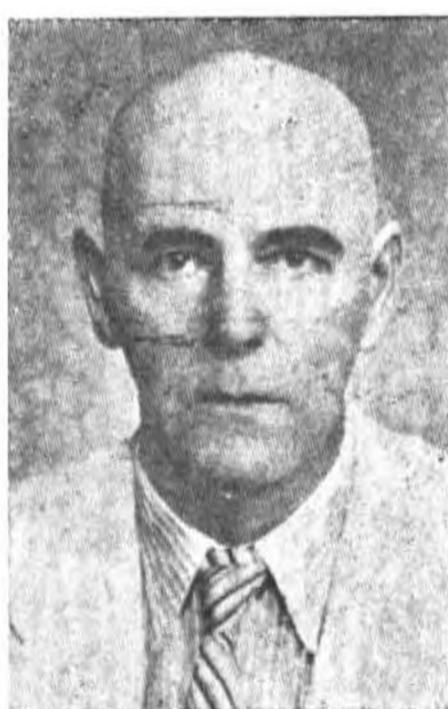
Василъ Рахневъ

Александъръ Ничевъ

Филипъ Вжжаровъ

Рашо п. Дочевъ

Иванъ Ст. Котовъ

ново разпредѣление на камарнитѣ райони. Съгласно указитѣ отъ 1914 и 1915 г. за районъ на Бург. камара се опредѣля: Бургаска, Поморска, Айтоска, Царевска, Карнобатска, Котленска, М.-Търновска, Елховска, Н.-Загорска, Сливенска, Старо-Загорска, Свиленградска, Харманлийска и Ямболска околии и който районъ продължава да е сжщия. Отъ основаването на камарата до днесъ, следнитѣ лица сж били председатели и главни секретари на Бург. камара — председатели: Ив. х. Петровъ — 1908/908 г., Георги Д. Жечковъ — 1910/911 и 1919 г., Ст. Ив. Родевъ — 1912/913 г., Никола Александровъ — 1914/918 г., Ив. Сребровъ — 1919/925 г. и покойниятъ Ст. х. Петровъ, приелъ презъ 1926 год. и е билъ председателъ до смъртта си — 6. VIII. 1936 г., отъ която дата до 2. XII. 1937 г. председателъ е билъ Вълъо Д. Вълевъ, като на последната дата е избранъ за председателъ Матей Ив. х. Петровъ, който продължава да заема тази почетна служба и презъ 1939/940 г. и главни секретари: Д-ръ Г. Тошевъ — 1908/914 г., Д-ръ Ан. Стояновъ — 1915/918 г., Ж. Т. Бурилковъ — 1919/923 г. и сегашниятъ Д-ръ К. Николовъ приелъ презъ 1924 г.

БЮРО НА КАМАРАТА ПРЕЗЪ 1939/940 г.

Председателъ: Матей Ив. х. Петровъ

Подпредс.: { отъ търг. съсл.: Петко А. Кобареловъ
 „ инд. „ Димитъръ Гиковъ
 „ занаят. „ Василь Рахневъ

Главенъ секретаръ: Д-ръ Коста Николовъ

ПЕРСОНАЛЪ

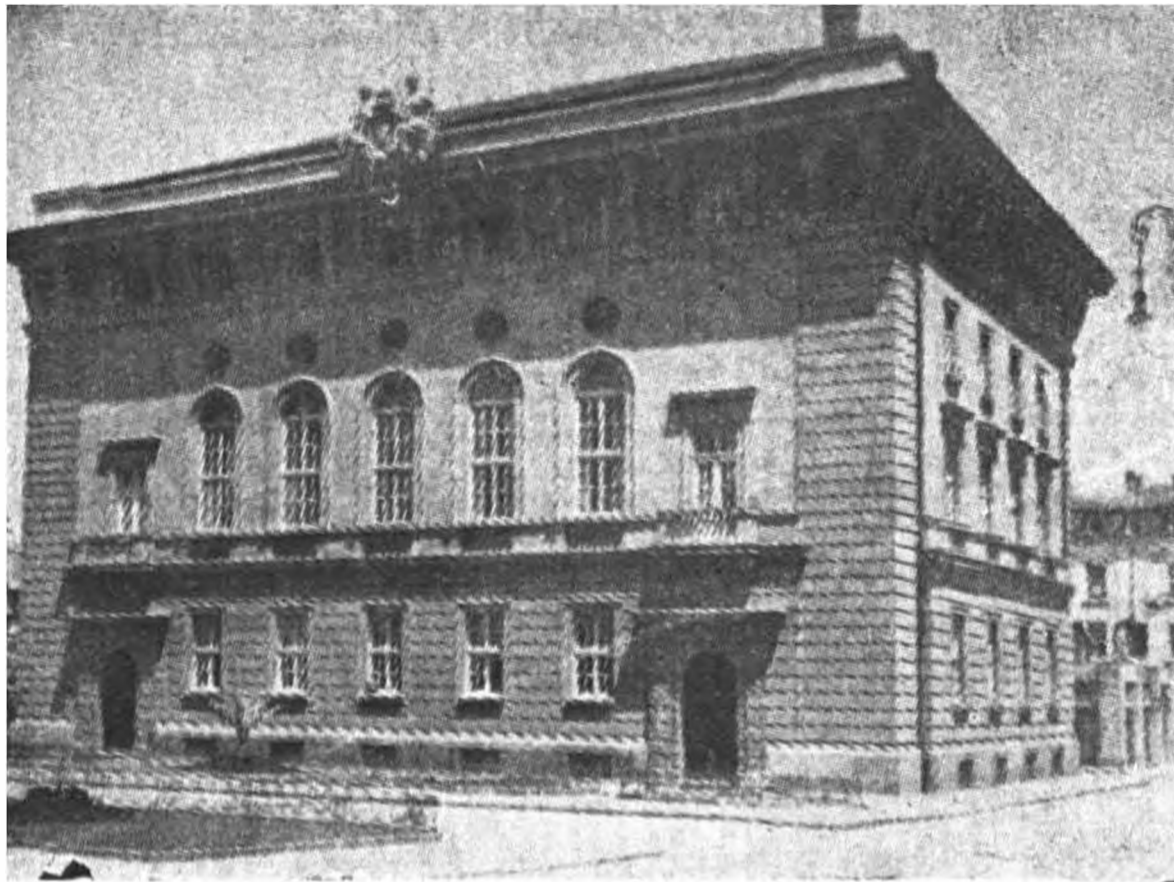
Началници на отдѣли:

Началникъ на търг. отдѣлъ: Рашо п. Дочевъ
 „ „ индстр. „ Александъръ Ничевъ
 „ „ занаятч. „ Филипъ Вжжаровъ
 „ „ инф. служба Иванъ Ст. Котовъ

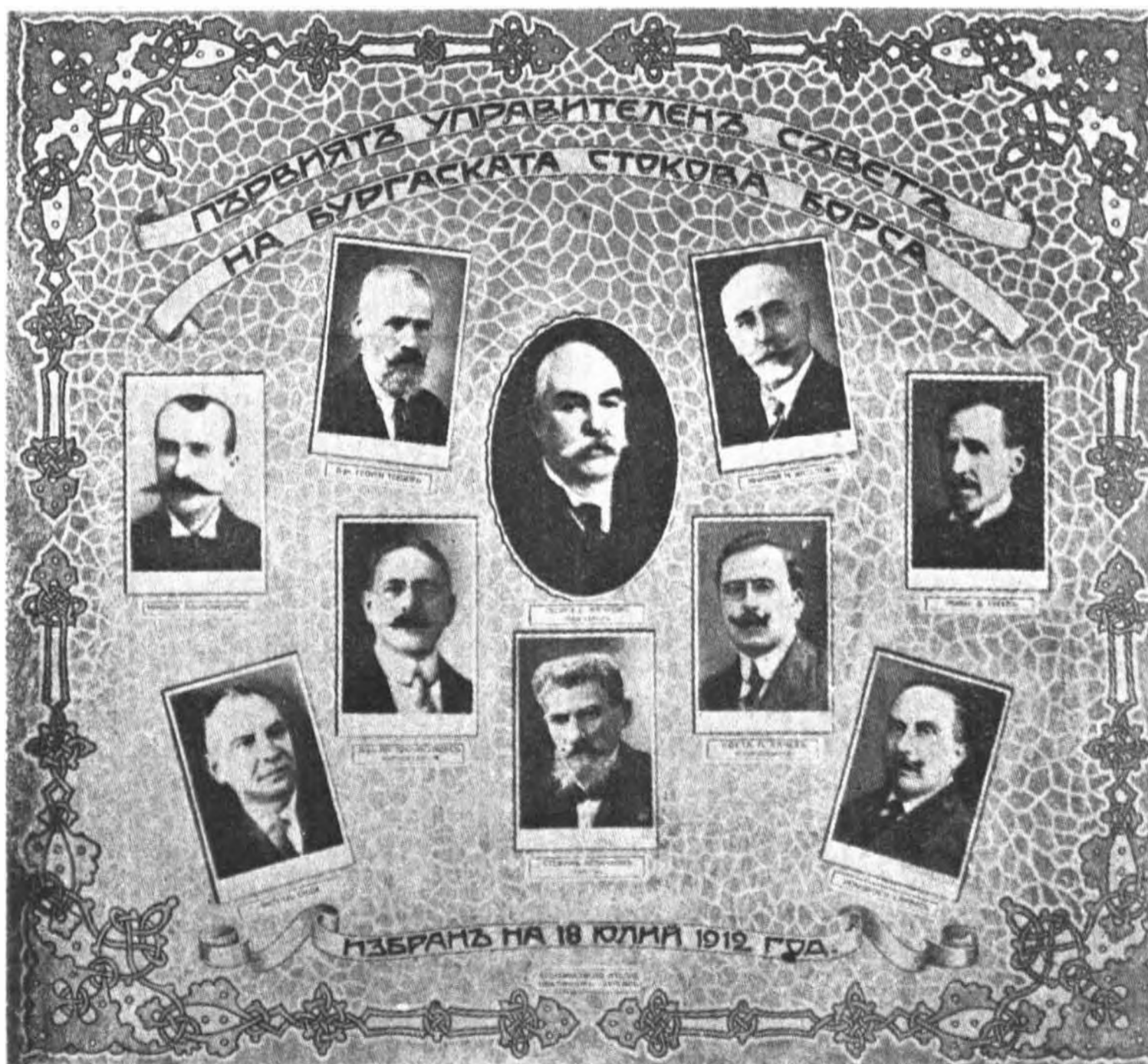
Касиеръ-счетоводителъ: Иванъ Стояновъ

Подначалн. на търг. отдѣлъ: Филипъ Милевъ

Инспект. по занаятитѣ: { Никола Масларовъ
 Койчо Карагитлиевъ
 Христофоръ Върбановъ

Сградата на Търговско-индустриалната камара и Стоковата борса

Бургаска стокова борса

Отъ времето на турското владичество и до сега гр. Бургасъ е единъ отъ най-оживенитѣ центрове въ страната ни за търгуване съ зърнени храни, главно за износъ. До построяването на модерното му пристанище, износътъ на хранитѣ се извършвалъ по единъ примитивенъ начинъ, изложенъ често на голѣмъ рискъ и съпроводенъ съ много разноси. Товаренето на стокитѣ въ платноходитѣ и параходитѣ е ставало на открито въ заливътъ, чрезъ прехвърляне на ржце отъ мауни съ малки кошчета. Макаръ че тази работа е срещала голѣми неудобства и значителни разходи, настанилитѣ се презъ онова време въ града ни експортъори, изключително чужденци, сж намирали добра смѣтка да я вършатъ, благодарение на доброкачественитѣ южно-български храни, особено коравото жито, зимницата и ръжъта, за които имъ е плащано на европейскитѣ пазари винаги по високи цени, отъ тия, плащани за сжщитѣ стоки отъ Сев. България и другитѣ съседни намъ страни. До 1903 г., презъ която е било завършено и открито пристанището, житната търговия въ гр. Бургасъ се е извършвала безъ никакъвъ установенъ редъ и контролъ, както е било въ турско време. Презъ тази година, обаче, измежду търговцитѣ — продавачи на зърнени храни отъ вжтрешността на Южна България и отъ гр. Бургасъ, се зародила идеята да се регламентира по нѣкакъвъ начинъ този родъ търговия. Тази идея, благодарение на крупния мелничаръ Ив. х. Петровъ, човѣкъ съ голѣма инициатива, бърже си пробила пѣтъ и е била напълно възприета и отъ купувачитѣ — експортъори. И така, още презъ втората половина на 1904 година въ гр. Бургасъ се е турило началото на една търговска корпорация подъ названиее „Житарска“. Въ първото общо събрание на тази корпорация, въ което сж взели участие почти всичкитѣ търговци житари (продавачи и купувачи) отъ вжтрешността на Южна България и отъ гр. Бургасъ, е билъ изработенъ нейния уставъ, нареченъ „Съгласително“, въ който сж били предвидени съ възможнитѣ подробности: кжде и какъ да се

Въльо Д. Вълевъ

Йорд. Ат. Николовъ

Албертъ Йомтовъ

Михаилъ Черешевъ

Д-ръ Вл. Бурилковъ

Никола Кировъ

Панайотъ Георгиевъ

Стефанъ Славовъ

Гиньо Таневъ

Ст. Ив. Златевъ

склучватъ сдѣлките за покупко-продажбитѣ на зърнени храни, сроковетѣ за изпълнение на сдѣлките и начинитѣ за тѣхното окончателно ликвидирание, качеството и теглото на стокитѣ, обектѣ на сключенитѣ сдѣлки, начинитѣ за изплащане, правата и задълженията на посрѣдницитѣ при корпорацията, управлението на тази последната, неговитѣ права и задължения и тия на общитѣ събрания и санкциитѣ, каквито управителното тѣло е имало право да налага на провиненитѣ членове на корпорац. не само за нарушение на предвиденитѣ въ „Съгласителното“ правила, но и въ други случаи, когато сж извършени деяния, несъвмѣстими съ търговската честъ и достойнство. „Съгласителното“ е подлежало всѣка година на ревизия отъ общитѣ събрания на корпорацията, свиквани обикновено презъ м. юлий. Както първоначално изработеното „Съгласително“, така и направенитѣ презъ следващитѣ години измѣнения и допълнения, не сж били санкционирани отъ никаква власт, но затова пъкъ точно и ненарушимо сж изпълнявани отъ всички членове на корпорацията. Това показва, че презъ ония времена житната търговия е била въ ржцетѣ на хора съ високъ търговски моралъ, които при липса на специаленъ законъ и различни утвърдени отъ държавната власт правилници, както е сега, сж работили най-добросъвестно, подчинявайки се на единъ редъ, установенъ добро-

волно отъ самитѣ тѣхъ. Обстоятелството, че нѣколко години по-късно този редъ е легналъ като основа на закона за стоковитѣ борси и тѣхнитѣ правилници, е доказателство, че тогавашнитѣ търговци-житари и въ този край сж били високо издигнати и умни хора.

Корпорацията се е управлявала отъ единъ комитетъ, който избиралъ измежду си председателъ и касиеръ. Отъ създаването на корпорацията до 17 юлий 1907 г. секретарската длъжностъ при сжщата е изпълнявана отъ г. Ив. Лазаровъ, който е завеждалъ кореспондентското бюро на Варнен. търг.-инд. камара въ Бургасъ, въ чийто районъ е билъ Бургаскиятъ административенъ окръгъ, а отъ тази дата насетне—отъ неговия замѣстникъ и после подсекретаръ при новоучредената Бургаска търг. инд. камара — Ст. Величковъ.

Корпорацията е издържала специално помѣщение, кждето се сключвали сдѣлките; разполагала е съ нуждното число посрѣдници; имала е ежегоденъ бюджетъ, съставянъ отъ управ. тѣло; приходитѣ ѝ сж били отъ членски вноски по 15 лева годишно и такси по 0'50 лв. на пристигналъ вагонъ съ зърнени храни; издържала е секретаръ, единъ контрольоръ-кандарджия въ пристанището и единъ разсилень; издавала е ежедневно печатанъ бюлетинъ въ нѣколко стотинъ екземпляра за сключенитѣ сдѣлки. Посрѣдниците при корпорацията получавали за труда си по сключенитѣ сдѣлки възнаграждение (куртажъ) въ размѣръ на 0'04 лв. на сто килограма, продадена посрѣдствомъ тѣхъ стока, което събирали направо отъ купувачитѣ.

Това положение е траело до м. юлий 1912 г., когато, по силата на чл. 115 отъ създадения презъ сжщата година законъ за борситѣ, „търговско-житарската корпорация“ е преучредена въ „стокова борса“, подъ контрола на Министерството на търговията, промишлеността и труда. Така преучредена борсата почнала да функционира редовно отъ м. септемврий 1913 год. — следъ Балканската война, когато е билъ утвърденъ отъ сжщото Министерство изработения при преучредяването правилникъ и е билъ назначенъ на длъжността секре-

тарь на борсата дотогавашния такъвъ на житарската корпорация — Стефанъ Величковъ, който е заемалъ тази длъжностъ непрекъснато отъ тогава до 31 юлий 1931 г., когато е билъ уволненъ по подаване на оставка, поради напреднала възраст. На негово мѣсто бѣ назначенъ Гиньо Таневъ, който и сега продължава да заема тая длъжностъ.

Борсата е работила до 17 юлий 1914 г. — началото на войната между Австро-Унгария и Сърбия и не е регистрирала никакви сдѣлки презъ всичкото време на общоевропейската война, включително и презъ първитѣ години следъ войната, презъ което време житната търговия е била монополъ на Консорциума и земеделскитѣ синдикати.

Презъ време на войната, макаръ и да не сж сключвани сдѣлки членоветѣ на борсата, нейниятъ управителенъ съветъ е функционираалъ, а на секретаря ѝ и на единъ посрѣдникъ е било възложено отъ Дирекцията за стопански грижи да анализиратъ и оценяватъ, въ кръга на установенитѣ максимални и минимални норми, иззетитѣ зърнени храни въ цѣла Южна и частъ отъ Северна България. Презъ монополния режимъ, следъ войната, Борсата е била въ услуга на Консорциума, като опредѣляла качеството на постжпилитѣ и продадени храни. Функциитѣ ѝ сж възстановени едва въ началото на м. августъ 1922 год. и отъ тогава продължава да работи редовно.

Кратки статистически данни за дейността на Бург. стокова борса отъ учредяването ѝ до сега.

Презъ търговско-житарската 1913/1914 година (търговско-житар. година почва отъ 1 августъ и свършва на 31 юлий следната година) борсовата корпорация е имала 53 членове и 6 посрѣдници. Сключенитѣ сдѣлки презъ тази година възлизатъ на 180,964 тона.

Презъ 1922/923 г. борсовата корпорация е имала 76 члена. Сключенитѣ сдѣлки сж възлизали на 81,437 тона.

Презъ 1927/928 г. Борсата е имала 72 члена. Презъ тази година сж били сключени сдѣлки за 78,447 тона на разни борсови артикули, главно

зърнени храни; въ 1930/931 г. съ 77 члена и сдѣлки — 182,744 т.; въ 1932/933 г. — 90 члена, сдѣлки — 93,561 т.; 1935/936 г. — 80 члена, сдѣлки — 124,343 т.; 1936/937 г. 89 чл., сдѣлки — 197,042 т.; 1937/938 г. — 88 чл., сдѣлки — 161,313 т., и презъ 1938/939 г. — 87 чл. и сключени сдѣлки за 139,088 тона.

Първиятъ управителенъ съветъ на Борсата, следъ преучредяването ѝ, е ималъ следния съставъ: председателъ: Георги Д. Жечковъ, подпредседатели: Д-ръ Анастасъ Хр. Дионисиядисъ и Коста П. Качевъ; членове: Леандросъ Слависъ, Битушъ Сиди и Никола Н. Киселовъ, делегати на Бургаската търговско-индустр. камара Никола Александровъ, тогавашенъ председателъ на Т.-и. камара и Д-ръ Георги Тошевъ, секретаръ на сжщата камара, делегатъ на посрѣдниците и синдикъ на Борсата Ив. Д. Русевъ, секретаръ Стефанъ Величковъ.

Управителенъ съветъ на борсата презъ 1937/938 г.

Председателъ: Вълъ Д. Вълевъ, подпредседатели: Матей Ив. х. Петровъ и Йорданъ Ат. Николовъ, членове: Д-ръ Дянко Пръвчевъ, Албертъ Иомтовъ, Стефанъ Славовъ, Панайотъ Георгиевъ, Д-ръ К. Николовъ и Никола Кировъ. Особенъ делегатъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда — Д-ръ Владимиръ Бурилковъ, секретаръ — Гиньо Таневъ и касиеръ-деловодителъ — Стоянъ Ив. Златевъ.

Презъ 1938/939 г. станаха следнитѣ промѣни въ състава на управ. съветъ: на мѣстото на подпредседателя Йорданъ Николовъ, който се премѣсти на работа въ Пловдивъ, се избра за такъвъ Д-ръ Дянко Пръвчевъ и вмѣсто члена на управ. съветъ Стефанъ Славовъ, който се премѣсти на работа въ Александрия (Египетъ), се избра Михаилъ Черешевъ.

Вълъ Д. Вълевъ

Председателъ на Бург.стокова борса. Роденъ презъ 1880 година. въ Стара-Загора. Основното и срдното си образование е получилъ въ родния си градъ, и висше — по търговскитѣ науки въ Торино — Италия.

Членъ е на фирмата Досю Вълевъ & Синове, съ централа въ София и клонове въ Бургасъ и Ст. Загора. Централата има главното представителство и складъ на Вауп-Вовегіе, фабрика за електрически мотори и на фабрика „Вълкаръ“ въ Ст. Загора, а двата клона се занимаватъ съ търговия съ желъза на едро и житарство.

Клонътъ въ Бургасъ е откритъ на 17 декември 1919 г. подъ фирмата Досю Вълевъ & Синове.

В. Д. Вълевъ до 1914 г. е билъ въ продължение на нѣколко години действителенъ членъ на Пловдивската т. и. камара, избранъ отъ Старо Загорска околия. Следъ прехвърлянето на тази околия къмъ района на Бургаската т. и. камара (1914 г.) се избира за действителенъ членъ на последната камара (пакъ отъ Ст. Загорска околия) и остава като такъвъ до 1921 г. Презъ 1924 г. се избира отново за действителенъ членъ на Бургаската т. и. камара, вече отъ гр. Бургасъ, дето се е установилъ да живѣе и е непрекъснато такъвъ и до днесъ.

На 2. III. 1925 г. е билъ избранъ за подпредседателъ на Камарата отъ търговското съсловие и е останалъ непрекъснато такъвъ до 11. VIII. 1936 г., когато, поради смъртта на председателя Стефанъ Ив. х. Петровъ, е замѣстилъ последния като председателъ на Камарата. На 26. I. 1937 год. общото годишно събрание на последната го е избрало окончателно за председателъ, какъвто остава до 2. XII. 1937 г., когато е билъ избранъ за почетенъ председателъ на Камарата.

Членъ е на Бургаската стокова борса отъ основаването ѝ, а е избранъ на 15 мартъ 1920 г. за членъ на Управителния ѝ съветъ. На 26 мартъ 1923 г. е избранъ за подпредседателъ на сжщата борса и на 11 май 1923 год. за председателъ. На 9 юлий 1924 г. е подалъ оставката си като председателъ. На 23 септемврий 1931 год. е избранъ за подпредседателъ на Борсата, а на 25 септемврий 1934 год. е избранъ за председателъ на сжщата Борса и която длъжностъ продължава да заема и презъ 1940 г.

ОКРЖЖНИ УПРАВИТЕЛИ

Веднага следъ освобождението ни, управлението почти на всички учреждения е било подъ руско ръководство, въ случая и окръжитѣ, въ границитѣ на Изт. Румелия сж били старитѣ турски разпредѣления на санджацитѣ. При окупацията ни, двамата руски офицери сж били войнски начальници, презъ румелийско време, до съединението — префекти, а окръга — департаментъ. Първиятъ назначенъ румелийски префектъ на Бургаския департаментъ е билъ Ив. х. Петровъ.

По долния списъкъ се виждатъ имената на всички окръжни управители и областни директори отъ освобождението ни до днесъ, съ датата на тѣхното постъпване и напущане, а именно:

	Дата на постъпването	Дата на напущането
Поручикъ Скугаревски	1 X 1878	1 XI 1878
Щабъ Капитанъ Несторъ Карловичъ Генка	1 IV 1879	11 V 1879
Иванъ х. Петровъ	1 V 1879	11 X 1879
Т. Икономовъ	11 X 1879	1 V 1880
Д-ръ Янкуловъ	1 V 1880	1 IX 1880
Иванъ Цанковъ	1 IX 1880	29 II 1885
Петръ Ивановъ	1 III 1885	1 X 1885
Иванъ Цанковъ	1 X 1885	5 I 1887
Христо Самсаровъ	5 I 1887	14 VIII 1887
К. Т. Догановъ	14 VIII 1887	4 IX 1887
Хр. Щърбаковъ	5 XI 1887	1 VII 1888
Хр. Ваклидовъ	1 VII 1888	1 XII 1889
Д. Милковски	11 VIII 1890	10 VI 1894
Тодоръ Георгиевъ	11 VI 1894	1 X 1894
Василь Павлитовъ	5 X 1894	1 III 1895
Теофанъ Райновъ	1 III 1895	11 III 1896
М. П. Марковъ	11 III 1896	16 V 1897
Лука Груйовъ	25 V 1897	9 II 1899
Иванъ М. Костовъ	15 II 1899	28 IX 1899
Д-ръ Владимиръ Черневъ	9 X 1899	2 II 1900
К. Хамамджиевъ вр. упр.	4 II 1900	1 III 1900
Марко Тотевъ	17 V 1900	1 IX 1900
Марко п. Марковъ	1 III 1901	1 IX 1901
Влад. Селджобалиевъ	15 IX 1901	1 IV 1903
П. Черковски	1 IV 1903	14 V 1903

Окръжни управители и областни директори:

Петър Ивановъ

Иванъ Цанковъ

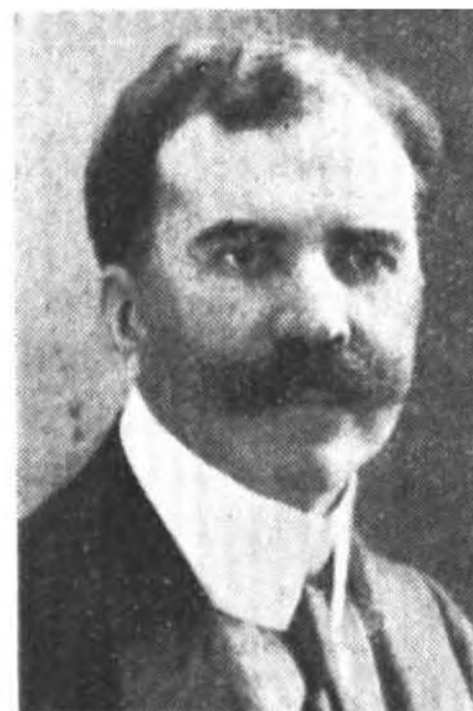
Тодоръ Икономовъ

Христо Богсевъ

Антонъ Козаровъ

Михаилъ Зелковъ

Панайотъ Данчевъ

Никола Рашковъ

Влад. Селджобалиевъ	18	V	1903	24	IX	1903
Тодоръ Муткуровъ	16	II	1904	21	IX	1905
Г. Харалампиевъ	21	XI	1905	8	III	1906
Господинъ Ивановъ	9	III	1906	11	VIII	1906
Михаилъ Зелковъ	11	VIII	1906	28	I	1908
Т. Думановъ	28	I	1908	8	XII	1908
Я. Д. Стоянчовъ	18	XII	1908	1	VI	1909
М. М. Радославовъ	1	IV	1909	15	V	1910
Я. Д. Стоянчовъ	12	XII	1910	23	III	1911
Петъръ Ивановъ	24	III	1911	30	XI	1911
Хр. М. Богоевъ	1	X	1911	22	VIII	1913
Д-ръ Ф. Симеоновъ	23	VIII	1913	23	I	1914
Тодоръ М. Рухчевъ	23	I	1914	30	IV	1918
Петко Чорбаджиевъ	8	VII	1918	1	VII	1919
Петъръ Петрановъ	1	VII	1919	1	II	1920
П. П. Главошки	1	II	1920	1	III	1921
Асенъ Младеновъ	1	III	1921	9	VI	1923
Панайотъ Данчевъ	9	VI	1923	1	V	1927
Петко Гължбовъ, вр. упр.	1	V	1927	23	VII	1927
Илия Гроздановъ	24	VII	1927	23	I	1928
Симеонъ Дончевъ	24	I	1928	22	V	1931
Димитъръ Стефановъ	22	V	1931	7	VII	1931
Димитъръ х. Диневъ	7	VII	1931	22	V	1934

ОБЛАСТНИ ДИРЕКТОРИ

Панайотъ Данчевъ	22	V	1934	31	V	1935
Иванъ Ковачевъ	31	V	1935	31	X	1935
Руси Русевъ	1	XI	1935	21	XII	1935
Гурко Мархолевъ	1	I	1936	28	V	1936
Никола Рашковъ	28	V	1936	1	V	1938
Антонъ Козаровъ	1	V	1938 г., който продължава да служи.			

Бургаски общин. председатели, кметове, тѣхнитѣ помощници и членове

Нико Н. Поповъ	пред. кметъ	15	I	1879	1	III	1879
Ясенъ Русалиевъ	членъ	15	"	"	1	"	"
Стефанъ Юрдановъ	"	15	"	"	1	"	"
Георги Ангелидисъ	"	15	"	"	1	"	"
Нико Н. Поповъ	предс. кметъ	20	III	1879	9	I	1880
М. Камбуровъ	членъ	20	"	"	9	"	"
Пан. Русалиевъ	"	20	"	"	9	"	"
Сава х. Дечевъ	"	20	"	"	9	"	"
Нико Поповъ	предс. кметъ	9	I	1880	29	VIII	1880
Н. Камбуровъ	членъ	9	"	"	29	"	"
Пан. Русалиевъ	"	9	"	"	29	"	"

Пан. Русалиевъ	кметъ	29 VIII 1880	28 III 1883
Конст. Билисъ	пом. кметъ	29 " "	28 " "
Руфатъ Ефенди	предс. кметъ	19 I 1884	28 " 1884
Дим. Бракаловъ	"	28 III "	1885
Иванъ х. Петровъ	кметъ	11 I 1886	14 I 1886
Дим. Бойчевъ	пом. кметъ	11 " "	14 " "
Иванъ х. Петровъ	предс. кметъ	14 " "	18 II "
Иванъ Златаровъ	"	18 II "	20 XII "
Стоянь Михайловъ	"	12 I 1887	27 I 1887
Ясенъ Русалиевъ	"	27 " "	15 IX "
Вълко Станчевъ	"	2 IX "	11 I 1888
Иванъ Цанковъ	"	11 I 1888	20 IV 1890
Мих. Поповъ	пом. кметъ	"	"
Прод. Киряковъ	"	"	20 IV 1990
"	и. д. кметъ	20 IV 1890	13 VIII 1890
Ясенъ Русалиевъ	кметъ	3 I 1891	30 XII 1891
Сава х. Дечевъ	пом. кметъ	3 " "	30 " "
Иванъ Бояджиевъ	предс. кметъ	31 VII 1892	11 I 1893
Сава Г. Станевъ	кметъ	11 I 1893	9 X "
Дим. Юрдановъ	пом. кметъ	11 I "	9 " "
Иванъ Цанковъ	кметъ	9 X "	13 VII "
Михаиль Поповъ	пом. кметъ	9 " "	13 " "
Дим. Юрдановъ	"	9 " "	13 " "
Сава х. Дечевъ	кметъ	13 VI 1894	19 IX 1894
Никола Александровъ	"	13 I 1895	10 VI 1895
Сава х. Дечевъ	пом. кметъ	13 I "	10 " "
Михаиль Поповъ	"	13 I "	10 " "
Дим. Т. Бракаловъ	кметъ	10 VI "	8 IX 1897
Иванъ Йовчевъ	пом. кметъ	10 " "	31 VIII 1896
Иванъ Колевъ	"	10 " "	31 " "
Кирязи Атанасовъ	"	31 VIII 1896	8 IX 1897
Сава х. Дечевъ	"	31 " "	8 " "
Дим. Т. Бракаловъ	кметъ	8 " 1897	30 XII 1898
Сава х. Дечевъ	пом. кметъ	8 X "	30 " "
Кирязи Атанасовъ	"	8 " "	30 " "
Никола Александровъ	кметъ	4 I 1900	24 I 1901
Дим. П. Георгиевъ	пом. кметъ	4 " "	24 " "
Хр. М. Богоевъ	предс. кметъ	24 " 1901	30 IV "
"	кметъ	30 IV "	23 IX 1902
Сава х. Дечевъ	пом. кметъ	30 " "	23 " "
Кирязи Атанасовъ	"	30 " "	23 " "
Д-ръ Н. Щ. Вълковъ	кметъ	27 IX 1902	25 VIII 1903
Сава х. Дечевъ	пом. кметъ	27 " "	25 " "
Кирязи Атанасовъ	"	27 " "	25 " "
Йови Воденичаровъ	пр. кметъ	25 VIII 1903	17 X "
Петъръ Райчевъ	"	17 X "	30 XII "
Атанасъ Вжжаровъ	членъ	17 " "	30 " "
Петъръ Райчевъ	кметъ	5 I 1904	10 III 1904
Прод. Продановъ	пом. кметъ	5 " "	10 " "
Григоръ Ив. Дяковъ	кметъ	10 III "	19 IX 1905
П. Русалиевъ	пом. кметъ	10 " "	19 " "
Прод. Продановъ	"	10 " "	19 " "

Кметове и председатели на Бургаската община :

Нико Поповъ

Ясенъ Русалиевъ

Димитъръ Бракаловъ

Сава х. Дечевъ

Д-ръ Н. Щ. Вълковъ

Панайотъ Русалиевъ

Проданъ Киряковъ

Никола Александровъ

Петъръ Райчевъ

Григ. Ив. Дяковъ	кметъ	19	IX	1905	8	I	1907
Пан. Русалиевъ	пом. кметъ	19	"	"	8	"	"
Иванъ Минтовъ	"	19	"	"	8	"	"
"	кметъ	8	I	1907	8	"	1908
Пан. Русалиевъ	пом. кметъ	8	"	"	8	"	"
Прод. Продановъ	"	8	"	"	8	"	"
Атанасъ Вжжаровъ	кметъ	11	III	1908	8	VI	"
Пан. Русалиевъ	пом. кметъ	11	"	"	8	"	"
Прод. Продановъ	"	11	"	"	8	"	"
Вълчанъ Мариновъ	предс. кметъ	8	IV	"	31	V	"
Вълчанъ Бяндовъ	членъ	8	"	"	31	"	"
Василь Сарачевъ	"	8	"	"	31	"	"
Атанасъ Славовъ	кметъ	6	VI	"	3	VIII	1909
Стефанъ Николовъ	пом. кметъ	6	"	"	3	"	"
Вълчанъ Бяндовъ	"	6	"	"	3	"	"
Атанасъ Славовъ	кметъ	4	I	1910	1	I	1911
Вълчанъ Бяндовъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Стефанъ Николовъ	"	"	"	"	"	"	"
Атанасъ Славовъ	кметъ	1	I	1911	4	IV	1912
Вълчанъ Бяндовъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Стефанъ Николовъ	"	"	"	"	"	"	"
Кирчо Т. Кирчевъ	кметъ	4	IV	1912	26	VII	1912
Алекс. Д. Маринкевъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Хр. Хрисопуло	"	"	"	"	"	"	"
Киричо Т. Кирчевъ	кметъ	26	VII	1912	9	X	1913
Киязи Атанасовъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Георги Ивановъ	"	"	"	"	"	"	"
Никола Александровъ	кметъ	9	X	1913	21	VII	1915
Георги Ивановъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Киязи Атанасовъ	"	"	"	"	"	"	"
Иванъ Ламбревъ	предс. кметъ	21	VII	1915	10	VI	1916
Стефанъ х. Петровъ	"	10	VI	1916	12	VII	1916
Кръстю Паневъ	предс. и кметъ	12	VII	1916	5	IX	1918
Дим. Стефановъ	"	5	IX	1918	30	XII	1919
Иванъ Сунгарски	пом. кметъ	24	I	1918	"	"	"
Г. Диневъ	"	"	"	"	"	"	"
Петъръ Житаровъ	кметъ	30	I	1920	12	VI	1920
Иванъ Парушевъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Д. Кехайовъ	"	"	"	"	"	"	"
"	кметъ	12	VI	1920	6	VI	1921
Иванъ Парушевъ	пом. кметъ	"	"	"	30	VIII	1921
Стойко Деведжиевъ	"	"	"	"	"	"	"
Д. Кехайовъ	кметъ	6	VI	1921	30	VIII	1921
Нико Димитровъ	предс.-кметъ	30	VIII	1921	12	V	1922
"	кметъ	12	V	1922	29	XII	1922
Атан. Кривошиевъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Д. Поповъ	"	"	"	"	"	"	"
Нико Димитровъ	предс.-кметъ	29	XII	1922	14	III	1923
"	кметъ	14	III	1923	9	VI	1923
Атанасъ Кривошиевъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"
Иванъ Стойновски	"	"	"	"	"	"	"
Георги Каназирски	предс.-кметъ	9	VI	1923	7	V	1924
"	кметъ	20	III	1925	1	III	1926
Димитъръ Куйковъ	пом. кметъ	"	"	"	"	"	"

Григоръ Ив. Дяковъ

Иванъ Минтовъ

Атанасъ Ножаровъ

Стефанъ х. Петровъ

Кирчо Кирчевъ

Атанасъ Славовъ

Нико Димитровъ

Георги Каназирски

Иванъ Желеповъ

Стоянь Ганчевъ	пом. кметъ	20 III 1925	1 III 1926
Георги Каназирски	кметъ	1 III 1926	18 V 1930
Стефанъ Бояджиевъ	пом. кметъ	"	"
Дим. Куйковъ	" "	"	8 II 1929
Кон. п. Н. Петкановъ	" "	8 II 1929	18 V 1930
Георги Каназирски	кметъ	27 V 1930	20 V 1931
Стефанъ Бояджиевъ	пом. кметъ	"	"
Косю Петковъ	" "	"	"
Иванъ Желеповъ	председателъ	25 III 1932	15 VI 1932
Атанасъ Кривошиевъ	пом. кметъ	"	"
Никола Димитровъ	" "	"	"
Иванъ Желеповъ	кметъ	15 VI 1932	31 V 1934
Никола Димитровъ	членъ	"	"
Георги Ив. Продановъ	"	"	"
Инж. Д. Каракостовъ	кметъ	1 VI 1934	29 I 1936
Стефанъ Георгиевъ	пом. кметъ	2 VIII 1934	2 IX 1936
Инж. Ат. Сирековъ	е постъпилъ на 29 I 1936 г. и е служилъ до смъртта си — 19 ноемврий 1939 г., на която дата умира при изпълнение на служебния си дългъ		
Стефанъ Николовъ	пом. кметъ	20 III 1936	31 X 1938
Лалю Недевъ	" "	19 IX 1936	19 XI 1939
" "	и. д. кметъ	19 XI 1939	21 XII 1939
Д-ръ Дянко Пръвчевъ	кметъ	21 XII 1939	
Косю Петковъ	пом. кметъ	14 XI 1935	

и тримата последни членове на пост. присъствие продължаватъ своитѣ служби къмъ края на 1939 г.

Списъкъ на общинскитѣ съветници избрани отъ 1878 до 1934 г.

Отъ 1878 до 1881 г.

Калоянъ Антоновъ, Аведиса Давидовъ, Никола Камбуровъ, С. х. Дечевъ, Ат. Хараламбовъ, Шерифъ Ага, К. Чайковъ, Яни Михайловъ, К. Райновъ.

Отъ 1882 до 1883 г.

Ник. Камбуровъ, К. Райновъ, Яни Михайловъ, Стефанъ Вълковъ, Сот. Константиновъ, Халилъ Ага и Осм. х. Абдуловъ.

Отъ 1884 до 1890 г.

Иванъ Иовчевъ, Атанасъ Хараламбовъ, Димитъръ Домусчиевъ, Яни Русалиевъ, Евтимъ Василевъ, Османъ х. Абдуловъ, Неджибъ Кула Османовъ и Е. Г. Ангелидисъ.

Презъ 1893 до 1894 г.

Иванъ Ю. Кираджиевъ, Г. Домусчиевъ, Ненчо Динчевъ, Османъ х. Абдуловъ, Алк. Димитракопулосъ, Яни Гинели, Сава х. Дечевъ, Дим. Хараламбосъ, Дим. Пъевъ, Велю Д. Панайотовъ и Георги Жечковъ.

Инж. Ат. Сирековъ

Д-ръ Д. Пръвчевъ

Кметове въ Бургаска околия къмъ края на 1939 г. Александъръ Юлиевъ — с. Приморско, Илия Бежановъ — с. Св. Никола, Стефанъ Паневъ — с. Трояново, окол. управ. Никола Герчевъ, областния дирек. — Антонъ Козаровъ, Н. Габарски — с. Рудникъ, Коста Желъзковъ — с. Камено, Бог. Димитровъ — с. Веселие, окол. полиц. инспекторъ Цв. Стефановъ, зам. кметъ Димо Вълковъ (секр. бирн.) — Крушевецъ, Стоянъ Поповъ — с. Черни връхъ, Христо А. Христовъ — гр. Созополь, Ник. Ат. Калфовъ — с. Изворъ, Георги Т. Макровъ — с. Дюлгери, Кон. Поповъ — с. Ново Паничарево, Денчо п. Харалановъ — с. Русокастро.

Конференция на 2 XI 1939 г.

Отъ 1895 до 1897 г.

Хрисо Хриспуло, Ник. Панайотовъ, Хазмонай Мордохай, Стоянь Шивачевъ, Ат. А. Чапкжнополу, Андрей Арнаудовъ, Ахилея Г. Иоанидисъ, Георги Жечковъ и Алкивиади Димитракопуло.

Презъ 1898 и 1899 г.

Д-ръ Ц. Тотевъ, Иванъ х. Петровъ, Кир. Атанасовъ, Конст. Тинтеровъ, Яни Гинели, Муст. х. Абдуловъ, Руси Русевъ, Иови Воденичаровъ, Павелъ Ношковъ, Янако Сари, Муртаза х. Алиевъ и Д-ръ Дионисиядисъ.

Презъ 1900 г.

Ат. Чапкжнопуло, Ст. Ц. Гугучковъ, Д-ръ Н. Щ. Вълковъ, Хазманай Мордохай, Триандафилъ Крionoвъ, Руси Р. Русевъ, Георги Т. Миринчевъ, Кямилъ Исмаиловъ, Д-ръ Христо Георгиевъ, Георги Д. Жечковъ, Димитъръ Хараламбосъ и Велю Д. Панайотовъ.

Отъ 1901 до 1903 г.

А. Хр. Дианисияди, Иванъ х. Петровъ, Вълчанъ Бяндовъ, Вълчанъ Мариновъ, Никола Димовъ, Д-ръ П. Ношковъ, Морд. С. Коенъ, Яни Гинели, Ат. Андоновъ, Руси Р. Русевъ, Али х. Молла, Кирязи Атанасовъ, Ан. Петковъ, Д-ръ Н. Щ. Вълковъ, Георги К. Миринчевъ, Иванъ Новаковъ, Дим. Г. Тухчиевъ, Христо М. Богоевъ.

Отъ 1903 до 1907 г.

Иванъ Цанковъ, Лазаръ Гавалюговъ, Георги Жечковъ, Ст. Арнаудовъ, Петъръ Райчевъ, Атанасъ Вжжаровъ, Григоръ Ив. Дяковъ, Панайотъ Русалиевъ, Сим. Мариновъ, Проданъ Продановъ, Георги Сакалиевъ, Костаки Баласопулосъ, Юсефъ Б. Чакъровъ, Селимъ х. Каджровъ, Константинъ Билисъ и Нико Апостолиди.

Отъ 1908 до 1911 г.

Д-ръ Цони Тотевъ, Атанасъ Продановъ, Въл. Мариновъ, Д-ръ П. Ношковъ, В. Сарачевъ, Алк. Димитракопуло, Исмаилъ Нуриевъ, Мих. Бакърджиевъ, Ст. Радевъ, Иванъ Миневъ и Триандафилъ Крionoвъ.

Отъ 1912 до 1915 г.

Д-ръ Цони Тотевъ, Д-ръ П. Динчевъ, Алекси Маринкевъ, Иови Воденичаровъ, Яни Гинели, Хрисо

Хрисопуло, Мустафа х. Абдуловъ, Никола Александровъ, Д-ръ Никола Максимовъ, Иванъ Парушевъ, М. Балевъ, Т. Рухчевъ и Михаилъ Зелковъ.

Отъ 1915 до 1917 г.

К. Т. Кирчевъ, Хрисо Хрисопуло, Кямилъ Исмаиловъ, Ст. х. Петровъ, Д. Балевъ, Алекси Маринкевъ, Д-ръ Н. Максимовъ, Иови Воденичаровъ, Мустафа х. Абдуловъ, Хаз. Мордохай, Иванъ Парушевъ, Михаилъ Зелковъ, Яни Гинели и Никола Александровъ.

Презъ 1917 г. — Тричлена комисия.

Презъ 1918 и 1919 г.

Никола Ив. Топаловъ, Иванъ Парушевъ, Христо Джангозовъ, Ярамъ Яковъ, Лазаръ Гавалюговъ, Д-ръ Иванъ Патевъ, Коста П. Качевъ, Д-ръ Н. Максимовъ, Иванъ Бахчевановъ, Георги Янчевъ, Михаилъ Зелковъ, Ст. х. Петровъ и Ник. Александровъ.

Презъ 1920 и 1921 г.

Д-ръ М. Райковичъ, Ганчо Атанасовъ, Михаилъ Донсузовъ, Аврамъ Янковъ, Иванъ Биневъ, Христо М. Богоевъ, Никола Карамболовъ, Стойко Деведжиевъ, Дим. Стефановъ, Иванъ Сунгарски, Дим. Балевъ, Жеко Ив. Иовчевъ, Д-ръ Ник. Максимовъ, Христо Николовъ и Христо Нолчевъ.

Презъ 1922 г.

Паскаль С. Канария, Щерионъ Георгиевъ, Дим. Доброолу, Недѣлчо П. Радоевъ, Иванъ Джелеповъ, Михаилъ Донсузовъ, Коста Кехайовъ, Иванъ Парушевъ, Иванъ Г. Бучаковъ, Лулчо В. Червенковъ, Нешо В. Баировъ, Ст. Г. Деведжиевъ и Д-ръ Никола Максимовъ.

Презъ 1923 г.

Запрянь Ж. Стойчевъ, Методи Николовъ, Щерионъ Сокуровъ, Лука Георгиевъ, Стойко Деведжиевъ, Лулчо В. Червенковъ, Иванъ Кюмюрджиевъ, Дим. Хр. Куйковъ, Михаилъ Донсузовъ, Иванъ Г. Бучаковъ, Иванъ Парушевъ, Д-ръ Н. Максимовъ и Георги Каназирски.

Презъ 1924 г. — Тричленна комисия.

Презъ 1925 г.

Д-ръ Вл. Бурилковъ, Димитъръ Стефановъ, Хр. М. Богоевъ, Дим. Коларовъ, Атанасъ Кривошиевъ, Михаилъ Зелковъ, Петъръ К. Василевъ, М.

Михалчевъ, Жеко Ив. Иовчевъ, Слави Атанасовъ, Вълчанъ Мариновъ, Инж. Г. Коняровъ и Лалю Недевъ.

Отъ 1926 до 1928 г.

Евтимъ Г. Дяковъ, Д-ръ Вл. Бурилковъ, Косю Петковъ, Атанасъ Кривошиевъ, Игнатъ Г. Брънзовъ, Д-ръ Дянко Пръвчевъ, Лалю Недевъ, Петко Чорбаджиевъ, Димитъръ Стефановъ, Стоянь Генчевъ, Димитъръ Коларовъ, Михаилъ Зелковъ и Жеко Ив. Иовчевъ.

Отъ 1929 до 1931 г.

Евтимъ Дяковъ, Петко Кобареловъ, Стоянь Ганчевъ, Димитъръ Коларовъ, Михаилъ Зелковъ, Атанасъ Кривошиевъ, Иванъ Желеповъ, Тома Кърклиясийски, Георги Дончевъ, Станчо Иовчевъ, Коста Йордановъ, Тихоль Т. Божковъ, Добри Ангеловъ, Никола Димитровъ, Илия Тодоровъ, Димитъръ Велчевъ и Димитъръ х. Диневъ.

Отъ 1932 до 19 май 1934 г.

Тодоръ Златановъ, Михаилъ Бакърджиевъ, Арх. Минко Георгиевъ, Вълчанъ Мариновъ, Мих. Т. Кирчевъ, Гаврилъ Д. Гроздевъ, Атанасъ Захариевъ, Димо Хр. Черневъ, Димитъръ Димитровъ, Станчо Иовчевъ, Исая Д. Стояновъ, Стоянь М. Стояновъ, Стойко Н. Димовъ, Колю Ст. Янакиевъ, Илия К. Костовъ, Д-ръ Максимъ Райковичъ и Александъръ Русевъ.

**Списъкъ на Бургаскитѣ общински съветници
заварени къмъ края на 1939 г.:**

Длъжностни лица:

Д-ръ Дянко Пръвчевъ, кметъ, Лалю Недевъ — пом. кметъ и Косю Петковъ — пом. кметъ.

Избрани съветници въ произведенитѣ избори на 6 мартъ 1937 г.: Йорданъ Йор. Димовъ, Георги Ник. Пенчевъ, Трифонъ Хр. Шипковъ, Атанасъ Ман. Аяновъ, Архитектъ Светославъ Ат. Славовъ, Щелиянъ Йорд. Аршиковъ, Андонъ Кир. Георгиевъ, Коста Т. Керимедчиевъ, Д-ръ Стефанъ Максимовъ, Тодоръ Пет. Илиевъ, Проданъ. Илч. Костадиновъ Ради Ник. Маглевъ.

Посочени отъ професион. сдружения:

Стефанъ Минковъ отъ търговското съсловие
Коста Мардовъ, представ. на кооперациитѣ
Стефанъ Дим. Ралевъ, предст. на индустриал.
Мендо Мезовъ Миндовъ, „ занаятчиитѣ
Георги Ил. Христовъ, „ работницитѣ

Длъжностни лица:

Георги Поповъ, Бург. областенъ инженеръ
Д-ръ Атанасъ Недевъ, Бург. обл. мед. лѣкаръ
Д-ръ Н. Диковъ, Бург. областенъ вет. лѣкаръ
Димитъръ Цвѣтковъ, директ. на мжж. гимназия
Асенъ Стояновъ, Бург. обл. стопан. директоръ
Щилиянъ Кондовъ, Бург. район. гор. инспекторъ.

Избрани допълнителни общински съветници на 13 мартъ 1938 г. и посочени такива отъ професионалнитѣ сдружения.

Вмѣсто излѣзлитѣ избрани съветници Д-ръ Стефанъ Максимовъ и Георги Ник. Пенчевъ, сж били избрани: Янко Г. Марковъ и Щерю Въл. Тодиновъ, а отъ кооп. сдружения на мѣстото на Коста Мардовъ посочватъ Петъръ Стефановъ Савовъ, търговцитѣ вмѣсто Ст. Минковъ — Янко Симеоновъ Яневъ, земледѣлскитѣ задруги делегиратъ Георги Дим. Джевеликовъ, а длъжностнитѣ лица си оставатъ сжщитѣ.

Висши полицейски началници:

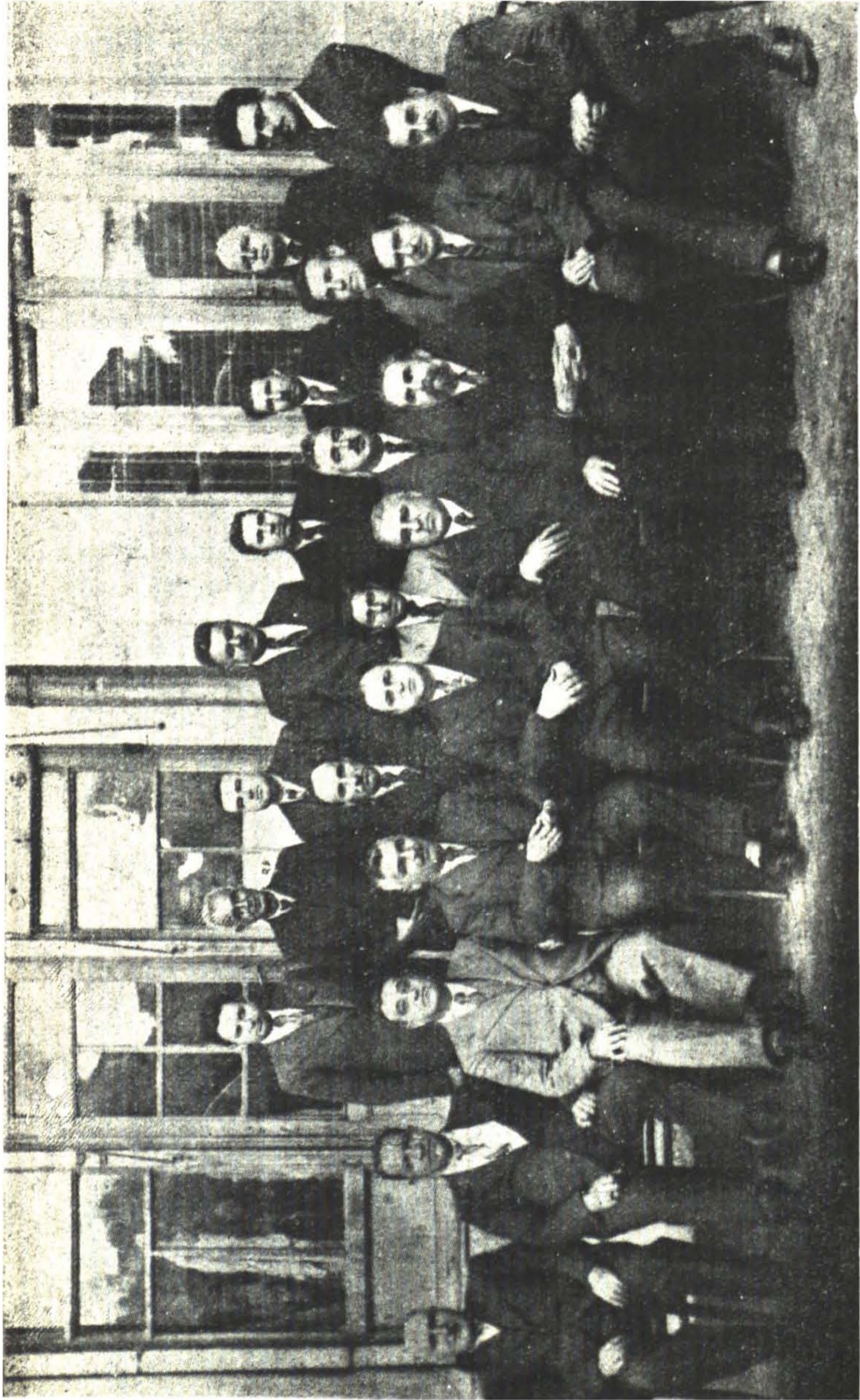
Полиц. комендантъ
Георги Гюлмезовъ

Обл. полиц. инспек.
Алекс. Ангеловъ

Окол. управителъ
Никола Герчевъ

Състава на Бургаския общински съветъ презъ 1939 г.

Професионално движение

към края на 1939 г.

Иванъ Кремаковъ

Вълю Д. Вълевъ

Петко Кобареловъ

Областна търговска общност. Ръководно тълло: Вълю Досевъ Вълевъ, Димитъръ Костовъ Николовъ, Тотю Иордановъ Маровъ, Янко Симеоновъ Янковъ, Иванъ Кръстевъ Чешмеджиевъ.

Надзоренъ съветъ: Иванъ Вълчановъ, Атанасъ Ганчевъ Ноновъ, Никола М. Янколовъ, Иванъ Кремаковъ секретарь на Бург. областна, околийска и мѣстна търговска общностъ.

Околийски търг. синдикатъ. Ръководно тълло: Димитъръ Костовъ Николовъ, Коце Пеневъ Низамовъ, Проданъ Илчевъ Костадиновъ, Александъръ Дим. Ахмаковъ, Василь Николовъ Нейчевъ.

Надзоренъ съветъ: Янко Симеоновъ Янковъ, Никола Цвѣтковъ Цанковъ, Гатю П. Пашовъ.

Общо търг. сдружение. Ръководно тълло: Петко Ат. Кобареловъ, Димитъръ К. Николовъ, Стоянь Ганчевъ Ивановъ, Минчо П. Дойчевъ, Янко Симеоновъ Яневъ, Никола Ив. Цанковъ, Георги К. Градевъ, Никола М. Янколовъ, Яни Ст. Чакъровъ.

Надзоренъ съветъ: Ненчо Ив. Ноневъ, Димо Ноневъ Колевъ, Илия Георгиевъ Золумовъ.

Браншово търг. сдружение на корабоприетелитъ. Ръководно тълло: Станчо Ат. Ковачевъ, Дачо Бѣлчевъ Дачевъ, Марко Ив. Шатъровъ.

Надзоренъ съветъ: Феодоръ Федстовъ Писахчи,

Феодоръ Н. Грипченко, Ангелъ Крумовъ Коновъ

Браншово тѣрг. сдружение на бакалитѣ. Ржководно тѣло: Петко Дим. Стояновъ, Стефанъ Тодоровъ, Иванъ Костадиновъ Червенаковъ, Яни Ст. Чакъровъ, Петъръ Хр. Цачевъ, Никола Ив. Цанковъ, Христо Георгиевъ.

Надзоренъ съветъ: Стефанъ Цаневъ Илиевъ, Атанасъ Ив. Бозвелиевъ, Димо Радевъ Димовъ.

Браншово тѣрг. сдружение на параходнитѣ агенти. Ржководно тѣло: Георги Сава Зеновичъ, Панайотъ Хр. Георгиевъ, Злати Пант. Пашмаковъ.

Надзоренъ съветъ: Георги Николовъ Мавродиевъ, Петъръ Вълковъ Повурджиевъ.

Групово тѣрг. сдружение на митнишкитѣ и желѣзничарски посрѣдници. Ржководно тѣло: Димитъръ Костовъ Николовъ, Петъръ Ив. Поповъ, Върбанъ Димовъ Върбановъ.

Надзоренъ съветъ: Димо Ив. Вълкановъ, Георги Михайловъ Ковачевъ, Василь Ат. Вангеловъ.

Браншово тѣрг. сдружение на риболовцитѣ. Ржководно тѣло: Никола М. Янколовъ, Петъръ Н. Лимоновъ, Стойчо Славовъ Стайновъ, Георги Н. Кацаровъ.

Надзоренъ съветъ: Иванъ Геор. Поповъ, Димитъръ Ив. Велевъ, Георги Ив. Кесяковъ.

Браншово тѣрг. сдружение на хотелиеритѣ. Ржководно тѣло: Димитъръ Вълковъ Молловъ, Димитъръ Георгиевъ, Алекси Чаневъ Зенгиновъ, Димитъръ Петковъ Кадиевъ.

Надзоренъ съветъ: Стефанъ Димитровъ Чакъровъ, Михаилъ Биневъ Пасковъ.

Групово тѣрг. сдружение на житаритѣ и брашнаритѣ. Ржководно тѣло: Янко Симеоновъ Яневъ, Кирякъ Скулиевъ Стефановъ, Недѣлчо Жековъ Хазърбасановъ.

Надзоренъ съветъ: Василь Димитровъ Груевъ, Цончо Стефановъ Гугучковъ, Исакъ Я. Юлзари.

Кафеджійско браншово тѣрговско сдружение. Ржководно тѣло: Стойчо Дим. Алексиевъ, Стефанъ Ган. Стояновъ, Иванъ Андреевъ Яневъ.

Надзоренъ съветъ: Пею Георгиевъ Тодоровъ, Стоянъ Динковъ Узуновъ, Петъръ Тод. Киряковъ.

Групово тѣрг. сдружение на аптекаритѣ и

дрогеристи. Ржководно тѣло: Велико Стефановъ
Великовъ, Михаилъ Райчевъ Деветаковъ, Любомиръ
Илия Зурковъ.

Надзоренъ съветъ: Костадинъ Кузмовъ, Спасъ
Каролевъ, Еленко Савовъ Радановски.

*Групово тѣрг. сдружение на зеленч. овощари.
Ржководно тѣло:* Темелко Атанасъ Илиевъ, Ангелъ
Геор. Костадиновъ, Тодоръ Ив. Стефановъ, Георги
Костад. Билюковъ, Йорданъ Николовъ Русевъ.

Надзоренъ съветъ: Никола Геор. Славовъ,
Георги Стояновъ Яневъ, Коста Михайловъ Стояновъ.

*Браншово тѣрг. сдружение на износителитѣ
тѣрговци. Ржководно тѣло:* Петко Ат. Кобареловъ,
Албертъ Йомтовъ Аврамовъ, Милю Яневъ Кере-
медчиевъ, Гатю П. Пашовъ.

Надзоренъ съветъ: Давидъ Рафаеловъ Калде-
ронъ, Вангелъ Н. Вангеловъ, Исакъ Юлзари.

*Книжарско браншово тѣрг. сдружение. Ржко-
водно тѣло:* Димитъръ В. Велчевъ, Димитъръ П.
Саранкинъ, Коце П. Низамовъ, Иванъ Георгиевъ
Ковачевъ.

Надзоренъ съветъ: Иванъ Геор. Хрусановъ,
Димитъръ Тодоровъ, Стефанъ Николовъ.

*Браншово тѣрг. сдружение на млѣчни произ-
ведения. Ржководно тѣло:* Михаилъ Дим. Карагьо-
зовъ, Ашеръ Яко Баруховъ, Милю Геор. Марозовъ,
Коста Стояновъ Сариковъ.

Надзоренъ съветъ: Иванъ Петковъ Димитровъ,
Челеби Рафаиловъ Бехаръ, Витали Иос. Асса.

*Браншово сдружение на амбулантнитѣ тѣр-
говци. Ржководно тѣло:* Киро Стаматовъ Кисем-
лиевъ, Коста Стойковъ Абрашевъ, Илия Панайо-
товъ Илиевъ, Тоню Ив. Тоневъ, Бенсионъ Яко
Анжело.

Надзоренъ съветъ: Стоянъ Йордановъ Мари-
новъ, Георги Ив. Поповъ, Никола Русевъ Жековъ.

*Браншово сдружение на тѣрговцитѣ предста-
вители и посрѣдници. Ржководно тѣло:* Никола
Кировъ х. Ненковъ, Нисимъ Сади Ескенази, Жакъ
Юда Алфаса.

Надзоренъ съветъ: Иванъ Николовъ Атанасовъ,
Василь Стефановъ Жечковъ.

Браншово търг. сдружение на будкаджиитѣ.
Ржководно тѣло: Христо Дим. Карайотовъ, Димитъръ Ангеловъ Пехливановъ, Стефанъ Геор. Стояновъ.

Надзоренъ съветъ: Петъръ Василевъ Стояновъ, Бончо Матеевъ Гендовъ, Владимиръ Петровъ Димитровъ.

Сдружение на индустриалцитѣ. *Ржководно тѣло:* Председателъ: Матей х. Петровъ, членове: Димитъръ Гиковъ и Маноль Чальовски.

Надзоренъ съветъ: Ранко Бончевъ и Мянко Владковъ.

Бургаска областна занаятчийска общностъ

Георги Петковъ

Петъръ Стефановъ

Василъ Рахневъ

Ржководно тѣло: Председателъ Петъръ Стефановъ Савовъ, секр.-касиеръ Георги Петковъ Пановъ. Членове: Василъ Рахневъ Джедевъ, Миндо Мезевъ Миндовъ, Тодоръ Петковъ Илиевъ, Вангелъ Талевъ Стойчевъ, Досю Райковъ Пенчевъ, Стефанъ Петровъ Вълчевъ, Димитъръ Николовъ Терзиивановъ, Жеко Георгиевъ Караджовъ.

Надзоренъ съветъ: Георги Маноловъ Георгиевъ, Стефанъ Такворъ Презентянъ, Михаилъ Недѣлчевъ Дреновски, Фоти Ивановъ Чибукчиевъ, Кирилъ Жековъ Обущаровъ.

Бург. околийски занаятчийски сдружение.
Ржководно тѣло: Миндо Мезевъ — председателъ, Вангелъ Талевъ — секретаръ, членове: Тодоръ Петковъ, Григоръ Зафировъ, Петъръ Стефа-

новъ, Германъ Янковъ, Михаилъ Дръновски, Василь В. Бояджиевъ и Пѣю Николовъ.

Надзоренъ съветъ: Христо Прѣвчаровъ, Илия Н. Зехиревъ и Нико Димитровъ.

Общо занаятчийско сдружение. Василь Рахневъ — председателъ, Георги Петковъ — секретарь, членове: Тодоръ Петковъ, Григоръ Паскалевъ, Миндо Мезевъ, Вангелъ Талевъ и Георги Маноловъ.

Надзоренъ съветъ: Петъръ Стефановъ, Ст. Презентянъ и Хурмизъ Г. Маркидисъ.

Бръснаро-фриз. занаят. сдружение съ 73 члена. Основано презъ 1926 г. Христо Ст. Прѣвчаровъ — председателъ, Дим. Петковъ — секретарь, членове: Вартанъ Г. Вартановъ, Никола Г. Бушандровъ и Георги Ив. Стаматовъ.

Надзоренъ съветъ: Оникъ Гар. Чапришикянъ, Панайотъ Д. Янаровъ и Никола П. Петровъ.

Бояджийско занаят. сдружение съ 45 членове. Основано презъ 1935 г. Петъръ Диневъ — председателъ, Нико Димитровъ — секретарь. членове: Владимиръ Радкиевичъ, Стоянъ Н. Мъгловъ и Асенъ Илиевъ.

Надзоренъ съветъ: Ламбо Алексиевъ, Рашко Атанасовъ и Никола Ст. Преснаковъ.

Готваческо занаят. сдружение съ 60 члена. Основано презъ 1930 г. Коста Ап. Коларовъ — председателъ, Спасъ Ат. Бакаловъ — секретарь, членове: Христо Апостоловъ, Стойно Д. Харбалиевъ и Тодоръ Д. Михалчевъ.

Надзоренъ съветъ: Жечо Диневъ и Христо Ив. Драгушковъ.

Дамско крояч. и шапкарско занаят. сдружение съ 122 члена. Основано презъ 1934 г. Петъръ Стефановъ — председателъ, Георги Петковъ — секретарь, членове: Фани Илиядова, Цонка Ив. Бозвелиева, Дина Атанасова, Катя Алексиева и Невѣна Н. Тодорова.

Надзоренъ съветъ: Хрисопи Д. Арнаудова, Елена Нейчева, Станка Л. Людцканова.

Коларо-желѣзарско зан. сдружение съ 57 члена. Основано презъ 1926 г. Георги Мано-

ловъ — председателъ, Георги Василевъ — секретарь, членове: Коста Желѣзковъ, Борисъ Червенковъ и Димитъръ Марковъ.

Надзоренъ съветъ: Върб. Александровъ, Тодоръ Хавсалиевъ и Панайотъ Атанасовъ.

Кожаро-обущ. зан. сдружение съ 202 члена. Основано презъ 1923 г. Вангелъ Талевъ — председателъ, Михаилъ Николовъ — секретарь, членове: Янаки Христовъ, Георги Сжбевъ, Атанасъ Бакаловъ, Христо И. Балболовъ и Исай Хачадуровъ.

Надзоренъ съветъ: Никола Дюлгеровъ, Иванъ Юрденовъ и Илия Бакаловъ.

Млѣкарското зан. сдружение съ 43 члена. Основано презъ 1936 г. Илия Н. Зехиревъ — председателъ, Михаилъ Д. Георгиевъ — секретарь, членове: Слави Лирковъ, Желѣзко Сребровъ, Коста Киряковъ.

Надзоренъ съветъ: Тодоръ Петковъ, Дим. Ив. Георгиевъ, Георги Русевъ.

Метало-монтърното зан. сдружение съ 99 члена. Основано презъ 1935 г. Георги Ж. Аневъ — председателъ, Василь В. Бояджиевъ — секретарь, членове: Ганчо Славовъ, Христо К. Биязовъ, Никола В. Здравчевъ.

Надзоренъ съветъ: Слави Атанасовъ, Дончо Ив. Гюровъ, Кар. К. Новаковъ.

Месаро-колбасар. зан. сдружение съ 86 члена. Основано презъ 1922 г. Миндо Мезевъ — председателъ, Христо Измирлиевъ — секретарь, членове: Хурмусъ Г. Маркидисъ, Михаилъ Димитровъ, Георги Полоновъ.

Надзоренъ съветъ: Михаилъ Караниколовъ, Христо Арнаудовъ, Димо Апостоловъ.

Столарското зан. сдружение съ 88 члена. Основано презъ 1922 г. Тодоръ Петковъ — председателъ, Василь Тод. Шивачевъ — секретарь, членове: Добри В. Бурнаровъ, Георги Челебиевъ, Филипъ Чакъровъ.

Надзоренъ съветъ: Симеонъ Христовъ, Стоянъ Ангеловъ, Коста Ионеско.

Сградо-строителното зан. сдружение съ 114 члена. Основано презъ 1928 г. Григоръ Паскалевъ — председателъ, Стефанъ Колевъ — секретарь

тарь, членове: Деню Петковъ, Дапко Кол. Ботевъ, Марко Христовъ.

Надзоренъ советъ: Пенчо Христовъ, Вълчо Ивановъ, Димитъръ Ганевъ.

Медникаро-тенекед. зан. сдружение съ 49 члена. Основано презъ 1928 г. Пъю Николовъ — председателъ, Никола Хр. Стаматовъ — секретаръ, членъ — Анастасъ Чохадаровъ.

Надзоренъ съветъ: Георги Я. Хараламбовъ и Тодоръ Димитровъ.

Фотографско печатаро зан. сдружение съ 38 члена. Основано 1937 г. Димитъръ Симеоновъ — председателъ, Оханесь М. Енгибаровъ — секретаръ, членове: Стефанъ Т. Презентянъ, Иванъ Райновъ.

Надзоренъ съветъ: П. Г. Ивановъ, Вилхелмъ Иконописовъ, Василь Варчевъ.

Часовникаро-златарско зан. сдружение съ 23 члена. Основано презъ 1937 г. Илия Ташковъ — председателъ, Атанасъ П. Тузлуковъ — секретаръ, членъ — Арамъ Сарафянъ.

Надзоренъ съветъ: Диню Тиховъ, Торось Аведисянъ, Магардичъ Танелиянъ.

Шивашко, шапкарско, кожухар. и юрганд. сдружение съ 151 члена. Основано презъ 1922 г. Ганчо Атанасовъ — председателъ, Георги Петковъ — секретаръ, членове Янко Павловъ, Димитъръ Христовъ, Стоянъ Червенковъ, Василь Костовъ, Димитъръ Пехливановъ.

Надзоренъ съветъ: Дончо Торомановъ, Г. В. Келеведжиевъ, Ст. Деведжиевъ.

Хлѣбарското зан. сдружение съ 67 члена. Основана презъ 1924 г. Германъ Янковъ — председателъ, Асенъ Кировъ — секретаръ, членове: Димитъръ Ивановъ, Петъръ Филиповъ, Начо Захариевъ, Филипъ Мих. Георгиевъ.

Надзоренъ съветъ: Михайлъ Яневъ, Хр. Ст. Тенишевъ, Петъръ Д. Стояновъ.

Сладкарско зан. сдружение съ 17 члена. Основано презъ 1937 г. Атанасъ Гюровъ — председателъ, Герасимъ Лазаровъ — секретаръ, членове: Павли Пиалевъ, Стоянъ Боевъ, Георги Вълковъ.

Надзоренъ съветъ: Петъръ Атанасовъ, Миле Николовъ, Симонъ Пастаджиянъ.

Сиренарско зан. сдружение съ 15 члена. Основано презъ 1937 г. Димитъръ Малешковъ — председателъ, Ешуа Сабетаевъ — секретаръ, Тодоръ Д. Абаджиевъ — членъ.

Надзоренъ съветъ: Димитъръ Русиновъ и Янко Кир. Ковачевъ.

Работнически синдикатъ. Ржководно тѣло: Председателъ — Яни Велковъ, секретаръ — Христо Николовъ, членове: Вичо Димитровъ, Яни Александровъ, Атанасъ Бесарабовъ, Пешо Диковъ, Иванъ Стефановъ и Христо Вѣсковъ.

Надзоренъ съветъ: Юрданъ Юрдановъ, Дим. Ивановъ и Янаки Тамахяровъ.

Членове на Бургаската култ. просвѣтна дружба „Черноморски край“ — София

Биографични бележки на по-виднитѣ ѝ членове:

Кимонъ Георгиевъ

Роденъ на 29 VII 1882 год. въ гр. Пазарджикъ, завършилъ В. Н. В. училище на 1 I. 1902 г. Взелъ участие като командиръ на рота отъ 27 пех. Чепински полкъ въ Балканската война. Въ войната 1915/1918 г. участвувалъ като командиръ на дружина отъ 44 пех. полкъ. Притежава ордени за храбростъ III ст., IV ст. 1 и 2 класове и много други. Билъ е народенъ представителъ въ XXI и

XXII обикновено Народно събрание 1923 до 1931 г.

На 4 януарий 1926 г. поелъ Министерството на Желѣзницитѣ, което напусналъ 1928 г. по подаване оставка. На 9 май 1934 год. застана начело на управлението на страната, като министъръ-председателъ. На поста остава до 2 I 1935 г. Сящия е бургаски зетъ и е членъ на бургаската дружба въ София.

Желъзко Т. Бурилковъ

Секретарь на Бургаската търговска индустриална камара 1919/1924 г. Роденъ въ гр. Малко-Търново на 1 май 1880 г. Получилъ срѣдно образование въ гр. Варна и Казанлъкъ, а више — търговия и финанси въ Швейцаррия. Съ своята интензивна публистично стопанска дейность той направи „Известията“ и изложения на Камарата меродавни за стопанскитѣ ни фактори. Презъ

1923 г. бѣ повиканъ като членъ на Висшия стопански съветъ, а отъ 1924 г. постъпи като подуправителъ на Б. н. банка въ София. Отъ 1930 г. той ръководи заводи Н. Чировъ А. Д., София.

Георги Михайловъ Духтевъ

Роденъ 7 августъ 1885 г. гр. Варна. Завършилъ специално образование — паркс-устройство и градинарство, като степендиянтъ на Н. В. Царя — отецъ въ гр. Айзбургъ (бивша Австрия). Постъпилъ управителъ-градинарь въ гр. Бургасъ на 1 I. 1910 г. и съ малки прекъсвания е служилъ до 26 VI 1934 г., отъ гдето направо постъпва за управителъ на столичнитѣ градини и паркове,

където служи и по настоящемъ. При своето служене въ гр. Бургасъ е сложилъ началото на Морската градина, разсадника на минералнитѣ бани, който тогава бѣше овощенъ разсадникъ и се отчужди отъ държавата. Презъ неговото време е построенъ и цвѣтарника при Морската градина, въобще той е турилъ началото на благоустройството въ града и засаждането му съ дървета. Членъ е на Софийската бургаска дружба и не престава да ратува за благосъстоянието на гр. Бургасъ.

Стоянъ М. Ганевъ

Роденъ въ гр. Бургасъ на 25 августъ 1904 год. Завършилъ е Държавната търговска гимназия въ гр. Бургасъ, отъ когато е постъпилъ на работа въ Търговската Индустриална Банка — Пловдивъ, Бургаски клонъ и е заемалъ последователно длъжноститѣ: книговодителъ, пом. счетоводителъ и е достигналъ до поста прокуристъ-счетоводителъ. Презъ 1930 г. е напусналъ банката и е заелъ длъжността титуляръ счетоводителъ и касиеръ на Събир. д-во „Вълкаръ“ — най-добре уредената ни фабрика за желѣзни и метални издѣлия на Досю Вълевъ & С-ве и Марко М. Близнаковъ — Ст. Загора.

Въ края на 1934 г. той напусна заеманата длъжностъ при „Вълкаръ“ и постъпва на длъжностъ пом. счетоводителъ на Погасителната каса, като последователно отъ 1935 г. до сега е повишаванъ въ длъжности счетоводителъ и впоследствие началникъ-счетоводителъ. Сжщия г-нъ Ганевъ е секретаръ на Бургаската културна дружба „Черноморски край“ въ София.

Найденъ Гавриловъ Груевъ

Роденъ на 4 IX 1903 г. въ гр. Копривщица. Завършилъ презъ 1922 год. Бургаската държавна търговска гимназия, а презъ 1929 г. Свободния университетъ — София. Напусналъ е гр. Бургасъ презъ 1923 год., за да продължи образованието си. Не преставалъ, обаче, да се интересува за напредъка на гр. Бургасъ. Служилъ е като счетоводителъ въ Института „Домъ на човѣщина“ — София, повече отъ 10 години. Отъ 1934 г. е главенъ касиеръ при Държавната печатница. Участвува въ управата на Красноселска Популярна банка—пред-

седател на контролния ѝ съветъ. Членува въ Софийската бургаска дружба. Участвувалъ е въ управлението на Българска нац. спортна федерация и С. О. Сп. областъ. Членъ е на много културно-просвѣтни дружества у насъ.

Инженеръ Димо Т. Дяковъ

Роденъ въ гр. Малко-Търново презъ 1899 г. Завършилъ гимназиалното си образование въ гр. Сливенъ и висше техническо училище въ Виена. Специализиралъ зъ продължение на 2 години въ свѣтовнитъ заводи Сименсъ & Халске — Виена и Берлинъ.

Отъ 1926 год. е инженеръ при Дружество Сименсъ — София.

Отъ 1934 год. е технически и търговски пълномощникъ и ръководи едно отъ най-крупнитъ технически предприятия при сжщото дружество.

Атанасъ Степовичъ

Роденъ на 10 VI 1896 г. въ гр. Бургасъ. Следвалъ и завършилъ гимназиалното си образование зъ родния си градъ. До 1930 г. билъ самостоятеленъ търговецъ и вносителъ на земедѣлски и индустриални машини въ града. Къмъ края на сжщата година напуска Бургасъ и се преселва въ София и се установява на ул. „Мария Луиза“ № 81, търгувайки съ горепосоченитъ артикули. Собственикъ на моторна валцова

мелница въ с. Момина Църква — Срѣдецка околия, Бургаска обласъ. Деенъ членъ е на Софийска бургаска дружба, работейки за популяризиране на родния си градъ.

Адресно - информационенъ отдѣлъ АВТОМОБИЛНИ АГЕНЦИИ

**„БУРГАСКА СТРЕЛА“, АВТОМОБИЛНО ПРЕД-
ПРИЯТИЕ О. О. Д-во, ул. Александровска. Тел. 20-50.**

Управителъ: Василь Македонски,

Касиеръ: Кънчо Димовъ.

**Членове: Никола Македонски, Георги Яневъ,
Иванъ Стаменовъ, Петъръ Ковачевъ и Ченко Ни-
коловъ.**

**Зарегистрирана фирма предъ Бург. Обл. Сждъ
подъ № 1562 отъ 1937 г.**

**Автомобиленъ превозъ на пжтници и стоки и
продажба на бензинъ и масла. Основателъ Василь
Македонски, собственикъ на основаната отъ сжщия
АВТОМОБИЛНА АГЕНЦИЯ „СТРЕЛА“ презъ 1924 г.**

**Узаконенъ държ. автомобиленъ превозвачъ
по следнитѣ автомобилни линии: 1. Бургасъ—Срѣ-
децъ—Факия—М. Църква. 2. Бургасъ—Поморие—
Несебъръ. 3. Бургасъ—Каблешково—Медово—Ба-
та. 4. Бургасъ—Александрово—Оризаре—Гюльов-
ци. 5. Обслужва и рейса: Бургасъ—Болярово—Ел-
хово презъ Срѣдецъ.**

**ТРУДОВА ПОТРЕБИТЕЛНА АВТОМОБИЛНА
ШОФЬОРСКА КООПЕРАЦИЯ „ЧЕРНОМОРЕЦЪ“,
ул. Успенска № 20. Тел. № 20-06.**

Управителъ Петъръ Дойчиновъ.

Поддържа редовни рейси за: Созополъ, Царево, М.-Търново и Мина „Черно море“ с. Рудникъ. Представителство: Автом. гуми „Пирели“. Сжщата разполага съ 8 луксозни автобуси съ персоналъ подбранъ и съ дългогодишна практика. Кооперацията приема ангажименти за цѣлото Царство като туристически излети, свадби и други.

Техническия персоналъ на кооперацията

Освенъ търговския превозъ, което е обектъ на сжщата тя развива и обществена дейность, като подпомага сроднитѣ ней организации въ свойтѣ културни начинания, влиза въ връзка съ обществени учреждения за добрата организация на лѣтовища и почивни станции.

Винаги въ услуга на Родната армия, учащата и спортна младежъ. Притежава за тази си благородна дейность голѣми благодарности.

АВТОМОБИЛНА АГЕНЦИЯ СТ. ПАРЦАЛЕВЪ

Ежедневенъ рейсъ БУРГАСЪ—ВАРНА

Телефонъ 26—22

„Раковски“, Съб. Д-во, Александрова 2, за Котелъ
„Югъ“, Съб. Д-во, пл. „Сирековъ“, за Варна
Общинско автомоб. предпр., за минералнитѣ бани

АВТОМОБИЛНИ БЮРА — ТАКСИТА

Раф. Маджаровъ, пл. „Инж. Сирековъ“, за града и
околноститѣ му

АВТОМОБ. И ТЕХНИЧ. ГАРАЖИ

Вълко Божковъ, Весела
Марко Марчевъ, Цар. Иоанна
Никола Вжжаровъ, Фердинандова
Филипъ Лозовъ, Св. Св. Кирилъ и Методи

АВТОМОБИЛНИ ЧАСТИ

Братя Койкови, Весела 10
Рафаелъ Маджаровъ, пл. Инж. Сирековъ 1

АВТОМ. МАСЛА И БЕНЗИНЪ

Борисъ Минчевъ, Гр. Игнатиевъ 2
Братя Койкови, Александра
Коста Калпакчиевъ, Царь Асенъ 5
„Петролъ“, Бълг. Акц. Д-во, Александрова 14
Христо Чакжровъ, Александрова 14

Адвокати

Атанасовъ Дим.	Къневъ Данаилъ
Башевъ Алекс.	Марковъ Янко
Биневъ Иванъ	Махони Ник. Ивановъ
Бакърджиевъ Мих.	Милевъ Стоянъ
Баровъ Стефанъ	Минчевъ Мин. Д.
Будуровъ Йорданъ	Николовъ Пав. С.
Д-ръ Бурилковъ Вл.	Николовъ Стеф.
Василевъ Георги	Д-ръ Ношковъ Пав.
Василевъ Стоиль	Д-ръ Паппо Иос.
Василевъ Стоянъ	Пенчевъ Свѣт.
Генковъ Витанъ	Петровъ Генчо
Генковъ Иванъ	Праматаровъ Дим.
Д-ръ Георгиевъ Ст.	Русевъ Александъръ
Гължбовъ Петко	Рухчевъ Тодоръ
Дочевъ Василь	Славчевъ Михаилъ
Димчевъ Тома	Стефановъ Дим.
Димовъ Тод. Хр.	Стояновъ Георги
Димитровъ Хр. Ив.	Стояновъ Стоянъ
Иванчевъ Ник.	Сукнаровъ Кост.
Йордановъ Тод.	Тодоровъ Илия
Ивановъ Иловъ	Тотевъ Тотю
Конушлиевъ Тод.	х. Диневъ Димитъръ
	Д-ръ Ханджиевъ Н.

Котовъ Василь
Коларовъ Пан. Г.
Кремиковъ Ив. Б.

Чакъровъ Ради
Шейретовъ Стефанъ
Яневъ Димитъръ

АКУШЕРКИ

Анка Килюва Динкова	завършила въ	Бѣлградъ
Бука Нисимова Маджарова	”	София
Берислова Попова	”	”
Елена П. Петкова	”	”
Елена Костова Хр. Лилова	”	”
Зюмбула Табакова	”	”
Злата Ив. Ибришимова	”	Пловдивъ
Злата Пѣева	”	София
Мария Андреева Станинкинъ	”	”
Мара Н. Христова	”	”
Райна Г. Петрова	”	Одеса
Радка Лиркова Накова	”	София
Райна Г. Попова	”	”
Симеонка Г. Цекова	”	”
Сатенинъ Крамориянъ Атамъ	”	”
Татяна Чучуланова	”	Германия
Юлия Ан. Андреева	”	София

Аптеки

Андреевъ Стефанъ	Кузмовъ Конст.
Георгиевъ Боянъ	Райчевъ Михайлъ
Град. общ. аптека	Стефановъ Велико
Ж.-п. аптека	Фондъ Общ. осигуровки

Пенчевъ Юрданъ

Архитекти

Георгиевъ Минко	Илиевъ Стефанъ
Гугучковъ Стоянъ	Николовъ Стоянъ
Славовъ Свѣтославъ	

БАНКИ

„Азлаха“, Еврейско Кред. Кооп. Д-во

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА, Бургаски клонъ. Откритъ на 1 септемврий 1897 год. Преди това, отъ румелийско време е имала частень ко-респондентъ. Съ откриването на клона въ Бургасъ се е задоволила една крещеща нужда отъ солидни и съ ниски проценти кредити.

Директори: 1897 г. М. Михайловъ, 1899 год. Юрданъ М. Радевъ, 1903 г. Грую Юруковъ, 1908 г.

Н. Г. Бакърджиевъ, 1909 г. Гани Цаневъ, 1912 г. Димитъръ Гуневъ, 1923 г. Кръстю Параскевовъ, 1924 г. Еню Енчевъ и отъ 1934 г. Димитъръ Хр. Кривошиевъ, който продължава да служи и въ края на 1939 г.

Пласменти презъ: 1898 г. общо 10,602,220 лв., 1900 г. — 11,247,405 лв., 1920 г. — 23,845,578 лв. и въ 1938 г. — 224,422,010 лв.

Персоналъ къмъ края на 1939 г. Директоръ — Димитъръ Христовъ Кривошиевъ, поддиректоръ — Панайотъ Цинцарски, счетоводителъ — Владимиръ Димитровъ, секретаръ — Кирилъ Таневъ, адвокатъ — Кирилъ Илиевъ, Касиеръ — Иванъ Балабановъ, пом. контрольори: Димитъръ Мицевъ, Колю Георгиевъ, Маринъ Дюлгеровъ, Деянъ Тусчиевъ, Иванъ Бурилковъ и Аргиръ Томовъ, началници бюро: Владимиръ Райновъ, Петко Ивановъ, Андрей Абджиевъ, Борисъ Ганевъ и Димитъръ Кузмановъ, пом. касиери: Иванъ Маринополски и Н. Нейчевъ.

БЪЛГАРСКА ЗЕМЕДЪЛСКА БАНКА — Бургаски клонъ. Споредъ Т. Икономовъ на 1 мартъ 1877 г. по салнамето на Дунавския вилаетъ Бургаската земл. каса е имала капиталъ 1.619.058 гроша, съ портфеилъ 1.538.106 гроша, раздадени на 6702 християнски семейства и на 1156 мюсюлмански такива. На 27 юлий 1878 г. се удобрява устава на земедълскитъ каси.

Капитала на Земед. каса въ Бургасъ презъ

1861 г.	1887 г.	1890 г.	1895 г.	1900 г.
339,168 лв.	345,024 лв.	354,977 лв.	449,800 лв.	521,516 лв.

Презъ 1903 г. Земедълскитъ каси отъ отдълни автономни каси се оформяватъ въ Българска земедълска банка съ централно управление въ София и клонове въ провинцията, съ общъ капиталъ.

Презъ годинитъ 1920 и 1938 банковия клонъ е извършилъ следнитъ операции:

Години	Операции	Оборотъ	Пласментъ	Влогове
1920	5,631	31,910,730	2,318,816	6,756,642
1938	19,810	2,118,988,319	46,218,412	79,948,899

Презъ 1930 год. построява една разкошна 5-етажна сграда, въ центъра на града, заемаща една площъ отъ 731.53 кв. м., съ дворно мѣсто 1086 кв.

м., която постройка е струвала на банката 6,240,000 лева и която е вече амортизирана напълно.

Банкови началници на Бург. клонъ отъ 1909 г. до днесъ сж били:

	отъ	до
Димитъръ Пиронковъ	януарий 1909	— мартъ 1909
Иванъ Д. Ивановъ	мартъ 1909	— августъ 1909
Якимъ Петровъ	септемвр. 1909	— юлий 1912
Димитъръ Минковъ	августъ 1912	— юний 1913
Иванъ Михайловъ	юлий 1913	— юлий 1914
Алекс. Миновъ	августъ 1914	— мартъ 1915
Иванъ Михайловъ	априль 1915	— юний 1917
Алекс. Миновъ	юлий 1917	— юлий 1918
Драгни Йордановъ	августъ 1918	— септ. 1918
Борисъ Телчаровъ	октом. 1918	— августъ 1919
Дим. Драгановъ	августъ 1919	— май 1929
Гурко Козловски	май 1929	— юлий 1930
Вълю Иванчевъ	юлий 1930	— юлий 1931
Василь М. Русевъ	" 1931	— " 1932
Христо Николовъ	" 1932	— априль 1934
Станиславъ Пауновъ	май 1934	— юлий 1935
Георги Аврамовъ	юлий 1935*	— октом. 1935
Георги Гаджоловъ	октом. 1935	— " 1938

Христо К. Стоиловъ отъ м. октомврий 1938 г. и който продължава да служи къмъ края на 1939 г.

Счетоводителъ — Петъръ Бъчваровъ, касиеръ — Георги Буюклиевъ, сждебенъ чиновникъ — Василь Илиевъ, пом. счетоводителъ — Иванъ Дяковъ, инспекторъ по кооперациитѣ — Христо Абаджиевъ, пом. касиеръ — Христо Начевъ, началници бюро: Иванъ Райновъ и Дим, Дончевъ.

БАНКА БЪЛГАРСКИ КРЕДИТЪ А. Д. Бургаски клонъ. Централа София. Клонове: Бургасъ, Айтось, Асеновградъ, Варна, Владиславъ (Варна), Враца, Г. Орѣховица, Габрово, Дупница, Кюстендилъ, Кърджали, Ломъ, Лжджене, Пловдивъ, Пазарджикъ, Плѣвень, Подуене (София), Русе, Ст.-Загора, Сливень, Свищовъ, Севлиево, Търново, Тръмбешъ, Хасково, Шуменъ, Ямболъ, Ючъ-Бунаръ (София).

ОСНОВАНА СЪ УКАЗЪ № 30 отъ 15. VI. 1934 г. Капиталъ 160,170,000 лв. Извършва всѣкакви банкови и финансови операции. Директоръ: Константинъ Кърклиясийски. Прокуристи: Павелъ Ст. Бозвелиевъ и Стефанъ Н. Дачевъ.

*) Бел. Отъ м. октомврий 1934 год. началницитѣ на банковитѣ клонове сж преименовани на директори.

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКА БАНКА — Централна в София, клонове в много градове в Царството. Капиталъ и резерви 100,000,000 лв. Основана в 1895 г. Бургаския клонъ откритъ презъ 1901 год.

Директоръ на клонна — Борисъ Хамамджиевъ. Поддиректоръ — Робертъ Мирчевъ и прокуристъ касиеръ — Коста Хр. Богдевъ.

ИТАЛИЯНСКА И БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКА БАНКА. Централна София. Клонове: Бургасъ, Варна и Пловдивъ. Капиталъ лв. 40,000,000. Резерви лв. 23,180,000. Основана отъ Банка Комерциале Италиана, Милано. Капиталъ ит. лири 700,000,000. Резерви ит. лири 151,087,696. Бургаския клонъ е основанъ презъ 1924 г. Телефони: Дирекция 22-41. Счетоводство 22-42. Телегр. адресъ: БУЛКОМИТЪ. Директоръ — Атанасъ Младеновъ. Прокуристъ — Марко Ч. Хазмонай. Касиеръ — Коста В. Миринчевъ. Мѣстни клонъ се помѣщава в собственото си четириетажно здание.

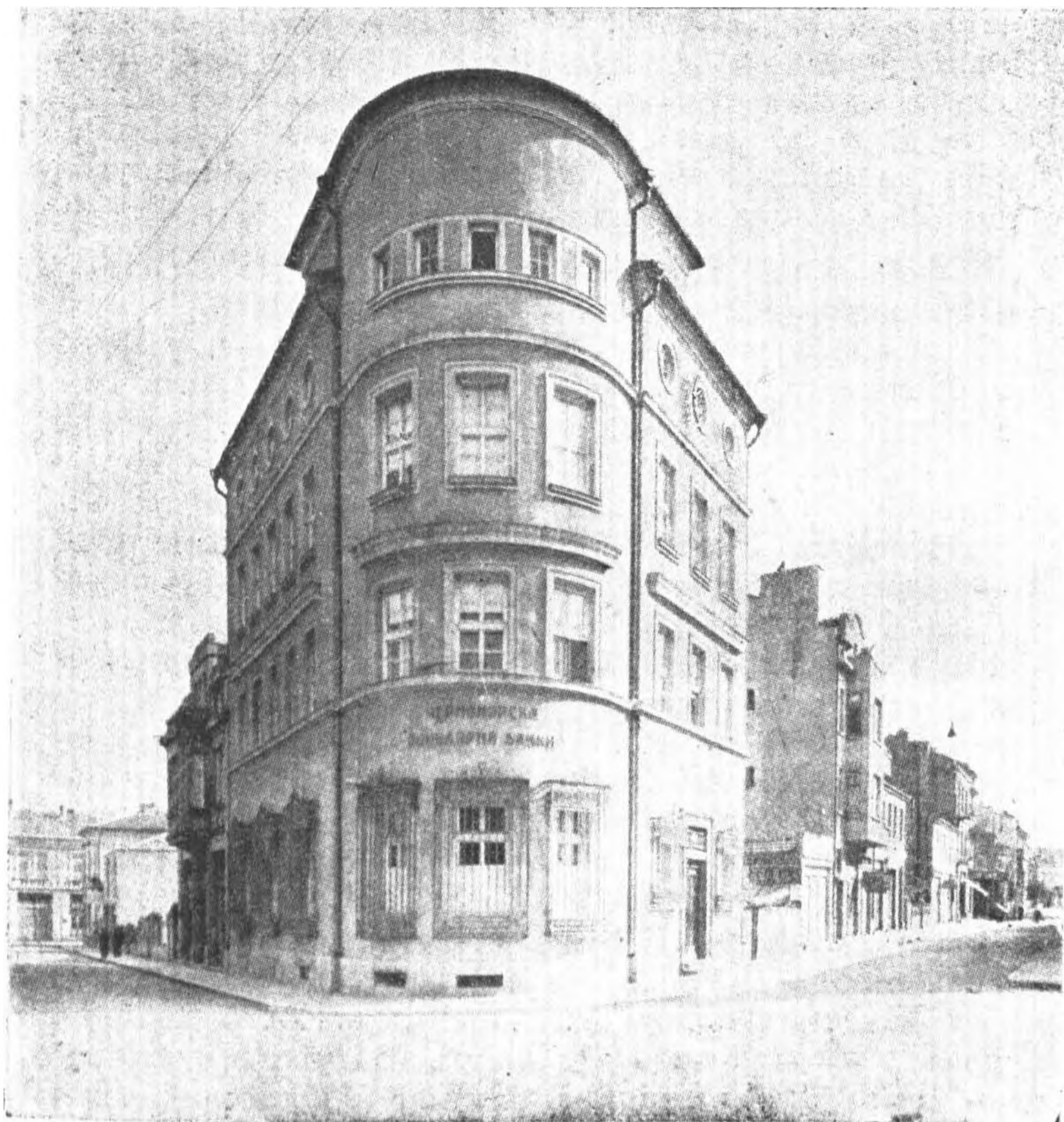
Търговско Кредитно Дружество
Франко-Българска Банка

ЧЕРНОМОРСКА ПОПУЛЯРНА БАНКА

Коста Д. Мардовъ

Банката е основана презъ 1918 г. отъ 16 члена — кооператори съ първоначаленъ дѣловъ капиталъ едва 2910 лв. Презъ своя краткъ животъ тя е успѣла да се превърне въ голѣма и мощна кредитна единица — първа въ града и областта — съ 3900 членове. Днесъ тя има напълно внесенъ дѣловъ капиталъ и фондове лева 27,000,000; радва се на широко обществено довѣрие и е приютила въ каситѣ си влоговетѣ на 8700 вложители — жители на града, околнитѣ селища и градове въ околията и областта — възлизащи на лева 86,000,000; за производителни, търговски, занаятчийски и др. нужди тя е раздала на своитѣ членове заеми и др.

Собствена сграда на Черноморска Популярна Банка

къмъ 70,000,000 лв. Банката е развила най-всестранна кредитна и кооперативна дейность и е подпомогнала съ кредитъ дѣлото на електрифицирането на града и на неговото благоустройство, съдействиувала е за коопериране на мѣстнитѣ дребни стопански сжществувания въ производителни и трудови кооперации и въ такива за доставки и продажби.

Следъ като задоволява напълно стопанскитѣ и кредитни нужди на своитѣ членове — търговци, занаятчии и др. — и е подпомагала чиновниче-

ството и интелигенцията на свотодна практика, тя не е отказвала да услужва и на голѣми индустриални преприятия, нуждаючи се отъ ликвидни оборотни срѣдства.

Тя е подпомагала училища, бедни ученици, културно-обществени мѣроприсятия и разни други хуманни обществени прояви.

Въобще ЧЕРНОМОРСКА ПОПУЛЯРНА БАНКА е дробътъ на стопанския животъ въ града.

Благодарение на своето стабилно и умѣло управление, тя държи първо мѣсто въ Бургасъ и заслужава напълно името „Народна банка“.

Днесъ управлението ѝ е повѣрено на управителния ѝ съветъ, който има следния съставъ: председателъ — Василь Рахневъ, подпредседателъ — Иванъ Маноловъ и членове: Коста Мардовъ, Ангелъ Атанасовъ, Миланъ Димовъ, Стоянъ Чолаковъ, Арх. Св. Славовъ, Никола Ив. Цанковъ и Михаилъ Караниколовъ.

Постояното ѝ ржководство е повѣрено на нейния директоръ г. Коста Мардовъ, който е инициатора за основаването ѝ и единъ отъ нейнитѣ основатели.

Контроленъ съветъ: председателъ — Рашо п. Дочевъ, секретаръ — К. Бакърджиевъ, и членъ — П. Цаневъ.

Висшъ персоналъ: директоръ Коста Д. Мардовъ, счетоводителъ — Тодоръ Василевъ, касиеръ — Димо Д. Арнаудовъ, пом. счетоводители: Никола Христовъ и Драгомиръ Драгановъ, пом. касиеръ — Сим. Керемидчиевъ, началници служби: Иванъ Ил. Кеновъ, Иванъ Г. Милушевъ и Стефанъ Г. Поповъ и сждебенъ чинов. — Христо Мавровъ, завеждащъ посмъртната каса — Асенъ Гюлмезовъ.

При банката е образувана

ПОСМЪРТНА КАСА

Основана отъ членоветѣ на Черноморска популярна банка—Бургасъ на 7 юлии 1929 година.

До 1 априль 1934 г. сжщата сжществуваше като нераздѣлна часть отъ Банката, следъ която дата се обособи въ самостоятелна организация съгласно изискванията на закона за държавния над-

зоръ при частнитѣ застрахователни предприятия.

Започналъ дейността си съ 2428 души членове, днесъ въ Касата членуватъ 3803 души.

При основаването на касата максималниятъ размѣръ на получаваната отъ наследниците на починали нейни членове помощъ е била 24280 лв., а днесъ тя е достигнала вече сумата 38030 лв.

До днесъ е изплатила на наследниците на 313 починали нейни членове помощи възлизащи на сумата 8,050,178 лева.

Упората на Посмъртната каса, това е Черноморската популярна банка, която до днесъ е отпустнала подъ форма на субсидия надъ 4,000,000 лв.

За обезпечаване бждащи плащания за починали свои членове, Касата е набрала вече фондове и пр. надъ 2,800,000 лева.

Управлението на Посмъртната каса е повѣрено на управителния съветъ на Черноморска популярна банка, а нейното постоянно ръководство на делегата на управителния съветъ на сжщата г. Коста Д. Мардовъ — директоръ на Черноморска популярна банка и Асенъ Хр. Гюлмезовъ — завеждащъ сжщата каса.

БОЯДЖИЙСКИ АРТИКУЛИ

Братя Берберови, Фердинандова 7

Братя Червенакови, Александрова 63

Гено Ивановъ, Фердинандова 48

Димитъръ Костовъ, Търговска 6

Еманоилъ Мисъ, Александрова 41

Петъръ Чиликовъ, Александрова 56

Продановъ & Бакърджиевъ, пл. Цар. Йоанна

Иончевъ & Торсуновъ, Св. Кирилъ и Методи 52

Рудолфъ Шубелъ, Успенска 12

Ст. Ж. Тънковъ, Попъ Никола 10

Христо Косевъ, Фердинандова 22

Юрданъ Т. Гецовъ, Богориди 54

БОИ ОРГАНИЧЕСКИ НА ЕДРО

Братя Ив. Попови, Тракия 3

Иванъ Драгиевъ и Синъ, пл. Инж. Сирековъ

Никола Трандафиловъ, Фердинандова 7

БОЯДЖИИ — ДЕКОРАТОРИ

Петъръ Диневъ, Драгоманъ 13

Нико Димитровъ, Цариградска 20

Асенъ Илиевъ, Левски 5
Владимиръ Радкиевичъ, Ср. Гора 22
Вангелъ Ламбриновъ, Царъ Троянъ 37
Георги Атанасовъ, П. Каравеловъ
Емиль Илиевъ, Царъ Троянъ 45
Ласкаръ Одисеевъ, Булевардна 8
Никола Ат. Гарговъ, Л. Каравеловъ 106
Никола Г. Петковъ, Ц. Борисъ 22

БОЛНИЦИ

Държавна първокласна болница
Частна болница на Д-ръ Алексиевъ
„ на Д-ръ Кобареловъ и Д-ръ Грозевъ
„ на Д-ръ Чакъровъ

ПЪРВА НАРОДНА КООПЕРАТИВНА БОЛНИЦА.

Първо здравно кооперативно сдружение въ България. Основано на 2. VIII. 1931 г. и болницата открита на 22. VII. 1934 г.

Целта на основаването е било да се създаде едно първокласно болнично заведение, въ което да могат да се лѣкуватъ всички кооператори съ намалени цени. Тя е предназначена за онази частъ отъ населението, която не е крайно бедно, за да се ползва отъ безплатнитѣ услуги на държавнитѣ болници и не е тѣй богато, за да може да плаща високи такси на частнитѣ болници, да пътува до София, за да получи доброкачествена медицинска помощъ.

Чрезъ еднократни вноски отъ по 120—200 лв. годишно или отъ печалбитѣ на всѣка кооперация могатъ да се лѣкуватъ всички членове на кооперативното семейство.

Кооперацията разполага съ собствена болница съ 36 легла и зжболѣкарски кабинетъ за зжболѣчение.

БРЪСНАРИ

„България“, Юрданъ Атанасовъ, Александрова 10
„Венера“, Милю Ройдевъ, Александрова 10
„ХХ вѣкъ“, Христо Прѣвчаровъ, П. Каравеловъ 60
„Камелия“, Степанъ Атамянъ, Богориди
„Нимфа“, Маиръ Малки“, Гр. Игнатиевъ 5
„Свежестъ“, Дим. Петковъ, Мара Гидикъ 1
„Фигаро“, Маноль Георгиевъ, Александрова 58

Бръснаро-фризьори

Асадуръ А. Бургазиянъ	— Богориди 33
Георги Ив. Стаматовъ	— Санъ-Стефано
Димитъръ Г. Петковъ	— Ал. Велики 1
Иванъ Ефт. Златаровъ	— Богориди 46
Коста П. Кюсевъ	— Гр. Игнатиевъ 8
Маноль Г. Нишановъ	— Александровска
Петръ Ив. Пърличевъ	— Цар. Иоанна 22
Степанъ А. Арамянъ	— Богориди 26
Христо Ст. Пръвчаровъ	— П. Каравеловъ 60
Майръ Б. Малки	— Гр. Игнатиевъ
Щерю Г. Тодоровъ	— Богориди

Брашнари

Братя Бозвелиеви	Симеонъ Яневъ и Синъ
Христо Нолчевъ	— Акц. Д-во и житарство

Борсови посрѣдници

Никола Кировъ	Моисъ Коенъ
Асенъ Баржмовъ	Добри Д. х. Петровъ
Василь Жечковъ	Иванъ Никол. Атанасовъ

Бюра и куриери

Аврамъ Исаковъ	Илия Андоновъ
Агенция „Ало“	Иванъ Геор. Ботушевъ
Георги Юрдановъ	Кирилъ Вичевъ

„АЛО“

ПЖТНО ТУРИСТИЧЕСКО ПОСРѢДНИЧЕСКО БЮРО

Телефонъ 26-18

Основано 1926 г.

Извършва покупко-продажба на имоти, дава апартаменти и стаи подъ наемъ, препраща пратки изъ провинцията съ куриери, бърза справочна служба: София—Пловдивъ—Ст.-Загора, вади визири паспорти и всѣкакъвъ видъ удостовѣрения, урежда формалности за единични и групови пжтувания. Службитѣ на „АЛО“ иматъ за цель, да извършватъ бързо всѣкакъвъ видъ справки, услуги и информации и се обслужватъ чрезъ специално за цельта агенти на бюрото.

БИРЕНИ СКЛАДОВЕ

Димитъръ Водевъ, „Търнов. пиво“, Антимъ I 26
Никола Димовъ, „Шум. пиво“, Фердинандова 66

Бѣльо

Бедросъ Оскиянь Бохосьянь	—	Александрова
Невѣна Захариева Стаменова	—	Безистена
Недѣлка Ив. Мандева	—	Богориди
Роза Хаския Мизрахи	—	Богориди 49
Хайкъ Ар. Киспарьянь	—	” 52

„АСТРОЗЕМ“, Архитектурно, строително и землѣрно бюроеств. Събир. дружество на АРХ. СТЕФАНЪ ИЛИЕВЪ, стр. инж., ИВАНЪ БОЯДЖИЕВЪ и землѣм. инж. ДИМИТЪРЪ Ф. ИОНОВЪ. Фирмата е основана на 1 априль 1936 г.

Архитектурни планове за всѣкакъвъ видъ постройки. Арматурни планове за всѣкакви желѣзобетонни, желѣзни и други конструкции. Снимки: кадастрални, нивелачни и всички измѣрвания на полски и др. имоти. Ржководство на всѣкакъвъ видъ строежи.

ВЕЛОСИПЕДИ

Илия Николовъ, Богориди
Тодоръ Босновъ, Лермонтова 13

ВЕСТНИЦИ

Бург. Фаръ, Контъ Андрованди 14, ежедневникъ
Вечерна Бургаска Поща, Царъ Асенъ ”
Известия—органъ на Бург. търг. камара, полумесеч.
Морска Заря, Царъ Асенъ 14, седмичникъ
Народенъ гласъ, Контъ Андрованди 4, седмичникъ

Винари на едро

Братя Ралеви	—	пл. Ц. Иоанна
Георги и Атанасъ Бозвелиеви	—	Фердинандова 81
Димитъръ Чакъровъ	—	Фердинандова 66
Д-ръ Н. Карамболовъ	—	Ал. Велики 3
Коста Т. Керемидчиевъ	—	Фердинандова
Петко Тодоровъ & С-ие	—	”
Содол. Кооп. „Черно море“	—	Ивайло 11
Никола Димовъ & Сие	—	”

ВИНАРСКИ ТЕХНИЧ. ПОТРЪБИ

Д-ръ Никола Карамболовъ, Ал. Велики 3

Д-РЪ НИКОЛА КАРАМБОЛОВЪ.

Складъ за вина и спиртни питиета
улица „Александъръ Велики“ № 3.

Бивша фирма Карамболовъ & Хурмузовъ,
основана презъ 1932 г. отъ Д-ръ Никола Карам-

боловъ и Хурмузовъ Хурмузъ Марковъ подъ фирмата **ВИНЕНЪ СКЛАДЪ „ШЕВКА“**. Презъ м. юний 1936 г. актива и пасива на горната фирма се поема отъ Д-ръ Н. Карамболовъ, инженеръ-химикъ и докторъ на техническитѣ науки. Роденъ презъ 1902 г. въ гр. Сливенъ. Следвалъ въ Виена, продължава и свършва въ Прага, гдето получава дипломъ. Специализиралъ въ Бордо и Монпелие и получава доктората си въ Германия.

Следъ завръщането си въ България е постъпилъ като директоръ на кооперация „Шевка“ — Сливенъ, гдето е служилъ презъ 1926, 1927 и 1928 год. Следъ това бива назначенъ за асистентъ при Агрономическия факултетъ — винарски отдѣлъ, гдето е билъ до 1932 г.

Въ 1933/34 год. е билъ директоръ на Спиртния монополъ. Отъ м. септемврий 1937 г. той открива клонъ въ **СЛИВЕНЪ**, подъ фирмата „ЮЖНА ЛО-ЗА“ на ул. „Царь Симеонъ“, презъ 1938 г. фирмата разполага съ **ТЪРГОВСКИ СКЛАДЪ И ЦЕНТРАЛА** въ **БУРГАСЪ** и **ПРОИЗВОДСТВЕНИ ИЗБИ** въ **ПОМОРИЕ** и **СЛИВЕНЪ**, като въ последния градъ има и търговски складъ.

Вълнари-търговци

Исакъ Юлзари и Синъ Тодоръ Р. Молловъ
Гатю Дяволовъ

Вълнени платове

Антонъ Пичахчи	—	Александрова	58
Георги П. Михневъ	—	Богориди	49
Димитъръ Стефановъ	—	Александрова	26
Минчо П. Дойчевъ	—	„	48
Марко Адески	—	Бр. Миладинови	12
Стефанъ Ивановъ	—	Александрова	26
Софроний Пл. Хаджиевъ	—	„	55
Соломонъ Зисманъ	—	„	59
Тодоръ Ст. Кънчевъ	—	Богориди	45
Шмилъ Ис. Барухъ	—	Александрова	34

ВУЛКАНИЗАТОРИ

Щерионъ Д. Чернаевъ, Търговска

Вжжари

Христо Костовъ Поповъ — Кв. Пъсъцивъ

БРАТЯ М. и А. Д. МАРИНКЪОВИ Текстилно производство Фабрика — Сливенъ, складове — Бургасъ, ул. Сливница № 2 и София — ул. Искъръ № 14. Вълнени платове и одеяла — собствено производство. Двамата покойници: 1) Маринъ, роденъ въ гр. Сливенъ презъ 1861 год., починалъ презъ 1932 год. 2) Алекси, роденъ въ гр. Сливенъ въ 1863 год. и починалъ презъ 1936 г. Преприятието се ржководи отъ наследниците имъ.

Галантерия

(Вижъ бранша манифактура и галантерия)

Василь Ив. Филчевъ	—	Александрова	70
Давидъ Теплицки	—	Фердинандова	32
Кеворкъ Г. Топузянъ	—	Св. Кир. и Методи	67
Моисъ Теплицки	—	Фердинандова	32
Соломонъ Анджелъ	—	Александрова	56
Смарагда Я. Верани	—	"	50
Татиосъ А. Тепелиянъ	—	"	70
Тодоръ Димитровъ	—	"	39
Хаимъ Ашеръ	—	Св. Кир. и Методи	69
Хачикъ Одабашянъ	—	Александрова	16
Янаки Хар. Верани	—	"	39
Яни А. Геракопулосъ	—	"	12
Яни Ил. Коравеловъ	—	"	50

ГУМЕНИ ИЗДЪЛИЯ

Братя Карнакови, Фердинандова 2

Братя Сотирови, "

ДЕЛИКАТЕСИ — АПЕРАТИВИ

Димитъръ Тиховъ „Данъ Коловъ“, Александровска		
Иванъ Тиховъ „Парижъ“,	"	51
Стефанъ Милтиядовъ „Торино“,	"	1
Филипъ Милтиядовъ,	"	9

Дрехи готови — търговци

Антонъ Пичахчи	—	Александрова	58
Кръстю Ивановъ	—	"	28
Минчо П. Дойчевъ	—	"	48
Марко Адески	—	Бр. Миладинови	12
Софроний Пл. Хаджиевъ	—	Александрова	55
Соломонъ Зисманъ	—	"	59
Теофанъ Пичахчи	—	"	58
Хаимъ Аврамъ Ешая	—	"	26
Христо Димитровъ	—	"	28

ДРОГЕРИИ

Добри П. Добревъ, Александровска 42
Люб. Ил. Зурковъ, „ 38

ДЪРВЕНЪ СТРОИТЕЛЕНЪ МАТЕРИАЛЪ

Георги Золумовъ & Синъ, Фердинадова
Киро Щ. Кировъ, Цариградска 12
Никола Г. Пазайтидовъ, Пиротска 21
Стойно С. Стойновъ, Александровска 82

БРАТЯ Д. КАЦАРОВИ

Състои се отъ: Костадинъ, Гавраилъ и Петъръ.
Основана 1920 г.

Складъ за строителни материали.
Тел. № 26-80. За теграми: Бр. Кацарови.

Ганчо Ивановъ & Синъ

Фирмата Ганчо Ивановъ е основана презъ 1885 г. въ гр. Лѣсковецъ. Презъ 1911 г. си премѣства седалището въ гр. Бургасъ. Въ 1920 г. приема съдружникъ Стоянъ Г. Ивановъ и фирмата се регистрира **Ганчо Ивановъ & Синъ** — занимаваща се съ търговия на едро и дребно на дървенъ строителенъ материалъ, циментъ, варъ, керемиди и др. Тя е първата вносителка въ Бургасъ на строителенъ материалъ отъ Швеция, Ромъния, Русия и Турция. Като представител на Бълг. Акц. Д-во „Изида“ продава каменинови водопроводни и канализационни тръби и частитѣ имъ, теракотни и фаянсови плочки.

ИВАНЪ ГЕШЕВЪ

ФИРМА ОСНОВАНА ПРЕЗЪ 1921 г.

Складъ на дървенъ строителенъ материалъ, циментъ, варъ, керемиди и ковашки вжглища.

НИКОЛА ТОПАЛОВЪ — Бургасъ.

ул. Фердинандова 73.

Фирмата е основана въ началото на 1936 г.

Складъ дървенъ строителенъ материалъ, циментъ, варъ и каменинови тръби.

ДЪРВА И ВЖГЛИЩА

Братя Ст. & Ев. Кировъ, Гр. Игнатиевъ 3
Димитъръ Христовъ, Успенска
Димитъръ Пановъ, пл. Царица Йоанна
Владимиръ Макашиловъ, Риб. борса
Иванъ А. Кушалиевъ, Шейново
Михаилъ Кантарджиевъ, Риб. борса
Димитъръ Патрауловъ, Весела 6
Иванъ Пачеджиевъ, пл. Санъ Стефано
Иванъ П. Юруковъ, Бр. Миладинови 18
Кирилъ П. Терзиевъ, Риб. борса
Трайко Пановъ, Сливница 6

Дараци

Атанасовъ Дим. Ал. Ивановъ — Ц. Троянъ 53
Златка Стойкова Добрева — Л. Каравеловъ 66
Станчо Крумовъ П. Станчевъ — Цариградска
Петко Д. х. Генчевъ — Кв. Индустиаленъ
Елия Мешуламъ Аройо — Цариградска 26

ДЖАМОВЕ НА ЕДРО

Досю Вълчевъ & Синове, Ц. Крумъ 18
Иванъ Поповъ-Сарафовъ, Ариловъ 4
Карекинъ Мавиянъ, Шейново 7
Д. Ц. Кулевъ, А. Д., Александрова 3

ДЖАМДЖИИ (стъкла за прозорци)

Емануилъ Мисъ, Александрова 41
Карникъ Манукъ Гукисянъ, Весела 18
Нисимъ Коенъ, Александрова 41
Панайотъ Стояновъ Марковъ, Фотиновъ 3

ДОБИТЪКЪ — ИЗНОСИТЕЛИ

Арони & Пападапуло, Фердинандова 8
Агопъ Доникянъ, Царъ Крумъ 16
Братя Петриди, Александровска 1

ДОБИТЪКЪ — ТЪРГ. НА ЕДРО

Бр. Измирлиеви, Бр. Мезеви, въ общинскитъ хали
Доникянъ А., Царъ Крумъ 16

ЕЛЕКТРИЧЕСКИ МАТЕРИАЛИ

Братя Здравчеви, Богориди
Грозю Баевъ & Синове, Богориди 46
Д. Продановъ, Александрова
Колю Андрейчевъ, Богориди 43
Руско Стефановъ, Александрова 47
Стефанъ Баевъ, Богориди 44

„Свѣтлина“, Електр. Коопер., Царь Шишманъ 24
Светозаръ Пренеровъ, Александрова

ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

„АДРЕЕ“, Акц. Д-во за Електрическа Индустрия.
— Директоръ Инж. М. Миллеръ, дирекция Морска З.

ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЦЕНТРАЛА „СВѢТЛИНА“,
КООПЕРАТИВНО СДРУЖЕНИЕ — Бургасъ, улица
Царь Ив. Шишманъ 24. Председателъ: Инж. Ат.
Сирековъ, подпредс.: Коста Качевъ, членове: Сте-
фанъ Шейретовъ, Михайлъ Славчевъ, Коста Мар-
довъ, Ганчо Атанасовъ, Косю Петковъ, Вангелъ
Талевъ, Георги Пенчевъ, контр. съветъ: Георги
Вълчановъ, Димитъръ Сеферовъ, Петъръ Казаковъ,
директоръ Инж. Георги Марковъ, счетоводителъ
Димитъръ Ивановъ, монтьоръ Марко Ивановъ,
касиеръ Михайлъ Ничевъ.

ЖЕЛЪЗАРИЯ — СУРОВА

Асвазадурянъ Синове А. Д., Царь Асенъ 3
Досю Вълевъ & Синове, Царь Крумъ 18
Керекинъ Мавиянъ, Шейнова 7
Мушанови Братя А. Д., пл. Фердинандъ
Иванъ Поповъ Сарафовъ, Априловъ 4
Х. С. Чилингирянъ, Фердинандова 31

АКЦ. Д-ВО „СИНОВЕ С. АСВАЗАДУРЯНЪ“

Централа Пловдивъ

Клонове Бургасъ и София

Търговия съ желъзо и желъзария

Кжщата е основана презъ 1888 г. въ Бургасъ
отъ Срабъ Г. Асвазадурянъ, подъ фирмата събира-
тално д-во „С. Асвазадурянъ и С-ие“. Първоначално
се е занимавала съ продажба на манифактурни
стоки на ул. „Кн. Богориди“ и на желъзария на
ул. „Кн. Александъръ“, обаче, впоследствие се от-
дала изцѣло на желъзарския браншъ. Презъ 1924
год. съб. д-во „С. Асвазадурянъ и С-ие“ е било
ликвидирано, като вмѣсто него е било образувано
командитно дружество „Синове С. Асвазадурянъ“,
отъ синоветѣ на основателя. Презъ 1929 год. съ
опредѣление № 1229 отъ 13. III. 1929 г. на Плов-
дивския окръженъ съдъ бѣ образувано Акц. д-во
„Синове С. Асвазадурянъ“, което пое актива и па-
сива на предшествувашето командитно дружество.

Бургасъ е билъ люлката на това предприятие, което презъ 1938 година навърши половинвѣковната си търговска дейность.

Д. Ц. Кулевъ А. Д. — Бургасъ

Дим. Кулевъ

Димитъръ Ц. Кулевъ поема актива и пасива подъ едноличната си фирма и продължава работата до смъртта си 1937 г. Наследниците на

Ст. Д. Кулевъ

сжщия преобразуватъ предприятието на акционерно дружество съ председател на управителния съветъ Стефанъ Д. Кулевъ. Фирмата се занимава съ ВНОСЪ И ТЪРГОВИЯ НА ЕДРО на всѣкакъв видъ търговски и бетонни ЖЕЛЪЗА, ЧЕМБЕРЛИЦИ, ЛАМАРИНИ и др. подобни стоки.

КАРЕКИНЪ МАВИЯНЪ — Бургасъ

ул. Шейново, 7. Телефонъ 20.81.

Фирма основана презъ 1896 г.

Желѣза, ламарини, разни стомани, материали за рулетки, криви кюнци, стѣкла витринни и автомобилни, орнаментни, армирани (за покривъ).

ЖЕЛЪЗАРИЯ ДРЕБНА

Братя Генчеви, Фердинандова 15
Братя Берберови, Фердинандова 12
Братя Ив. Кожухаровъ, Фердинандова 29
Братя Червенакови Александрова 73
Иванъ Поповъ-Сарафовъ, Априловъ 4
Керекинъ Мавиянъ, Шейново 7
Гено Ивановъ, Фердинандова 48
Петъръ Ив. Чиликовъ, Александрова 56
Михранъ Крисепъ, Фердинандова 3
Оханесъ Саянъ, Александрова 34

Самуилъ Навонъ Х. & Синъ, Фердинандова
Ст. Ж. Тънковъ, Попъ Никола 10
Самуилъ Налириль & Синъ, Фердинантова 14
Х. С. Чилингириянъ & С-ие, Фердинандова 31
Юрданъ Т. Гещовъ, Богориди 54

БРАТЯ ЧЕРВЕНАКОВИ — БУРГАСЪ
КЖЩА ОСНОВАНА 1912 ГОДИНА

Търговия съ желъзария, земледѣлчески машини,
технически материали, взривове и други.
Телефонъ 31-43. За телеграми: Бр. Червенакови

Житари-износители

(Износъ на зърнени храни, варива, трици и др.)

Аврамовъ Иомтовъ & С-ве А. Д.
Боцалисъ Яни
Бозвелиеви Бр. П. & С-ие О. О. Д-во
Дирекция за продажба и износъ на зърнени
храни — Храноизносъ.
Драйфусъ Луй & С-ие
„Задруга“ О. О. Д-во на Съюза на Поп. Банки
Мазичъ & Пилидовъ
Нолчевъ Христо Акц. Д-во
„Нордекспортъ“ А. Д. — предст. Р. Калдеронъ

Житари-комисионери

Българска Търговска Банка
Вълевъ Досю & Синове
„Задруга“ О. О. Д-во на Съюза на Поп. Банки.
Кантарджиевъ К. Ив. & Синове А. Д.
„Напредъ“, Коопер. централа
О. С. Бълг. Земледѣлски Кооперации
Израелъ и Коенъ, Сол. А. Шини & С-ие
„Фаръ“, Район. Кооперат. Съюзъ.
Шини Аронъ

„ЗАДРУГА“ О. О. Д-во на СЪЮЗА на ПОПУ-
ЛЯРНИТЪ БАНКИ съ централно седалище — Со-
фия. Управителъ — Златко Христовъ, директоръ
на клона Бургасъ отъ 1929 г. до 1938 г. е билъ
Юрданъ Николовъ, а отъ тогава до къмъ края на
1930 г. е Василь Стаматовъ, бившъ дългогодишенъ
счетоводителъ при клона.

Христо Трандафиловъ Нолчевъ

Роденъ е въ македонското село Косинецъ, Костурско, въ 1873 г. Следъ като завършилъ прогимназиалното си образование въ Костуръ при родолюбца и мъченика за българщината въ Македония икономъ Търпо Поповски, той се прибира въ родното си село. И къмъ двадесетъ годишната си възраст започва тамъ самостоятелна търговия съ колониялни стоки и манифактура. Тази му търговска дейность го държи въ връзка не само съ иностранны и български и др. търговци въ градътъ Костуръ и въ Билища, Корча, Битоля, Солунъ, но въ прѣки и неразривни връзки съ българското население отъ тѣзи краища. Закърменъ още отъ училището съ идеитѣ за отхвърлянето на чуждото подтисничество, за свобода и свободна българщина, младия търговецъ покрай търговската си дейность, се отдава и на просвѣтно-революционна дейность, като става деенъ членъ на революционната организация. Къмъ 1901 г. — силно уличенъ въ революционна дейность, заподозрѣнъ и търсенъ отъ властта и по-късно задочно осъденъ на доживотенъ затворъ — Христо Нолчевъ прехвърля нелегално границата къмъ Атина, откъдето се отправя за България и се установява въ Бургасъ. Тукъ Христо Нолчевъ се отдава на търговия съ брашна и зърнени храни, експлоатация на сѣчища, става единъ отъ първитѣ пионери за организирането на риболова съ даляни по Черноморието отъ българи, занимава се съ мелничарство и т. н. При тази разнообразна дейность вършена винаги съ умение и вещина, той не забравилъ и своя дългъ на синъ отъ поробенитѣ краища: участвува въ родолюбиви начинания и организации, прави всичко, което е въ силитѣ и възможноститѣ му за народното дѣло.

Следъ дветѣ войни, отъ които се връща покрусенъ, Христо Нолчевъ отново поема тежкия

пжтъ на стопански деятель. Той взима живо участие въ организирането търговското съсловие въ Бургасъ, което го избира за свой председател, на който постъ стои дълги години наредъ. Единъ отъ основателитѣ на фонда за изграждане собственъ домъ на търговскитѣ сдружения въ гр. Бургасъ. Виждаме го членъ на Индустриалната камара, членъ на Управителния съветъ на Бургаската стокова борса, бургаски общински съветникъ, ратникъ въ много родолюбиви организации и пр.

Днесъ Христо Нолчевъ е почетенъ председател на Бургаското търговско сдружение, радва се на здраве, на уважението на своитѣ съграждани и колеги.

Награденъ е отъ Н. В. Царя съ орденъ св. Александъръ V степенъ.

(Изъ Бълг. Търг. Вестникъ бр. 87 — 22. VI. 1938 г.)

Житари

Хаимъ Юлзари	Бр. Ив. и Цончо Гугучкови
Паскаль Шалевъ	Бр. Скулиеви
Ишуа Бенадо	Бр. Рафайлови
Хаимъ Хасонъ	Желѣзко Петковъ и Синъ
Христо Нолчевъ А. Д.	Акц. Д-во „Тракия“

ЖЕКО ХАЗЪРБАСАНОВЪ А. Д.

Търговска кжща основана презъ 1887 г. отъ Жеко Хазърбасановъ, поминалъ се въ 1929 г.

Фирмата презъ 1931 год. става акц. дружество.

ИВАНЪ & ЦОНЧО СТ. ГУГУЧКОВИ, Индустр. кварталъ 9. Търговия съ зърнени храни на едро и небет. мелница. Фирма основана презъ 1934 год.

ЯНКО ШОРЪ

ФИРМА ОСНОВАНА ПРЕЗЪ 1936 г.

Телефони: кантора 29-28, домъ 29-27

Телеграфически адресъ: Супервизъ

Представителъ на Société Générale de Surveillance S. A. — Genève (Suisse).

Осигуровка теглото на изнасянитѣ зърнени храни, варива и др. земледѣлски произведения. При желание и контрола качеството на изнесенитѣ стоки. Контрола теглото на пристигналитѣ стоки.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ АГЕНЦИИ

- „Английски фениксъ“, Фр, Коласъ, Бул. Кн. Александъръ 12
„Асикурациони Дженерали“ и „Витоша“, Бълг. застр. Д-во, Асенъ Зяпковъ, Александрова
„Балканъ“, Иорданъ Иордановъ, Ал. Велики
„България“, обл. директоръ Дим. Сотировъ, Коста Манчевъ и К. Вичевъ, Богориди 50
„Български Фениксъ“ и „Риунионе Адриатика“, Нисимъ С. Ескенази, Митр. Симеонъ 32
„Орелъ“, Коце Низамовъ, книжаръ, Александрова
„Сила“, Богданъ Райновъ, Александрова 27
„Задруга“, Район. Кооп. Съюзъ „Фаръ“, Весела
„Учителска Каса“, областенъ инспекторъ Дим. Кехайовъ, Александрова—Попъ Никола
Чиновн. Кооп. Д-во, Н. Русевъ, Александрова
„Юнионъ“, Давидъ Ниего, & Синъ, Весела 7

ЗАХАРНИ ИЗДЪЛИЯ

- Аврамъ М. Чальовски, Александрова 11
Братя Анастасови, Александрова 12
Братя Борови, Фердинандова 92
Мария Топарева, маг. „Пъевъ“, Богориди 49

ЗЛАТАРИ

- Арамъ Сарафянъ, Александрова 35
Диню Тиховъ, Александрова 35
Василь Пириндовъ, Фердинандова 28
Агопъ Михайловъ, Богориди 31

ЗЖБОЛЪКАРИ

- А. Пиперовъ, Лермонтовъ 12, завършилъ въ Нанси (Франция)
Бека Е. Презенти, Бр. Миладинови 10, завършила въ Цариградъ — Турция
Д-ръ Богданъ Н. Брайковъ, Царь Асенъ 20, завършилъ въ Берлинъ — Германия презъ 1927 г.
Борисъ Стефановъ Скочевъ, Фердинандова 7, завършилъ въ Цариградъ — Турция.
Валентина Савалиева Попова, Александровска 32, завършила въ Ростовъ-Донъ—Русия
Ботьо Керемидчиевъ, Александровска 49, тел. 26-96, завършилъ въ Цариградъ — Турция
Д-ръ Димитъръ Пеневъ, Св. св. Кирилъ и Методи 70, тел. 31-55

Елена Золумова Илиева, Фердинандова 8, завършила въ Нанси — Франция
Екатерина Каменова Д-ръ Миронова, Александрова 56, свършила въ Лайпцигъ презъ 1926 г.
Зора Караиванова Сирекова, Богориди
Д-ръ Ж. Праматаровъ, Силистра 3. Завършилъ въ Мюнхенъ — Германия
Д-ръ К. Барбаровъ, Кирилъ и Методи 65, завършилъ въ Прага презъ 1925 г.
Марко Тодоровъ, Александровска 58, завършилъ въ Стразбургъ презъ 1929 г.
Райко Бѣлопитовъ, Фердинандова 6
Стефанъ Петковъ, Александровска 47, завършилъ въ Нанси — Франция.
Тодоръ Стефановъ, Фердинандова 39, завършилъ въ Нанси — Франция

ЗЖБОТЕХНИЦИ

Стоянъ Г. Стоян. Георгиевъ, Ц. Асенъ 14
Тодоръ Статевъ, Ц. Троянъ 9
Антонъ Вълчановъ, Ботевъ 7
Димитъръ Дончевъ Златевъ, Лермонтовъ 12
Никола Хрусановъ, Св. Кирилъ и Методи 58

ИНЖЕНЕРИ НА СЛУЖБА

Борисъ Буковъ, обл. инженерство
Василь Герчевъ, обл. трудова инспекция
Генчо Дончевъ, обл. инженерство
Георги Задгорски, общината
Георги Поповъ, обл. инженерство
Димитъръ Димитровъ, стопанското предприятие
Евгени Костовъ, обл. инженерство
Иванъ Минковъ, „
Иванъ Трашлиевъ, „
Йорданъ Николовъ „ по водитѣ
Коста Николовъ, „
Любомиръ Русевъ, пристанището
Любомиръ Стояновъ, обл. инженерство
Никола Михайловъ, гарата
Недѣлчо Кръстевъ, обл. инженерство
Рачо Димитровъ, „
Димитъръ Мундровъ, общината

ЕЛЕКТРО-ИНЖЕНЕРИ

Гюзелевъ Ангелъ Тодоровъ, мина Черно-море
Ковачевъ Атанасъ Стефановъ „

Марковъ Георги Найденовъ, Ц. Ив. Шишманъ 24
Христо Ив. Русевъ, мина Черно-море
ЗЕМЛЕМЪРЪ-ИНЖЕНЕРИ

Йоновъ Димитъръ Флоровъ, Александровска 15
Левицки Евгени Ивановъ, Търговска 4
КУЛТУРНИ ИНЖЕНЕРИ

Цвѣтанъ Колевъ Пѣевъ, Александровска 46
МАШИНИ ИНЖЕНЕРИ

Андоновъ Тома Яневъ, Войнишка 4

Атанасовъ Лефтеръ Яневъ, Инд. кв. Слад. кладенци

Кировъ Александъръ Петровъ, Гол. бълг. мелници

Къневъ Сава Минковъ, Ботева 23

Янчевъ Димо Станчевъ, Кн. Евдокия 31

МИНИ ИНЖЕНЕРИ

Гладиевъ Тодоръ Тодоровъ, Мина „Черно-море“

Лилле Николай Николаевъ

Миллеръ Михайлъ Григориевичъ, Морска 3

Радусевъ Радущъ Алексиевъ, Мина „Черно-море“

СТРОИТЕЛНИ ИНЖЕНЕРИ

Баклянъ Хрантъ Ованесовъ, Безистена

Бояджиевъ Иванъ Христовъ, Александрова 46

Георгиевъ Зафиръ Зафировъ, Фердинандова 26

Доневъ Величко Димитровъ, Св. Кир. и Методи 72

Ранковъ Ив. Костовъ, Александрова 39

Шефкеновъ Пенко Атанасовъ, Ц. Боянъ 2

ХИДРОГРАФИ СЪ ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Ганчевъ Богданъ Христовъ, Бенковска 2

ХИМИКЪ ИНЖЕНЕРИ

Илиевъ Никола Гергановъ, Фердинандова 8

Мутавчиевъ Кирилъ Стояновъ, Черномор. Масл. фка

Панайотовъ Георги, ф-ка Чальовски

Патевъ Божанъ Ивановъ, Царь Асенъ 29

Тола Черковска Д-ръ Бакърджиева, Фердинан. 32

КАФЕ ПЕЧЕНО И МЛЪНО

Бр. Х. Нишанянъ & Сукисянъ, „Камила“, Богориди 56

Давидъ М. Биджерано, Александрова 51

Оникъ Калустянъ, Св. Св. Кирилъ и Методи 58

Хачикъ С. Чурукянъ, Александрова 14

КАФЕНЕТА

„Ал. Великий“, Тодоровъ и Маноловъ, Ал. Велики 1

„Бразилия“, Хач. Саркизовъ, Александрова 19

„Бургасъ“, Дим. Атанасовъ, Св. Кирилъ и Методий

„Елитъ“, Никола Фотевъ, Александрова 40

„ИМПЕРИЯЛЪ“, БРАТЯ АЛЕКСАНДЪРЪ и ЯНИ
ГОСПОДИНОВИ, Александрова 11. Синове на
покойния Христо Господиновъ, най-стария ка-
феджия въ Бургасъ.

„Ница“, Албертъ Натанъ, Весела 14

„Отечество“, Я. Брусалиевъ, Попъ Никола 8

„Родина“, Иванъ Яневъ, Сливница 3

„Санъ Суси“, Стойчо Алексиевъ, Гр. Игнатиевъ 5

КЕРАМИКА

Дим. Хр. Куйковъ, Иларионъ 4

Никола Русевъ, Александрова

КИНО ТЕАТРИ

„Булевардъ“, лѣтно, Богориди

„Князь Симеонъ“, П. Хубеновъ, Ц. Симеонъ 5

„Култура“, Д. Кехайовъ, пл. Св. Кирилъ и Методи

„Модеренъ театъръ“, Ст. Баевъ, Абаджийска

„Роялъ“—Театъръ „Роялъ“ А. Д., Тутраканъ 4

„Тракия“, Дончо Овчаровъ, К. Андрованди 10

КЛУБОВЕ

Граждански клубъ, Митр. Симеонъ 44

Арм. клубъ, Тутраканъ Руски клубъ, Богориди 46

КНИЖАРНИЦИ

Димитъръ В. Велчевъ, Александрова 18

Димитъръ П. Саранкинъ, Александрова 29

Дим. Тодоровъ, Св. Кирилъ и Методи 55

Ив. Воденичаровъ & С-ие, Фердинандова

Иванъ Г. Ковачевъ, Богориди 29

Иванъ Хрусановъ, Александрова 39

Коце Низамовъ, Александрова 17

Н. В. Велчевъ К. Д., Весела 14

ПОЛОНЪ ДИМИТРОВЪ, КНИЖАРНИЦА „ХРИСТО
БОТЕВЪ“, Силистра 1

Продажба на грамофонни плочи, канцеларски
материали, ученически пособия и др.

Слави Д. Масларовъ, Гр. Игнатиевъ 4

Стефанъ Николовъ, Богориди 42

Стоянъ Петковъ, Александрова 27

КНИЖАРНИЦА „СВ. СВ. КИРИЛЪ И МЕТОДИ“
на Ради Георгиевъ, Бургасъ, ул. Св. Св. Кирилъ и
Методи 53. Основана презъ 1934 год. Разполага съ
всички канцеларски материали, училищни потрѣби,
училищни помагала, инженерски, архитектурни мате-
риали винаги на складъ. Цени конкурентни.

КОЖИ СУРОВИ

Иомтовъ Аврамовъ & С-ве А. Д., Александровска
Исакъ Юлзари & Синъ, Хр. Ботевъ 1
Тодоръ С. Молловъ, пл. Царица Иоанна 5

КОЖИ СУРОВИ НА ЕДРО

Гатю Дяволовъ, Фердинандова 101
Георги Цвѣтковъ & Синъ, Попъ Никола 4

КОЖУХАРСКИ ИЗДѢЛИЯ (финни)

Елена Янаки Енчева „Начко“, пл. Сирековъ
Димитровъ, Ивановъ & Сие, Александровска 26
Минчо П. Дойчевъ, „ 48
Хаимъ Ешай, „ 24

КОЛОНИАЛЪ НА ЕДРО

АРОНИ & ПАПАДОПУЛО — БУРГАСЪ

Търговия съ колониални стоки на едро

Телефонъ 25-29.

Телегр. адресъ: Пападопуло

Фирмата ни е основана презъ 1922 г. подъ
наименование: „Георги п. Хаджиянакисъ“ като при-
тежателъ и управителъ на сжщата бѣше Георги
М. Арони.

Презъ 1928 г. фирмата се преименува „Георги
М. Арони“, а отъ 1 априль 1929 г. влиза въ нея
като членъ Александъръ Т. Пападопуло и фирмата
става „Георги М. Арони & С-ие“. Отъ 1 априль
1933 г. фирмата се преименува „Арони & Пападо-
пуло“, която продължава и до днесъ.

Банянски & Плочевъ, Фердинандова 1

Братя Ралеви, пл. Царица Иоанна 1

Никола Вангеловъ & Синъ, Александровска 2

Кирилъ Берлиновъ & Сие А. Д. „ 46

Рашко Т. Грозлековъ, „ 4

Пиперевски Т. — А. Д., пл. Сирековъ 4

„Фаръ“ Район. Коопер. съюзъ, Весела 10

БРАТЯ ПЕТРИДИ

Търговия съ колониални стоки, специално съ маслини,
дървени масла, всѣкакви солени риби и сухи овоция.

ВНОСЪ — ИЗНОСЪ

Фирмата основана презъ 1900 г. въ Пловдивъ отъ
Панайотъ Петриди & Калогирю, съ седалище гр.
Пловдивъ. Презъ 1909 г. излиза Калогирю и вли-
затъ като съдружници тримата братя: Петъръ,
Коста и Георги Петриди. Презъ 1923 г. фирмата
закрива клона въ Пловдивъ и основава този въ

Бургасъ, въ който участвуватъ братята Петриди и така сжществува до днесъ, като се занимава съ колониалъ на едро и износъ на добитъкъ за клане, млѣчни произведения, дървени вжглища и др.

ИВАНЪ ДРАГИЕВЪ & СИНЪ

Търговия съ колониални стоки на едро

Основана 1926 г. м. мартъ.

Продължи до края на 1930 г. Отъ 1931 г. Драгиевъ & Трандафиловъ до 1936 г. Отъ тогава Ив. Драгиевъ & Синъ.

Никола Трандафиловъ

колониалъ, химикали и др. на едро. Фирма основана презъ 1923 г. подъ фирмата Лимберти & Трандафиловъ, която е търгувала съ колониалъ и спиртни питиета. Презъ 1926 г. фирмата се преобразува на Драгиевъ, Трандафиловъ & Сие, която търгува само съ колониалъ, отъ 1931 г. фирмата става Драгиевъ & Трандафиловъ до 1 октомври 1936 г., отъ която дата фирмата е еднолична на името Никола Трандафиловъ.

Ст. Обрейковъ & С-ие

Колониалъ на едро

Членътъ на фирмата Стефанъ Минковъ е роденъ презъ 1872 г. въ Стара-Загора. Започналъ е търговия въ родния си градъ. Презъ 1899 год. се преселва въ Пловдивъ за кратко време. Следъ това въ съдружие съ Стефанъ Обрейковъ отъ гр. Пловдивъ, откриватъ презъ 1890 г. клонъ въ гр. Бургасъ, който се е занимавалъ съ съ търговия на колониалъ на едро, комисиона и експедиция, който се ръководи отъ г. Минковъ. Презъ 1925 г. ликвидиратъ съ комисонерството.

Членъ на Бург. търгов. индустр. камара отъ 1921 г. и подпредседателъ на сжщата отъ 1932 до

1936 год. Дългогодишенъ председателъ на Бург. търговско сдружение, председателъ на Търговското бакалско сдружение и общински съветникъ презъ 1937/938 год.

Триандафилъ Теодосиу & С-ве фирма основана презъ 1898 год. въ гр. Бургасъ. Търговия съ колониални стоки. Презъ сжщата година инсталира работилница (яхана) за производство на шарланъ и таханъ, презъ 1912 год. закрива работилницата и построява модерна фабрика за халва, таханъ, локумъ и др. за-

харни издѣлия, вѣнъ отъ града подъ сжщата фирма.

Презъ 1916 г. сжщата фабрика става събирателно дружество подъ сжщата фирма. Фабриката презъ 1921 г. се продава на Аврамъ М. Чалъовски, като сжщия става представителъ на фабриката за цѣлото ѝ производство, сжщевременно си търгува съ колониални, мѣстни стоки на едро и съ млѣчни произведения.

Презъ 1938 г. двамата му синове Теодосъ и Хараланъ влизатъ като членове на фирмата, като последнята се преименува Т. Теодосиу & Синове.

МИЛЮ КЕРЕМИДЧИЕВЪ & С. ВОДЕНИЧАРОВЪ

Колониалъ и производство дървени вжглища

Фирмата Керемидчиевъ & Воденичаровъ основана презъ 1914 г. Занимава се съ колониалъ полунаедро и производство и експортъ на дървени вжглища.

КОЛОНИАЛЪ НА ДРЕБНО

Атанасъ Алексиевъ, Антимъ I 49
Бр. Ст. & Н. Райкови, Фердинандова 56
Братя Ралеви, пл. Царица Йоанна 1
Василъ Я. Мезеклиевъ, Кирилъ и Методи 71
Давидъ М. Биджерано, Александровска 51
Дамянъ М. Дамяновъ, Царица Йоанна 66
Димитъръ Г. Куруджиевъ, Богориди 42
Димитъръ Чакъровъ, Фердинандова 66
Добри Куюндерлиевъ, П. Каравеловъ 44
Иванъ Червенаковъ К., Александровска 100
Иванъ Тиховъ, " 51

Михаилъ А. Читаковъ,	Фердинандова	74
Михаилъ Ст. Молловъ,	Гр. Игнатиевъ	14
Нисимъ Б. Самуель,	Александровска	56
Петъръ Хр. Цачевъ,	„	57
Петко Стояновъ,	„	25
Ст. & Георги Тодорови,	„	113
Стефанъ Цаневъ,	„	22
Стойчо & Петъръ Д. Коъсеви,	Булевардна 10-а	
Филипъ Милтиядовъ,	Александровска	9
Христо Г. Сжбевъ,	Царица Елеонора	42
Христо Ц. Лесевъ & Анд. Неновъ,	Кир. и Методи	69
Цанковъ & Колевъ,	Александровска	76
Яни Ст. Чакъровъ,	Фердинандова	43

Коларо-желъзари

Борисъ Червенковъ	— Л. Каравеловъ	64
Върбанъ Александровъ	— Ц. Троянъ	82
Георги Маноловъ	— Ц. Калоянъ	15
Георги Коларовъ	— Сарафимова	
Георги Василевъ	— М. Търново	2
Димитъръ Марковъ	— Фердинандова	73
Коста Желъзковъ	— Априловъ	21
Михаилъ Янковъ	— Сливница	
Младенъ Николовъ	— Царъ Борисъ	12
Никола Хр. Василевъ	— Ботевъ	9
Панайотъ Анастасовъ	— Фердинандова	109
Станчо Иовчевъ	— Инд. Кварталъ	
Тодоръ Хавсалиевъ	— Фердинандова	78
Тодоръ Петровъ	— Александровска	111

КОЛБАСНИЦИ

Георги Д. Рунтовъ,	Александрова
Михаилъ Анг. Х. Яневъ,	Александрова
Михалъ Димовъ	Стойновъ, Халитъ
Марко Димитровъ,	Халитъ
Янко Фотевъ	Яневъ, Фердинандова

КОМИСИОНА И ЕКСПЕДИЦИЯ

Антонъ Филевъ,	Сточната гара
„България“,	Трансп. кжща, П. Праматаровъ,
Весела	
Иванъ Бобчевъ,	Сточната гара
Никола Георгиевъ,	Царъ Крумъ
4	
„Орбисъ“,	Съб. Д-во, Весела
4	
„Устремъ“,	Съб. д-во, Иларионъ
6	

КОМИСИОНА — ОБМИТВАНЕ—ТРАНСПОРТИ
 „Балканикъ“, Стеф. Станевъ, Успѣнска 5
 Братя Диманови, А. Д., Лермонтовъ 4
 Братя Ранкови, Царь Крумъ 4
 „Глобусъ“, Съб. Д-во, Царь Крумъ 4
 Василь Цончевъ, Фотинова 1
 „Интерконтинентале“, А. Д-во, пл. Фердинандъ 1
 „Компасъ“, А. Д-во, Булаиръ 2
 Михайлъ Кирчевъ, Иларионъ 1
 Петъръ С. Поповъ, Попъ Никола 6
 Петъръ Трандафиловъ, Гр. Игнатневъ 4
 „Транспортъ“, Съб. Д-во, Фотинова 4
 „Трафикъ“, Съб. Д-во, Александрова 2

КОМАНДИТНО Д-ВО „БЪРЗИНА“ за комисионерство и транспорти. Основана 1922 год. отъ: Веселинъ Пренеровъ (бивше бюро „Бързина“, осн. 1920 г.), Матей П. Говедаровъ и Димитъръ Николовъ. По-късно въ фирмата влиза и Георги М. Гюлмезовъ, който съставъ е запазенъ и до сега.

„РАДИО“

Българско Акц. Д-во за Международни Транспорти

Хр. Прошевъ

Централа София, площадъ „Св. Недѣля“ № 11. Клонове: Бургасъ — Пловдивъ — Варна—Русе—Ломъ. Представители и кореспонденти въ всички части на свѣта. Транспорти морски, рѣчни и по желѣзницата отъ и за странство. Специална

Д-ръ Ан. Ходжовъ

служба за износъ на тютюни, яйца, овощия и земедѣлски продукти. Телеграми: Апед. Телефони: Дирекция 2-00-94, износъ 2-40-97, вносъ 2-78-22.

Председателъ на управителния съветъ — Д-ръ Андрея Ходжовъ, Гл. директоръ Христо Прошевъ, прокуристъ Любенъ Костовъ, директоръ клона Бургасъ Коста Грежовъ. Фирмата основана въ 1930.

ВАСИЛЪ Г. САРАЧЕВЪ

Фирмата е основана 1903 г. при съставъ: Василь и Ал. Сарачеви като съдружници.

Продължава до 1930 г., отъ когато Ал. Сарачевъ излиза и фирмата се промѣня Василь Г. Сарачевъ, който поема актива и пасива на старата фирма и продължава сжщата работа. Отъ началото фирмата се занимава съ митн. и жел. посрѣдничество, по-после и съ търговия съ вина и спиртъ на едро до европейската война.

КОНСУЛИ

Английски поч. вице консулъ Майоръ Фр. Ж. Коласъ
Германски поч. консулъ—Д-ръ Куртъ Якубовски
Гръцки вице консулъ — Константинъ Сурласъ
Италиянски конс. агентъ—Рикардо Анцилутти
Унгарски поч. консулъ — Георги Зеновичъ
Турски консулъ—Серверъ Зжрчалъ
Летонски поч. в. консулъ—Панайотъ Георгиевъ
Финланд. генер. консулъ—Матей х. Петровъ
Шведски поч. консулъ—Богданъ Ганчевъ
Норвеж. поч. консулъ—Хансъ Гилмайдень

КОРАБОПРИТЕЖАТЕЛИ

Григоръ Утлиевъ Живко Иордановъ
Дочо Бѣлчевъ Яни Калугери
Яни Пинеловъ

КРУМЪ ГОРЧЕВЪ & Сие О. О. Д-во, Риб. борса

Фирма основана презъ 1937 год. отъ: Крумъ Горчевъ, Братя Герасимъ и Спиро Куфадаки и двамата капитани, механици и водолази и Салтиелъ Пизанти — митнически и ж. п. посрѣдникъ

отъ 1921 г. Собственици на парахода „Рудничаръ“ 380 тона, моторни гемии: „Орионъ“ 50 тона и „Нептунъ“ 20 тона. Морски транспорти и водолазно спасителна служба.

ЖИВКО ИОРДАНОВЪ. Кораби „Стария вълкъ“ съ товароспособность 60—70 тона, строенъ презъ 1938 г. и „Морски вълкъ“ — около 25 тона. Строени въ Бургаското пристанище. Превозватъ разни стоки и пжтници по Черноморското крайбрѣжие.

ЛОВНИ МАТЕРИАЛИ

Братя Берберови, Фердинандова
Братя Генчеви & С-ие, Фердинандова 15

Бр. Ив. Червенакови, Александрова 73
Кооперация „Ловецъ“, Безистена

МАНИФАКТУРА НА ЕДРО

Братя Попови

Дав. Б. Хасонъ & С-ие

Хаимъ И. Паппо А. Д.

ЛЪКАРИ

- Д-ръ Алексиевъ Ат., Трапезица 1
„ Апостолова В., Ботева 2
„ Баталовъ Д., Лермонтовъ 16
„ Барбаровъ К., Кирилъ и Методи 65
„ Бочаровъ В., пл. Сирековъ 4
„ Братовъ Ив., Фердинандова 27
„ Бурмовъ Т., Тр. Китанчевъ 7
„ Болгуровъ Т., Антимъ I-й
„ Бѣжанова, Царь Боянъ 9
„ Бакърджиевъ Ив., Фердинандова 32
„ Възвъзовъ, Булаиръ 6
„ Власаковъ Лука, Гарата
„ Воденичаровъ Ив., Богориди 44
„ Ганчевъ П., Бул. Кн. Александъръ 4
„ Грозевъ Ш., Контъ Андрованди 13
„ Гандозовъ Г., Царь Боянъ 9
„ Гаишевъ Ив. Г., Александрова 43

Д-РЪ ГЕНОВЪ РАДИ

Завършилъ медицина въ берлинския медиц. факултетъ 1924 г., работилъ като лѣкаръ на частна практика въ Стара-Загора презъ 1925 г., специализира въ Парижкия медиц. факултетъ и презъ 1926, 1927, 1928 г. по хирургия, геникология и акушерство, следъ което се установява въ гр. Бургасъ на частна практика.

Презъ 1931 г. взема инициатива за основаването на Първа нар. коопер. болница, на която е председателъ до 22. VII. 1934 г., следъ което става управителъ на сжщата, на каквато длъжностъ е и до сега.

- „ Дачева Яна, Лермонтова 16
„ Дучевъ Д., Софрони 1
„ Захариевъ Г., Митрополитъ Симеонъ 37
„ Икономосъ, Цар. Елеонора 24
„ Иоловъ М., Лермонтовъ 43
„ Карагетлиевъ П., пл. Цар. Иоанна 6

- Д-ръ Кириловъ Д., Царь Симеонъ 76
- „ Костовъ П., Царь Симеонъ 13
- „ Козмаевъ В., Богориди 40
- „ Кобареловъ Еф., Богориди 16
- „ Коларовъ Н., Александрова 49
- „ Минтовъ Д., Патр. Евтимий 8
- „ Млъчкова Д., Патр. Евтими 8
- „ Млъчковъ Н., „ 8
- „ Минчевъ М., Сливница 5
- „ Недевъ Ат., Лавеле 14
- „ Овчаровъ Ив., Силистра 2
- „ Петровъ С., Царь Боянъ 10
- „ Пачеджиева Кр., Фотиновъ 5
- „ Палазовъ Василь, Фердинандова 69. Роденъ на 15.VII. 1898 год. въ гр. Симеоновградъ. Завършилъ презъ 1926 год. медицина въ Мюнхенъ (Германия). Установилъ се презъ 1927 г. на частна практика въ гр. Бургасъ. Заема отъ 1930 год. службата инспекторъ лѣкаръ на труда
- „ Продановъ Асѣнъ, Шейново 11. Завършилъ медицина презъ м. мартъ 1924 г. съ първия випускъ на Соф. мед. факултетъ и останалъ като редовенъ асистентъ при Института по обща патология и пат. анатомия до м-ць май 1928 г. Презъ 1924/925 год. е билъ на специализация по сжщата специалность въ Стразбургъ, Лиидцъ (Англия) и въ Парижъ. Отъ м. октомврий 1928 г. на частна практика въ Бургасъ; практикува вътрешни болести и рентгенова диагностика.
- „ Панайотовъ Д., Фердинандова 53
- „ Станчевъ Юр., пл. Цар. Йоанна 22
- „ Стояновъ В., П. Каравеловъ 62
- „ Сърбяновъ К., Фердинандова 34
- „ Стаматова Елена, Черноморска 5
- „ Таневъ Ив., Цар. Елеонора 72
- „ Тодоровъ Д. Ив., Царь Асенъ 3
- „ Тодоровъ П., Силистра 3
- „ Тънкова Ю., Попъ Никола 10
- „ Теневъ Ст. Ив., Богориди 30
- „ Трифоновъ Ил., Св. Кирилъ и Методи 54
- „ Тачевъ В., Фердинандова 54

- Д-ръ Хрисантова Цв. А., Хр. Ботевъ 7
 „ Халачевъ Н., Весела 1
 „ Хашновъ Г., Фотиновъ 5
 „ Чаракчиева З., Александрова 56
 „ Чилингировъ, Пантелеймонъ 22

Д-РЪ ЧАКЪРОВЪ ВАСИЛЪ

Роденъ на 30 януарий 1899 г. въ Симеоновградъ. Завършилъ обща медицина въ Грацъ презъ 1926 г. Следъ завръщането си въ България, установява се на частна практика въ гр. Бургасъ.

Въ началото на 1927 г. е билъ назначенъ за бургаски околийски лѣкаръ, а презъ 1928 год. е билъ бургаски градски лѣкаръ. Презъ 1929 г. заминава на специализация по ушни, носни и гърлени болести въ Грацъ при професоръ Цанге, на когото до есента на 1932 г. е билъ редовенъ асистентъ. Следъ това се завръща въ Бургасъ, като специалистъ по ушни, носни и гърлени болести и се установява на частна практика. Въ 1938 г. открива частна болница по специалността си. Отъ м. мартъ 1939 г. е председател на бургаския клонъ на Българския лѣкарски съюзъ.

МАНИФАКТУРА НА ЕДРО

Братя Ив. Попови Д. Б. Хасонъ & Сие
 Хаимъ Паппо А. Д.

МАНИФАКТУРА НА ДРЕБНО

(Вижъ манифактура и галантерия)

Андрей П. Биячевъ, Търговска 2
 Леонъ Конфино, Фердинандова 22
 Минчо П. Дойчевъ, Александрова 50
 Хаимъ Паппо А. Д., Александрова 52

МАНИФАКТУРА И ГАЛАНТЕРИЯ НА ДРЕБНО

Аврамъ Х. Асса, Александрова 50
 Албертъ Иос. Асса, Фердинандова 47
 Аристиди Г. Хурмузовъ, Александрова 50
 Бенжаменъ Н. Бичачо, Фердинандова 50
 Василъ П. Праматаровъ, Търговска 14
 Витали К. Басанъ, Търговска 3
 Георги П. Праматаровъ, Търговска 3
 Господинъ Продановъ Милковъ, Гладстонъ 56
 Давидъ Моше Малхо, Търговска 9
 Давидъ Кемаловъ, Александрова 64

ДИМО п. БИЯЧЕВЪ & БРАТЪ, Търговска 1.
 Фирмата е основана и регистрирана презъ 1924
 г. и се занимава съ търговия на манифактура, га-
 лантерия, памучни и вълнени преди, анилинови
 бои, кинкалерия, пасмантерия, трикотаждъ и др.
 Жакъ А. Молхо, Търговска 14
 Желѣзко П. Желѣзковъ, Александрова 50
 Иванъ Тодоровъ, Фердинандова 52
 Исакъ Бехаръ, пл. Инж. Сирековъ 1
 Исакъ Соломоновъ, Александрова 101
 Кеворкъ Топузянъ, Александровска
 Марко Леви, пл. Инж. Сирековъ 1
 Мандиль Презенти, Александрова 61
 Минчо Дойчевъ, Александрова 50
 Михайлъ П. Желѣзковъ, Александрова 50
 Никола Г. Калайджиевъ, Търговска 5
 Нисимъ Х. Бичачо, Фердинандова 10
 Никола Поповъ, Фердинандова 38
 Павелъ Г. Калайджиевъ, Търговска 5
 Петъръ Милевъ, Александрова
 Проданъ Илчевъ, Фердинандова 56
 Праматаровъ & Карменовъ, Александрова 33
 Самуилъ Барухъ, Александрова 50
 Стамо П. Праматаровъ, Търговска 13
 Янко Ив. Мутафчиевъ, Фердинандова 28
 Янко Георгиевъ & Скрипалчевъ, Алексаодрова

МАШИНИ ШЕВНИ

АКЦИОНЕРНО Д-ВО „СИНГЕРЪ“ ЗА ШЕВНИ

Иванъ Русковъ

МАШИНИ. Централа Ню-Йоркъ. Дирекция за България — София. Главенъ директоръ — Христо Н. Тъпчилещовъ. Клонове въ всички градове и по-голъми селища въ Царството.

Клонътъ Бургасъ се ръководи отъ дългогодишния управителъ Иванъ Русковъ.

Дружеството търгува съ известнитъ въ цѣлия свѣтъ шевни машини „Сингеръ“.

Илия Николовъ, Богориди
Янко Ив. Мутафчиевъ, Фердинандова 47

МЕБЕЛИ ГОТОВИ

Димитъръ В. Велчевъ, Александровска 18
Д. Стефановъ & Ст. Ивановъ, Александрова 26-а
Никола Аслановъ, Мара Гидикъ 7

МЕБЕЛНИ РАБОТИЛНИЦИ

Атанасъ Иордановъ, Цар. Елеонора 85
Апостолъ Н. Карагъзовъ, Кирилъ и Методи 100
Албертъ Ил. Лиджи, Войнишка
Братя Чантови, Богориди 26
Балю Ст. Балевъ, Попъ Никола 7
Василь Т. Шивачевъ, Пиротска 6
Видю Вълковъ Деяновъ, Цар. Елеонора 70
Георги Апостоловъ, Цар. Елеонора
Георги Д. Сивовъ, Левски 11
Георги Гюлевъ Стояновъ, П. Каравеловъ 45
Георги Д. Челебиевъ, Ц. Симеонъ 25
Димитъръ Хр. Бижевъ, П. Каравеловъ 48
Добри В. Бурнаровъ, Пантелеймонъ 25
Димитъръ Ст. Вълковъ, Рилска 11
Илия П. Терзиевъ, П. Евтими 72-а
Коста Ал. Костадиновъ, Ц. Елеонора
Киро Н. Карагъзовъ, Ивайло 4
Михаилъ Симовъ, Царь Ив. Шишманъ
Петъръ Костовъ, Левски 19
Петко Т. Кукузелевъ, Ал. Велики 32
Панаиотъ Миховъ Коларовъ, Богориди 46
Пантелей Ив. Балтовъ, Фотинова 10
Парушъ Яневъ Стояновъ, Фотинова 32-а
Панаиотъ Ив. Балтовъ, Попъ Никола 7
Тодоръ Петковъ Илиевъ, Фердинандова 22
Тома Мариновъ Халачевъ, Раковска 36
Таню М. Чирпанлиевъ, Ц. Елонора 70
Тодоръ Кожухаровъ, Македония
Христо Ж. Узуновъ, Ц. Троянъ 63
Филипъ Ат. Чакъровъ, Фердинандова 71
Цвѣтко Добревъ Джоловъ, Фотинова 35
Чаню Ч. Маноловъ, Лермонтова
Янко Г. Гаровъ, Александрова 93
Янаки Симовъ, Ц. Ив. Шишманъ

МЕДНИКАРИ

Анастасъ Яневъ Чахадаровъ, Фердинандова 56

Вангелъ Андоновъ, Пвнтелеимонъ 76
Василь Вангеловъ, „
Димитъръ Михайловъ, Фердинандова 65
Иванъ П. Ибришимовъ, Алекс. Велики 50
Коста Яневъ & Сие, Гладстонъ 6
Ченко Ив. Ченковъ, Фердинандова 69

МЕСАРИ

Въ помѣщенията на общинскитѣ хали: Василь Стойковъ, Василь Джамбазовъ, Георги Полоновъ, Георги Вълкановъ, Геню Понтевъ, Георги Николовъ, Гюро Кокалановъ, Димитъръ Драгановъ, Димо Апостоловъ, Леонидъ Проиковъ, Миндо Мезовъ, Михайлъ Караниколовъ, Михайлъ Михалчевъ, Никола Дриновъ, Панайотъ Андоновъ, Петъръ Полоновъ, Стефанъ Георгиевъ, Слави Гроздевъ, Стефанъ Апостоловъ, Стойно Мезевъ, Христо Измирлиевъ, Христо Арнаудовъ, Юрданъ Мезевъ и Яни Поленовъ, Хурмузъ Георгиевъ.

Месарско кооперативно Д-во „Св. Архангелъ Михайлъ“. Основано на 23 мартъ 1933 г. 27 члена, съ основенъ капиталъ 30,000 лева.

Мих. Караниколовъ

Миндо Мезевъ

Христо Измирлиевъ

Цельта на кооперацията е да събира всички видове кожи, отпадаци и да се грижи за тѣхната преработка и продажба. Превозъ на мѣсата отъ кланицата, разпредѣляне между членоветѣ се извършва отъ 2 собствени камиона.

Съ собствена черварница за сушене. Кооперацията се кредитира отъ Бѣлг. земед. и кооперативна банка съ около 1,500,000 лева.

Управителния съветъ избранъ на 3 априлъ

1938 г. е въ съставъ: председателъ — Миндо Мезовъ, подпредседателъ — Михаилъ Караниколовъ, членъ-секретарь — Христо Измирлиевъ и членове: Никола Дриновъ, Георги Николовъ, Слави Гроздевъ, Петъръ Полоновъ, Христо Арнаудовъ и Стефанъ Георгиевъ.

Никола Дриновъ

Хурмузъ Георгиевъ

Георги Николовъ

Слави Гроздевъ

Петъръ Полоновъ

Христо Арнаудовъ

Стефанъ Георгиевъ

Василь Стойковъ

† Милко Керемидчиевъ

Надзоренъ съветъ: Хурмузъ Георгиевъ, Василь Стойковъ и Ботю Ставревъ.

Счетоводителъ — Милко Керемидчиевъ.

Кооперацията към края на 1938 г. има 37 единични члена и 1 колективенъ — Месарското сдружение, съ кооп. капиталъ 49,000 лв. Оборотъ презъ 1937 год. — 2,000,000 лева, съ реализирана печалба 20,000 лева.

МИНЕРАЛНИ МАСЛА-ВНОСИТЕЛИ

Коста Калпакчиевъ, Царь Асенъ 5
„ПЕТРОЛЪ“ Бълг. Акц. Д-во, Александровска 1
Директоръ на клона Бургасъ — Абрашевъ
МИНЕР. МАСЛА НА ЕДРО И ДРЕБНО

Борисъ Минчевъ, Гр. Игнатиевъ
Братя Д. Койкови, Весела 10
Христо Чакъровъ, Александровска 14

МЛЪЧНИ ПРОДУКТИ

Братя Петриди, Александрова 1
„България“, Сиренар. Произв. Кооп., Ц. Асенъ
Вълко Б. Вълковъ, Попъ Никола 2
Иомтовъ Аврамовъ & С-ие А. Д., Александрова
Коста Зениери, Весела 3
Михаилъ Д. Карагъзовъ, Рибната борса
Михаилъ Ст. Молловъ, Гр. Игнатиевъ 4
„Напредъ“ Коопер. Централа, Ц. Петъръ 12
Н. Вангеловъ & Синъ, Александрова 2
Петко Кабареловъ А. Д. Гр. Игнатиевъ 3
Трандафилъ Теодосиу & Синове, Александрова 10

МЛЪЧНИ ПРОДУКТИ НА ДРЕБНО

Атанасъ К. Чакъровъ, Ц. Асенъ 33
Братя Проневе, Фердинандова 71
Братя Ст. & Н. Райкови, Фердинандова 56
„България“ Сиренар. Кооперация, Ц. Асенъ 1
Витали и Асса, Александрова 42
Георги Д. Поповъ-Величкинъ, Ботевъ 38
Димитъръ Вълчевъ, Фердинандова 29
Иванъ Петковъ, Фердинандова 52
Исакъ Юлзари & Синъ, Ботевъ 1
Михаилъ Молловъ, Гр. Игнатиевъ 14
Яко Баруховъ, Морска 25

МОЗАЙЧНИ ИЗДЪЛИЯ, БОИ, ВАРЬ
АНГЕЛЪ ПРОДАНОВЪ & КОСТ. БАКЪРДЖИЕВЪ
пл. „Царица Йоанна“ (бившъ „Пазаренъ“,
Основана 1923 г.

Варь, циментъ, мозайчни материали, бои, дърва и др. Въ 1933 г. въ с. Самоводене, В. Търновско построиха модерна шахтова пещъ за производство на варь. Телефонъ 31-73. Адр. за тел.: Ангелъ Продановъ.

ПЕТКО КОБАРЕЛОВЪ А. Д.

Фирма основана презъ 1902 год. До 1933 год. фирмата е била еднолична, въ която година се превръща въ акционерно дружество. Занимава се съ горска индустрия и произведенията ѝ, главно съ производство на дървени вжглища, траверси и др. отъ Странджански джбъ, които изнася въ чужбина, главно въ Турция. Изнася сжщо и млъчни произ-

ведения. Голъмъ стопански деятель и съ широка инициатива. Той е основателъ на образуваното Акц. Д-во „Български хладилници“, основано презъ 1931 г. Дългогодишенъ членъ на Бург. търговско-индустриална камара и нейнъ подпредседателъ.

ОБУЩАРСКИ СТОКИ НА ЕДРО И ДРЕБНО

ИСАКЪ Б. НИСИМЪ ХИСКИЯ & СИНЪ, Контъ Андрованди № 1. Фирма основана презъ 1886 г. съ търговия на обущарски стоки, желъзария и дюлгерски инструменти. Презъ 1920 год. фирмата престава да се занимава съ желъзария и инструменти, като обектъ на търговията оставатъ обущарскитъ материали.

При основаването си фирмата е била еднолична — Исакъ Б. Нисимъ Хиския, а на 27. XI. 1935 г. влиза като членъ неговиятъ синъ — Анри и фирмата се регистрира подъ горното наименование. На 12. VI. се е поминалъ основателя на фирмата Исакъ Б. Н. Хиския.

Весканъ Стамболянъ, Безистена 9

Диню Николовъ, Търговска 12

Кеворкъ Таниелянъ, Бр. Миладинови 21

Кирилъ Д. Талевъ, Попъ Никола 3

КОСТА ПАВЛОВЪ МАРКИДИСЪ, ул. Ботевъ 2. Фирма основана отъ Павелъ Х. Маркидисъ въ 1907

год. за търговия съ обуцарски материяли която е съществувала до 1929 г. Презъ 1930 г. фирмата се преименува на Т. П. Маркидисъ, която съществува до 4 февруарий 1939 г., отъ която дата е подъ горното название.

Основателтъ на фирмата е починалъ на 9 октомврий 1936 г.

ОБУЦАРИ

А. Татеосянъ, Богориди

Бълчо Желевъ Димитровъ, Александрово

Братя Илия и Борисъ Ат. Бакалови, „Братски трудъ“,

Тр. Китанчевъ 46

Вангелъ Талевъ „Битоля“, Фердинандова 37

Верго Хр. Грековъ, П. Каравеловъ 51

ГОСПОДИНЪ МИНЧЕВЪ, Св. Кирилъ и Методи 69.

Изработва готови по поржчка: дамски, мъжки и детски модерни обувки

Гарабетъ Читакянъ, Търговска 2

Георги Павловъ & Стояновъ, Лермонтова 17

Димитъръ Д. Муртовъ „Вардаръ“, Кир. и Методи 17

Димо Мутафовъ & Ст. Калфовъ, Фердинандова 6

Ефтимия Евст. Алексиева, Александрова 47

Израилъ Ис. Гринбергъ, „

Кеворкъ К. Пелибосянъ, Богориди

Калю Русевъ Дойчевъ, Богориди 39

Купенъ П. Маджаровъ, Дебетъ 18

Кочо Морфовъ, Александрова

Милю Ст. Бъчваровъ, Фердинандова 48

Михаилъ Атанасовъ, Контъ Андрованди

Никола Ив. Дюлгеровъ, Св. Кирилъ и Методи 62

Никола К. Хараламбовъ, Фердинандова 17

Петъръ Г. Узуновъ, Св. Кирилъ и Методи 65

Петъръ Н. Бояджиевъ, Фердинандова 25

Симеонъ Хр. Даковъ, Фердинандова 41

Тодоръ С. Гариповъ, Фердинандова, 33

Хр. Ян. Хавсалиевъ „Изт. Тракия“, Фердинандова 13

Христо Жековъ „Лозенградъ“, „

Юрданъ Дим. Маслинковъ, Кир. и Методи 66

Янаки Хр. Янакевъ „Македония“, Фердинандова 19

Янко Ганевъ, Фердинандова 24

ОПИНЧАРИ

Ангелъ В. Кожухаровъ, Фердинандова

Георги Николовъ Костовъ, Фердинандова 29

Желъзко Людиевъ, Фердинандова
Михали Н. Михаидовъ, Фердинандова 35
Никола Т. Балболовъ, 39

ПАРАХОДНИ АГЕНЦИИ

„Адриатика“ А. Д., Фотинова 2
Братя Диманови А. Д., Лермонтова 4
Богданъ Ганчевъ, пл. Фердинандъ 8
Георги Зеновичъ, кн. Александъръ 12
Давидъ Паппо А. Д., Александровска
„Експресъ“, Кжща за Вжтр. и Междун. Транспорти
Н. Александровъ А. Д., б. Кн. Александъръ 18
Панайотъ Георгиевъ — Скандинавска Близко
Източна Параходна Агенция, Черноморска 16
„Радио“ Бълг. Акц. Д-во, Гр. Игнатииевъ 2
Павурджииевъ & Пашмаковъ — Българско Търгов-
ско Параходно Д-во, пл. Антимъ I, 1
Франкъ Коласъ—Гилкрисъ, Уокъръ & Сие, бул. Кн.
Александъръ 12. Фирма основана въ 1933 г.
Представителъ на английскитѣ параход. линей-
ни компании: Ellerman & Parayanî Lines L-td
Liverpool; Wescott & Laurance Line L-td London.
Прокористъ Сотиръ Яневъ Сариевъ. Предста-
вителство на Английски Ллойдъ — Лондонъ
зам. авар. комисаръ Димитъръ Дамаскиновъ.
Черноморска Парах. Агенция А. Д., Черноморска 3
НИКОЛА АЛЕКСАНДРОВЪ

Роденъ на 1. I. 1860 г. въ гр. Бургасъ. Основ-
ното си образование е получилъ отчасти въ род-
ния си градъ, отчасти въ Шуменъ, кждето е жи-
вѣлъ около чичо си — Дѣдо Симеонъ, тогава Ми-
трополитъ въ сжщия градъ.

Презъ 1880 г. завършилъ Робертъ Колежъ въ
Цариградъ, следъ което постъпва секретаръ на
Бургаската митница. Къмъ 1888 г. се установява
като параходенъ агентъ въ Бургасъ. Представлява
английски параходи и по-късно — 1890 г. — френ-
ското параходно д-во „Фресине“. Презъ 1895 г. е
първиятъ агентъ въ Бургасъ на новосъздаденото
тогава Българско търговско параходно дружество,
което представлява до къмъ 1900 година. Презъ
1908 г. получава представителството на Кралското
холандско параходно дружество, съ което продъл-
жава да работи и сегашната фирма „Н. Алексан-
дровъ & С-ие“ А. Д.

Покойниятъ Н. Александровъ (починалъ на 21 май 1935 г.) е единъ отъ основателитъ на Търговското житарско сдружение въ гр. Бургасъ и членъ отъ първото управително тѣло на Бургаската житна борса. Отъ 1914 до 1918 г. е председателъ на Бургаската Търговско-индустриална камара.

Билъ е на 2 пѣти кметъ на гр. Бургасъ — отъ 4. I. 1900 г. до 24. I. 1901 и отъ 9. X. 1913 до 21. VII. 1915 г.

Той е единъ отъ първитъ кметове, който е допринесълъ за модернизиранието на града и неговото управление е оставило дълбоки следи въ градското благоустройство.

Отъ 1910 г. до смъртта си е билъ почетенъ холандски консулъ.

ГЕОРГИ А. КАНАЗИРСКИ

Роденъ на 23 априль 1887 г. въ Бургасъ. Завършилъ презъ 1904 г. Русенската гимназия, а висшето си образование по химия завършва презъ 1908 г. съ докторатъ въ университета въ Лайпцигъ. Отъ 1910 до 1919 г. е асистентъ по химия при Софиския държавенъ университетъ. Завършилъ школата за запасни офицери презъ 1908/1909 г. Презъ Балканската война — боенъ ротенъ командиръ въ 5 и 66 пех. полкове, а презъ

голѣмата война — боенъ дружиненъ адютантъ въ 51 пех. полкъ. Уволненъ като поручикъ о. з. Презъ 1919 год. напуска службата въ университета и се установява въ Бургасъ като съдружникъ на вуйчо си, покойния Н. Александровъ. Презъ 1922 година общински съветникъ въ Бургасъ. Презъ 1923/24 год. председателъ на тричленната комисия въ Бургасъ. Презъ 1925/31 г. кметъ на гр. Бургасъ. Презъ това кметуване, покойния Каназирски основа кооперация „Свѣтлина“ (чийто председателъ бѣ той), която електрифицира градъ Бургасъ. Делегатъ на М-ра на Търговията при Бург. търг. инд. камара

презъ 1925/9 г. Презъ 1930 г. е повиканъ да организира новосъздадената Дирекция за закупуване и износъ на зърнени храни, която ржководи като неинъ директоръ до май 1931 г. Депутатъ презъ 1931/34 г. Презъ 1934 год. поема наново ржководството на Дирекцията за зак. и изн. на зърнени храни, а презъ януарий 1936 год. поема едновременно и ржководството на Експортния институтъ. Тѣзи два института управлява до началото на 1937 г. Отъ 1938 г. наново директоръ до Експортния институтъ.

На 17 юлий 1939 г. се поминалъ и до която дата е билъ директоръ на Експортния институтъ.

„ГЕОРГИ БЕЗИ СИНОВЕ“ АКЦ. Д-ВО

Покойниятъ Георги Бези преди пристигането си въ Бургасъ, сѣдалището на фирмата му е било въ гр. Родосто. Виждайки бързото развитие на параходнитѣ рейси за Бургасъ и стопанския просперитетъ и бждащето на града, премѣства се тукъ и презъ 1898 г. регистрира едноличната фирма Георги Бези, параходна агенция. Презъ 1910 г. се превръща въ събирателно дружество, подъ фирмата Георги Бези & Синъ, като членове на фирмата ставатъ: синъ му Яни Бези и Нико Я. Николаидисъ. Въ така образуваното дружество, двамата братя и синове на Г. Бези — Стефанъ и Кочо Бези сж били прокуристи. Презъ 1924 г. фирмата отъ събирателно дружество въ О. О. Д-во „Съединитѣ Дунавски и Черноморски параходни агенции“. Въ това дружество сж участвували: Константинъ (Кочо) Бези, Алфредъ Елиасъ, Д-ръ И. Калевъ и Панайотъ Георгиевъ, като директоръ на дружеството е билъ Кочо Бези.

Фирмата открила клонове въ Браила и Кюстенджа.

Презъ 1930 г. се регистрира фирмата Георги Бези Синове — Съб. Д-во, въ което влизатъ и тримата братя: Яни, Стефанъ и Кочо. На 1 януарий 1938 год. фирмата вече се преобразува на акционерно дружество подъ фирмата: „Черноморска Параходна Агенция“ А. Д., въ която братя Бези сж били членове на управителния съветъ. На 1 февруарий 1938 год. тази фирма поема представи-

телството на Германското параходно дружество, като синовеѣ на покойния Бези се отдѣлятъ и продължаватъ фирмата подъ старото ѣ название Георги Бези Синове А. Д.

Членъ на управ. съветъ на тази фирма е П. Георгиевъ и представителъ на сжщата въ Бургасъ.

ВАТСОНЪ & ЮЛЪ Л-ТДЪ ПАРАХОДНА АГЕНЦИЯ

Параходни агенти, експедитори, строителни материали, каменни вжглища. Агенти за: Фърнесъ, Уити & Ко. Л-тдъ, Джонстонъ Лайнъ Л-тдъ, Роялъ Мейлъ Лайнсъ Л-тдъ, Моссъ Хутчисонъ Лайнъ Л-тдъ и др. Седалище: Галацъ. Клонове: Букурещъ, Браила, Сулина Кюстенджа, Бургасъ. Агенти въ Лондонъ: Ватсонъ & Юлъ (Лондонъ) Л-тдъ. Клонътъ е основанъ презъ 1924 година. Управлява се отъ г. Х. Ф. Пиачентини. Телегр. адресъ: „Шипингъ“. Телефонъ № 29-55.

ПАРФЮМЕРИИ

„Билка“, Спасъ Каролевъ, П. Каравеловъ 1

Добри Добревъ, Александрова 42

Коста П. Добревъ, Богориди 41

„Лилия“, Софка Иванова, Александрова

„Прѣсна билка“, Н. Хрусановъ, Фердинандова 24

ПРЕЗЕНТИ — Ернесто и Албертъ

Синове на Исакъ Я. Презенти, бивша търговска кжща за износъ на зърнени храни и банкерство. Кжща основана въ 1870 г. съ централа Цариградъ, съ клонове въ Карнобатъ и Цариградъ. Старата фирма закрыта презъ 1914 г.

ПЕЧАТНИЦИ

Братя Симеонови, Контъ Андрованди

„Графикъ“ — Ст. Минчевъ, Контъ Андрованди

„Зора“ — Иванъ Хрусановъ, Царъ Асенъ 14, бивша печатница на Петъръ Р. Хрусановъ. Фирма основана презъ 1907 год., занимаваща се съ книжарство и книговезство. По настоящемъ Петъръ Хрусановъ, вестн. агенция „Стрела“.

„Котва“, Съб. Д-во Синове Г. П. Иванови

ул. „Митрополитъ Симеонъ“ 36 А.

Н. В. Велчевъ, К. Д-во, Бр. Миладинови 23

„Надежда“ — Карло Павловъ & П. Дерменджиевъ,
ул. Мара Гидикъ

Печатница „Котва“ Синове Г. П. Иванови

Основателъ на тази печатница е покойниятъ Георги Петровъ Ивановъ, роденъ презъ 1870 г. въ Мехомия — Банско и поминалъ се на 10 априль 1939 г. въ гр. Бургасъ.

Още въ детинството си, родителитъ му се преселили въ Свищовъ. Тукъ се е поминалъ баща му и още въ юношескитъ си години, той е захващалъ печатарството, като работникъ въ първитъ български печатници въ Свищовъ и Русе.

Презъ 1886 год. пристига въ Бургасъ и по всъка вероятностъ той отваря първата печатница въ града подъ фирмата печатница Г. П. Ивановъ, подъ което име е продължавалъ да работи до 1923 г. Презъ тази година влиза като съдружникъ печатаря Стоянъ Минчевъ, като съ синътъ на покойния Г. Ивановъ — Петъръ Ивановъ образуватъ събирателно дружество Печатница „Котва“ Петъръ Г. Ивановъ & Стоянъ Минчевъ, която е съществувала до къмъ края на 1925 г., следъ което последния напуска фирмата, която отново остава подъ фирмата Г. П. Ивановъ и продължава до 1930 година, презъ която година, като членове на фирмата влизатъ неговитъ трима синове: Петъръ, Стефанъ и Алекси и фирмата вече е Г. П. Ивановъ & Синове. Отъ 1 януарий 1937 год. фирмата се регистрира подъ название Печатница „Котва“ на Синове Г. П. Иванови, Съб. Д-во подъ която фирма продължава.

ПЕЧАТОРЕЗАЧИ

Драгомиръ Милтеновъ, Весела 4

ПЕЧКИ

„Вулканъ“, Акц. Д-во, Царъ Асенъ

„Партамянови“ Акц. Д-во, Александрова

Киро Сидеровъ, ф-ка „Техника“, до кино „Роялъ“

ПРЕДСТАВИТЕЛИ

Атанасъ Кривошиевъ
Братя Алфаса

Кремаковъ & Матеевъ
Коста Качевъ

Барухъ Нисимовъ	Моисъ Д. Мизрахи
Бр. Д. Койкови	Нисимъ С. Ескенази
Владимиръ Хр. Керинъ	Никола Димитровъ
Давидъ Конфино	Рудолфъ Шубелъ
Димитъръ Дамаскиновъ	Рафаилъ Н. Конфино
Иосифъ Б. Хасонъ & Сие	Стефанъ Парцалевъ
И. Х. Каракостопуло	Христо Поповъ
Коста Зениери	Яни Боцалисъ

ПРЕДПРИЕМАЧИ-СТРОИТЕЛИ

Александъръ Панайотовъ Маловъ, Лавеле 8
 Боню Колевъ Ботевъ, Отецъ Паисий 6
 Боянъ Рангеловъ Харизановъ, Л. Каравеловъ 61
 Вангелъ Гавриловъ Петровъ, Вардаръ 32
 Георги Николовъ Узуновъ, Искъръ 32
 Григоръ Паскалевъ Мелевъ, Контъ Андрованди
 Григоръ Аврамовъ Якимовъ, Морска 19
 Григоръ Ив. Зафировъ, Антимъ I 27
 Деню Петковъ Пейчевъ, Левски 52-а
 Донко Колевъ Ботевъ, Струма 10-а
 Дачо Бѣлчевъ Дачевъ, П. Каравеловъ 53
 Иванъ Тодоровъ Петровъ, Странджа 12
 Иванъ Тодоровъ Услийски, Сливница 17-а
 Илия Паскалевъ Мелевъ, Факийска 20
 Кузманъ Димитровъ Чибишевъ, Лермонтова 45
 Михаилъ Спасовъ Стаменковъ, Драгоманъ 60
 Марко Христовъ Василевски, Богориди 12
 Петъръ Тодоровъ Петровъ, Кн. Райна 9
 Пенчо Христовъ Петровъ, Силистра 2
 Стефанъ Калевъ Пенчевъ, Искъръ 12
 Тихоль Тодоровъ Божковъ, Пантелеймонъ 57
 Христо Гавраиловъ Потеровъ, П. Евтимий 56

Питиепродавци

Атан. Х. Коприваджиевъ	— Фердинандова
Анастасъ Щ. Тодоровъ	— ”
” Поповски	— Гр. Игнатиевъ
Александъръ Мизинъ	— П. Каравеловъ
Андонъ К. Георгиевъ	— М. Търново
Бр. Трандафилови	— Александровска
Бр. Чикакчиеви	— Фердинандова
Бр. Ноневи	— ”
Бр. Г. и С. Градеви	— Априлова
Бр. З. и Ст. х. Владимирови	— Драгоманъ
Видю Ив. Троевъ	— Шейново

Гочо П. Желевъ	— Левски 9
Георги Тод. Градевъ	— Гладстонъ
Гого С. Бобевъ	— пл. Царица Йоанна
Георги Милтиядовъ	— П. Каравеловъ
Георги Н. Филчевъ	— Ц. Елеонора
Димитъръ Тиховъ	— Александровска
Димитъръ Г. Груевъ	— Весела 3
Дим. Ганчевъ Вичевъ	— Гр. Игнатиевъ
Добри Г. Койндерелиевъ	— П. Каравеловъ
Естерина Н. Теплийска	— Успенска 7
Елена Щ. Калпакчиева	— Приморска
Злата А. Карабунарлиева	— Фердинандова 40
Иванъ М. Тиховъ	— Александровска

КИРИЛЪ К. БИЛЮКОВЪ, семейна пивница
 „ВИТОША“, ул. „Богориди“. Чисти натурални
 напитки съ подбрани мезета и отлична скара.
 Посетете и ще се увърите.

Катя Т. Мармаридова	— Ц. Елеонора
Кънчо Продановъ	— Фердинандова
Марийка Петр. Иванова	— Пъсъцитъ
Никола Апостоловъ	— Александровска
Никола Д. Главаджановъ	— Одринъ 21
Недѣлчо П. Стояновъ	— Ц. Елеонора
Петъръ Ганчевъ Вичевъ	— Александровска
Проданъ Стоевъ Коларовъ	— Попъ Никола
Панайотъ Читаковъ	— Богориди
Пандели Ив. Димитровъ	— Александровска
Павелъ Димитровъ	— „
Петъръ Цачевъ	— „
Петъръ Сл. Желѣзковъ	— Вардаръ
Руси Анг. Русевъ	— Серафимова
Стоянъ М. Дамяновъ	— пл. Цар. Йоанна
Стоянъ Паневъ Ивановъ	— Фердинандова
Стоянъ Вас. Стояновъ	— П. Каравеловъ
Стоянъ Кир. Мутафчиевъ	— Априлова
Стоянъ Ст. Милевъ	— Акацийтѣ
Стефанъ Г. Налбантовъ	— Богориди
Стефанъ Милтиядовъ	— Ц. Крумъ
Стойко Мар. Андреевъ	— Гладстонъ
Стамо П. Стамовъ	— Фердинандова 68
Ташко Ман. Николовъ	— Санъ-Стефано
Филипъ Милтиядовъ	— Александровска
Христо Ат. Кошничаневъ	— Шейновска

Христо Лесовъ & Неновъ	— Кирилъ и Методи
Христо В. Дарадановъ	— Пѣсъцитѣ
Христо Славчевъ	— П. Каравеловъ
х. Страти Миринчевъ	— Контъ Андрованди
Христо Ив. Стоиловъ	— Одринъ 1
Юрданъ Д. Грозевъ	— Априлова
Яни Гайдовъ	— Александровска 98
Яни Продановъ	— Сливнца
Янко Г. Тупаровъ	— Гарата

РАДИОАПАРАТИ

Братя Здравчеви, Богориди	49
Грозю Баевъ & Синове, Богориди	46
Георги Н. Караяневъ, срещу Б. Н. Банка	
Димитъръ Продановъ „Едисонъ“, Александрова	29
Колю Андрейчевъ, Богориди	43
Книжарница Ковачевъ, Богориди	29
Руско Стефановъ „Омъ“, Александрова	56
Свѣтозаръ М. Пренеровъ & С-ие, Александрова	36
Стефанъ Баевъ, Богориди	44

РЕСТОРАТОРИ И ГОСТИЛНИЧАРИ

Аргиръ Николовъ Чулчевъ, Гр. Игнатиевъ	
Георги В. Карагъзовъ, Априлова	
Георги Неновъ Милевъ, Силистра	3
Димитъръ В. Бояджиевъ, Александрова	67
Жечо Диневъ Славовъ, пл. Фердинандъ	8
Илия Костадиновъ Ганевъ, Кирилъ и Методи	71
Илия Николовъ Чулчевъ, Ц. Иоанна	1
Коста Апост. Коларовъ, Александрова	7
Кръстю Грозевъ Вълковъ, П. Каравеловъ	5
Михаилъ Н. Дръновски, Ц. Иоанна	6
Тодоръ Добруджалиевъ, Фердинандова	10
Петъръ Ат. Кировъ, Ц. Крумъ	2
Петъръ Сим. Кулишъ, Тутраканъ	3
Стойно Димитровъ Харбалиевъ, Фердинандова	64
Христо Апост. Василевъ, Александрова	
Христо Ив. Драгушковъ, Иларионъ	3
Христо Манчевъ Ефтимовъ, Силистра	8
Христо Власевъ Андреевъ, Ц. Елеонора	119
Христо Николовъ Стояновъ, Фердинандова	57
Янко Георгиевъ, Бюфета на гарата	

РИБОТЪРГОВЦИ

Атан. Гугушевъ	Кирилъ Амповъ
Бр. Н. Кацарови	Любенъ Карагъзовъ

Бр. Н. Лимонови	Лука Бъчваровъ
Георги Ланджевъ	Михаилъ Карагъзовъ
Георги Кисяковъ	Манолъ Костовъ
Димитъръ Караяневъ	Минчо Петровъ
Димитъръ Пелевъ	„Напредъ“ Кооп. Центр.
Димо Ив. Тоневъ	Пандо Палюшевъ
Жеко Грънчаровъ	Пинеловъ & Янколовъ
Злати Стояновъ	Сами Кемаловъ
Иванъ Поповъ	Стайно Славовъ
Иванъ Станевъ	Тома Шперевъ
Иванъ Търколевъ	Тодоръ Търколевъ
Иванъ Житаровъ & Сие	Яни Атанасовъ

Всички се помѣщаватъ въ Рибната борса

РИБОЛОВНИ КООПЕРАЦИИ

Риболовна трудова кооперация на „Съединитѣ риболовни кооперации“, „Българ. Черном. риболовецъ“ и „България“, Рибната борса.

Риболовна трудова кооперация „ДОБРУДЖАНЕЦЪ“ съ сѣдалище въ гр. Варна.

САРАЧИ

Георги Хр. Костадиновъ,	Александровска 86
Георги Т. Поповъ	”
Георги Н. Къневъ	”
Георги Т. Сжбевъ,	Фердинандова 63
Добри Д. Гоговъ	”
Павелъ Ив. Калинковъ	”
Стойно Пѣевъ Дончевъ	”

СЛАДКАРНИЦИ

Аврамъ Чальовски, Александрова
 Атанасъ Гюровъ, Гладстонъ 5
 Братя Анастасови „Малина“, Александрова
 Герасимъ Лазаровъ, Александрова 62
 Исакъ Мустафовъ, Богориди
 Иванъ Димитровъ, Богориди
 Михайлъ Гюровъ Фердинандова
 Павли Гюровъ, Фердинандова
 Петко Авджиевъ, Св. Кирилъ и Методи
 Стоянь Боевъ, П. Каравеловъ
 Симонъ Постаджиянъ, Александрова 100

СОЛЬ НА ЕДРО

„ГЛАРУСЪ“ Акц. Д-во Александъръ Генчевъ
 Кирилъ Берлиновъ А. Д.

ТЕНЕКЕДЖИИ

Антраникъ Карапчиянъ, Фердинандова
Георги Добревъ Стояновъ, Фердинандова 80
Григоръ М. Лямчевъ, Александрова 77
Димо Ивановъ, Санъ Стефано
Еврияди Сжбевъ, Александрова 71
Кочо Яневъ Сакалидовъ, Фердинандова 26
Коста Ивановъ Атанасовъ, Фердинандова 25
Никола Хр. Стаматовъ, Успенска 8
Пею Николовъ, Фердинандова 51
Павелъ Тодоровъ Янковъ, Ц. Иоанна 2
Ставри Христовъ, Фердинандова
Саркисъ О. Шароянъ, Фердинандова 12
Тодоръ Стаматовъ Грудовъ, Пиротска 30
Теофанъ Марковъ, Александрова 72
Тодоръ Димитровъ, „ 77
Хаикъ Артинъ Джаникянъ, Фердинандова 69

ТОЧИЛАРИ

Камеръ Ширинъ, Ботева

ТРАНСПОРТИ И КОМИСИОНА

(Виждь стр. 231 Комисиона—обмитване—транспортъ)
„ЕКСПРЕСЪ“, Кжща за вжтрешни и между-
народни транспорти. Царски придворни експеди-
тори. Генерална агентура на Континенталното мо-
торно параходно А. Д. Амстердамъ. Представители
пълном. на Български публични влагалища А. Д.
за реалнитъ антрепозитни складове. Представители
на колетната служба на Симплонъ Ориентъ Ек-
спреса и на Джоинъ Кокериль Лайнъ Лондонъ —
Остенде. Централа — София, Бул. Дондуковъ 23.
Клонъ — Бургасъ. Телефони: кантора 28-00, домъ
26-94. Основана 1921 г. Директори: Ст. Арнаудовъ,
Иванъ Атанасовъ, Сава Чапановъ и отъ 20 май 1936
г. Христо Николовъ.

„ОРИОНЪ“, Транспортно Кооп. Съружение.
Основано на 1 февруарий 1928 г. отъ Марко Ка-
ракостовъ, Крумъ Горчевъ, Тодоръ Ниновъ, Ста-
нимиръ Василевъ, Ангелъ Атанасовъ, Симеонъ
Христовъ и Кирякъ Продановъ.

Сегашенъ управителенъ съветъ: Кирякъ Про-
дановъ, Тодоръ Ниновъ, Ангелъ Атанасовъ. Кон-
тролна комисия: Симеонъ Христовъ, Крумъ Гор-
чевъ и Димитъръ Стефановъ.

ТРИКОТАЖНИ РАБОТИЛНИЦИ

Дина Анестиева, Царь Калоянъ 8
Костовъ & Ковачевъ, Фердинандова 2

ФОТОГРАФИ

Александъръ Цвѣтинцовъ, П. Каравеловъ
Андреасъ Андреасовъ, Богориди 3
Димитъръ Хр. Воденичаровъ, Ц. Иоанна
Петъръ Виделовъ, Богориди
Стефанъ Презентянъ, Богориди 33
Тодоръ Недѣлковъ, Богориди 49

ФОТОЛАБОРАТОРИИ

Книжарница Ковачевъ, Богориди 29
Димитъръ Шишковъ, Богориди
Деню Недѣлковъ, Лермонтова 13

ИОХАНЕСЪ М. ЕНГИБАРОВЪ

Фото „Лайка“, ул. Богориди.

Роденъ въ гр. Варна презъ 1908 г. Завършилъ основното и срѣдното си търговско образование въ Варна. Билъ е абсолюентъ въ Варненската търговска академия. Следвалъ и завършилъ фотоизкуството презъ 1933 г. въ гр. Львовъ — бивша Полша. Открилъ фотоателие въ Бургасъ презъ 1934 г.

ХАЧИКЪ НАЛДЖИЯНЪ

Магазинъ „Хачо“, ул. Богориди 29

Основана фирма презъ 1919 г. въ Стара-Загора. Презъ 1926 год. се премѣства въ Бургасъ.

Търговия съ музикални инструменти и фото артикули.

ФИРМОПИСЦИ

Андонъ Илиевъ, Богориди
Вилхелмъ Иконописовъ, Богориди

ХЛЪБАРИ

Атанасъ Димитровъ Марковъ, Априлова 25
Алекси Василевъ Алексиевъ, Александрова 109

Божилъ Ив. Божиновъ, Одринъ 9
 Бѣлчо Савовъ Недѣлковъ, Гр. Игнатиевъ 1
 Германъ Янковъ Германовъ, Богориди 11
 Георги Калчевъ, Ц. Симеонъ 88
 Георги Каравасилевъ, П. Каравеловъ 52
 Иванъ Димитровъ Бобевъ, П. Ефтимий 13
 Йовко Георгиевъ Реженичковъ, Гладстонъ 81
 Коста Георгиевъ Долапчиевъ, Ц. Елеонора 14
 Костадинъ Грудовъ Желѣзковъ, Фердинандова 37
 Михаилъ Яневъ Михайловъ, Александрова
 Никола Анастасовъ Джангаровъ, Богориди 46
 Начо Захариевъ Стаменковъ, Богориди
 Недѣлко Савовъ Недѣлковъ, Александрова 45
 Ованесъ Варт. Етерянъ, Ц. Иоанна 22
 Петъръ Георгиевъ Таревъ, М. Гидикъ 6
 Симеонъ Таневъ Аржемовъ, Шейново 39
 Тодоръ Яневъ Мешковъ, Александрова 22
 Христо Стояновъ Тенишевъ, Одринъ 21

ХИМИЧЕСКО ЧИСТЕНЕ

Атанасъ Я. Станевъ, Тутраканъ 2, фирма открита
 презъ 1937 г. Започналъ професията си 1927 г.
 Матей Недковъ & С-ие, Богориди
 Христо Сивриевъ, Св. Кирилъ и Методи

ХОТЕЛИ

Грандъ хотелъ „ИМПЕРИАЛЪ“, Александрова 11
 Тодоръ и Димитъръ Цинандови

фирмата Братя Цинан-
 дови — тукъ е основа-
 на презъ 1907 год., за
 експлоатация на хотели,
 топлитѣ морски и сту-
 дени бани и участие-
 то въ търговетѣ -- крин-
 но право. До 1910 го-
 дина е експлоатирала
 хотелъ „Москва“, следъ
 което наема хотелъ
 „Балканъ“. По-късно
 започва да експлоати-
 ра и хотелъ „Европа“,
 а следъ Европейската
 война 1919/20 г. наема

хотелъ „Булевардъ“ и по-късно „Парижъ“. Презъ 1925 г. се отказва отъ „Европа“ и „Балканъ“ и остава само съ хотелитѣ „Булевардъ“ и „Парижъ“, като по-късно наема хотелъ „Империалъ“, като постепенно ликвидирва съ останалитѣ два хотела и презъ 1929 г. ликвидирва и съ хотелъ „Империалъ“ и фирмата се разтуря, като остава само Димитъръ Цинандовъ за управителъ на грандъ хотелъ „Империалъ“ до 1936 г.

Презъ 1936 г. Димитъръ Цинандовъ заедно съ сина си Георги Цинандовъ наематъ наново грандъ хотелъ „Империалъ“.

„Булевардъ“ Стефанъ Чакъровъ, Александровска 1
„Балканъ“ Манолъ Костовъ Манолоръ, Бенковски
„Венеция“ Михаилъ Биневъ, Александровска
„Виктория“, ул. Бенковски
„КОНТИНЕНТАЛЪ“ Д. Кирова, Царъ Крумъ 2
„Лондонъ“ Димитъръ Кадиевъ, Александровска
„Парижъ“ Алекси Зенгиновъ, Александровска
„Тракия“ Димитъръ Георг. Христовъ, пл. Фердинандъ
„Търговски“ Иванъ Н. Лекцовски, Гр. Игнатиевъ

ЦИГАРИ И ТЮТ. ИЗДѢЛИЯ

Гаврилъ Ангеловъ, Фердинандова 52
Г. & А. Бозвелиеви, „ 81
Георги Ивановъ, „ 4
Дамянъ Маноловъ, пл. Цар. Иоанна 10
Димитъръ Чакъровъ, Фердинандова
Диранъ Ахегурянъ, Безистена
Иванъ Г. Хрусановъ, Александрова 39
Стефанъ Цаневъ, Александрова 22
Михаилъ Читаковъ, Фердинандова
Филипъ Милтиядовъ, Александрова 9
Христо Ралевъ, пл. Цар. Иоанна 1
Цанковъ и Колевъ, Александрова 76
Яни Алексиевъ „Китка“, Фердинандова 35

ЧАСОВНИКАРИ

Александъръ Радевъ Марковъ, Александрова 53
Атанасъ П. Тузлуковъ, Александрова
Ваханъ Пискюлянъ, Фердинандова 37
Георги Александр. Гадевъ, Александрова 53
Грудъ Ивановъ, Александрова 35
Илия Ташковъ, Безистена

Мелконъ К. Меликовъ, Александрова 10
Магардичъ Танелиянъ, „

ШАПКИ ДАМСКИ

Ад. Аргирова, П. Каравеллвъ 38
Арета Пенева, Богориди 46
Байзаръ Ованесова, Булевардна 19
Господинка К. Дишлиева, Богориди 9
Дина Ат. Атанасова, Ц. Симеонъ 24
Елена Николова, Богориди 30
Мар. Т. Маджарова, Ц. Елеонора 88
Нина Димитрова, Фотинова 37
Пенка А. Димова, Ал. Велики 44
Христина Бияндова, Антимъ I 44

ШАКЕ НАЛДЖИЯНЪ

ул. Богориди № 29

Дамска шапкарница открита презъ
1921 година. Модни дамски
шапки—нови и поправки.

ШИВАШКИ АРТИКУЛИ

Давидъ А. Юлзари Насл-ци, Александрова 29
„Обнова“ Шивашка потр. кооперация, Безистена

ШИВАШКИ ДАМСКИ САЛОНИ

Адалетъ Арифова, П. Каравеловъ 38
Анка Кадиева, Александрова 58
Беатрисъ Толеджиянъ, Фердинандова 19
Бояджиева & М. Калояновъ, Безистена
Величка Ив. Кръстева, Тр. Китанчевъ 17
Върбанъ Ганевъ Рашковъ, Бр. Миладинови 1
Ганка Т. Петкова, Александрова 49
Деспина Янкова, Лавеле 3
Дикранихи Артинова, Антимъ I, 36
Ефтимъ Мавровъ, От. Паисий 6
Естеръ Д. Голдшлагеръ, Ср. Гора 29
Елена Нейчева Сабова, Богориди

Елена Г. Дякова, Фердинандова 81
 Елисавета А. Липаросова, Пантейлимонъ 33
 Захаринка Анг. Игнатова, Ц. Самуиль 107
 Зартикъ Ар. Бакдикянъ, Фердинандова 21
 Златка Янакева, Царь Борисъ 107
 Иванъ П. Гориновъ, Александрова 19
 Иринка А. Янева, Караджа 6
 Катина Ал. Михайлова, Попъ Никола 7
 Любовь Н. Котляръ, Тутраканъ 4
 Мара С. Дойчева, Александрова 60
 Мара Тодорова, Царь Боянъ 26
 Милка В. Димитрова, Кирилъ и Методи 50
 Мария М. Йорданова, Царь Симеонъ 39
 Мария Радомска, Силистра 3
 Марийка Ст. Долапчиева, Левски 38
 Марийка Ив. Маневв, Ц. Троянъ 8
 Мари Робертъ Бехаръ, Успѣнска 4
 Маринка Хр. Касабова, П. Каравеловъ 92
 Марийка Кудова Господинова, П. Ефтимий 26
 Надя Пѣва, Цар. Елеонора 92
 Надежда Н. Мирчева, Факийска 34
 Невѣна Николова Тодорова, От. Паисий 2
 Недѣлка Н. Кофинова, Цар. Елеонора 123
 Недѣлка Бушмандрова, Кирилъ и Методи 38
 Недѣлка Н. Филова, Кирилъ и Методи
ПЕТЪРЪ СТЕФАНОВЪ, Александровска 17
 Пенка Сл. Грозева, Раковска 24
 Параскева Тод. Димитрова, Гладстонъ 32
 Радка Генкова Власакова, Антимъ I. 44
 Райна Добрева Желева, Ботева
 Райна А. Василева, Пантелеймонъ 44
РЕБЕКА МИТРАНИ, Фотинова 24
 Станка Л. Людсканова, П. Каравеловъ 47
 София Ав. Меликова, Съединение 1
 Ставрула Г. Добрева, Д-ръ Нидеръ 31
 Сузана Маджаръ, Цар. Елеонора 46
 Тодорка Т. Попова, Цар. Елеонора, 4
 Тодора Дим. Янева, Царь Асенъ 53
 Христинка Ф. Ставрева, Трайко Китанчевъ 27
 Хрисоти Д. Арнаудова, " 9
 Цена Каракашева, Лермонтовъ 18
 Цонка Ив. Бозвелиева, Македония 57
 Фани М. Илиядова, Цар. Елеонора 31

ШИВАШКИ МЖЖКИ САЛОНИ

- Ангелъ Илиевъ, Фердинандова
Атанасъ Койчевъ, Сливница 4
Василь Д. Белтековъ, Лермонтова 17
Василь Ив. Маслинковъ, Безистена
ВАСИЛЪ РАХНЕВЪ, Александровска 17
Георги В. Келеведжиевъ, Богориди 42
Модно шиваческо ателие „ЛА МОДЪ“, изработва
финни и елегантни костюми
Георги Марчевъ, Св. Кирилъ и Методи 68
Георги М. Авджиевъ, Тутраканъ 8
Георги Ст. Еленковъ, м. конфекц. облекло
ГАНЧО АТАНАСОВЪ, Царь Боянъ 5
Георги П. Симеоновъ, Ботевъ 17
Георги Джелебовъ, Св. Кирилъ и Методи 62
Гарабедъ Татосянъ, Безистена
Димитъръ Атанасовъ, Весела 4
Димитъръ Христовъ, Св. Кирилъ и Методи 65
Дончо Торомановъ, Александрова 74
Добри Вълчевъ, Св. Кирилъ и Методи
Димитъръ Мирчевъ, Тутраканъ
Димитъръ Г. Паспалевъ, Царь Боянъ 6
Ефгимъ Димитровъ, Фердинандова 64
Йорданъ Тоневъ, Алекс. Велики 8
Иванъ К. Каракадиевъ, Ал. Велики
Илия П. Тенекеджиевъ, Ц. Шишманъ 2
Кирилъ Г. Кофиновъ, Цар. Елеонора 123
Киро Павловъ, Фердинандова
Калояновъ & Гаровъ, Безистена
Крояческо ателие „Мокса“, изработва всички
видове мжжки облекла
Кочо Миховъ, Тутраканъ 2
Кънчо Ив. Братоевъ, Силистра 1
Коста Н. Яневъ, П. Каравеловъ
Калудъ Николовъ, Богориди
Лалю Груевъ, Царь Боянъ 4
Лефтеръ Яневъ, Тутраканъ 2
Лалю Христовъ, Александрова 90
Манолъ Христовъ, Царь Боянъ 2
Модно шивашко ателие „НОВЪ АДАМЪ“, изра-
ботва модни костюми
Манолъ Н. Ралевъ, Съгласие 14

Михаилъ П. Ралевъ, Фердинандова 58
 Михаилъ Станковъ, Ал. Велики 9
 Михаилъ Георгиевъ, Александрова 19
 Никола Добревъ, Търговска 11, изработва финни
 и елегантни костюми
 Никола П. Пирпараковъ, Тутраканъ
 Никола Г. Кофиновъ, Цар. Елеонора 123
 Ненчо Гущеровъ, Ал. Велики 1
 Никола Панайотовъ, Царь Асенъ
 Онникъ Сачилиянъ, Митр. Симеонъ 34
 Пею Ж. Пишмановъ, П. Каравеловъ 52
 Модно шивашко аталие „АДАМЪ“. Изработва
 солидни и елегантни костюми задоволяващи
 и най-изтънчения вкусъ
 Петко Ил. Грудовъ, Тутраканъ 2
 Павелъ Марковъ, Тутраканъ
 Петко Димитровъ, Александрова
 Райчо Ивановъ, Тутраканъ 2
 Ради Н. Радуловъ, Весела 2
 Райчо Тодоровъ, Ал. Велики 8
 Рашко Ф. Торомановъ, Фотева 1
 Райчо К. Бурсуковъ, Фердинандова
 Стефанъ В. Камбуровъ, Царь Боянъ 4
 Стефанъ Ж. Баевъ, Кирилъ и Методи 48
 Стефанъ П. Златаровъ, Александрова 60. Изработва
 солидни костюми готови и по поржчка
 Стоянъ П. Райчевъ, Тутраканъ 8
 Стоянъ П. Червенковъ, Цар. Елеонора
 Стойко Г. Деведжиевъ, Александрова 17
 Стойко Илиевъ, Ц. Боянъ 8
 Стойко Гецовъ, Богориди
 Стаматъ В. Милинъ, Лермонтова
 Тодоръ Яневъ, Тутраканъ
 Тодоръ Радичевъ, Безистена
 Тодоръ М. Мархоловъ, Богориди 38
 Трифонъ Миховъ, Царь Асенъ
 Христо А. Ибришимовъ, Царь Боянъ 10
 Христо Димитровъ, Царь Боянъ 6
 Хаикъ К. Кацахянъ, Фердинандова 17
 Христо Г. Кацаровъ, Фердинандова
 Янко Илиевъ, Царь Боянъ 11
 Янко Павловъ, Фердинандова 52

ЮРГАНДЖИИ

Александъръ Ив. Наковъ, Търговска 10
Георги Т. Юрганджиевъ, П. Евтими 42
Ганчо Мадевъ Николовъ, Св. Кирилъ и Методи
Георги Н. Фратевъ, Александрова
Димитъръ Хр. Радомировъ, Богориди 40
Серопъ Б. Вартанянъ, Богориди 20
Тома К. Юрганджиевъ, П. Евтими 42

ЯЙЦА-ИЗНОСИТЕЛИ

Гарбисъ Майдосиянъ, „Българ. Рако“, Фотинова 4
Г. И. П. А. Г., представителство, П. Каравеловъ
„Задруга“, Кооп. сдружение на Съюза на Попу-
лярнитѣ Банки, ул. Абаджийска
„Фаръ“, Район. Кооп. Съюзъ, Весела

Допълнителни адреси

**Книговезница на Василь Ивановъ Вар-
чевъ & Петъръ Андреевъ, ул. Царъ Асенъ № 7.**
Първиятъ членъ на фирмата В. Варчевъ е прием-
никъ на бившата книговезница на Петъръ Хрусан-
новъ, основана презъ 1915 год., а приета презъ
1929 год. отъ В. Варчевъ, а книговезкия отдѣлъ
при печатница „Котва“, съществуващъ отъ 1931 г.
и ръководенъ отъ Петъръ Андреевъ.

Отъ 1 февруарий 1940 г. дветѣ книговезници
се обединяватъ подъ горната фирма и съ общи
усилия продължаватъ работата за подвързия на
прочитни книги, банковите тефтери, юбилейни дам-
ски албуми и папки.

Като добри специалисти работата ни е со-
лидна и при умѣрени цени.

САРАФИ-МЕНИТЕЛИ

Илия Михайловъ, Фердинандова 11
Никола Ив. Поповъ, Фердинандова 38
Маринъ Ст. Каварджиковъ, Фердинандова 37
Степанъ Ахегукянъ, Фердинандова 22

СТЪКЛАРИЯ

Аврамъ Р. Семахъ, Богориди
Давидъ Биджерано, Св. Кирилъ и Методи 34
Бр. Емануилъ & Албертъ Мисъ, Александрова 41
Маиръ Илиевъ & Синове, Александрова 49
Хараламби Анчевъ — Насл-ци, Фердинандова 27

Въльо Д. Вълевъ

Председателъ на Бург.стокова борса. Роденъ презъ 1880 година. въ Стара-Загора. Основното и сръдното си образование е получилъ въ родния си градъ, и висше — по търговскитѣ науки въ Торино — Италия.

Членъ е на фирмата Досю Вълевъ & Синове, съ централа въ София и клонове въ Бургасъ и Ст. Загора. Централата има главното представителство и складъ на Braun-Bowegie, фабрика за електрически мотори и на фабрика „Вълкаръ“ въ Ст.-Загора, а двата клона се занимаватъ съ търговия съ желѣза на едро и житарство.

Клонътъ въ Бургасъ е откритъ на 17 декември 1919 г. подъ фирмата Досю Вълевъ & Синове.

В. Д. Вълевъ до 1914 г. е билъ въ продължение на нѣколко години действителенъ членъ на Пловдивската т. и. камара, избранъ отъ Старо Загорска околия. Следъ прехвърлянето на тази околия къмъ района на Бургаската т. и. камара (1914 г.) се избира за действителенъ членъ на последната камара (пакъ отъ Ст. Загорска околия) и остава като такъвъ до 1921 г. Презъ 1924 г. се избира отново за действителенъ членъ на Бургаската т. и. камара, вече отъ гр. Бургасъ, дето се е установилъ да живѣе и е непрекъснато такъвъ и до днесъ.

На 2. III. 1925 г. е билъ избранъ за подпредседателъ на Камарата отъ търговското съсловие и е останалъ непрекъснато такъвъ до 11. VIII. 1936 г., когато, поради смъртта на председателя Стефанъ Ив. х. Петровъ, е замѣстилъ последния като председателъ на Камарата. На 26. I. 1937 год. общото годишно събрание на последната го е избрало окончателно за председателъ, какъвто остава до 2. XII. 1937 г., когато е билъ избранъ за почетенъ председателъ на Камарата.

Членъ е на Бургаската стокова борса отъ основаването ѝ, а е избранъ на 15 мартъ 1920 г. за членъ на Управителния ѝ съветъ. На 26 мартъ 1923 г. е избранъ за подпредседателъ на сжщата борса и на 11 май 1923 год. за председателъ. На 9 юлий 1924 г. е подалъ оставката си като предсе-

датель. На 23 септемврий 1931 год. е избранъ за подпредседателъ на Борсата, а на 25 септемврий 1934 год. е избранъ за председателъ на сжщата Борса и която длъжностъ продължава да заема и презъ 1940 г.

ИЛИЯ ЗУРКОВЪ

Роденъ въ гр. Елена презъ 1875 г. Завършилъ фармация въ Грацъ презъ 1890 год. Презъ 1896 год. идва въ Бургасъ и презъ 1900 год. постъпилъ като аптекаръ въ аптеката на Калканджиевъ, като покъсно става неинъ управителъ. Презъ сжщата година се е основало д-во „Юнакъ“. Въ това д-во е взелъ живо участие цѣли 40 години, като 15 год. е билъ председателъ, а почетенъ председателъ до

днесъ. Билъ е 5 год. председателъ на Юнашката Сливенска област, на която и днесъ е почетенъ председателъ. Деенъ членъ е на туристическото дружество основано въ 1902 год. Заедно съ г-жа Ганка х. Петрова сж ръководили д-вото „Добрия Самарянинъ“. Презъ 1910 година се е образувало д-во „Родни звуци“, на което е билъ избранъ за първи председателъ и като такъвъ е развилъ голѣма културно обществена дейность. Основателъ на търговско дружество въ Бургасъ и дългогодишенъ председателъ и подпредседателъ на сжщото. Дългогодишенъ членъ на Бургаската търг. камара. Бившъ председателъ на църковното настоятелство въ Бургасъ. Вземалъ е най-живо участие въ културно-обществения животъ въ Бургасъ и при всѣко праздненство, отъ голѣмо обществено значение, е вземалъ живо участие въ организацията му и съ своитѣ блѣстящи поздравителни речи. Председателъ е билъ цѣли 27 години на дрогариститѣ въ България.

Д-РЪ АСЕНЪ КР. ПАНЕВЪ

Роденъ въ с. Медвенъ, Котленско презъ м-ць юлий 1900 год. Основното и срѣдното си образование получилъ въ Бургасъ, а висше — медицинския факултетъ при Софийския университетъ презъ 1929 г. Следъ това заминава на специализация по хирургия въ Берлинъ и Парижъ. Довършва въ Софийския медицински факултетъ и става доброволенъ асистентъ въ Университетската клиника при Проф. Д-ръ Стояновъ. Презъ 1931 год. започва своята частна практика въ София като лѣкаръ-хирургъ. Д-ръ Паневъ, следъ смъртта на покойния Каназирски е председател на Бургаската културно-просвѣтна дружба въ София.

ЛИТЕРАТУРА

- Д-ръ С. Табаковъ — История на Сливенъ т. I и II
Д-ръ Д. Страшимировъ — Документи изъ нашето възраждане т. I и II, издание на Мин. на Народ. просвѣщение
К. Иречекъ — Пжтувания по България, преводъ на Ст. Аргировъ
М. Маджаровъ — Източна Румелия
Архивъ на Б. Д. Ж. — т. I
Юбилейна книга на Б. Д. Ж.
Д-ръ Нечаевъ — Трудове по издирвания нашето Черноморско крайбрѣжие. Ихтологич. институтъ — Созополъ
Дневникъ на Бургаскитѣ гимназии
Официаленъ списъкъ на Окр. управители и Обл. директори
" " " Общинскитѣ кметове

Забелѣзани печатни грѣшки

Стр.	Редъ	Напечатано	Да се чете
155	31	пробуда	подбуда
176	34	Досю	Димитъръ

Въ страници 175 и 176 вмѣсто биографията на г-нь Вълъо Д. Вълевъ — председател на Бургаската стокова борса е напечатана биографията на братъ му г-нь Димитъръ Вълевъ, като нѣкои данни се отнасятъ и за г-нь Вълъо Д. Вълевъ. Биографията на последния е отпечатана на стр. 262. Извиняваме се за направената грѣшка.

ПОСЛЕСЛОВИЕ

Атанасъ Христовъ

Следъ упоритъ трудъ и благодарение съдействието на Бургаската търговско-инд. камара, почетния комитетъ за събиране исторически и стопански материали за гр. Бургасъ, както и на редакционния комитетъ на настоящата книга успяхъ да съставя и отпечатамъ първия томъ на своя трудъ **БУРГАСЪ — юбилейна книга.**

Исказвамъ своята сърдечна благодарностъ на членоветъ на почетния и редакционния комитети, особено на г-нъ Матей х. Петровъ, който ревностно и съ удоволствие ми съдействуваше съ моралната и материалната си подкрепа. По негова инициатива поч. бюро на Бургаската търговско-индустр. камара и управителния съветъ на Бургаската стокова борса ме субсидираха, съ което ми се даде възможностъ да продължа своята работа. Благодаря на членоветъ на ръководнитъ тѣла на Камарата и Борсата за отпуснатитъ ми суми и откупени книги.

Крайно съмъ доволенъ отъ съдействието, което ми се даде отъ търговската, индустриалната и занаятчийската общности, както и отъ браншовитъ сдружения, като въ лицето на тѣхнитъ управителни тѣла и председатели изказвамъ своята благодарностъ, особено на господата Василъ Рахневъ, Петъръ Стефановъ и на секретаря на търговската общностъ г-нъ Иванъ Кремаковъ.

Благодаря сжщо и на всички лица, които ми съдействуваха за събиране исторически материали за гр. Бургасъ и на всички началници на учреждения, фирми и частни лица, които ме подкрепиха морално и материално.

Бургасъ, януарий 1940 г.

Ат. Христовъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.
Бургасъ напредва отъ инж. Атанасъ Сирековъ	5
Движение на народитѣ въ юго-изт. България .	8
Походътъ на Дибичъ Задбалкански	17
Археологическо минало и значение на Бурга- ския край отъ Георги п. Аяновъ	20
Освободителна война, Санъ-Стефански и Бер- лински договори	31
Съединението	33
Бунтоветѣ презъ 1886—1887 г.	35
Основаване и произходъ името на града .	40
Бургасъ при освобождението ни и въ румелий- ско време	43
Освобождението на Бургасъ	48
Мѣстоположение и геолошко — петрографски сведения за гр. Бургасъ	51
Градоустрояването на Бургасъ	53
Водоснабдяване	58
Канализация — Паважъ	62—63
Търговия. Вносъ — износъ	65
Пристанище Бургасъ	76
Корабно движение	81
Желѣзо-пжтно дѣло	84
Риболовъ и видове риболовни уреди	88
Земледѣлското стопанство въ Бург. областъ .	94
Индустрия. Индустриални предприятия	108
Кариири. Население	126
Пжтища въ Бургаска областъ	127
Учебното и църковно дѣло	132
Съ списъкъ на всички досегашни учители и заваренитѣ презъ учебната 1937/938 г., както и на завършилитѣ ученици срѣдни- тѣ учебни заведения презъ тази година	
Муз. дѣло въ Бургасъ отъ П. Воденичаровъ .	155
Търговско индустриална камара	166
Бургаска стокова борса	170
Окр. управители и обл. директори	177
Кметове и помощницитѣ имъ	179
Общински съветници избирани отъ 1878 до днесъ и заварени къмъ края на 1939 г.	184
Висши полицейски чинове — снимки	189
Съставъ на Бург. общ. съветъ въ 1939 г.- снимка	190
Професионално движение. Списъци на управи- телнитѣ тѣла на търговската, индустри- алната и занаятчийската общности и ра- бот. синдикатъ и на бранш. сдружения	191
Бургаска дружба „Черномоски край“ въ София биографични бележки на членоветѣ ѝ .	198
Адресно-информационенъ отдѣлъ	202

Д-ръ Христо Георгиевъ, роденъ въ гр. Елена презъ 1867 год. Основното си образование получилъ въ родния си градъ, а гимназиялно въ В. Търново. Свършилъ фармация въ Женева презъ 1890 година, гдето презъ 1892 г. взима докторатъ по химия.

Въ 1894 г. открива аптека въ гр. Бургасъ.

Отличавалъ се е като общественъ деецъ. Избиранъ е билъ за общински съветникъ. Билъ

е почетенъ Норвежки консулъ. Починалъ е презъ 1916 ч. въ гр. Бургасъ.

Неговъ синъ е **Панайотъ Георгиевъ**, членъ на управителния съветъ на Бургаската стокова борса отъ 1934 г. Представителъ на скандинавски, американски и ромънски параходни дружества, чиято фирма е основана презъ 1923 г. Панайотъ Георгиевъ е почетенъ Летонски консулъ въ Бургасъ.

Питиепродавско браншово търговско сдружение гр. Бургасъ. Съ нарастването на търговскитѣ и стопански въпроси въ страната, породила се е нуждата основаване на сдружение отъ професиитѣ застъпвани и упражнявани въ едно и също заведение. На 12 юни 1911 година се поставя основата на питиепродавското, бакалско, гостилничарско и кафеджийско сдружение. Сдружението е просъществувало съ горното название до края на голѣмата война, после се разпада на четири самостоятелни организации, като всичкия активъ и пасивъ остава върху питиепродавското сдружение смѣсено и съ колониялъ.

Поради нарастването на държавния бюджетъ презъ 1924 година на питиепродавското съсловие се наложиха голѣми тяжести чрезъ увеличение на патентитѣ въ 10 размѣръ, тогава на последното се наложи да отпочне енергична борба и успѣ тѣхното намаление. Тури се началото на произв. содол. Кооперация „Черно море“.

Състава на днешното управително тѣло на сдружението избрани на 22 II 1939 г. сж: настоятелство: председателъ Георги К. Градевъ, секретаръ Ст. Ж. Чикъкчиевъ, подпредседателъ Ст. Пеневъ, членове: Видю Ивановъ, Димо Ноневъ, Христо Ив. Стоиловъ, Андонъ Киряковъ; надзоренъ съветъ: председателъ Панайотъ Читаковъ, секретаръ Георги Филчевъ, членъ Атанасъ Щерионовъ.

Списъкъ на членоветъ на Бургаската дружба „Черноморски край“ въ София

Д-ръ Асенъ Паневъ, лѣкаръ, Алабинъ 26, т. 2-58-82
Г-жа Амалия х. Петрова, домакия, Шипка 16
Ангелъ Кантарджиевъ, търг. Ц. Освободителъ 25
Александъръ Ивановъ, инсп., Държ. надз. застр. д-ва
Асенъ х. Петровъ, чиновникъ, Държ. дългове
Атанасъ Долопчиевъ, чин., Фин. м-во, отд. Митн.
Атанасъ Цаневъ, адвокатъ, Хр. Ботевъ 18
Алекс. Меричлерски, Тича 4
Атанасъ Степовичъ, търговецъ, М. Луиза 87
Аврамъ Алфаса, търговецъ, Царь Борисъ 150
Албертъ Кемаловъ, търговецъ, Жинзифовъ 15
Албертъ Давидовъ, печатаръ, Веслецъ
Албертъ Фархи, търговецъ, Чумерна 11
Асенъ Качевъ, управ. Кооп. „Ловецъ“, Бѣлчевъ 11
Асенъ Камбуровъ, артистъ, Народенъ театъръ
Албертъ Ашеревъ, чиновн., Интуристъ, Кн. Борисъ
Борисъ х. Ивановъ, търговецъ, К. Стоиловъ 16
Алеко Костовъ, журналистъ, Раковски 152
Аврамъ Чальовски, индустриалець, Паисий 45
Асенъ Таневъ, студентъ-медикъ, Св. К. Методи 169
Антонъ Якомакевъ, пенсионеръ, Гургулять 11
Полковникъ Ат. Димитровъ, пом. воен. комендантъ
Ангелъ Грозевъ, финан. инспекторъ, Московска 19
Ангелъ Кантарджиевъ, търг., Ц. Освободителъ 25
Бито Кемаловъ, търговецъ, Лега 6
Борисъ Матеевъ, фин. инспек., Евл. Георгиевъ 33
Братко Дянковъ, чиновникъ Б. Н. Банка
Борисъ Ангеловъ, журналистъ, Тимокъ 18
Борисъ Енчевъ, бояджия-предпр., Пл. Славейковъ 9
Борисъ Георгиевъ, автом. бюро, Пл. Трапезица
Г-жа Елена Балк. Руднева, Б. Ферд. коп. „Данте“

Бойчо Бойчевъ, ул. Бѣлчевъ 16
 Боянъ Боевъ, студентъ, Оборище 79
 Владо Георгиевъ, търговецъ, Гладстонъ 18
 Владимиръ К. Берлиновъ, търговецъ, Три уши 1
 Василь Хубеновъ, зжболѣкаръ, Бр. Миладинови 41
 Г-жа Веска Д-ръ Герджикова, Патр. Евтимий 24
 Вл. Гавалюговъ, адвокатъ, М. Луиза 143
 Георги Духтевъ, управителъ столичнитѣ градини
 Ганчо Ивановъ, дир на А. Д. Надежда, Ц. Асенъ 6
 Георги Янакиевъ, пенсионеръ, Бѣлчевъ 14
 Гавраиль Стрелешки, комисионеръ, Бѣлчевъ 11
 Герваси Гюровъ, търговецъ, Ц. Борисъ 83
 Георгия П. Сотирова, сестра посет. стол. община
 Георги Д. Цинандовъ, Байеръ Фарма, Донд. 28
 Георги Кривошиевъ, чиновникъ Б. Н. Банка
 Георги Малиновъ, чинов. Погасителната каса
 Георги Зехиревъ, прокуроръ, Соф. обл. сждъ
 Георги Поповъ, търговецъ, Владайска—сол. пазаръ
 Георги Ионковъ, чиновникъ, соф. митница
 Гардиана Задгорска, магаз. „Орѣхъ“, Ц. Борисъ
 Георги Кировъ, чиновникъ, III полиц. участъкъ
 Гърдю Гърдевъ, „ Полиц. коменданство
 Ганчо Ивановъ, Акц. Д-во Надежда, Ц. Асенъ 6
 Д-ръ Иванъ Бърдаровъ, Раб. болница „Ц. Иоанна“
 Д-ръ Ив. П. Ивановъ, лѣкаръ, Искъръ 19, тел. 2-17-93
 Д-ръ Тодоръ Михайловъ, адвокатъ, Леге 6
 Добри Димановъ, Тран. кжща, Бѣлчевъ 13, тел. 2-21-80
 Димитъръ Вавовъ, чин., Тр. Д-во „Витоша“, Трапез.
 Димитъръ Теневъ, чин., Милинъ Камъкъ 48
 Д-ръ Голѣмановъ, лѣкаръ, Парчев. 39, Кооп. вх. А
 Димитъръ Паунковъ, адвокатъ, Алабинска 26
 Д-ръ Борисъ Маневъ, лѣкаръ, Бул. Ботевъ 59
 Д-ръ Тодоръ Обрѣшковъ, чин. Б. Н. Банка
 Димитаръ Сотировъ, чин., Държавната печатница
 Д-ръ Видовъ, адвокатъ, Солунска
 Инж. Долапчиевъ, „Бр. Габровски А. Д.“, Ц. Иоанна 3
 Арх. Дим. Ивановъ, жг. Ц. Борисъ и Н. Рилски
 Д-ръ Дим. Доневъ, ул. Раковска 207
 Дим. Ил. Русчевъ, търговецъ, Ц. Самуилъ 61
 Д-ръ Вѣра Панайотова, зжболѣкарка, Тракия 19
 Дора Вѣлчанова, студентка, Шипка 41
 Добринка Куйкова, учителка, Италианското у-ще
 Г-жа Д-ръ Бинева Русева, Евл. Георгиевъ 60

Д-ръ Люб. Русевъ, лѣкарь Евл. Георгиевъ
 Д-ръ Руси Задгорски, лѣкарь, Тетевенска 36
 Данишъ Митрани, чиновникъ, Екз. Иосифъ 41
 Димитъръ Жечковъ, търговецъ, Св. София 11
 Димитъръ Лечевъ, музикантъ, Шипка 46
 Енрико Хазмонай, представ., Александъръ I № 1
 Ел. Желепова, учителка, 15-а прогимназия
 Инчо Бъчеваровъ, Алабинска 33
 Евстати Авр. Чальовски, индустр., Паисий 45
 Жакъ Бенарой, чин., маг. Асаель Бехаръ, 6 Септ. 6
 Г-жа Жана х. Иванова, Конст. Стоиловъ 16
 Жакъ Куюмджийски, търговецъ, Нишка 101
 Жейно Антоновъ, химикъ, Соф. митница
 Зарко Маноловъ, инспекторъ Б. Д. Ж.
 Захари Райновъ, сѣдия, Гурко 39
 Златанъ Жечковъ, търговецъ, Евл. Георгиевъ 60
 Инж. Димо Дяковъ, началн. отдѣлъ, Д-во Сименсъ
 Инженеръ Паунчевъ, Ц. Освободителъ 29
 „ Д. Каракостовъ, бив. дирек. на Благоустр.
 „ подполк. Рухчевъ, инспек. Труд. дирекция
 „ Дим. Михайловъ, химикъ Държ. печатн.
 „ Василь Ранковъ, Аспарухъ 27
 „ Христо Христовъ, 6 Септемврий 14
 Г-жа Инж. Жечкова, пиянистка, П. Паскалевъ 1
 Василь Петровъ, поддир. застр. Д-во „Юнионъ“
 Иванъ Д. Ивановъ, фабрика „Каучукъ“
 Иванъ Бояджиевъ, чиновникъ Б. Н. Банка
 Израелъ Декало, Искъръ 7
 Исакъ Хазмонай, Александъръ I № 1
 Иванъ Ивановъ, о. з. полков. Ц. Крумъ 14
 Иванъ П. Трандафиловъ, търг., Ц. Самуилъ 61
 Исакъ Декаловъ, чиновникъ, Алабинска 50
 Игнатъ Брънзовъ, гл. инсп. Съюза Поп. Банка
 Иванъ Паскалевъ, чиновникъ, М. Луиза 137
 Израелъ Коенъ, търговецъ, Сердика 6
 Иосифъ Азиковъ, хим. произв. „Идеалъ“ — Караджа
 Г-жа Ив. Динчева, Гурко 34
 Д-ръ Илия Бански, лѣкарь, Ц. Симеонъ 40
 Иванъ Атанасовъ, Шенкеръ С-о, Лега 6
 Илия Зурковъ, аптекарь, Ц. Иоанна жг. Алабинъ
 Иосифъ Ил. Хасонъ, журналистъ, Сердика 36
 Колю Поповъ, Заст. Д-во „Фениксъ“, Сердика
 Кирилъ Биневъ, чиновникъ, Люб. Каравеловъ 2

Кимонъ Георгиевъ, бившъ м-ръ-пред., Женева 11
 Къчо Кум. Пападопуло, търговецъ, Преславъ 5
 Конст. Златановъ, Кооп. Зл. Мостове, Ц. Иоанна
 Капитанъ Асенъ Христовъ, Военния клубъ
 Караивановъ Павелъ, търговецъ, Ив. Асенъ II № 27
 Казаковъ, кооперация „Мадара“ „ „
 Кънчо Къневъ, чиновникъ, Върх. смѣтна палата
 Конст. Константиновъ, учителъ, Парчевичъ 23
 Иванъ Ст. Ив. х. Петровъ, складъ Гол. Бълг. Мелн.
 Коста Георгиевъ, инсп. парн. котли, Орландовска 6
 Ласкаръ Щ. Тодоровъ, чиновникъ, Погасит. каса
 Любенъ Мирчевъ, чиновникъ, О. С. Б. З. Коопер.
 „ Костовъ, чин. Тр. Д-о Радио, Св. Нед. 11
 „ Михайловъ, чиновникъ Б. Н. Банка
 „ Минчевъ, артистъ Народната опера
 Лука Ляпчевъ, бояджия-предпр., Ст. Караджа 7
 Людмила Д-ръ Максимова, пѣвица, Радио София
 Любенъ К. Колдамовъ, чин. Б. З. Б., Сересъ 78
 Марко Хазмонай, търговецъ, Александъръ I № 1
 Лина Инженеръ Попова, домакиня, Регентска 10
 Лена Б. Преславска, домак., Княж. I К. Стоиловъ 19 I
 Манолъ Самуровъ, чин. Тр. Д-о „Орионъ“, Донд.
 Менахемъ Алфаса, чиновникъ, Ц. Борисъ 139
 Марко Алфаса, „ „ 139
 Мара Минкова, парфюмерия, Гр. Игнатиевъ 20
 Матей Поповъ, пенс., бившъ управ. Соф. митница
 Моско х. Пенковъ, контр. Върх. смѣтна палата
 Манчо Иончевъ, дрогистъ, Ив. Асенъ II
 Марко Конфино, магазинъ „Жако“, Трапезица 4
 Милановъ, н-къ отдѣлъ Дирекция Полицията
 Мери Георги Каназирска домакиня, Върбица 1
 М. Арнаудова, маг. бродерия, Ц. Иоанна и Кърниг.
 Борисъ Стамболиевъ, търговецъ, Ц. Симеонъ
 Марко Бенрей, чиновникъ, Л. Драйфусъ и С-ие
 Мария инж. Славова, домакиня, х. Димитъръ 4
 Ненчо Димановъ, Тр. кжща Бр. Диманови, Бѣлч. 13
 Д-ръ Николай Панайотовъ, зжболѣкаръ, Левски 11
 Наню Катевъ, чинов. митница, Ст. Планина 20
 Никола Ляпчевъ, предпр. бояджия, Ст. Караджа 7
 Никола Минковъ, пенсионеръ, Гладстонъ 32
 Никола Славовъ, секретаръ Върх. кас. сждъ
 Ноню Наневъ, хористъ Народната опера
 Никола Адамовъ, чиновникъ, Царъ Борисъ 70

Надя Димитрова, учителка, 20-а прогимн., Ферд. 22
Никола Бояджиевъ, чиновникъ, Ц. Самуилъ 65
Никола Георгиевъ, чиновникъ, Преславъ 5
Николай Милевъ, чиновникъ, Регентска 10
Недѣлчо Тънковъ, търговецъ, Нишка 4
Надежда Костова, артистка Народния театъръ
Ненчо Далакчиевъ. чиновникъ, Патр. Евтимий 1
Никола Иончевъ, аптекаръ, Евл. Георг. 34, тел. 27788
Никифоръ Пенчевъ, солни пазаръ, Владайска
Нейка Икономова, пианистка, Аспарухъ 43
Найденъ Г. Груевъ, касиеръ, Държ. печатница
Нисимъ Фархи, печатаръ, Екз. Иосифъ 22
Николай Даскаловъ, техникъ, Ст. Планина
Нисимъ Презенти, рентиеръ, испанския клубъ
Петъръ Тиховъ, златаръ, Алабинъ 33
Петъръ В. Радоевъ, Д-во „Агрива“, Ек. Иосифъ 59
Петъръ Нед. Радоевъ, търговецъ, Дондуковъ 81
Петко Джамбазовъ, търг., Гр. Игнат. 13-а т. 2-30-10
Петъръ Байкушевъ, чиновникъ, Аптек. кооперация
Проф. Григоръ Диковъ, Цибра 22
П. Домусчиевъ, артистъ, Кооперативенъ театъръ
Полк. о. з. Ионковъ, пенсионеръ, Регентска 54
Първанъ Даскаловъ, инспек. Фин. министерство
Генер. Козаровъ, о. з., пенсиснеръ
Поручикъ Люб. Янковъ, офицеръ, Военното у-ще
Павелъ Караивановъ, чиновникъ, Ив. Асенъ I
Панайотъ Стайчевъ, директоръ в. „Нед. дневникъ“
Петъръ Недковъ, домакинъ, Обл. инженерство
Панайотъ х. Ивановъ, търговецъ, К. Стоиловъ 16
Проданъ Христовъ, механ. ф-ка гара Костинбродъ
Петя Зуркова инж. Щилиянова, пиянистка, Н. Рил. 59
Радославъ Божковъ, чиновникъ, Мария Луиза 103
Райчо Стояновъ, чиновникъ, Рачо Димчовъ 1
Руско Червенаковъ, Печатница Стайковъ
Райно Трифоновъ, пенсионеръ, Раковски 191
Радка х. Пенкова, Мария Луиза 55
Г-жа Рахнева, домакиня, Ц. Крумъ 40
Рашковъ Никола, полк. о. з., Ц. Борисъ 70
Райно Керемидчиевъ, чиновникъ, Раковски 122
Серафимъ Петровъ, търговецъ, Ц. Самуилъ 3
Сава Савовъ, чиновникъ, Б. Н. Банка
Сава Христовъ, чиновникъ, Сердика
Стоянъ Ганевъ, н-къ счетоводителъ, Погасит. каса

Д-ръ Стефанъ Сапунаровъ, инспек. финан. м-во
 Стефанъ Д. Боевъ, чиновникъ, Веслецъ 32
 Симеонъ Д. Боевъ, контр. Соф. митница
 Ст. Цанковъ, чиновникъ, Б. Н. Банка
 Сава Генчевъ, търговецъ
 Ст. Абаджиевъ, печаторезачъ, М. Луиза 30
 Сашо Драгиевъ, чиновникъ, Б. Фердинандъ 22
 Сава Чепановъ, трансп. Д-во Експресъ, Ц. Крумъ 14
 Спасъ Задгорски, маг. „Орѣхъ“, Ц. Борисъ
 Стоянь Георгиевъ, началникъ отдѣл. Соф. митница
 Сами Коенъ, търговецъ, кантора Сердика 6
 Ст. Василевъ, Трансп. кооп. „Орионъ“, Донд. 28
 Г-жа Славова, Ц. Борисъ 104
 Св. Тренковъ, чин., Янтра 5 Кооп. Ц. Освободитель
 Сами Декаловъ, търговецъ, Искъръ 7
 Симеонъ Никовъ, студентъ, Г. Паренсовъ 57
 Сабетай Коенъ, търговецъ, Кооп. Св. София
 Тодоръ Кръстевъ, директоръ ф-ка „Верига“
 Тодоръ В. Радоевъ, търг. Екзархъ Йосивъ 59
 Тодоръ Чонковъ, чин. при Бр. Радоеви „ 59
 Тр. Трандафиловъ, чиновникъ, Б. Н. Банка
 Тодоръ Цинандовъ, ателие Уникумъ, Ц. Освоб. 33
 Тодоръ Тинтеровъ, инспекторъ Б. Н. Банка
 Тодорка Енчева, чиновничка, Ипотекарна Банка
 Тотева Рахилда Д-ръ Гюрова, дом., Л. Карав. 12
 Д-ръ Милевъ, Работн. бол. Г. Парен. и Ц. Шишманъ
 Филипъ Кутевъ, капелмайсторъ 6-ти пех. полкъ
 Филипъ Фархи, търговецъ, Денкоглу 11
 Христо Ст. Шивачевъ, чиновникъ, Б. Д. Лотария
 Христо Поповъ, представителство, Пл. Takeвъ 2
 Христо Димитровъ, комисонеръ, Тр. Д-во Витоша
 Христофоръ Сомовъ, шивачъ, Алабинъ 33 стая 214
 Христо Ионковъ, контрольоръ, Обл. см. палата
 Христо Карагъзовъ, чиновникъ, Храноизноса
 Христо п. Константиновъ, М. Ф. отд. митница
 Христо Прошевъ, дирек. на „Радио“ А. Тран. Д-во
 Хаимъ Юлзари, търговецъ, Пасажъ Св. Никола
 Христо Радоевъ, маг. „Уникумъ“, Клементина 11
 Христо Захариевъ, управителъ Соф. митница
 Цвѣта Добри Диманова, домакиня, Бѣлчевъ 13
 Цвѣтана Попова, домакиня, Дунавъ 32
 Цоню Ивановъ, чин., Соф. Митница
 Щерионъ Продановъ, дирек. Тр. Д-во „Витоша“

Шарло Коенъ, застр. Д-во „Виктория“, Сл. Беседа
Янаки Бахчевановъ, н-къ отделение Външно мин.
Юда Ж. Мизрахи, търговецъ
Юр. Капитановъ, плас., Д-во „Мерцедесъ“ Алаб. 54
Арх. Вл. Серафимовъ, архитектъ, Янтра 12
Ат. Матевъ, желѣзничаръ, Софийската гара
Василь Капитановъ, чиновникъ, Веслецъ 72
Янко Стайковъ, чиновникъ, Бузлуджа 32
Янко Бакърджиевъ, чинов., Ц. Ас. жгжла Узундж.
Юрданъ Балтаджиевъ, търговецъ, Раковска 105
Константиновъ, Съюзъ на Н. Кооп. Банки, Гурко 3
Кръстю Антоновъ, чиновникъ, Янтра 21
Никола Поповъ, чинов., Бѣлас. 14 | Чаталджа 25 |
Вл. Дишлиевъ, чин., Бр. Радоеви, Екз. Иосифъ 50
Генчо Ивановъ, музикантъ, Военното училище
Стефанъ Кулевъ, търговецъ, Дондуковъ 34/36
Райна Търкаланова, домакиня, Преславъ 1 или 4
Трифоновъ, майоръ о. з. Карлъ Шведски 18
Д-ръ Исакъ Шауловъ, лѣкаръ, М. Луиза 5
Ангелина Петрова, Оборище 71
Кръстю Ивановъ, Искъръ 10
Д-ръ Мария Панайотова, Ветер. Бактер. институтъ
Боянъ Бяновъ, чиновникъ, Бул. Фердинандъ 2-а
Димитъръ Миринчевъ, чиновникъ, Пенсион. отдѣл.
Ганчо Анастасовъ, предс. Съюза на постр. отъ войн.
Инженеръ Коняровъ, Санъ Стефано
Иванъ Драгановъ, контролоръ въ Соф. Митница
Петъръ Кюлюмовъ, търговецъ, Раковски
Жеко Борилковъ, директоръ, Заводи Чиловъ
Константинъ Бези, Екз. Иосифъ 59
Блажевъ, учителъ, Доспаты 46
Георги Градевъ, чиновникъ, Бѣлчевъ 11
Кокеновъ, чиновникъ, Патр. Евтими входъ III
Иванъ Пренеровъ, чинов. Д-во Филипсъ, Донд. 34/36
Михаилъ Н. Марковъ, застрах. Д-во Балканъ
Конорти, търговецъ, Дунавъ 13
Иинж. Евстати Ивановъ, Аксаковъ 24, 4 етажъ I вх.
Никола Сотировъ, дрогеристъ, Гр. Игнатиевъ 9
Тотю Брънековъ, чиновникъ, Ц. Крумъ 36
Керековъ, чиновникъ, Граж. отд. Соф. община
Николай Котовъ, журналистъ в. Дневникъ
Зорка Сайанъ, пиянистка, Дондуковъ 79 а
Христо Николовъ, чиновникъ, Б. З. К. Банка